VOX TVBAE
ANGELI LVCIS
AD

Revocandum è Calvinianis tenebris ad regionem Catholicæ veritatis P.F. Fœlicem Emanuelem, cui nomen in sæculo DD. Emanuel de Portugal.

Auctore P. F. HILARIO *à S. Augustino Carmelit. Discalc. per Belgium & Burgundiam Vicario Provinciali & Conventus Bruxellensis Priore.*

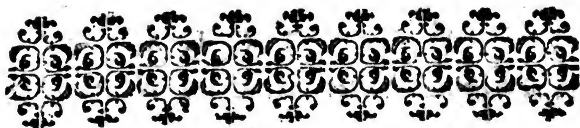
Verba Sapientium, sicùt stimuli, & quasi clavi in altum defixi, quæ per Magistrorum consilium data sunt à Pastore uno. His ampliùs, Fili mi, ne requiras. *Eccles.* 12.

Pertinet ad
Conuẽtũ S.ti
Francisci

BRVXELLÆ,

Typis Huberti Anthonii *Velpii*, Typog. Reg. sub Aquilâ aureâ juxtà palatium 1635.

EXCELLENTISSIMO

ET

ILLVSTRISSIMO

DOMINO

D. EMANVELI

DE

PORTVGAL.

ON *miror*, Excellentissime Princeps, *quod te in mœrore & squallore jacentem cerno; quod te flentem & nimium dolentem conspicio, ob lamentabilem & miserandum Primogeniti tui Emanuelis, recentem & inopinatum lapsum, quem omnes penè Orthodoxi*

meritò deplorant. Si enim Rex David ob mœstum Absalonis filii sui interitum, uberrimas profudit lacrymas; quis non videt haud minùs rationi consentaneum esse, pereuntis filii spiritualem mortem deflere, æternumq; lugere exitium? Optarem quidèm vehementer inusitato isti tuo dolori levamen aliquod adferre posse. Sed quid afflictus afflicto solatii præstare valet, qui eâdem animi ægritudine tabescens, ejusdem prorsùs medelæ subsidio indiget? nisi istud qualecumque calamitatis nostræ lenimen vocemus, quod iisdem malis involuti, earumdem pœnarum socii simus effecti. Communis planè dolor & quidèm penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens usquè ad divisionem animæ ac spiritus, compagum quoquè ac medullarum. Vtraquè siquidèm familia

uno

uno velùt ictu gravißimè sauciata, & fœdißimâ labe fuit conspurcata. Augusta videlicèt Lusitaniæ Regum prosapia, quæ à tot sæculis Catholicam & Apostolicam Romanæ Ecclesiæ Religionem perpetuò intemeratam servavit; & Sacer B Virg. Mariæ *Montis Carmeli Ordo. Illa, inquàm, quæ ardentißimo Dei honoris amplificandi zelo, per tot regna & provincias, confractis impiorum Principum sceptris & turpissimis idolorum simulachris destructis, Orthodoxam Fidem longè, latèq; quaquâ patet Orbis terrarum propagavit, totq; animarum myriades jugo & imperio Christi æterni Regis subdidit: & nunc turpißimam hanc ignominiæ maculam cogitur sustinere. Quas lamentationes antè omnipotentis Dei thronum, si ità loqui fas, profundet Sanctißima Eliza-*

 betha

betha Lusitaniæ Regina, à quâ cognomen accepit Infœlix Emanuel, dùm sæculo nuntium remittens, sacrum Religionis habitum assumpsit? Quid verò loquar de gloriosæ & sanctæ memoriæ Serenissimâ Principe Isabellâ Clarâ Eugeniâ *Hispaniarum Infante; quæ ipsum, sacrum Carmeli nostri habitum recipientem, solemnis posteà professionis vota Deo nuncupantem, ac demùm primitias Sacerdotii celebrantem, inclytæ Majestatis suæ præsentiâ, cum summæ pietatis ac singularis benevolentiæ significatione mirificè decoravit? Quales insuper Sancta Carmeli nostri Discalceatorum Religio angustias, quos dolores, ut parturientis, persentiscit, conspiciens filium clarissimis natalibus, Regio videlicet sanguine illustrem hæreseos maculâ, quâ fœdior excogitari nequit, esse*

esse contaminatum? Quomodò cecidisti, ô Infœlix Emanuel, qui manè oriebaris? Oriebaris, inquam, velùt stella matutina, dùm assiduis orationibus, divinis laudibus, omnigenæq; virtutum exercitationi fuisti intentus. Sed jàm, proh dolor! quomodò obscuratum est aurum, mutatus est color optimus puritatis vitæ, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum? Accommodatissimus, Excellentissime Princeps, *mihi communi nostro luctui exprimendo videtur Sancti Patriarchæ Iacob lessus, dilectissimi Filii sui, quem è medio sublatum opinabatur, mortem deplorantis: heu fera pessima devoravit filium nostrum Emanuelem. Fera, inquam, pessima, & truculentissima, nempè hæresis, quæ eum exanimem reliquit. Si enim justus ex fide vivit,*

 ablatâ

ablatâ fide, nulla prorsùs est spes vitæ, vel salutis æternæ, nisi aliquandò resipiscat. Quod uti ardentissimè pro singulari nostrâ ergà ipsum charitate, ac benevolentiâ optamus:ità in hoc summoperè nobis incumbendum est, ut continuis precibus ac sacrificiis, id ipsum à Divinâ clementiâ impetremus. Hinc quoquè nobis saluberrimum suppetit consilium, quo commonemur, quàm adoranda, ac tremenda sint Dei judicia, quæ sunt, ut Propheta ait, abyssus multa. Nequè hic, quantumvis funestus, casus nos nimiùm perturbare debet, perindè atquè si numquàm simile quidpiàm contigisset: non enim erat infœlix noster Emanuel fortior Samsone, sapientior Salomone, vel Prophetâ Davide sanctior, qui labi non posset. Nihil aptiùs ad mœrorem nobis exi-

mendum, animosq́ nostros erigendos, mihi dici posse videtur iis, quæ Sanctißimus Pater, & præclarum illud Ecclesiæ lumen D. August. scribit (epist. 137. ad Cler. Hypon.) *suadens nè scandalum paterentur, vel nimiùm mirarentur, aut turbarentur, ex infœlici quodam eiusmodi casu, qui in domo ipsius contigerat.* Quantumlibèt, *inquit*, vigilet disciplina domus meæ, homo sum, & inter homines vivo: nec mihi arrogare audeo, ut domus mea melior sit, quàm arca Noe, ubi tamèn inter octo homines reprobus unus inventus est: aut melior sit quàm domus Abrahæ, ubi dictum est, Ejice ancillam & Filium ejus: aut melior sit, quàm domus Isaac, cui de duobus geminis dictum est, Iacob dilexi, Esau autèm odio ha-

bui:

bui: aut melior sit, quàm domus ipsius Iacob, ubi lectũ Patris filius incestavit: aut melior sit, quàm domus ipsius David, cujus filius cum sorore concubuit, cujus alter filius contrà Patris tàm sanctam mansuetudinem rebellavit: aut melior, quàm cohabitatio Pauli Apostoli, qui tamèn, si inter omnes bonos habitaret, non diceret; Foris pugnæ, intus timores: aut melior, quàm cohabitatio ipsius Domini Christi, in quâ undecim boni, perfidum & furem Iudam toleraverunt: aut melior sit postremò, quàm Cælum, unde Angeli ceciderunt. *Possemus adjungere paradisum terrestrem, in quo ipsemet primus parens tàm miserabiliter cecidit. Tandem concludit Sanctus Doctor dicens:* Ex quo Deo servire cœpi, quomodo

dò difficilè ſum expertus meliores, quàm qui in monaſteriis profecerunt: ità non ſum expertus pejores, quàm qui in monaſteriis ceciderunt. *Excellentiſsime Domine, non potuit non incidiſſe in manus tuas libellus ille, quem operâ cuiuſdam malè feriati Miniſtri, evulgavit noſter Emanuel, totus conſutus ex omnibus penè hæreſeon rapſodijs, quibus impia Calviniſtarum ſecta, ab orthodoxâ Religione diſsidet. Mei muneris eſſe exiſtimavi, quæ author iſtius libelli, quiſquis is ſit, impijs dogmatibus ſtabiliendis vndequaquè corraſit ſolidé convellere. Hanc verò meam opellam, nec potui, nec debui ſub alterius, quàm veſtræ Excellentiæ auſpicijs in lucem emittere. Non dubito paternæ tuæ & charitatis & pietatis viſcera vehementisſimè commoveri, ob deplorandam prodigi iſtius filij ſortem*

qui

qui eximiam illam atque opulentam avitæ Religionis substantiam tàm turpiter decoxit. Quarè supervacaneum arbitror E. V. calcar addere, vt quod suâ sponte facit, aßiduis orationibus divinam fatiget bonitatem, vt sicuti S. Monica Augustinum ex errorum, quibus immersus iacebat tenebris, ad veritatis lucem convertere valuit: ità hanc ovem perditam, & immani luporum sævitiæ datam in prædam ad Christi ovile reducere poßis. Hæc est votorum meorum summa, & huius exigui mei laboris, quem solo Catholicæ veritatis propugnandæ zelo incensus, & propensißimæ meæ in miserrimum nostrum Emanuelem voluntatis affectu impulsus, me suscepisse profiteor.

E. V. Servus humillimus

F. HILARIVS à S. AVGVSTINO.

APPROBATIO.

RAtiones quas nuper Ministri Calviniani evulgârunt, sub nomine Emanuelis de Portugal, quibus fædam ejus apostasiam & Calvinianæ Hæresis ab eodem factam in Synagogâ Satanæ publicam professionem velare conati sunt sub nomine ac titulo Catholicæ & Apostolicæ professionis puri Evangelii, solidè & eruditè in hoc tractatu confutantur: & calumniæ quibus Religiosum Ordinem Carmelitarum Excalceatorum totamquè Christi Ecclesiam affecerunt Ministri Satanæ, transfigurati velùt ministri justitiæ, penitùs absterguntur à Reverendo admodum Patre *F. Hilario à S. Augustino* Carmelit. Discalc. per Belgium Vicario Provinciali. Ideoquè judico eumdem tractatum magno fructu in lucem edi posse. Datum Lovanii, die 26. Octob. anno 1635.

GVILIELMVS AB ANGELIS
S. Th. Doctor & Professor Lovanii.

APPROBATIO.

PErutiliter Typis excudetur communi bono Reipublicæ & Ecclesiæ liber, cui titulus: *Vox tubæ Angeli lucis*, compositus à Reverendo admodum Patre *F. Hilario à S. Augustino* Priore Conventus Fratrum Carmelitarum Discalceatorum Bruxellis, & Vice-provinciali. Constat enim stilo facili, benè

benè terſo, & nervoſo, abundatque luce verbi Dei, non ſecundùm proprium ſpiritum, ſed ſe-ſecundùm ſenſum, quem dederunt Sancti Patres, receptum & probatum in Eccleſiâ Catholicâ & Apoſtolicâ, columnâ & firmamento veritatis, quæ cum internâ tranquillitate ſuavitateque legentium ſe mentibus eorum infundens, manifeſtat evidenter impoſturam, quàm Author ſuſcepit declarandam, tamquàm effectum Angeli tenebrarum, transfigurati in Angelum lucis. Simùl etiàm convincit, quantùm abundé requirere poteſt Christiana prudentia, P. F. Fœlicem Emanuelem imprudenter admodùm egiſſe, & malè ac impiè, dùm fidem inſtinctu Spiritus Sancti, plurimorum Sapientium benè exercitatorum in diſcernendis ſpiritibus, ſi ex Deo ſint, probato, ſpontaneè & omninò liberè in publico fidelium magnatumque & Sereniſſimæ Hiſpaniarum Infantis *Iſabellæ*, datam Deo de ſequendis Domini noſtri Ieſu Chriſti conſiliis, paupertate, caſtitate & obedientiâ perpetuâ, in Ordine Fratrum Carmelitarum Diſcalceatorum, quantùm in ſe fuit, irritam fecit: & Sanctam ſuorum Confratrum Societatem, cùm eorumdem de intimo charitatis affectu mœſtitiâ magnâ deſeruit, adjungens ſe ſocietati novellorum, in quâ non invenitur, qui per vota ſpontanea & libera, in Scripturis Sanctis, & Patribus communi conſenſu totius Eccleſiæ verè Catholicæ & Apoſtolicæ totiuſque temporis ejuſdem uſu ab initio uſquè nunc, probata miris modis & laudata, inſiſtat

insistat servandis Christi consiliis. Vt eapropter Pater Frater Fœlix Emanuel, casu nimis infœlix, seriò se monitum attendere debeat, quatenùs pœnitentiam agat, reddatque vota Domino Deo suo, sitque lux iterùm in Domino, ut filius lucis ambulet: fructus enim lucis est in omni bonitate & justicia, & veritate, ad Ephesios cap. 5. d. 9. Et exemplo suo veluti proclamet universis & singulis: Audite vocem tubæ Angeli lucis. Datum Lovanii Anno 1635.

HENRICVS RAMPEN. S. Th.
Doctor & Professor Lovanii.

CENSVRA.

Fortißimi duces Israel olim murosIerichuntinos ac innumerabilem Madianitarum exercitum clangentibus tubis facilè destruxerunt. Nunc Reverendus ac Eruditißimus P. Hilarius *à S. Augustino monstrosa deliria verbi-ministrorum Synagogæ Calvinianæ hâc* vocæ tubæ *difflat ac neruosè dissolvit. Quare ut omnium auribus insonare poßit, publicari poterit. Ita censeo hâc* 27. *Octobris* 1635. *Bruxellis.*

HENRICVS CALENVS S. Th.
Lic. Archipr. Bruxell. libr. Censor.

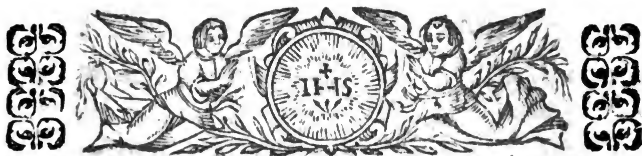
LICENTIA ORDINIS.

FR. Agathangelus à IESV MARIA Carmelitarum Discalceatorum Congregationis S. Eliæ Definitor Generalis, necnon Provinciæ Belgicæ S. Ioseph Visitator Generalis, tenore præsentium libellum, cui titulus est, *Vox tubæ Angeli lucis, ad revocandum* P. F. *Fœlicem Emanuelem &c.* à R. P. F. *Hilario* à Sancto Augustino Conventus nostri Bruxellensis Sanctæ Mariæ de monte Carmelo Priore, & Exprovinciali compositum, de consensu Reverendi admodùm Patris nostri Præpositi Generalis permittimus typis mandari. Datum Bruxellis die 2. Ianuarii, anno 1635.

F. *Agathangelus à Iesu Maria Visitator Generalis.*

LICENTIA REGIA.

R*Egia sua majestas in Senatu suo Brabantiæ permisit* R.adm. P.F.Hilario *à S. Augustino Carmelitarum Discalceatorum in Belgio Vicario Provinciali, & Priore Bruxellis, ut per eum typographum, quem lubuerit, imprimi curet libellum, cui titulus est.* Vox tubæ Angeli lucis ad revocandum è Calvinianis tenebris P. F. Fœlicem Emanuelem à S. Elisabethâ &c. *Vt latiùs constat ex litteris suis patentibus, datis Bruxellæ die* 3. *Novemb.* 1635. *& signatis. Cools. Ipse verò,* R. Pater Hilarius *præfati indulti vigore* Hubertum Antonium Typographum Regium elegit.

VOX TVBÆ
ANGELI LVCIS.

Narrantur gesta Patris Fratris Fœlicis Emanuelis, ex quo venit ex Hollandiâ in Brabantiam, & quomodo suscepit habitum Carmelitarum Discalceatorum Bruxellis, usque ad præsentem statum, in quo misere in Hollandiâ agit.

PRODIIT paucis ab hinc mensibus, & ad manus meas pervenit, libellus vulgari idiomate conscriptus, & Roterodami typis excusus: cujus titulus erat. *Declaratio rationum, quibus adductus fuit D. Emanuel, natus Princeps Lusitaniæ,*

antea Monachus Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, sub nomine P. Fælicis Emanuelis, ut desertâ Romanâ Religione Ecclesiæ (quam author Catholicam & Apostolicam appellat) *se adjungeret.* Opusculum est (ut quod ipse sentio liberè dicam, & res ipsa vel obiter perpensa clamitat) planè hæreticum, & sentina quædam infinitorum errorum, quibus simùl & semel è medio tollendis, non tàm responsione eruditi viri quàm flammis opus erat. Quia tamen Spiritus Sanctus monet, nos semper paratos esse oportere, ad reddendam unicuique nostræ fidei rationem; danda est nobis opera, ut & justis piorum querelis fiat satis (qui ignaviæ ac torporis nos accusare possent, quod pestilentissimum hæreseos virus, simplicium animis instillari, citra ullum antidotum sineremus) & impiorum nobis insultantium vana insolentia retundatur, qui non vererentur (ut perfrictæ ac meretriciæ prorsus sunt frontis) jactitare, nos rationum momentis destitui, ad ejusmodi cavillationes labefactandas. Quàmobrem statui, impetratâ priùs Superiorum facultate, omnia argu-

argumenta cum orthodoxâ fide pugnantia, quibus libellus ſcatet, hauſtis ex divinarum literarum promptuario argumentis, perſpicuè convellere. Ad authorem operis quod attinet, liquidò conſtat, eum non eſſe P. F. Emanuelem. Evidentiſſimè id ipſum comprobo. Dùm enim Sanctæ noſtræ Religioni nomen dedit, non ſolum Sacram Theologiam, & in eâ controverſas quæſtiones, vel à limine non ſalutârat; ſed & linguæ latinæ omninò rudis erat. Ita ut neceſſaria fuerit Superiorum indulgentia, ut præter conſuetum noſtrum morem admitteretur. Ego ipſe (quod mei tunc muneris erat) ipſi tradidi præceptorem, à quo humaniorum literarum rudimentis informaretur. Poſtea ad ſcholas Philoſophicas miſſus fuit, in quibus (ut quod res habet, bonâ ipſius pace dicatur) non niſi mediocres progreſſus fecit. Vndè igitur illi repentè tantus hic doctrinæ apparatus, ut de quibuſvis fidei dogmatibus, uſque adeo diſertè argutetur, atque audacter pronuntiet? Non ſunt igitur, ut dixi, hæc proprio ipſius marte confectâ. Certiſſimum eſt, eſſe

fœtum ingenii cujuſdam miniſtri Eccleſię Gallicanæ apud Delphos, qui incautum hominem illaqueavit, & in ſuam naſſam fraudulenter pertraxit. Vndè vel hoc ipſo veniam conſequi meretur, quod ignorans fecerit; & hoc quantumvis pudendum facinus impoſtorum fallaciis, miſerè ſeductus, admiſit. Quare hæc mea ſcriptio, non tàm ipſum P. F. Emanuelem impetit, quàm eos, qui acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentis; ſub quibus latet venenum aſpidum inſanabile, quo faſcinatus ad perennem miſer tendit interitum.

Priuſquàm verò rem ipſam aggrediar, lubet breviter Lectori, velut ſub uno intuitu ſubjicere, quæ noſter Emanuel geſſit, ex quo primùm è Bataviâ in Brabantiam venit, uſque ad illud tempus, quo ſummâ illâ levitate à Romanâ Religione deſcivit. Dùm Breda à Marchione Spinolâ obſideretur, ipſe in eâ pro Ordinibus confœderatis militem agebat: ubi autem ea in poteſtatem Regis Catholici venit, ipſe in Brabantiam, quò priùs Excellentiſſimus Dominus Parens ipſius ac Frater

Frater venerant, se recepit, ut Regi serviret. Qui aliquantò pòst dùm Bruxellis in aulâ Serenissimæ Principis Isabellæ Claræ Eugeniæ versaretur, constitutus est Dux cujusdam cohortis equitum. Indè missus in civitatem Linghem, incidit in periculosum morbum. Remedium afflictæ valetudinis sibi à Superis expectandum arbitrans, peregrinationem ad sacram Beatissimæ Virgini Matri Lauretanæ ædem, toto orbe celeberrimam, se suscepturum Deo sanctè promisit. Voti compos factus, Bruxellam confirmatâ valetudine rediit, ubi Christianæ pietatis officiis impensiùs deditus, templum Carmelitarum Discalceatorum frequens adire solebat, ac pœnè quotidiè sacrosancto missæ sacrificio interesse. Contigit autem, ut sub idem tempus quidam Lusitanus, non infimæ inter suos nobilitatis, sæculo valere jusso, nostram Religionem ingrederetur. Ei nomen fuit Dominus Alvarus de Sosâ, nunc P. F. Elias à Sanctâ Mariâ Magdalenâ. Fuerat is nostro Fœlici Emanueli familiari necessitudine conjunctus. Ab illo ergò die, quo D. Al-
 varus

varus ſacrum Religionis habitum ſuſcepit, inceſſit animo Emanuelis, idem ſanctum deſiderium. Sentiebat quippè ſe à Deo, arcano quodam impulſu moveri, ut præclarum illud amici ſui exemplum ſequens, idem Religioſæ perfectionis inſtitutum capeſceret. Ac tandem poſt maturam deliberationem ſtatuit, illo ipſo die, quo Dominus Alvarus decurſo approbationis anno, ſolemniter erat Religionem profeſſurus, obligatione prioris voti, videlicet peregrinationis, juxta ſacros Eccleſiæ canones ſuſpensâ, ejuſdem ſacræ Religionis habitum aſſumere. Sancti illius ſui propoſiti ac conſilii me certiorem fecit, atque enixè rogavit, ut non gravarer adire Sereniſſimam Principem, omnemque lapidem movere, quò ei perſuaderem, ut bonâ ipſius veniâ, liceret exequi, quod divinitùs ſibi inſpiratum non dubitaret. Non potui ego, tàm juſtæ ipſius voluntati morem non gerere. Principem itaque adii, quæ pro ſingulari ſuâ in omnibus, ac potiſſimum ſimilibus rebus prudentiâ, mihi reſpondit; ad tanti momenti negotium, ſeriâ deliberatione, ac
matu-

maturo opus esse consilio: præsertim ubi de repentinâ tanti Principis summo loco nati, ad ejusmodi vitæ institutum amplectendum, conversione ageretur. Se quidem tàm generoso ipsius proposito, à quo tot, tàmque eximia salutis æternæ commoda sperarentur, nequaquam obstare velle. Eâ enim insigni pietate semper fuit Princeps, ut etiam suas familiares, quas & in oculis ferebat & in delitiis habebat, facilè posthabitâ privatorum obsequiorum utilitate, ad monasticæ vitæ professionem transire permitteret. Hanc tamen facultatem nemini indulgere solebat, nisi accuratissimâ circumspectione ac cautione adhibitâ, quò exploratum haberet, num prudenter, & à Deo verè vocate, ejusmodi statum ambirent. Addebat autem se dubitare, an hic novæ istius vitæ candidatus, posset usque adeò austeri instituti asperitates ac labores perferre. Hominem videri ad tristitiam naturæ propensioris; ac magnoperè timendum esse illud dedecus, quod probro verti solet viris illustribus (quantò magis huic regiæ stirpis Principi) si quando etiam citra suam culpam,

susceptum ejusmodi statum deserere coguntur. Verendum prætereà maximè, ne levi aliquâ ac merè humanâ ratione, ad istud consilium suscipiendum impelleretur. Perstitit Serenissima Princeps in illâ suâ sententiâ, neq; ab eâ longo satis tempore dimoveri potuit. Emanuel horum omnium per me factus certior, respondit se in sancto suo proposito constanter persistere, minimèque dubitare, se divinæ opis præsidio, omnibus nostræ Religionis austeritatibus tolerandis parem fore, & in eâ usque ad ultimum vitæ terminum perseveraturum. Nequè his contentus, ipsemet Principem adivit, à quâ cum easdem, quas priùs retuli, objectiones audiîsset, eâdem semper constantiâ, eas diluit ac propulsavit. Cùmque Princeps nihil intentatum relinquens, quò animum ipsius exploratiùs pernosceret, ei diceret, etiam atque etiam cavendum esse, ne illud vitæ genus amplecteretur, eo fortè vano metu perculsus, quod minùs prosperos reflantis fortunæ successus formidaret: se enim in eo ornando atque euehendo, nullum benevolæ atquè propensi-

pensissimæ voluntatis officium prætermissuram. Generosum hoc dedit responsum, se videlicèt usquè adeò firmiter suscepto consilio adhærescere, ut nè quidem Rége Catholico Lusitaniæ regnum sibi offerente, mentem mutaturum. Quæ omnia, ut à me referuntur, sunt verissima: nec ipse ea negare ullo modo potest. Excellentissimus & piissimus Dominus Parens ipsius Emanuelis, ubi istud filii sui consilium ingrediendi Religionem rescivit, dictu mirum, quibus non machinis animum ipsius arietare cœperit, ipsumq́; deterrere, positis ei ob oculos omnibus difficultatibus, quas excogitare poterat. Quo enim pacto, inquiebat, istas tàm austeri instituti asperirates, eâ quâ es corpusculi imbecillitate perferes, præsertim iis nunquàm anteà assuetus? an non perpendere oportuerat, quàm dura, quàm difficilia, quàmq́ue ardua istius Religionis professoribus sunt perpetienda. Parúmne te commovet timor iste, nè postquàm inconsultâ temeritate, te huic instituto alligare cœperis, maximo totius nostræ familiæ dedecore, ab eo posteà des-

ciſcere cogaris? quod ſi hæc animo tuo ſedet ſententia, omninòque tibi decretum eſt monaſticen profiteri, cur non in alios Ordines, qui tot ſunt, florentque in Eccleſiâ Dei, ac Religioſæ perfectionis obſervatione meritò commendantur, ſuaviuſque illud CHRISTI jugum ac levius onus portant, oculos conjicis? cur hic præ cæteris omnibus tibi maximè arriſit? an neſcis nobis perfacilè eſſe, benigniſſimæ Principis favore, impetrare pinguem aliquam Abbatiam, ut in aliâ Religione (quod in iſtâ tibi non permittetur) commodè & cum dignitate & opimis proventibus vitam tolerare poſſis? Atque ut paucis tibi animum meum aperiam, ſi hoc feceris, me repugnante facies. Sic Pater animum filii expugnare conabatur; & ſurdo, ut dici ſolet, fabulam canebat: permanebat enim ille immobilis, nec de conſtantiæ faſtigio deturbari poterat, non aliter

Quàm ſi dura ſilex aut ſtet marpeſia cautes.

Magis enim eligebat affligi cum populo Dei (ut de Moyſe ab Apoſtolo dictum eſt) quam temporalis peccati habere jucunditatem, majores divitias æſtimans impro-

improperium CHRISTI thesauro Ægyptiorũ, id est, quem habere poterat in Ægypto hujus sæculi: aspiciebat enim in remunerationem. Perruptis igitùr omnibus his repagulis, illo ipso die, quo F. Elias (de quo suprà) solemniter Religionem nostram professus est, ipse ejusdem sacrum assumpsit habitum. Aderat Serenissima Princeps, stipata omnibus familiæ suæ nobilibus. Ipse verò novellus CHRISTI miles incredibili gaudio perfusus, luculentis interioris alacritatis signis foras erumpentibus, mœstos (ut in ejusmodi eventibus fieri solet) præsentium amicorum animos mirificè exhilarabat. Missus deindè Lovanium, ut cum aliis tyronibus approbationis annum perageret, sic se gessit, ut singulari quâdam regularis observantiæ perfectione, quâ aliis palmam præripere contendebat, magnam nobis omnibus futuræ aliquando eximiæ suæ virtutis expectationem concitaret. Omnes difficultates strenuo & generoso animo superabat, & si quandò indulgentiùs cum ipso Superiores agere vellent, ipse ad amussim omnia observare ardentissimè cupiens, con-

constanter reluctabatur. Decurso approbationis spatio, nihil priùs habuit in votis, quàm ut vehementissimè peteret ad professionem admitti : quod & factum est in Conventu nostro Bruxellensi, ubi eam fecit in manibus meis, præsente iterùm Serenissimâ Principe, ac ipso Sedis Apostolicę Legato, omnibusque aulicis spectantibus. Iàm verò Professus, nihil de pristino conversationis Religiosę fervore remisit, laudabilis vitę bonum omnibus præbens exemplum. Quàpropter rationi consentaneum duxi, ut & Philosophicis disciplinis erudiretur, & etiam ad Sacerdotii dignitatem eveheretur. Nunquàm verò ille arreptum semel iter interrupit: loquor de iis, quę in oculos incurrunt; de occultis enim ille solus judicat, qui renes & corda hominum scrutatur. Non multò post tempore, dedit ad me literas, quibus significabat, animum suum cœlitus impelli, præsertim dùm in oratione cum Deo familiariùs ageret, ad investigandam viam aliquam, quâ Sororibus, quę in Hollandiâ Calvinisticę impietatis erroribus tenerentur, & in aperto

æternę

æternę ſalutis diſcrimine verſarentur, jubente id fraternâ charitate, opitulari poſſet: ſibi autem ſpem non dubiam affulgere, ut ſi Superiorum permiſſu illuc proficiſci liceret, poſſet utique, ſi non omnes, ſaltem duas aut tres, quarum mores probè perſpectos habebat, CHRISTO lucrifacere. Eâdem de re priùs cum Sereniſsimâ Principe egerat Excellentiſsimus Dominus Parens ipſius Emanuelis: quę ut ad quodvis pietatis & charitatis Chriſtianę opus erat propenſiſsima, omnem ſuam operam ac patrocinium ipſi prolixè pollicebatur. Eram id temporis Romę, ob generalia Ordinis noſtri comitia, quibus ex officio me intereſſe oportebat. Ille verò nihil ſibi omitendum ratus, quò expetitam illam profectionem ſibi conficere liceret, idem ſuum deſiderium mihi per literas Romam tranſmiſſas iterùm aperuit. Quod ubi ex me Reverendus admodum Pater N. Generalis intellexit, haud gravatè ipſius petitioni annuit: hâc tamen cautelâ adhibitâ, ſi Sereniſsima Princeps & Excellentiſsimus Dominus Parens ita facto opus eſſe exiſtimarent. Tandem miſſus

missus est in Hollandiam, comitatus duobus aliis nostri Ordinis Sacerdotibus natione Hollandis: sed eâ conditione ut intra sex menses reverterentur. Socii verò ipsius experti ferventem Catholicorum ibi degentium pietatem in audiendis concionibus, ac Sacrosanctis Ecclesię Sacramentis frequentandis, allecti spe animas Deo in propriâ patriâ lucrifaciendi, oportunè, importunè à R. P. N. Generali petiêrunt, atque etiam impetrarunt, ut concessum illud ibi manendi spatium, diutiùs prorogari juberet. Dùm hęc aguntur, miser noster Emanuel variis modis exagitari cœpit, tùm ab hæreticis circà fidei negotium, tùm à politicis, animum ipsius ad Catholicę Majestatis odium concitantibus. Quibus turbinibus concussum tenellum illud germen, quod non satis altas solidę virtutis radices egerat, facilè labefactari potuit. Statuit igitùr in Brabantiam non reverti. Cùmque à Superioribus revocaretur, imò & ab ipsâ Serenissimâ Principe, ut constat ex ipsius literis, quarum exemplar in calce libelli sui apponi curavit, hanc excusationem prætexebat, quod

quod revertēdi facultatem à Generali non haberet: quâ posteà obtentâ, ad aliud asylum confugit, dicens famam suam à malevolis hominibus, etiam sui Ordinis, multis mendaciis confictis in Brabantiâ, etiam apud Serenissimam Principem fuisse denigratam, & per summam iniquitatem laceratam. Quapropter se illuc reverti nolle, sed Italiam, vel alias Provincias cogitare: nimirùm, ut ait Sapiens Prover. 18. *Occasiones quærit, qui vult recedere ab amico.* Quæ tamen ipsius de Fratribus suspicio, omninò à veritate est aliena: nemo enim nostrûm quicquàm effutivit, quod ipsius existimationem, vel tantillum offuscare posset. Sed contrà potiùs sedulò curavimus, ut si quid sinistro vulgi rumore hîc spargeretur, quod nomini ipsius labem aliquam inurere posset, id quoad ejus fieri poterat, eluere, & in meliorem partem interpretari. Quid verò mirum, si in tàm exiguâ locorum intercapedine, quâ Provinciæ Regis Catholici Imperio subditæ ab Hollandiâ sunt dissitæ, non divulgaretur scandalum, quod patiebantur Catholici, dùm ipsum viderent neglectis

ctis solitis viri religiosi officiis, in alium hominem subitò commutatum? Ubi verò tota res, publicâ famâ ita ubique percrebuit, ut nullâ jam tergiversatione vel negari, vel occultari posset, postremùm hoc, quod nobis superesse videbatur, tanto malo remedium adhibendum duximus. Tres nostri Ordinis Religiosos, quos ei conjunctiores fuisse noveramus, in Hollandiam ablegavimus, qui ipsi ad nos reditum persuadere conarentur. Convenerunt illi hominem: quibus statim respondit, se propediem rediturum: quod quidem etiam datis literis ad Parentem suum, ad P. N. Generalem, & ad me testatum fecit. Sed breve fuit hoc falsum nostrum gaudium, qui eum obviis sincerissimæ charitatis ulnis expectabamus. Quamprimùm enim Serenissimam Principem è vivis excessisse inaudiit, illud statìm hæreticæ pravitatis venenum, quod pectore reconditum gestabat, cum maximo totius orbis Christiani scandalo evomuit, abjuratâ in publicâ hominum luce, orthodoxâ fide, in quâ à teneris unguiculis educatus fuerat, ac militiæ filiorum Belial no-

lial nomen dedit. Et ne turpissimi illius facinoris memoria apud Posteros non extaret, edito publicè hoc libello, quem confutandum suscepimus, illud perennare voluit.

Allatis per eum rationibus & excusationibus ad justificandum recessum à Catholicâ & Carmeliticâ Religione satisfit.

§. 1. Priusquàm argumenta, quę adversus orthodoxam fidem, in hoc libello proferuntur, confutem; lubet sigillatim ea excutere, quæ author veluti proëmii loco habet. *Scribit igitùr Emanuelem ingentes Deo agere gratias, quod illa ipsa civitas, in quâ illi contigit nasci, & divini numinis favore, sacro Baptismatis fonte renasci. fidei, quàm publicè profitetur, sit testis.*

Resp. Novus profectò & hactenus inauditus peregrinę hujus Theologiæ Deum glorificandi modus, à Delphicis magistris inventus: ut infœlix noster Emanuel, per abominabile & execrandum Apostasiæ à fide & Religione flagitium, Deo gratum se exhibeat. Videntur planè de illorum

numero esse, *qui lætantur cùm malè fecerint & exultant in rebus pessimis*, Proverb. 2. 14.

§. 2. *Dicit se, ut omnium utriusque partis votis morem gerat, Ecclesiæ videlicèt, & quam deserit, & quam ingreditur, velle hujus mutationis causas exponere. Ac primùm protestatur, se neque à carne, neque à sanguine consilium accepisse: sed à Spiritu Dei, à quo identidem impellebatur, ut mandatum illud sequeretur, quod habetur Apocalip.* 18. Exite de illâ, *scilicet de Babylone*, populus meus: ut ne participes sitis delictorum ejus, & de plagis ejus non accipiatis.

Resp. *Spectatum admissi risum teneatis amici.*

Cùm enim ridendi facultas proprium sit homini quarto modo; quis est qui modò vel micam mentis habeat, hîc non diffluat risu, dùm admirabile hoc Consistorii Delphici audit oraculum: nimirùm non esse consilium carnis, & sanguinis, sed Spiritus divini, misero huic homini persuadere, ut illius S. Religionis statum impiè desereret, in quâ nihil est non carni & sanguini contrarium, jejunia, vigiliæ, ab esu carnium abstinen-

tia,

tia, nuditas, singularis castitas, & maximæ paupertatis custodia, flagellationes, divitiarum sæcularium fuga, & omnium eorum, quæ sensualitati adblandiuntur, insuper assidua divinarum rerum meditatio. Quæ omnia ex diametro cum carne & sanguine pugnant, & passim nobis in divinis literis à Spiritu Sancto commendantur: ita ut alia præcepto jubeantur, alia consilio suadeantur. Quis igitùr sanæ mentis non facilè perspicit, insignem istorum vel malitiam, vel ignorantiam, vel utramque simùl; qui ejusmodi sanctum instituendæ vitæ modum, Babylonem blasphemo ore vocare audeant, atque Spiritus Sancti jussu deserendum esse affirment? Indubitatum est, exitum è Babylone non intelligi à S. Ioanne in Apocalipsi, de ipsâ civitate, quæ sita est in intimis Persidis regionibus, quæ caput extulit suprà cæteras gentes: sed de Babylone tropicè conceptâ, quę significat confusionem, teste Augustino tom.8. mihi pag. 267. & multis aliis in locis. Sic passim ab omnibus. In quo sensu loquebatur S. Petrus Apostolorum Princeps, in 1. epi-

ſtolâ cap. 5. in fine dicens: *Salutat vos Ecclesia, quæ eſt in Babylone coëlectâ.* Accipiebat enim pro Babylone Romam, ut Hieronymus, Beda, OEcumenius, Euſebius & alii. Nàm ſicuti in Babylone confuſionem linguarum immiſit Deus, *ut non audiret unuſquiſque vocem proximi ſui*, ut dicitur Gen. 11. 7. *& idcircò vocatum eſt nomen illius Babel, quia ibi confuſum eſt labium univerſæ terræ:* Eodem planè modo contigit antiquitùs Romæ, dùm in Gentilitatis tenebris adhuc verſaretur, ut eleganter docet S. Leo Papa, Serm. 1. Natal. Apoſt. Petri & Pauli, dicens: *Hæc autem civitas, ignorans ſuæ provectionis auctorem, cùm penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium ſerviebat erroribus: & magnam ſibi videbatur aſſumpſiſſe Religionem, quia nullam reſpuebat falſitatem.*

Quantò igitùr magis proprium & conſentaneum eſt, Sectariorum populum, quàm Catholicorum cætum Babylonem nuncupare. In hoc enim non eſt niſi unum labium, una fides, unuſque & idèm ſenſus. Inter Sectarios autem non eſt niſi confuſio linguarum, portentoſum illud diſcre-

diſcrepantium opinionum chaos: ita ut in eâdem domo, eâdemq́ue familiâ ferè non reperiantur, qui inter ſe cohæreant. Idq; non de his tantum, in quibus licet unumquemque in ſenſu ſuo abundare, utpotè de fide adhuc non determinatis; quod etiam Catholicis licet: ſed in ipſis fidei principiis diſſentientes. Dùm enim Sectariorum unuſquiſque detrectat ſe ſubmittere cathedræ Petri, in varios & penè infinitos, maximoſq́ue errores impingunt. Liquidò igitùr conſtat iſtos prodigioſæ ignorantiæ vertigine circumagi, & non Magiſtros veritatis; ſed puros putos impoſtores eſſe, ac mendaciorum Architectos, qui hæc maleſani capitis ſui deliramenta ac vanitates & inſanias falſas pro ſalubribus conſiliis, hominibus incautis & inexpertis obtrudere non verentur. Ipſumq́ue proindè infœlicem Emanuelem, non à Deo vocatum, ſed carnis & ſanguinis illecebris ineſcatum ex nobis exiiſſe. Nec inficieris hæc, aut exultes, Sectari, eo quod allegaverim S. Petrum, Romam nuncupaſſe Babylonem: nec exiſtimes eodem pariter modo

Romanam Ecclesiam Babylonem esse vocandam: nam licet in Vrbe fundata fuerit & hucusque firma & inconcussa in eâ permanserit; non ab Vrbe ipsâ, non à Romanis Imperatoribus, non à Senatorum prudentiâ, nec à Ciceronianiâ eloquentiâ; sed ab ipsomet Deo fulcita & solidata permanet & conservatur. Ad eum modum quo CHRISTVS Dominus Pilato dixit: Ioan. 18. 36. *Regnum meum non est de hoc mundo.* Non quòd non esset in mundo Regnum CHRISTI, sed quòd non haberet ab ipso radices: & posteà magis explicuit, dicens: *Regnum meumnon est hinc.* Sic Romana Ecclesia, licet Romę caput suum visibile habeat; non tamen ab antiquis idolis, non à turpiqus simulachris, aut variis superstitionibus (in quibus erat Babylonica illa, de quâ Petrus, confusio) originem ducit; sed à cælesti Hierusalem, que est civitas pacis & unionis, in quâ veritas æterna refulget. Quàpropter confusionem tuam Calvinisticam Babylonem meliùs ac convenientiùs appellaveris: sicut unionem Catholicam & fidelium cœtum rectiùs Hierusalem vocaveris,

caveris, ſeu, quod idem ſonat, pacis viſionem.

§. 3. *Prævidere ſe ait, maledicta, probra, & obtrectationes, quibus paſſim eſt proſcindendus, ob novum iſtud ſuſceptum conſilium: omnia verò hæc æquo animo pro* CHRISTO *toleraturum, memorē illius, quod habetur Math. 5.* Beati eſtis cùm maledixerint vobis, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adverſum vos: gaudete, & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis, *item & illius:* Qui cùm malediceretur, non maledicebat, *& rurſus*, Benefacite eis qui oderunt vos, & orate pro perſequentibus vos.

Reſpondetur. Quis neget beatos, ac fortunatiſſimos, in ſcholâ & militiâ Chriſti, qui perſecutiones & injurias patiuntur? quod tamen intelligendum eſt, ſi id fiat propter juſtitiam, ut ipſe Chriſtus Dominus aſſerit, non autem contrà juſtitiam; propter Deum, non contrà Deum; ut jam noſter Emanuel, qui dereliquit pactum Domini: votum fecit Deo Iacob, ſed non reddidit Altiſſimo vota ſua, ac proptereà iſta non ſuſtinet propter Deum, ſed

propter mundum, carnem & diabolum. Satiùs illi fuiſſet habere curam de bono nomine, juxtà conſilium Eccleſiaſtici cap. 41. Hoc enim generoſis & excelſis animis à naturâ inſitum eſt, ut bono nomine nihil carius, nihílve antiquius habeant. Hoc enim, ut idem ait Eccleſiaſticus, ei magis permaneret, quàm mille theſauri pretioſi, & magni. Sed, proh dolor! incautus Emanuel, quaſi alter Ephraim factus eſt: ut columba ſeducta non habens cor, alienis dedit honorem ſuum, contrà monitum Spiritus Sancti Proverb. 5. Nec cupit dicere cum Apoſtolo Paulo Corint. 2. *Christi bonus odor ſumus in omni loco*, hoc eſt habemus bonum nomen apud omnes, famam, honorem, & gloriam, quæ juxtà D. Thomæ & communem aliorum doctrinam, eſt clara cum laude notitia. Vtitur S. Paulus metaphorâ boni odoris: nàm quemadmodùm hic coaleſcit ex diverſis, & pretioſiſſimis aromatibus, aut ex variis & flagrantibus floribus; ita bonum nomen, ſeu fama conflatur ex cumulo omnium virtutum, & honeſtarum actionum: ſicut è contrà amittitur per actus virtuti

con-

contrarios. Quæ omnia paucis complexus eſt Sapiens Proverb. 10. *Memoria juſti cum laudibus, nomen autem impiorum putreſcet.* Benè audiît noſter Emanuel, quàmdiu inter nos verſatus eſt: & à primo die quo aſſumpſit habitum Carmelitarum; uſque ad ipſius in Hollandiam profectionem, nemo fuit qui de eo non honorificentiſſimè, & ſentiret, & loqueretur. Fama ipſius ſummis laudibus inclyta, per totam Europam circumvolitabat, & celebrabatur. At ubi primùm in Hollandiâ cum ſæcularibus, ac potiſſimum cum Hæreticis agere cœpit, videruntque Hollandi Catholici eum ambulantem non ſecundùm Deum, ſed vias indirectas; percrebuit ſtatim rumor de repentinâ vitæ ipſius mutatione: primùm quidem per totam Bataviam, & mox per reliquas Belgii partes; ac tandem vix fuit in orbe locus tàm inacceſſus, quem non pervaſerit: ut proindè non ſint loquelæ neque ſermones, quibus non publicetur tàm lamentabilis, & inopinata mutatio, non quidem dextræ excelſi, ſed ſiniſtræ diaboli.

§. 4. *Cupit omnibus compertum eſſe, ſe non*

 occul-

occultè è Monasterio, in quo religiosum institutum professus fuerat, egressum esse; sed ex facultate Generalis Ordinis, Serenissimâ Infante, & excellentissimo Parente suo scieniibus & consentientibus. Animi tamen sui consilium fatetur se celasse: hunc verò prætextum se confinxisse. Cupere videlicèt se in Hollandiam proficisci, ut Sorores isthîc degentes pelliceret ad hoc, ut ad Patrem reverterentur: sine quo commento, nullus patebat aditus consequendæ libertati, quâ nunc fruitur.

Resp. Ingenuè fatemur egressum ipsius, ut ipse narrat, ita contigisse. Quod autem simulaverit se, sub prætextu lucrifaciendi Sorores suas, Hollandiam petere, animo relinquendi fidem orthodoxam, aliundè non constat, quàm ex ipsius testimonio; qui solus præter Deum, pectoris sui arcana nosce potest, teste Apostolo 1. Corinth. 2. 11. *Quis enim hominum scit, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est?* Memini tamen paucis pòst ipsius ex Brabantiâ in Hollandiam discessum mensibus, me ab ipso literas missas Hagâ Comitis accepisse, quæ hæc verba continebant: *Nulla spes affulget Sorores meas Bruxellam*

xellam adducendi, proindè jàm ad Monasterium reverti possumus. Ex quibus manifestè constat, ipsum id temporis nondùm constituisse à fide & religione, quod posteà fecit, turpiter deficere. Vt ut sit, ipse viderit. Possumus illi dicere cum Prophetâ Oseæ 13. 9. *Perditio tua Israel.* Seipsum decepit, ac vinculis tartareis illaqueavit. Certissimùm enim est, ut dicitur Sap. 1. 5. *Spiritus Sanctus disciplinæ effugiet fictum.* Ac propterea ab ipso derelictus tanquàm alter Cain profugus, nisi resipiscat, in mundo ambulare cogetur, donec posteà detrudatur in tenebras exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium.

§. 5. *Omnibus quoque notum esse cupit, se ob defectum aliquem, vel culpam, vel quod ferendo vigori istius Instituti par non esset ex Religione dimissum non fuisse: idque constare ex literis patentibus, quas ex me, tùm Provincialem agente, ex commissione R. P. N. Generalis: item idipsum patere ex aliis Provincialis, item Serenissimæ Infantis ac Parentis sui, aliorumq; literis, ad ipsum in Hollandiam transmissis: quæ omnia nihil aliud testabantur, quàm summam Ordinis ergà ipsum benevolentiam*

lentiam, & charitatem; nullamq́; de ipso, menti cujusquam sinistram opinionem obrepsisse, donec conciones Calvinistarum ipsum frequentare constans fama huc pertulit.

Resp. Iàm supra fassi sumus non semel, ipsum quàmdiu inter nos versatus fuit, semper laudabiliter vixisse, nec ullam de se conquerendi ansam cuiquàm præbuisse. Et hæc causa fuit, quę Superiores impulit, ut eum saltem ad breve tempus in Hollandiam mittere non dubitaverint. Verùm abusus fuit candore ac syncerâ confidentiâ suorum Superiorum, qui meliorem de ipso opinionem conceperant, atquè in Dei timore & fide constantiorem fore existimabant; tùm quod præclarum probitatis saltem externæ specimen jàm anteà dederat, tùm quod excelsiori animo eum esse crederet, quàm ut honoris sui tàm levem esse jacturam duceret. Sed jàm nostro malo didicimus, non facilè fidendum de juniorum probitate, donec multorum annorum experientiâ, altas solidasque virtutum radices egisse comprobetur.

§. 6. Quod si quis, inquit, objiciat, humanis ra-

nis rationibus impulsum Religionem ipsum deseruisse. Hoc quidem fatetur, sed negat eas fuisse præcipuum motivuum. Dicit eas tanquàm adminicula dumtaxat deservisse fini principali consequendo, qui spiritualis erat: ut videlicèt per libertatem corporis acquireret liberam facultatem Deo purè serviendi, ac sanctum ipsius nomen sine periculo confitendi. Veritas itàque, cujus anteà sufficientem habuerat notitiam, ipsum ut è Religione discederet, urgebat. Cúmq; utraque libertas, animæ nimirùm & corporis, adeò conjunctæ essent, ut alteram sine alterâ obtinere non posset, necessè fuit eâdem viâ utramque sectari.

Resp. Si verum esset, quod non puto, quod diabolus jam anteà misisset in cor infidelitatis, seu hæresis tenebras; immortales Clementissimo Deo oporteret nos grates rependere, pro singulari illo beneficio, quo permisit eum à nobis separari: & quò citiùs id factum, eó meliùs. Quæ enim conventio lucis ad tenebras? Certè multò magis nobis intus nocere poterat, quam extrà: lethale enim venenum in stomacho latens facilè cæteras omnes corporis partes labefactat. Nec vacat grandi periculo

culo ejuſmodi aſpides in ſinu fovere. Attamen potiùs hoc dictum credimus ex Rabbini Delphici malitiosâ impoſturâ, quàm ex Emanuelis noſtri ſubdolâ machinatione: nobiliſſimum enim ac generoſum animum, hæc & id genus alia fingere haud quaquàm decet.

§. 7. *Ait ſe è Monaſterio non deceßiſſe, quò ſibi liceret, ſæculi voluptates liberiùs ſectari: nullam enim cellam uſque adeò circumſeptam atque obturatam eſſe, etiam inter rigidißimas Monaſteriorum auſteritates, in quâ ſat multæ rimæ non reperiantur, per quas tranſeant objecta, ad quæ ſuſpirant ii, qui ore tenus duntaxat ſenſualitati renuntiarunt.*

Reſp. O execrabile mendacium, ac prorſus ſatanicum, & infernale venenum, haud dubiè à pharmacopolis Synagogæ Delphicæ confectum! nec enim fieri poteſt, ut miſero Emanueli tàm infanda cogitatio in mentem venerit. Neque credibile eſt ipſum ita à Domino Deo derelictum eſſè, ut tàm iniquam, tàmque ab omni veritate alienam ſententiam, repugnante propriâ conſcientiâ, vel fingere audeat, vel proferre. Si carnis voluptatibus indul-

indulgere nobis fuiſſet in animo, quid neceſſe erat ſæculum deſerere, in quo per matrimonium conceſsâ venere frui licebat? quis ergò vel mediocri pollens judicio Conſiſtoriales illos Delphicos ſanæ mentis eſſe exiſtimet? quis non exſibilet? qui neſcio quibus intemperijs acti, & ipſi putent, & orbi perſuadere ſtudeant iſta de viris religioſis, qui ſuapte ſponte, repudiatis ſæculi illecebris, ſe Dei obſequio mancipârunt, nuncupatis tribus illis ſolemnibus votis, obedientiæ, caſtitatis & paupertatis. Adde propterea arctiſſimam obligationem vivendi ſecundùm regulam & conſtitutiones Ordinis, diuturna per octo ferè menſes quotannis jejunia, continuam ab eſu carnium abſtinentiam niſi ægritudo iis veſci ex medicorum præſcripto cogat; ut nihil dicam de vigiliis, trinâ ſingulis hebdomadis flagellatione, nuditate, vilitate, & aſperitate habitus, ſtrictiſſimo ſilentio; cujus tàm accurata eſt obſervantia, ut non ſolum cum ſæcularibus Religioſo citrà Superioris facultatem loqui liceat; ſed ne quidem cum alio Religioſo; ſolitudinis denique ac receſſus

ceſſus

cessus custodiam exactissimam. Quod si quando necessitas succurendi proximo claustro egredi compellat, ea quidem facultas, ei qui evocatur, à Superiore conceditur, sed datur individuus comes, qui testis sit & arbiter omnium, quæ ab alio foris geruntur. Omitto, quod inviolabiliter hoc semper observatum fuerit, ut mulieribus Monasterii septa ingredi non liceat. Per quas igitùr rimas, ejusmodi objecta sensualitati adblandientia irrepent? Vel dicat ipsemet Emanuel, num aliquando quid simile ipsi, dùm inter nos ageret, contigerit, vel in alio Fratre viderit? Potissima enim media, quibus ad Religiosæ vitæ puritatem ac perfectionem contendimus, sunt spiritualia exercitia, orationes videlicèt & meditationes, quibus dies noctesque incumbimus, ut oculos intentos in Deum semper habere possimus, qui evellat de laqueo pedes nostros. Accedit frequens usus Sacramentorum, Sacrosancti Missæ sacrificii quotidiana celebratio, assiduum psallendi exercitum: quæ omnia, dictu mirùm! quantúm conferant ad animas Deo uniendas, ipsiusque timore car-

re car-

re carnes configendas. Quàmobrem fit, ut verissimùm esse experiamur, quod habetur Proverb. 1.vers.17. *Frustrà jacitur rete antè oculos pennatorum.* Retia videlicèt & laquei quos infernales venatores dæmones ponunt, vel jaciunt ad capiendas animas. Quod frustrà faciunt antè oculos eorum, qui per ejusmodi exercitia, ita à fluxis ac labentibus mundi rebus se abstrahunt, ut eorum conversatio tota sit in cælis. Nequè tamen, licet omnibus his præsidiis muniti simus, nobis blandimur, quasi de nostrâ in viâ virtutis perseverantiâ à lapsu securi. Nota est enim atquè explorata nobis tentatoris, nusquàm non insidias struentis vafricies: manifesta est quoquè humanæ infirmitatis atquè fragilitatis, semper in deteriora propendentis corruptio. Præsertim cùm nulli obscurum sit, tàm admirandos ac tremendos contigisse, ac quotidiè contingere lapsus. Salomon iis sapientiæ dotibus à Deo cumulatissimè ditatus, quò non amentiæ devenit: Judas ex Apostolatus culmine miserabiliter excidit: & in lege gratiæ refert S. Augustinus se vidisse in Ecclesiâ

Dei primates viros, proceros sicùt cedros Libani, qui ferè cum Hieronymo & Ambrosio conferri poterant, turpissimè corruisse. Quales casus videtur Deus inscrutabili suâ providẽtiâ, quamquàm non usq; adeò frequentes, etiam in austerioribus Religionibus permittere, per aliquorum apostasiam, qui nondùm satis *carnem suam cum vitiis & concupiscentiis crucifixerunt, & ideò traditi sunt in reprobum sensum*, & videtur adimpletum illud Ecclesiastici. 19. *Quod vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes.* Quę satis superque nos movent, ut semper simus memores salutaris consilii Apostoli, dicentis 2. Corin. 7. 15. *Cum timore & tremore salutem vestram operamini.*

§. 8. *Dicit se non deseruisse Religionem allectum spe commodorum, sive successionum temporalium. Conqueritur de Regibus Hispaniæ, quasi injustè Regnum Lusitaniæ invaserint, atquè occupent, & quod Excellentissimo Domino Parenti Bruxellis denegatus sit titulus Principis Lusitaniæ.*

Resp. Non esse mei vel propositi, vel muneris, examinare quo iure prudentissimus & Augustissimus Philippus II. Regni Lusitaniæ

ſitaniæ poſſeſſionem vendicarît. Hoc mihi certò perſuadeo, quod & ab aliis accepi, iſtud factum non fuiſſe, niſi priùs conſultis eruditiſſimis, graviſſimiſque Theologiæ, ac Juris Doctoribus, non ſolum ſub ipſius ditione florentibus in Academiis, ſed etiam ex aliis Regnis. Inſuper concors Luſitanæ gentis, eaque animi inclyti, applauſus; nec non totius Regni permanens conſenſus, quo tanti Regis acquieſcunt & parent ditioni, irrefragabile æquiſſimę poſſeſſionis argumentum præbent. Quod verò attinet ad titulum Principis Luſitaniæ: non eſt mirum quod nequè Bruxellis, nequè in ullis regnis, aut Provinciis, quæ Hiſpaniarum Monarchæ Imperio parent, Excellentiſſimo Domino Emanueli non concedatur: quandoquidem juxtà communem, ac conſuetum loquendi modum titulus Principis Regni, ſolùm competat illi, qui directè & immediatè debet in regnum ſuccedere. Vndè apud Hiſpanos ſolus primogenitus vocatur Princeps regni, ſicùt in Galliâ Delpinus: cæteri omnes Filii, quàmvis in regnum ſuccedere poſſint non

Principes, sed Infantes nuncupantur. Videat igitùr etiàm atquè etiàm noster Emanuel, ne aliquâ ambitionis, aut umbratilis gloriolæ aurâ afflatus, calcatâ CHRISTI humilitate, quàm anteà profitebatur, miserandi sui lapsus causam dederit. Ac memor sit, quomodo Serenissimæ Infanti renitenti ac recusanti facultatem Religiosum habitum recipiendi, sic respondit. Etiamsi Rex, Lusitaniæ Regnum mihi conferre dignaretur, potiùs monasticen acceptarem quàm illud. Cur igitùr qui omnia, ut nudus CHRISTVM sequeretur, reliquerat, fugacibus citòque perituris commoditatibus seipsum irretire cupit.

§. 9. *Narrat copulatos fuisse matrimonio Parentes suos, quàmvis contrariis Religionibus constanter ac mordicùs adhærentes; Patrem quidèm Romanæ, Matrem verò Calvinianæ: cum hâc verò conditione matrimonium fuisse initum, ut liberi mares, qui ab ipsis procrearentur, Patris fidem; fæminæ verò Matris amplecterentur. Gloriatur insuper infælix Emanuel, sibi Baptismi Sacramentum collatum fuisse Delphis in templo Calvinistarum: idquè à mi-*

à ministro hæretico, spondentibus patrinis qui ex more adhiberi consueverunt, ipsum rudimentis fidei, quàm Mater sectabatur se imbuturos: Quod Mater haud quaquàm negligendum putavit. Cùmq; parvuli non nisi Matri adhærescere soleant, donec firmatis corporis viribus, & affulgente aliquâ judicii maturescentis luce idonei videantur, qui alio ablegentur; ipse ad annum usque duodecimum sub tutelâ ac disciplinâ Matris permansit, à quâ hausit primas illas instructiones Fidei ex Cathechismo Calvinistico, quas fatetur animo semper inhæsisse, simùlq; propensum ad Matris Religionem affectum.

Resp. Nolo hîc quæstionem illam disputando attingere, liceátne, vel saltem expediat ut Catholici cum Hæreticis matrimonium ineant; nàm causę politicę sæpenumerò in ipsâ praxi rationibus Theologicis præponderant. Veniam ad rem ipsam quâ de agitur. Vulgatum est illud in scholis Dialecticorum, conclusionem sequi debiliorem partem antecedentis syllogistici. Istud imitari voluisse videtur noster Emanuel, qui Matris Religioni adhærere maluit, quàm Patris. Quod ta-

men consilium non est secundùm Deum, neque secundùm scientiam, neque secundùm prudentiam justorum. Age, dic mihi, obsecro, quid te potissimum impulit, ut isti te sectæ addiceres? Si enim materialiter, ut dicitur, id est, ratione subjecti consideres solàm Matrem: ipsam reperies, ac Principem Guillielmum Nassauvium, ejus Patrem, atquè Avum, qui primò ex nobilissimâ illâ, & antiquissimâ stirpe dereliquerunt pactum Domini, & ab Eccesiâ Catholicâ recesserunt; idq; intuitu motivorũ merè temporalium, ut omnibus notum est. Cæteri verò majores inter eximias suas laudes, quas nulla posteritas silebit, hanc sibi non infimam jure vendicãt, quod à Fide, quàm Romana tradit Eccesia, numquàm ne latum quidèm unguem deflexerunt. Quid dicam de Patre tuo, viro tùm pietate spectatissimo, tùm prorsus singulari ergà Catholicam Fidem zelo? qui tametsi à puero inter Principes ac populos Hæreticos egerit, numquàm tamen vel minimâ erroris rectæ Fidei contrarii labeculâ fuit respersus, sed traditam à majoribus Religionem con-
stan-

ſtantiſſimè ſemper inviolatam conſervavit. Nihil dico de univerſis Luſitaniæ Regibus, inter quos ne vel unus reperitur, qui à Fide Catholicâ alienus fuerit. Obverſetur animo tuo Avus tuus Sereniſſimus Dominus Antonius de Portugal, rarum quoddam omnis pietatis & virtutis exemplum; qui ad inſtar Davidis, librum cæleſti doctrinâ plenum edidit: quo divina chariſmata, quibus cælitus abundantiſſimè cumulatus erat, in legentium corda effudit. Cur igitùr horum veſtigia non ſectaris? cur unus tuæ Matris Religionem, tot præclariſſimorum majorum tuorum pietati, ſapientiæ, ac fidei anteponis? Sed quibus, obſecro, ſtabilita eſt fundamẽtis? quibus nititur columnis fides Matris tuę, quàm ſequeris? Qui eam orbi invexerunt, fuerunt Lutherus, & Calvinus, Gomarrus, eorumque diſcipuli, ejuſdemque farinæ tenebriones: quos ab Eccleſiâ, ob vitæ improbitatem ac perverſam doctrinam reſectos ac ejectos, veluti fœtida, & mortua membra, univerſus orbis execratur. Minimè verò illud prætereundum eſt, quod ait, ſe in templo Calviniſtarum,

eorum ritu, à Miniſtro hæretico baptizatum fuiſſe: quæ omnia ſuſpicione ac metu non carent, ne hujus Sacramenti collationi quippiàm defuerit, quod illud reddiderit invalidum, ac inanè, experſque effectuum, quos ex divinâ inſtitutione operari ſolet. Quid enim ſi aquâ roſaceâ, aut aliâ odoriferâ, loco elementaris (quod nonnumquàm à Miniſtris, extremâ vel ignorantiâ, vel malitiâ fieri ſolere fertur) adhibita fuerit? Quid ſi alio abluente, alius eſſentialia formæ verba protulerit? Vt nihil dicam de craſſis erroribus, qui in Calviniſtico ſymbolo, circà auguſtiſſimæ Trinitatis myſterium habentur. Quocircà prudentiſſimè ſancitum eſt à Patribus Synodi Mechlinienſis, ut ii qui ab Hæreticis baptizati ad fidem Catholicam convertuntur, Catholico more ſub conditione rebaptizentur. Quid igitùr mirum, ſi noſter Emanuel tàm debili, infirmo, ambiguo, ac quod maximè timendum eſt falſo fundamento nixus, tàm miſerè corruerit?

§. 10. *Dicit ſe ab Excellentiſſimo Parente miſſum cum Fratre ex Hollandiâ in Galliam ad Ex-*

ad Excellentissimum Patruum Dominum Christophorum de Portugal, virum Catholicæ Fidei cultorem eximium. Et verè ex Bataviâ raptus dici poterat, ne malitia mutaret intellectum ejus. Sed ait, se dubium semper hæsisse ex illâ gratiâ sibi divinitùs concessâ, quâ prima maternæ instructionis elementa animo impressa retinuit: dubium, inquàm, num Romanæ Religionis cultus Deo placeret. Se nihilominùs inter hos errores Parentis jussu, eam secutum fuisse, atque id quidem sponte fecisse: semper tamen ingenti desiderio æstuasse accuratiùs veram salutis, inter Paternæ Maternæq; Religionis discrimina, viam cognoscendi. Tandem agit de impedimentis quæ ipsum retardabant, quò minùs hanc viam invenire posset: cùm esset, ut ait, densissimis tenebris immersus. Prætereà nescio qua superstitiosâ in quemdam Religiosum Ordinem propensione tenebatur, plurimis ipsum illuc impellentibus: cùm nec deessent quoquè rationes politicæ, aliæq; causæ, quæ compendiosiorem, securiorem in cælum cursum ostendere videbantur, si se turbulentis mundanarum rerum fluctibus eriperet. Atquè ita tandèm pòst ancipites illos dubitationum æstus, habitum Religiosum de manu Serenissimæ

 Prin-

Principis Infantis accepit. In quo statu, per annos circiter quatuor permansit. Instructus fuit in linguâ latinâ. Hausit quoquè Philosophiæ præcepta. Quibus præsidiis munitus, faciliorem sibi fecit aditum ad eam, ad quam potissimùm anhelabat scientiam, veram scilicèt Dei cognitionem, ut ei in veritate placeret, animæq; suæ salutem, cum proximorum ædificatione promoveret.

Resp. Mira Consistorialium Delphicorum in hâc postremâ sermonis parte vertigo, quæ vel sola argumento esse poterat, nihil eorum quæ hìc scribuntur, ab Emanuele fuissè compositum: sed nec fortassis visum, priùsquam tàm præclarus partus lucem aspiceret, ac omnium manibus tereretur. Imprimis enim ignorare non potest Religiosum habitum non recepisse de manu Serenissimæ Infantis: sed illius, qui eo tempore Provincialis munere in Ordine fungebatur. Prætereà quomodo ipse sibi constat, dùm ait, animo suo semper inhæsisse, primas illas maternæ instructionis delineationes: ac propterea semper dubitâsse; nùm Fides, quàm Romana Ecclesia profitetur, Deo accepta esset.

esset. Posteà verò sui oblitus affirmat, se in eâ Religione tanquàm in proprio elemento, id est, cum magnâ animi tranquillitate ac securitate vixisse? Quid deindè vel magis ridiculum, vel minùs veritati consentaneum esse potest, quàm professionem Religionis Romanæ, vitam latam appellare: tacitè insinuando Hæreticorum vitam esse arctam viam? Ecclesia Catholica obligat ad jejunia, ad ciborum delectum, ad obediendum Præpositis, ad Sacramentorum susceptionem, præsertim Pœnitentiæ, in quo omnia delicta quantùmvis occultissima Sacerdoti aperienda sunt, ac injustè ablatorum restitutio fieri præcipitur. Multa deniquè alia jubentur, quibus effrænis hominum cupiditas compescitur. Quid verò simile apud Calvinistas reperitur? Apud hos nulla Sacramenti Confessionis, seu pœnitentiæ obligatio, nulla jejuniorum, nulla à carnibus abstinentiæ lex est, nulla Prælatorum obedientia, actus meritorios tollunt, ac sine illis de salute consequendâ securos se esse inaniter præsumunt. Judicet nunc quivis æquus arbiter inter nos &

Cal-

Calviniſtas, horúmne, an noſtra via ſit arcta vel lata? Quod verò attinet ad id quod Delphici Conſiſtoriales nos vocant Regnum tenebrarum, & profeſſionem mendacii: ſe verò regnum lucis, ſuamque Religionem profeſſionem veritatis, & alimentum ſalutis: his videtur appoſitiſſimè reſpondere Iſaïas, dùm ait, cap. 5. *Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* O infœlix Emanuel, utinam ſaperes, & intelligeres, ac noviſſima provideres. Et hæc ad ſatisfaciendum huic proemio malè ſano ſufficient.

Propo-

Proponuntur & refelluntur argumenta & motiva, quibus sese convictum fatetur, ut Romanâ Ecclesiâ spretâ, ad Calvinismum transvolaret.

MOTIVUM I.

IT, quod de Romanæ Religionis & monasteriorum more, Sacrorum Doctorum studio applicatus, in ipsis plures contradictiones animadverterit. Ipsum S. Augustinum cæterorum facilè Principem, retractationum librum edidisse compererit. Ex tunc scripta ejus sibi suspecta fuisse, & existimasse veritatem, Patribus inhærendo, non esse indagandam. Eosdem anteà filios fuisse, ac lumen suum ab aliis mutuasse. Ad fontem & originem luminis recurrendum: nempè ad Sacram Scripturam Prophetis, Apostolis, & Evangelistis divinitus revelatam. Hos esse fundamenta Ecclesiæ, suprà angularem lapidem Christum Iesum, qui est lux vera illuminans omnem homi-

hominem venientem &c. Ioan. 1. 9. *Ab hoc fonte omnes alios ſuam hauſiſſe doctrinam. Nos moneri eumdem perquircre ſolicitè*, Ioan. 5. 39. Scrutamini ſcripturas. 2. Pet. 1. 19. Habemus firmiorem Propheticum ſermonem, cui benefacitis attendentes, quaſi lucernæ lucenti in caliginoſo loco. *Vndè infert, ex ipſius Scripturæ puritate Patrum doctrinam eſſe dijudicandam.*

RESPONDETVR.

Oſtendendo quàm turpiter Sectarii Sanctorum Patrum doctrinam deſpiciant.

FOntem quidèm limpidiſſimum eſſe Sacras literas, & Apoſtolicam doctrinam; undè aquam vitæ SS. Patres, & Ecclesię Doctores protinùs hauſiſſe oportuerit; quo & eorum ſcripta revocanda ſint, velùt ad lapidem Lydium; quo explorata delimentur, non eſt qui dubitet. Nullus ea unquàm ſecundùm ſe regulas fidei eſſe voluit. *Nequè enim*, ait Auguſt. epiſt. 111. ad

ad Fortunatianum, *quorumlibèt disputationes quàmvis Catholicorum & laudatorum hominum, velùt Scripturas Canonicas habere debemus.* Rectè tamen quisquis Orthodoxus est, hoc voluit: quod Doctorum & Sanctorum Patrum doctrina, à tot sæculis in universali Ecclesiâ recepta, & approbata, verbi divini, tùm scripti, tùm traditi fidelissima sit interpres: & quod potiùs suspectum sit, proprium ac particulare cujusque in interpretandis Sacris paginis judicium; quàm tot & tantorum virorum genuina interpretatio, Pontificiâ, & Conciliorum authoritate præsertim fulcita. Si errare in aliquo potuerunt, aut re verâ aliquis eorum non in omnibus veritatem plenè sit assecutus, seipsum ipse corrigat: sin minùs, universa eum corrigat Ecclesia. Semel autem ab eâ approbatos, suspectos habere: aut nostrum Doctorem Delphicū, vel alium quemvis particularem, suum ipsis præferre judicium, stultum planè & arrogantis animi facinus arbitramur. Et numquid suum illis judicium anteponit, qui se illorum judicem & censorem propriâ, ac privatâ auctoritate,
teme-

temerario ausu constituit, eorum doctrinam ignorantiæ aut falsitatis arguendo, quàm antiquitas ut Sanctam venerata est: quàm Ecclesię universitas,ut certam complexa est? Nos summâ cum devotione ac animi demissione Sanctorum Patrum libros, prout ab Ecclesiâ approbati sunt, perlegimus, amplectimur & veneramur: tanquàm eos qui mentes nostras illuminant, & quasi manuducunt ad divina mysteria æternasque veritates, quæ in sacris paginis latent,intelligendas. Nequè proptereà allegatis Joannis & Petri testimoniis ullatenùs contravenimus. Admonent Scripturas scrutari, prophetico sermoni attendere. Hoc facimus, illud non omittimus. Scrutamur, attendimus. Verùmtamen dùm in his cæcutimus, ad Sacrorum Doctorum scripta recurrimus, non tanquàm ad canonem, aut fidei regulam; sed tanqàm ad adminicula, quibus ad Sacram Scripturam clariùs intelligendam, promovemur. Et hoc inter cæteros potissimum nobis præstat Augustinus, cujus doctrinam propter retractationum libros irreverenter sugillat hic tenebrio. Eò nimirum

mirum impudentiæ devenit, ut eam quasi suspectam rejiciat, quàm universa Dei Ecclesia ideò vel maximè suscipit, ac suspicit: quàm nec Hæretici alii, nec eorum antesignanus Calvinus, licèt polluto ore, & caninâ rabie cæteros Patres insectetur, despiciunt. Quin imò tantò eam dignatur honore, ut lib. 1. Institutionum pag. 849. cap. de cœnâ Domini, dicere non dubitaverit: *Audiamus Augustinum, quem unum habemus Ecclesiæ fidelissimum vetustatis interpretem.* Ità cælestis ille splendor, noctuæ hujus oculis obvolitans, etiam mediâ errorum nocte, aliquo usquè secerni potuit, & vel ab invito testimonium veritatis extorsit.

MOTIVVM II.

SI Sanctorum Patrum scripta cum sacris literis conferantur, inveniri graviter à viâ veritatis aberrasse. Rejicienda tamen absolutè non esse, cùm non sint in omnibus vitiosa; sed nequè prorsus admittenda, tanquàm infallibilia Fidei & veritatis testimonia, cùm veritas Dei hominum testimoniis non indigeat.

RESPONDETVR.

Et docetur quid valeant SS. Patrum testimonia in rebus Fidei.

VBi Sanctorum Patrum & Doctorum scripta, à quibusdam propositionibus, in quibus fortasse aliqui eorum humanitùs erraverunt; universali Dei Ecclesię consensu purgata fuerint, inoffenso pede percurruntur. Quod etiam in ipsis suis primordiis Eccesia semper præstitit, ut nunc quælibet Hæreticorum censura, etiàm Consistorii Delphici, superveniens, seriùs incidat, auctoritate careat. Quinimò, judicio destituitur, qui mavult judicium proprium (ut tu mavis) judicio universali præferre, ac dicere impudenter, ut tu implicitè dicis: hic locus Augustini v. g. omnium antiquorum judicio veritati consonat: meo dissonat, & emendandus est. Tu ita cense dùm vis: nos Sanctis Patribus acquiescimus, atquè eorum dicta à personis privatis corrigi nefas putamus.

Non

Non quod existimemus veritatem Dei hominum testimoniis indigere, ut in se vera sit & constans, cùm teste Psalmista Psalm. 116. 2. *Maneat in æternum:* requirit tamen ea, ut hominibus proponatur pura & puta, sicùt credenda est, & intelligenda. Ita nempè Deus voluit, ut quemadmodum inferiores Angeli, ut Areopagita nos docet cap. 8. & 15. Cælestis Hierarchię, à Superioribus ordine Hierarchico servato addiscunt, & illuminantur: sic & homines, præsertim ignari, instruantur, & ad cognitionem veritatis deducantur per eos, quos Deus *dedit Ecclesiæ, Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerii.* Ephes. 4.11. Hunc à Deo præscriptum ordinem pervertit, quisquis neglecto Ecclesiæ, ac Sanctòrum Patrum judicio, suo particulari credit & confidit. Ridiculum profectò est, unius Calvini, Lutheri, Zuinglii, Oecolampadii, Bezæ, Gommari, Armeni, imò fabri alicujus, vilis lanionis, nautæ, & quod dicere pudet, unius mulierculæ, vix sibi in ullo constantium, & aliorum similium, qui tamquàm fœces Christianissimi,

mi, anathemate projecti sunt ab Ecclesiâ Dei in sterquilinium infidelitatis, opiniones difformes, multiformes, novellas anteponere, conformi, uniformi, antiquæ, à tot sæculis probatæ, & approbatæ doctrinæ SS. Augustini, Ambrosii, Gregorii, Hieronymi, Basilii, Chrisostomi utriusque Cirilli, Thomæ Aquinatis. In cujus unius scriptis, velùt Catholicæ Fidei firmamento, omnium tàm Græcorum, quàm Latinorum Patrum intellectus potissimum effulget. Dic mihi, vir Delphice, quis Sacræ paginæ infallibilem veritatem propiùs assequitur, & pluris facit? an qui eam à tantorum virorum, & universalis Ecclesiæ testimoniis? an qui eam è suo unius cerebello haustam cupit? VeritasDei sicùt ęterna, ita & una est. Ego e.g. bonorum operũ necessitatem adstruo, tu destruis: uterquè pro se Scripturam allegat. Alter nostrûm necessariò veritati æternæ conformatur, alter ab eâ recedit. Ex duabus enim contradictoriis altera necessariò vera est, altera falsa secundùm Philosophum. Quis hic fallitur? an ego cum Patribus, an tu cum tuo particulari judi-

judicio? Judicet hic æquus rerum æstimator.

MOTIVVM III.

EXindè in contemptu SS. *Patrum persistens, allegat hæc loca Scripturæ. Ezechielis* 20. 18. & 19. Dixi autem ad filios eorum in solitudine: in præceptis Patrum vestrorum nolite incedere, nec judicia eorum custodiatis, nec in idolis eorum polluamini. Ego Dominus Deus vester; in præceptis meis ambulate; judicia mea custodite, & facite ea. *Et Math.* 23. 10. Nec vocemini magistri, quia magister vester unus est CHRISTVS. *Et Ioan.* 10. 27. Oves meæ *scilicèt* CHRISTI, vocem meam audiunt. *Ex quibus concludit eos, qui aliter docent, quàm docuit* CHRISTVS, *non esse Doctores, sed Seductores; non Pastores, sed impostores.*

RESPONDETVR

Sanctorum Patrum magisterium, quod Sectarii abnuunt, vendicando.

VErum est consequens, licèt ex præmissis malè intellectis, & perperam

applicatis deductum. Quis quæso aliter docet, quàm docuit CHRISTVS? SS. Patres, an Calviniſtę? Ego Calviniſtas, ut alienos à CHRITO inſimulo, tu Patres: & videris probare velle per illud Ezechiel. *In præceptis Patrum veſtrorum &c.* Ad ſcripturam appellaſti, ad ſcripturam ibimus. Paulò ſuperiùs in cap. citato Ezech. repete: & facilè advertes, ibidem Prophetę voce Spiritum Sanctum non loqui de SS. Patribus & Eccleſię Doctoribus, qui verbo & exemplo CHRISTVM Dominum ſunt ſecuti: ſed de Patribus Judæorum, qui multoties pòſt egreſſum ex Ægypto, Deum ſuum, fontem aquę vivæ dereliquerunt, fodientes ſibi ciſternas diſſipatas. Subdo verba textus Ezech. 20. 16: *Iudicia mea projecerunt, & in præceptis meis non ambulaverunt, & Sabbatha mea violaverunt: pòſt idola enim cor eorũ gradiebatur.* Et quis opera illa mortis poſteris imitanda proponeret, quę nedùm legibus humanis, quin & divinis & naturę contraveniunt? Aliter ubi de operibus malis apud Prophetas; aliter ubi de bonis agitur, eſt ſermo. Hinc Iſaïę 51. 2. *Attendite ad Abraham Patrem veſtrum &c.* Imò etiàm cùm de ſa-

de sanâ doctrinâ eorum, quos constituit Ecclesiam suam regere, quàmvis fortè aliud verbo, aliud exemplo doceant, non ita CHRISTVS, ut Calvinistæ sentiunt, Math. 23.2. *Super Cathedram Moysis*, inquit, *sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia ergò quæcumque dixerunt vobis servate & facite: secundùm verò opera eorum* (ea nempè quæ exprobravit Ezechiel, & his similia) *nolite facere*. Sanctis Patribus & Doctoribus nihil hujusmodi objici potest. Si eorum vitam inspiciamus, sanctissima fuit: si doctrinam, sanissima, universali Ecclesiæ consensu receptissima. Hos si carpas, Deum ipsum incessis, qui tales Ecclesiæ suæ dedit *Pastores, & Doctores, & Magistros*, Ephes.4.11. Superaddis: *Magister unus est Christus*. Conaris inferre: ergò ipsi non fuerunt Magistri. Simili argumento probem te non esse Patrem filiorum tuorum, si quos habes. CHRISTVS Math. 23.9. *Patrem*, inquit, *nolite vocare vobis super terram, unus est enim Pater vester, qui in Cælis est*. Ergò *&c.* Profectò secundùm te malè locutus est Isaac Genes. 22.7. *Pater mi, ubi est victima &c.* Malè loquuta B. Virgo

Luc. 2. 48. *Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te.* Peccavit CHRISTVS non corripiendo inordinatum modum loquendi? Malè loquutus est Joan. 6. 49. *Patres vestri manducaverunt manna? &c.* Verus igitùr Scripturæ sensus est, ut quemadmodum Deus antonomasticè, & longè excellentiori modo, imò in perfectione creaturis incommunicabili, Pater est æternus. Ita Patres vocari super terram prohibet. Admittit tamen homines ex quâdam participatione & analogicè Patres à filiis vocari. Itàque quàmvis *Magister unus est Christus*, tàm perfectus videlicèt, ut nemo ad ejus magisterii perfectionem, nè quidèm remotè possit accedere; cùm ipse venerit plenus gratiâ & veritate. Verumtamen non excluduntur, nequè hoc nomine privantur alii ipsius Vicarii & substituti, qui de ejus plenitudine lumen, & gratiam receperunt: nisi Paulum erroris accuses qui *Pastores & Doctores* in Ecclesiâ admitti vult, ut suprà. Sanè cùm idem Redemptor noster seipsum lucis nomine indigetavit, Joan. 8. 12. *Ego sum lux mundi*, omninò verum dixit; quoniàm *erat lux*

vera,

vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Joan. 1. 9. & comparatione, ad eum facta, ipſe quo *major non ſurrexit inter natos mulierum* Math. 11. 11. *non erat ille lux*, ipſomet Joanne aſſerente, Joan. 1. 8. *Sed ut teſtimonium perhiberet de lumine.* Et nunquid falsò & adulatoriè diſcipulos ſuos eodem titulo CHRISTVS cohoneſtauit, Math. 5. 14. *Vos eſtis lux mundi?* an fortè eamdem lucis excellentiam in ſe & diſcipulis ſuis demonſtratam voluit? minimè. Ipſe erat ergò lux vera, quæ illuminabat à ſeipſo: illi etiàm lux vera, ſed mutuato ab ipſo lumine. Simili modo SS. Patres, ſi comparationem cum Chriſto ineamus, tantum fuerunt diſcipuli: ſi ab illâ comparatione recedamus verè fuerunt magiſtri à Domino conſtituti, ad edocendam plebem, aut Scripturarum myſteria explicanda, aut quæ ipſæ ſilentio prætergreſſæ reliquerunt, Doctorum ore poſteris tradenda. Magiſtri quidem & Doctores, quibus dictum ſit Math. 28. 19. *Euntes ergò docete omnes gentes.* Quos qui audit, vocem Chriſti audit, quia voce Chriſti loquuntur, non propriâ ſicùt Calviniſtæ.

MOTIVVM IIII.

S*Anctis Patribus non opus esse tanquàm Doctoribus & Magistris, convincitur testimonio Pauli 2. Timot. 3. 16.* Omnis Scriptura divinitùs inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitiâ; ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus. *Vndè etiàm concludit, non solum utilem esse, sed & sufficientem Scripturam ad instruendum nos in omnibus, quæ ad salutem æternam spectant. Blasphemare Ecclesiæ Romanæ Doctores, cum eam accusant de insufficientiâ, & traditiones necessarias asserunt.*

RESPONDETVR.

Traditionum Ecclesiasticarum auctoritatem astruendo.

ERgò & blasphemavit Paulus, qui Scripturam utilem tantum dixit, ubi æquè facilè dixisset sufficientem: aut certè aliud doces Doctor Delphice, aliud Paulus. Ipse eam dicit utilem, tu sufficientem.

Sed

Sed & hoc esto. Liberaliter agere tecum decrevi. Sufficiens sit ipsa Sacra Scriptura, ut ad vitæ perfectionem quemlibèt perducere possit: dummodò tamen pollicearis, te præcepta ipsius in omnibus fideliter impleturum, & ab ejus doctrinâ nullatenùs recessurum. Propono illud Deutero: 17. 8. *Si difficilè & ambiguum apud te judicium esse perspexeris &c.* & 9. *Surge & ascende ad locum &c. Veniesq; ad Sacerdotes Levitici generis, & judicem, qui fuerit illo tempore: quæresq; ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem.* Lege & illud Malachiæ 2. 7. *Labia enim Sacerdotis custodient scientiam & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum est:* & ex his & diversis aliis locis, quæ posteà referam, colliges in veteri testamento, insurgentibus dubiis & difficultatibus, tùm circà res Fidei, tùm alias quaslibet, ad Synagogę Prælatos recurrendum fuisse. Concordat etiam Evangelium Luc. 10. 16. *Qui vos audit me audit, & qui vos spernit me spernit.* Sic discipulos suos ipsa veritas alloquitur, & in ipsis uniuersos Ecclesiæ suæ Pastores, & eorum successores. Et Paulus ad Heb.

ad Heb. 13. 17. *Obedite Præpositis vestris & subjacete eis: ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.* Quàm rectè obediunt Evangelio Sectarii, quando SS. Patres, Doctores, & Ecclesiæ Pastores impudenter rejiciunt, & in ipsis ipsum Christum Ducem ac Magistrum? An Christum audiunt, qui Vicariis ejus non obaudiunt? Generatio prava *confregisti jugum*, ut ille apud Jerem. 2. 20. *rupisti vincula, & dixisti non serviam*, non obediam. Et non solum non obeditis, sed ipsum Evangelium obtruncatis, & contemnitis. Audite Paulum 2. ad Thes. 2. 14. *Itàque Fratres state, & tenete traditiones quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Etiamnùm non pudet asserere supervacaneas esse traditiones, quas Paulus tenendas esse jubet, quas passim Scriptura tàm serio commendat. Deuter. 32. 7. *Interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, majores tuos & dicent tibi.* Et Jerem. 6. 16. *Interrogate de semitis antiquis.* Et Exodi 13. 8. *Narrabis filio tuo in die illo dicens: hoc est, quod fecit mihi Dominus.* Et Job 8. 8. *Interroga enim generationem pristi-*
nam,

nam, & diligenter investiga Patrum memoriam, & Jud. 6. 13. *Vbi sunt mirabilia, quæ narraverunt Patres nostri*, & Psal. 43. 1. *Deus auribus nostris audivimus, Patres nostri annuntiaverunt nobis, opus quod operatus es.* & Psal. 77. 6. *Quanta mandavit Patribus nostris nota facere ea filiis suis, ut cognoscat generatio altera. Filii qui nascentur & exurgent, & narrabunt filiis suis.* Quid clariùs dici potuisset? quomodo Traditiones disertiùs commendari? imò quâ ratione expressiùs explicare aut declarare potuisset Spiritus Sanctus modum, rationem, & praxim, per quam Traditiones in Ecclesiâ Sanctâ Catholicâ invexit. Quanta enim & quàm multa mandavit Patribus nostris Apostolis, nota facere filiis suis, seu successoribus immediatis; ut per illos filios cognoscat generatio altera, & de filiis in nepotes, & de nepotibus in eorum pronepotes aut discipulos, & sic deinceps continuâ temporum successione deriventur, ea omnia, quæ Apostoli cæterique Patres nostri, non scripto tantùm, sed etiàm verbo tenus *narrauerunt filiis suis*: quæ filii, non solum oculis legerunt, sed etiam quæ à Pa-

à Patribus suis annunciata, *auribus suis audiverunt*. Quàm igitùr cavendum est ab his qui ab hujusmodi Patribus narrata, auribus suis audire nolunt, nisi eadem oculis suis legerint. Ita planè cavendum est: nàm & hoc nos admonet idem Spiritus Sanctus. Eccles. 8. 11. *Non te prætereat generatio seniorum, ipsi enim didicerunt à Patribus suis, quoniam ab ipsis disces intellectum &c.* Hæc inter cætera propè infinita Scripturæ loca, quibus solidissimè & luculentissimè Ecclesiasticæ Traditiones astruuntur, sufficiant. Conabitur ea fortasse sciolus aliquis Sectarius pro more suo eludere: didicisse Judæos à Patribus suis illa dumtaxat, quæ jàm Moyses divino numine afflatus, scripta reliquerat. Verùm absquè fundamento hæc assereret. Imò contrarium liquidò patet: nàm nec in Exodo, nec in aliis libris Moysis reperiet, quod inter plagas, quas persenserunt Ægyptii, in liberatione populi Israëlitici, possessiones eorum fuerint igne consumptæ: verùmtamen inter ea quæ David profitetur se à Patribus excepisse, Psal. 77. 48. *Et tradidit grandini jumenta eorum, & possessio-*

possessionem eorum igni, in terminis exprimitur. Et in novo Testamento, Apostolus qui traditiones in tantùm commendavit, exemplo eas confirmatas reliquit, Actor. 20. 35. *Oportet*, inquit, *suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini* JESV. *Quoniam ipse dixit: Beatiùs est magis dare quàm accipere.* In quo Evangelio scriptum est, quod Christus Dominus hanc sententiam sacro ore protulerit? Non invenies. Paulus igitùr hæc verba Christi non ex scripturâ, sed ex traditione Ephesiis credenda proposuit. Ecce habes aliquid traditum, quod non erat scriptum. Crede igitùr Scripturæ Traditiones approbanti, & desine eas improbare. Tu eam sufficientem verbo asseris, facto mutilas, ubi seniorum Traditiones, quas amplectitur, non admittis. Nos Catholici, veræ Ecclesiæ Dei filii, sic mutilam de insufficientiâ increpamus: integram verò sufficientem sustinemus, quandoquidem Dominus Deus plenissimè nobis omnia media, quibus ad vitam Christianam, & perfectionem Evangelicam, ac demùm ad æternam fœlicitatem perducamur, proposuit. Ex

quibus

quibus illa non infima ſunt, ut Præpoſitis noſtris ſubjaceamus, Traditionibus acquieſcamus &c. quæ procùl dubio fruſtrà nobis à Spiritu Sancto præcepta fuiſſent, ſi media neceſſaria non eſſent, ad Eccleſiam Dei rectè inſtituendam, & plenè formandam, aut ſi nudum Dei verbum ſcriptum abſquè Traditionibus pro omni rerum, temporum, & locorum differentiâ ſufficeret. Profectò verbo Dei injuriùs es, quiſquis illud ad paucas illas, quas ex divinis literis habemus paginas, reſtringis, quod teſte Evangeliſtarum Aquila Joanne c. 21. 25. ſui Evangelii, mundus quaquâ parte patet, capere non poſſet, *Sunt* inquit *& alia multa, quæ fecit* JESVS, *quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum capere poſſe, eos qui ſcribendi ſunt libros.* Certùm quippè eſt, quod Chriſtus Dominus, dùm inter nos viſibilis degeret, nihil ſacro ore protulerit, aut facto probaverit, quod ad noſtram doctrinam & ædificationem, factum, dictumque non fuerit. Vndè ergò tàm multa (ſi Evangeliſtæ credimus) Scriptores Sacri ſilentio præterierunt? haud dubiè ideò, ut Do-
ctori-

ctoribus atque Prælatis multa tradenda, docendaque relinquerentur. Nec eâ de causâ insufficiens dicenda erit Scriptura, cùm illud ipsum digito monstret. *Traditiones tenete. Obedite Præpositis vestris. Qui vos audit, me audit.* Imò tu ipse (tàm sibi inconstans est hæresis) in multis, quæ ab Ecclesiâ Dei vel invitus recepisti, invitus quoque Traditiones admittis. Vbi enim scriptum est, quod dies Dominica loco sabbathi sit observanda? Vnde tibi ex Scripturis constat, ipsa quatuor Evangelia esse canonica; multa verò alia quæ in primordiis nascentis Ecclesię circumferebantur, esse apocrypha? maneat igitùr vendicatum illud Pastorum atque Doctorum munus, docendi videlicèt & tradendi ea, quæ à Christo & Apostolis docenda ac tradenda exceperunt.

MOTIVVM V.

R*Ejicit manus Interpretum, eò quod Sacræ Literæ non sint obscuræ, motus argumento, Psal.* 118. 105. Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis.

 Conclu-

Concludit, ad adipiscendum verum & legitimum earum sensum, non opus esse interprete.

RESPONDETVR.

Quomodo Ecclesiæ Pastoribus, ac Doctoribus S. Scripturæ interpretationem Deus reliquerit, liquidò demonstrando.

HIc mendacem reddis Apostolorum Principem Petrum epist. 2.c. 3. 16. dicentem, quod in epistolis Pauli *sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles* (quales vos estis) *depravant, sicùt & cæteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem.* Vel certè alter vestrûm mendax est: aut tu qui genuinum Scripturæ sensum cuilibet obvium, & clarum asseris: aut Petrus & in eo Spiritus Sanctus, qui in quibusdam difficilem intellectu pronuntiat. Perpende tantisper, quis Scripturas depravat difficiles intellectu: an nos qui Doctis & Sanctis Patribus earum interpretationem relinquimus, an vos, qui indoctis quibusque & infimę sortis homunculis, &, quod puden-

pudendum est, etiàm mulierculis? Audi Apostolum increpātem *Quæ indocti depravant*. Nos Fidei puritatem, prout à Patribus nostris accepimus, intactam & illibatam à tot sæculis intrepidè retinemus. Vos velùt *nubes sine aquâ*, proprii judicii vento circumferimini, in tot sectas quot capita divisi: *Quæ instabiles depravant*. quid depravant? Epistolas Pauli, & cæteras Sacras Scripturas intellectu difficiles. Plus dico, claras & faciles corrumpunt, & ut cum Apostolo Judâ loquar v. 10. *Quæcumque quidèm ignorant, blasphemant, quæcumque autem naturaliter, tanquàm muta animalia norunt, in his corrumpuntur*. Etenim expressissima Scripturę testimonia, de operum meritoriorum necessitate, de dignis pœnitentię fructibus, de reali Servatoris nostri præsentiâ in Sacrosancto Eucharistię Sacramento, & multa denique alia ad suam ipsorum, & aliorum perniciem detorquent. Justo Dei judicio factum est, ut qui aures audiendi habuerunt, & audire detrectarûnt, clara nempè & aperta intelligere; in obscurioribus penitùs cœcutiant, & auditu audiant, non intelligant.

Quod si clara sint omnia, &omnibus aperta quæcumque in Bibliis scripta sunt, cur Redemptor noster ad turbas vix aliter, quàm in parabolis locutus est? *Hæc omnia*, ait Math. 13. 34. *locutus est* JESVS *in parabolis ad turbas, & sine parabolis non loquebatur eis.* Dimissis autem turbis, Discipulis suis parabolas planè difficiles, quas nec ipsi intellexerant, edisserebat. Interrogantibus Discipulis Math. itidem 13. 11. *Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis, quia vobis datum est nosce mysteria Regni Cælorum: illis autem non est datum.* Inter turbas plurimi crediderunt in Christum; nec eum omnes sequebantur, ut tentarent, sicùt Pharisæi; sed desiderio vitæ plurimi. Attamen in parabolis loquebatur ad eos, Discipulis verò clarè. Vndè hoc? nisi quia voluit in Scripturis quædam esse subobscura, in quibus indocti à Doctoribus, oves à Pastoribus, plebeii à suis præpositis edocerentur: atquè eâ ratione hierarchicus ille ordo, à constitutione Ecclesiæ apprimè servatus, instituereretur. Cùm negari non possit, multa esse parabolica & obscura, quæ interpretatione indigeant: lu-

cerna

cerna quidem eſt verbum Dei, & lumen *ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis*, iis præſertim qui ſimplici ac depurato mentis oculo ad illud accedunt; veſpertilionibus perindè tenebræ, papilionibus incautis ignis eſt comburens, *Scrutator* enim *Majeſtatis opprimetur à gloriâ*, Proverb. 25. 27. Dices, Scripturę ſenſum per ſeipſum innoteſcere, ſive uno ſive alio loco. Quod ſi ita eſt, cur inter vos tot diſſenſiones, tot diviſiones, tot ſectę, quibus veſtem inconſutilem Chriſti, utpotè Eccleſiam, dilaceratis, eamque infinitis falſis dogmatibus confunditis? ideo ſine dubio, quod indocti & inſtabiles, debili veſtro judicio adhærentes, illud lumen perperam reſpuitis; rejectis doctis & ſtabilibus Sacræ Scripturæ interpretationibus, quas Sancti Patres & Eccleſię Doctores in œcumenicis Conſilijs unanimi conſenſu diverſis ſæculis tradiderunt. Forſitan argues, non fuiſſe in Spiritu Sancto legitimè congregatos: ſeductores potiùs & impoſtores dicendos, quàm Doctores & Paſtores: adeòque nec verum Scripturę ſenſum fuiſſe aſſecutos. Hæc dicis, ſed

non probas. Incumbit tamen tibi, tuisq; novellis hâc in causâ actoribus, probandi onus, si tibi, tuisque, ab æquis rerum æstimatoribus fidem haberi desideras: contrà eos etenim agis, qui horum titulorum ac jurium à mille sexcentis & amplius annis possessionem continuatam sunt assecuti. Atque hæc quàm iniquè & perversè, absque ullâ veritatis, aut rationis, umbrâ dixeris, inextinguibile Sectariorum odium, quo in Ecclesiam Dei effervescunt, satis superque demonstrat. Estis enim (sicùt ab initio fuistis) blasphemi in Deum & Superos, velùt filii Agar semen maledictum, qui benedictam progeniem Isaac continuò persequuntur.

MOTIVVM VI.

PRosequitur Evangelium Christi regulam esse Fidei: sicuti lex Dei sola est regula obedientiæ. Nihil quod scriptum non sit in Sacris & Canonicis libris esse admittendum. Cæteras doctrinas, tanquàm merè hominum execrandas esse, & detestandas: utpotè anathematis fulmine ab Apostolo percussas, ad Gal. 1.8.&9.

Sed

Sed licet nos, aut Angelus è Cælo evangelizet vobis, præterquàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterùm dico: si quis vobis evangelizaverit, præter id quod accepistis, anathema sit.

RESPONDETVR.

Traditionum auctoritatem iterùm impetitam rursus confirmando.

AD hæc abundè superiùs responsum puto, ubi diximus solum verbum Dei esse regulam Fidei: verùm non omne scriptum, at aliquod prætereà esse traditum. Quisquis itàque Apostolicæ doctrinę & Evangelicæ contravenit, etiàm de voto meo anathema sit. Sed in hujusmodi scopulos nullus Catholicorum impingit: capiti tuo fulmen illud imminet; veriùs dicam, jàm pridèm evibratum est. Contrariam Paulo doctrinam evangelizasti, Traditiones non esse tenendas, cùm ille prædicet: *Tenete traditiones*, 2. ad Thess. 2. 14. Denique, dic quęso, sive particula

 ticula

ticula illa (pręter) dicat habitudinem contrarietatis directę, sive disparatę; quid illo Scripturę loco contrà Traditiones probas? Nequè enim solo scripto evangelizavit, seu prędicavit Christus, Paulus, & alii Apostoli. Verùm etiàm plurimùm verbo tenus: nequè illa omnia scripto tradita, nisi expresso divi Joannis Evangelistę testimonio c. 21. 25. superiùs citato, fatearis te ex asse contrariari. *Sunt & alia multa*, inquit, *quæ fecit* JESVS *quæ si scribantur*, *&c.* Nequè scripto omnia tradiderat Paulus, quæ ab eo acceperant Galatæ: *Tenete*, inquit, *Traditiones vestras*, *quas didicistis*, *sive per sermonem*, *sive per epistolam*, 2. ad Thess. 2. 14. Vndè ille Pauli locus ad Gal. 1. 9. inclarescit: *Si quis vobis evangelizaverit*, *præter id quod accepistis*, per sermonem videlicèt, sive per epistolam, *anathema sit*. Cùm igitùr Catholici Traditiones prędicant, nihil pręter id quod Christus evangelizavit, vel Apostoli, evangelizant: sed illud ipsum dumtaxat, quod Patres nostri ab ipsorum ore receperunt, posteris suis, consentiente, & approbante Ecclesiâ tradiderunt: quod & ad nos usquè per Tra-

ditio

ditionem derivatum, rectè credendum proponitur; tanquàm ab ipso Domino acceptum, & ab Apostolis, eorumque Successoribus evangelizatum. Hæc si inspexisses, non tàm impertinenter ea, quæ sequuntur improperares.

MOTIVVM VII.

QVod *Eckius loc. comm. c. 3. asseruerit, ipsammet* Scripturam Sacram nullâ ratione esse authenticam, sine auctoritate Ecclesiæ. Ecclesiam esse antiquiorem Sacrâ Scripturâ. Hanc autem esse regulam plumbeam, aut nasum cereum, qui ad quamlibet partem flectitur. Esse velùt fabulam Æsopi, si Ecclesiæ ei desit auctoritas. Esse causam Heresum; ac propterea Laicis ejus lectionem esse prohibendam. *Quod Tridentinum (ut impiè calumniatur) conciliabulum, æqualem tribuat Traditionibus ac Scripturæ auctoritatem & reverentiam: Non secus ac si forent veræ Fidei fundamentum, sine quo pondus & auctoritas Scripturæ evanescit. Has propositiones, multiplici censurâ notatas, rejicit ut blasphemas, insolentes, & verbo di-*

vino detractorias, quod illud quasi ab hominum voluntate dependere faciat. Iactare quidèm Religionis speciem: re verâ tamen magis creaturæ, quàm Creatori famulari, magis gloriæ hominum quàm honori divino intendere. Hanc vel unicam causam sibi sufficere, ut Religionem Romanam detestetur, &c.

RESPONDETUR.

Scripturæ, Traditionum, & Ecclesiæ dignitates conferendo. Quibus Scriptura sit regula plumbea; & cur plebeiis non ita facilè permittatur?

EGo verò ob eam rationem vel maximè, Romanam Ecclesiam verè Catholicam & Apostolicam amplector, & veneror; quod ipsâ Scripturâ sit antiquior: quod per ipsam Scriptura nobis sit authentica & canonica: quod Traditiones Scripturę conjungat. Per hoc enim, quo ad nos, inæstimabilis verbo Dei confertur dignitas, ejus honor & gloria mirum in modum ampliatur, & quod eo amplius est,

us est, Fidei nostrę certitudo mirificè stabilitur. Hęc ut magis innotescant, dic obsecro, quicumque solis ac nudis Scripturis inniteris, vndè habes illas ipsas esse canonicas? an à Traditione? illam respuis. An à Sanctis Patribus? illos contemnis ut lubèt. An ab Ecclesiâ Catholicâ & Romanâ? illam non audis. An à Lutheranâ vel Calvinisticâ? si ais; inquiro, à quo habuit illa antè centum circiter annos, cùm nondùm hæreses istæ essent exortæ? Certè hîc Romanæ Ecclesiæ aut Patribus, aut Traditionibus honorem illum deferes: aut si nolis, valdè infirma & caduca est Fides tua. Recurres ad particularem spiritum tuum. Quid eò insolentiùs? judicio tuo, verbo Dei injurius est, detractor tantæ majestatis habendus, qui judicium illud, *Scripturane sit authentica* Catholicæ, & Romanæ Ecclesiæ Conciliisq; œcumenicis relinquit: quantò magis, qui auctoritate propriâ, unius homunculi nutu, Scripturam facit authenticam, ex libris canonicis quos lubet aut rejiciens aut admittens, ejus honori injurius detrahit. In causâ gravi, unius advocati judicio
non

non ſtatur, copioſior Juriſprudentium numerus adhibetur. In morbo periculoſo, unico medico non contentus, quoſcumque potes advocas expertiſſimos. In rebus tùm politicis tùm bellicis Reſpublica Venetorum & Provincię rebelles pluralitatem Senatorum adhibent. Tu verò in re longè graviſſimâ diſcernendâ, Quænam ſit vera, Canonica & authentica Scriptura, Spiritui tuo particulari ſtare non erubeſcis? & quod ferendum non eſt, tibi ſoli arrogas, quod univerſali Eccleſiæ, quod Sapientiſſimorum, juxtà ac Sanctiſſimorum virorum conſilio, & unanimi omnium conſenſui concedere, blaſphemum & inſolens reputaſti. Acquieſce igitùr, per ſalutem animæ tuæ precor, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, Catholicæ & Apoſtolicę, quæ in omnibus ſæculis multorum, eorumque celeberrimorum virorum ſanctitate & doctrinâ refulſit. Acquieſce inquam, communi judicio, non ita proprio. Acquieſce Paſtoribus, ad quos hæc Chriſti promiſſio, nullâ unquàm injuriâ temporum interrumpenda, *Ego vobiſcum ſum omnibus diebus, uſquè ad conſummatio-*

mationem ſæculi, Math. 28. 20. Illa enim tàm aſſecurata promiſſio, privatis hominibus facta non eſt; ſed Apoſtolis & Eccleſiæ Paſtoribus, præſertim in nomine Domini uno in loco adunatis. Et ſuper hoc audi Sapientiſſimum Auguſtinum de quantit. animæ c. 7. tom. 1. ejuſque conſilio vel aliquando acquieſce: *Auctoritati credere, magnum compendium eſt, & nullus labor.*

Porrò quod tibi novum videtur, cùm dicitur Eccleſiam Sacris Literis eſſe antiquiorem. Si de veteri Teſtamento ſermo eſt, pluribus ſæculis Abel juſtus Moyſen Agiographorum primum anteceſſit. Si de novo, Eccleſia jàm erat, antequàm Mathæus primus inter Evangeliſtas, Evangelium conſcriberet: prior erat Eccleſia, quàm cæteri omnes Evangeliſtæ, ac Apoſtoli ſuas tùm Epiſtolas, tùm Evangelia evulgarent. Joannes viginti circiter annis à Paſſione Chriſti Evangelium ſcripſit: tempore intermedio jàm erat Eccleſia. Quod itàque ſit illud inconveniens, quod Eccleſia Scripturis ætate ſit prior, quod antiquior? Vndè mirum videri non debet,

bet, quod ab eâ auctoritatem Scriptura trahat, cùm ipsa sit, quę Mathæi, Marci, Lucę, & Joannis Evangelia, quibusdam Apocryphis, ut Petri, Thomę, Nazaręorum, & ejusmodi rejectis, auctoritate suâ stabilivit. Ita clarè fatetur August. contrà epist. Manichęo, c. 5. tom. 6. *Ego verò*, inquit, *Evangelio non crederem, nisi me Catholicæ Ecclesiæ commoveret auctoritas.* Blasphemum deindè censes, si Scriptura dicatur velùt regula plumbea, aut nasus cereus. Et ita profectò est, experientiâ teste, in vobis, qui pro libitu eam exponitis, & quocumque fert libidò detorquetis. Nec deest, qui numerarît istorum verborum, *hoc est corpus meum*, plures centum, toto Cœlo distinctas, novas, paucis ab hinc annis effictas à vestris expositiones. Quæ regula plumbea, aut quis nasus cereus tàm versatilis sit? solis tamen Sectariis plumbea, aut cerea est: Catholicis inconcussa, ære firmior, nullâ novatorum arte labefectanda, plenè stabilis. Ab ipsis Ecclesiæ primordiis unicâ expositione; eâdemque ad literam, quisquis Catholicus fuit, ad hæc usquè tempora propositionem

tionem allatam explicuit. Quare si Sacræ Literæ causa sunt, vel occasio potiùs errorum, nequàquam id illis vitio vertendum est: sed illis potissimum imputandum, qui illarum specie potiùs abutuntur, quàm utuntur. Duo namque maximè earum lectori consideranda sunt, litera quæ plerumque occidit; deindè Spiritus, seu verus Ecclesiæ sensus, qui vivificat. Vulgus indoctum literæ ac verborum cortici ut plurimùm inhærens, mysteria ignorat penetrare, & occiditur: Ecclesia Spiritum scrutatur, & vivificatur. Id Augustinus agnoscens præ dolore exclamavit tom. 10. serm. 70. de Temp. *Infælices Iudæi, & plus infælices hæretici, qui dùm solum literæ aspiciunt sonum, quasi corpus sine animâ, ita sine vivificante Spiritu mortui remanserunt.* Vt interim paulò hæc ampliùs inclarescant, addo, quod posito illo Calvinistarum fundamento, videlicèt quod rejectis Traditionibus, Ecclesiæ, & Sanctorum Patrum legitimis interpretationibus, particulari spiritu Scriptura sit intelligenda, vix ulla est, aut fuit unquàm hęresis, quę defendi & propugnari non possit.

possit. Gratis non assero, rem digito demonstro. Sit exemplum: Tu cum Sabellianis somnias Patrem & Filium & Spiritum Sanctum non esse tres personas distinctas, sed diversas in Deo denominationes, secundùm diversos respectus; multò faciliùs defendes, quàm dùm negas realem Corporis Christi in Eucharistiâ præsentiam. Dices enim, hoc nomen, Persona, non esse ex Scripturis sumptum, hoc tibi dogma à Spiritu particulari dictari, Ecclesiam & Sanctos Patres, quidquid dicant contrarium, non esse audiendos. Hâc viâ etiàm quilibet sui cerebri homuncio, tui similium more, quosvis turpissimos errores propugnaverit. Nequè miror deinceps, quod in tot horrendas hæreses, imò non in multo graviores, illo fundamento strato, incideris. In Ecclesiâ Catholicâ, his incommodis abundè provisum est: ubi Scriptura interprete non indiget, primas obtinet: ubi obscura, Doctorum interpretationes requirit, quę à tot sæculis semper sibi fuêre conformes. Ad eas tanquàm ad sacram anchoram recurritur. Et his concurrentibus, nequè

neque plumbea neque cerea est, sed certa & ineffabilis, quarumcumque hæresum malleus, & Christianarum veritatum magistra. Sapientissimè autem in Ecclesiâ sancitum est, *Regulâ 4. Indicis lib. prohibit.* ut Bibliorum in vulgari linguâ lectio non concedatur, nisi à Catholicis auctoribus versorum, atquè iis qui ex hujusmodi lectione non damnum, sed Fidei & pietatis augmentum capere possunt. Non enim in dubium revocari potest, vulgus imperitum faciliùs scandalis immergi, difficiliùs emergere, subtilitatum & distinctionum incapax. Vidimus & audivimus Arianorum, Manichæorum, Donatistarum, & omnium pœnè antiquiorum hæreticorum voces, inclamantium Scripturas, ad Scripturas provocantium, & dùm literam sequerentur, non Spiritum, suo se gladio jugulasse. Ingemiscit de facto Germania, ingemiscit Anglia, Gallia, Belgium ab hæreseos peste non immunes, & interitus sui infœlicem hanc causam, ex eâ legendi libertate natam, seriùs deplorant. Rectè Ambros. comment. in c. 3. Lucæ. *Verendum esse, nè Scripturarum*

lector ignarus, magis vulnus ex imprudentiâ, quàm salutem ex lectione sentiat. Præclarissima illa ingenia Augustinus, Ambrosius, & alii, quos labores, quas vigilias, perpetuò lucubrantes in adipiscendâ Scripturarum intelligentiâ non impenderunt? Nihilominùs audi, vir Delphice, & quicumque tecum de Scripturarum claritate gloriantur, Augustinum inter Doctores Ecclesiæ velùt aquilam, de seipso loquentem, Tract. 36. in Joannem. *Iàm ergò videte quàm sublimia loqui debuit, qui est aquilæ comparatus; & tamen etiàm nos humi repentes, infirmi, & vix ullius momenti inter homines, audemus tractare ista, & ista exponere: & putamus nos, aut capere posse cùm cogitamus, aut capi dùm dicimus.* Ita ille de se, qui doctrinâ & ingenio ultrà mille parasangas te & tuos pòst se relinquit, non aliter quàm aquila vespertilionem. Nec tamen pudet vel cogitare, quod Scripturarum sensum capiatis, ubi absquè ullo studio, non rarò in ipsâ superficie vocum immoramini, ad vestrum & aliorum interitum. De veteri Testamento ait Hieron. epist. 151. ad Algasiam, quod tantis difficulta-

cultatibus, ac futurorum typis obvolutum ſit, ut interpretatione totum quantum indigeat. In novo autem tàm profunda Dei conſilia, tàm arcana & plena Majeſtate myſteria ſub verborum cortice deliteſcunt, ut vix dùm & ſolùm ab aquilis inter tot radios deprehendi & diſcerni poſſit. De Epiſtolarum Pauli obſcuritate Petrum Apoſtolum nuper audivimus: adjungo D.Hieron. de epiſt. ad Rom.quæſt. 10. ad Hedibiam epiſt. 150. *Omnis quidem ad Romanos Epiſtola interpretatione indiget, & tantis obſcuritatibus obvoluta eſt, ut ad intelligendam eam, Spiritus Sancti indigeamus auxilio.* Apocalypſis abſquè tergiverſatione, tota ſymbolis, tota ſenſuum obſcuritate ſcatet. Inter has Scripturæ tenebras, ſecus eſſe non potuit, quin hi, qui ſupernaturali lumine ſe duci non patiuntur, ſed proprio & naturali oculo eam contemplari conantur, à veritatis tramite deviarent. Duci ab Eccleſiâ (contrà quam portæ Inferi non prævalebunt) ejuſque Paſtoribus, quibus perpetuam Deus aſſiſtentiam promiſit, divino ac ſupernaturali lumine duci eſt. Supernaturalia, penes quæ

verſatur Fides noſtra, proprio oculo videre velle, cœcutire eſt. Quàmobrem nihil ſapientiùs ſanciri, nihil populo Chriſtiano ſalubriùs excogitari potuit, quàm ſalutaris illa prohibitio: nè nimius ille lucis æternę ſplendor, ſi ab imprudenti & indocto oculo petatur, viſum conſternat, & legentem perimat; nè mucro ille imbecillioribus manibus credatur, nè offendantur. A Latinis, Græciſque codicibus, quorum probata eſt verſio, nullus arceatur: quòd harum linguarum periti paſſim doctiores præſumantur. Cæteros longè conſultiùs eſt per conciones, ac Paſtorum inſtructiones, juxtà uniuſcujuſque captum & doctrinam, in Evangelicâ doctrinâ inſtitui ac edoceri: eâ ratione ſatiùs Chriſtiana Plebs in pietate, humilitate, & Dei timore continetur, nè per Scripturæ lectionem in cogitationibus ſuis ſuperbè evaneſcat, proprio nixa judicio. Plurima denique ſunt in Sacris Literis, quæ ſi ad imperitum vulgus devenirent, facilè riderentur, aut quod pejus eſt, in pravos uſus converterentur; qualia paſſim in Canticis Cant. libro Ruth, & alibi reperiuntur. Ob occa-

occaſionem non abſimilem Manichæi à veteris Teſtamenti reverentiâ imprudenter, & impudenter receſſerunt. Tanti incommodi occaſio meliùs tolli non potuit, quàm ab imperitorum manibus ſacros codices amovendo; ut quos cùm rariùs triverint, ut ſolet, majori veneratione proſequantur.

Tandem etiàm blaſphemum non eſt, imò nec inconveniens Traditionibus Apoſtolicis æqualem ac Sacræ Scripturæ honorem deferre, eaſque antiquiores aſſerere: dummodò verę ſint Traditiones univerſalis Eccleſię à ſæculo in ſæculum deductę, receptę & approbatę.

Et quamtumvis hæc ſuperiùs diſcuſſa fuerint, ratione novę objectionis rurſum tangenda videbantur. Quid obſecro intereſt Imperatorum juſſa ſcripto intimentur, aut vivâ totius Senatus, populique voce denuncientur? Certè quoquomodo fiant, eadem reverentia, eadem debetur obedientia. Similiter nihil abſurdum æterni Regis imperata, vel ſcripto, vel Eccleſię vocali denuntiatione cognoſcantur, cognita credantur, credita pari ac

ſcripta honore excipiantur. Nequè honor ille in hominem cadit, ſed in Deum, cujus homines inſtrumenta ſunt, quibus velùt per canales divina voluntas innoteſcit. Et ſi hoc magis creaturæ ſubjici ſit, quàm Creatori, quod verbo non ſcripto eadem Fides, quæ ſcripto adhibeatur; profectò creaturæ quoquè ſubjici eſt, & non Deo, per exaratam characteribus chartam, primam veritatem agnoſcere. Quare Traditionibus & Scripturæ credere, nihil aliud putamus, quàm Deo credere revelanti; à quo utrumque, licet per diverſâ media, intimatum nobis eſt. Nequè enim ad unum manus Dei ligata eſt. Ille quippè non ſolum Imperatoris indignationem juſtè incurrit, qui ejus voluntatem literis traditam contemnit: ſed ille quoquè, qui Legatum ejus audire recuſat, ad hoc præſertim auctorizatum, ut hîc & nunc in rebus ſuæ legationis audiatur. Audiendi itaque ſunt Eccleſiæ Doctores, & Paſtores in rebus ſui muneris, quales etiam ſunt Traditiones: cùm ad hoc verè & manifeſtè miſſi, verè deſtinati ſint, utpotè ad quos illa dirigantur, *Qui vos audit,*
me

me audit Luc. 10. 16. *Rogavi autem pro te, ut non deficiat Fides tua, &c.* Luc. 22. 32. *Portæ inferi non prævalebunt* Math. 16. 18. *Tenete Traditiones*, 2. ad Theſſ. 2. 14. Nec minoris faciendæ ſunt Eccleſiaſticæ Traditiones quàm Sacra Scriptura, cui illas exęquare non dubitavit Paulus: *Tenete Traditiones &c. ſive per ſermonem* 1. verbum Dei non ſcriptum, *ſive per epiſtolam* 1. verbum Dei ſcriptum: adeóque tamquàm æqualis auctoritatis non ſcriptum ſcripto anteponit, velùt tempore prius: velùt ideò infallibile non ſit, quod ſcriptum, vel non ſcriptum ſit; ſed quod à Deo procedat revelante, qui & hoc revelavit etiàm antequàm ſcriberetur. Certùm quoquè eſt ea, quæ ſcripta ſunt, tradita plerumque priùs fuiſſe, vndè Paulus 1. ad Cor. 11. 23. *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis.* Et ipſe Lucas in ipſo ſui Evangelii limine, ſe à Traditione ea quæ ſcripſit accepiſſe confitetur: *Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipſi viderunt, & miniſtri fuerunt ſermonis.* Luc. 1. 2. Clarum igitùr eſt ex Scripturâ haberi, Traditiones præceſſiſſe; tantò magis quod Scripturam Canonicam &

 authen-

authenticam esse nunquàm sciveris, nisi magistrâ Traditione, aut (quod in idem recidit) Ecclesiâ, cujus auctoritate Traditiones comprobantur.

Forsitan objicies quod hominum natura sit fallax, quod *omnis homo mendax:* adeoque in Ecclesiam facilè introduci posse plurimos errores, cùm ex hominibus constet; qui errores decursu temporum, quasi Traditiones Apostolicæ facilè haberentur, atquè adeò nec in materiâ Fidei, nec morum, regulas posse constitui infallibiles, quæ à tàm fallaci principio petantur.

Occurro quod eâdem prorsus ratione dicere possis, quoties appetitui tuo videretur, Sacros Evangeliorum Codices humanâ malitiâ corruptos & adulteratos. Dices etiàm Moysen, Prophetas, Apostolos, & Evangelistas homines fuisse, adeoque fallaces, mendaces nec infallibiles. Nos longè aliter, eos homines quidèm secundùm naturam corruptam, variis erroribus & corruptionibus obnoxios esse dicimus: si tamen à Spiritu Sancto instruantur ac dirigantur, omninò infallibiles, errare non

non poſſe. Tales putamus Moyſen & Prophetas, qui Spiritu Sancto dictante, veteris Teſtamenti paginas conſcripſerunt. Tales Apoſtolos & Evangeliſtas, quibus dictum eſt Joan. 16. 13. *Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*. Talem deniquè univerſalem Eccleſiam, quæ fundata eſt ſuprà firmam petram, adverſus quàm portæ inferi non prævalebunt, Sponſam Chriſti, columnam & firmamentum veritatis. Conſtat autem hanc Eccleſiam eſſe viſibilem, & ex hominum univerſitate conflari; quibus in unum per unitatem Fidei congregatis, non per ſchiſma & opinionum particularium diviſionem ſejunctis, peculiarem Chriſtus Dominus uſquè ad finem mundi promiſit aſſiſtentiam, *Ego vobiſcum ſum in omnibuus diebus uſquè ad conſummationem ſæculi*, Math. 28. 20. Sicùt igitùr illi, qui verbum Dei, quod eſt ipſa veritas, divino numine aſpirante, ſcriptis mandarûnt, nequaquàm potuerunt errare: ita nec ipſi qui verbum Dei non ſcriptum ſpeciali Spiritus Sancti aſſiſtentiâ nobis proponunt. Et ſi dicas verbum ſcriptum

talem divinæ veritatis ſplendorem emittere, ut per ſeipſum ſatis patefiat, his pręſertim qui vero Fidei lumine illuſtrantur; ego planè minores radios ex verbo non ſcripto ab Apoſtolis continuâ ſucceſſione ad nos derivato, vix aut numquàm deprehendo. Quaſi verò verbum Dei aliter ſonet, aut minùs reſplendeat in ore univerſalis Eccleſiæ, quàm in chartâ. Quod autem Hæretici illud Scripturæ lumen ſibi micare aſſerant, arroganter omninò ſibi & nobis imponunt. Etenim ſi ita eſt undè tàm pertinaciter & furiosè pro vero Scripturæ ſenſu inter ſe decertant? Quod unus affirmat, alter negat. Rectè in illos quadrat illud, *Quot homines tot ſententiæ* : ita ut turrim Babylonicam verè exſtruere dici poſſint. Longè aliter Sanctæ Eccleſiæ Romanæ filii, qui quamvis loco, tempore, ac naturali propenſione plurimùm inter ſe diſtent, unanimi tamen conſenſu in unicum doctrinæ, & veritatis ſplendorem conſpirant, in immutabile unius Fidei lumen conveniunt, & cohærent. Licèt enim plura ſint membra, quia tamen in unius cor-

corporis communione copulantur, unico Fidei oculo vident: & si quid unum clarè vident, per Spiritum Sanctum vident, *Qui inhabitare facit unius moris in domo*, Psal. 67. 7. qui singularis Spiritus Sancti effectus est. Hæretici verò qui seipsos velùt putrida membra ab hoc corpore, separarûnt, ab illâ Spiritus Sancti assistentiâ, quæ corporis hujus anima est, planè recedunt: & tot sibi oculos fabricant, quot separata membra sunt. Sicùt autem utenti perspicilkis polygonis unicus nummus verus, plures verò falsi apparent: Ita in rebus Fidei veritas unica est, quàm circumambiunt plura hæreseon mendacia, plures umbrę. Et quemadmodum illa malè sibi constans certum falsitatis & mendacii argumentum est: ita concors illa unitas infallibile signum veritatis, quo vera Ecclesia à falsâ, verus populus Christianus ab Hæreticis dignoscatur. Aperi itaque oculos infœlix Emanuel: imò oculos illos tuos hebetes & proprii judicii, si quos habes, occlude, ut uno & infallibili communi Ecclesię oculo videas, & revertere ad petram undè abscissus es, nisi
malis

malis ordinariam infidelitatis pœnam, perpetuę obcœcationis damnum ſubire.

MOTIVVM VIII.

Hic in medium producit duas notas veræ Eccleſiæ Chriſti à falsâ diſtinctivas: quarum prima ſit, Pura & puta Verbi divini prædicatio; altera Sacramentorum ſyncera adminiſtratio. Vtramque Romanæ Religioni deeſſe, ideòque immeritò Eccleſiæ Chriſti nomen uſurpare. Priorem quidèm manifeſtè, cùm populus verbum Dei non cognoſcat, nec illud poſſit addiſcere ex Scripturæ lectione linguâ vernaculâ, niſi de licentiâ Superiorum. Hînc non immeritò illis improperari poſſit, quod Chriſtus Sadduceis Math. 22. 29. Erratis neſcientes ſcripturas. *Scripturarum loco libellos devotionum, Beatiſſimæ V. & Sanctorum officia & hujuſmodi alia obtrudi, nec intelligi à populo. Adimpleri illud* 1. *ad Corinth.* 14. 11. Si neſciêro virtutem vocis, ero ei, cui loquor barbarus: & qui loquitur, mihi barbarus. *Ex illâ Scripturarum ignorantiâ infinitos errores ſuboriri.*

RES-

RESPONDETVR.

Veras aliquas Ecclesiæ notas aßignando, quæ soli Catholicæ conueniunt; sicut & illæ, quas minister Delphicus malè refert. An omnium sit Scripturam interpretari? Defenduntur etiàm preces horariæ Catholicorum.

NOtæ quæ veram Ecclesiam à falsâ secernant, tales sint necessum est, quas Sectarii de Religione suâ mentiri non possint: manifestissimæ, quibus digito ostendi possit; hæc est, non illa: & propriissimæ seu nulli alteri communes. Porrò illæ duæ notæ, quas hîc Doctor Delphicus attulit, quàmvis veræ Dei Ecclesiæ omninò convenire debeant, attamen non satis sunt manifestæ & obviæ, ut per eas veram à falsâ Religione distinguas; utpotè quas de se quælibet Sectæ prædicent. Vndè nisi manifestiores assignari possint, dicam non satis humano generi provisum

provisum, ut verum Christi ovile cognoscat: adeoque nec salutem suam, quam extra veram Ecclesiam operari non est, consequi posse. Sit exemplum. Dùm Emanuel quondam noster vacillare cœpit, & dubitare de veritate Religionis, si sibi dari postulasset certa & infallibilia indicia, quibus veram Dei Ecclesiam potuisset dignoscere, ac ministellus aliquis respondisset, Vbi est pura verbi Dei prædicatio, & syncera Sacramentorum administratio, ibi vera est Religio. Quid clariùs vidisset quàm antè? Hoc sibi arrogant Lutherani, hoc Calvinistæ, hoc Zuvingliani, hoc prædicant de se Puritani, hoc Armeniani, Gommaristæ, Anabaptistæ, Hussitæ, & id genus alij, hoc & ipsi Judæi, & deniquè jure merito de se Catholici. Itaque recensendæ sunt ex Symbolo Nicæno aliæ notæ, quæ sic veræ Ecclesiæ conveniant, ut alteri convenire nec possint, nec fingi. Sit igitùr Ecclesia Dei oportet, una, Sancta, Catholica, & Apostolica. Vna quidèm unitate Fidei, unitate Spiritus; licet per orbem terrarum longè latèque diffusa. Sancta, sanctitate morum,

rum, ſanctitate doctrinæ. Catholica ſeu œcumenica aut univerſalis, cujus in omnem terram ſonus exiverit, & in fines orbis terræ verba delata ſint. Apoſtolica, ab Apoſtolis nempè continuâ, & non interruptâ ſucceſſione, per legitimos ſucceſſores ad nos uſquè deducta. Hæc ſi poſſis, quiſquis es, qui Romanam falſitatis arguis, alteri applica. Ego potiori jure illas quas allegas notas, illi quadrare demonſtro, quàm ulli alteri. Quia tamen hîc primam tuam notam ſolùm Romanæ denegas, de illâ ſolâ hîc verba faciam: alteram occaſioni reſeruabo. Illa eſt pura verbi divini prædicatio, quę fit non ſolum de doctrinâ ſanâ & incorruptâ Catholicę fidei; ſed etiàm modo legitimo, per legitimos miniſtros. Hoc ſoli Romanę Religioni competit: ſola illa miniſtros habet legitimè vocatos, legitimè miſſos per legitimam ſucceſſionem & ordinationem. Oſtendant Sectarii vel veſtigium ſuę miſſionis. *Quomodo verò prædicabunt niſi mittantur?* Ad Rom. 10. 15. Ipſi viderint. Et quomodo ſanam & incorruptam Catholicę Fidei doctrinam prædicabunt, cùm

toties

toties divisi, tot diversis opinionibus implicentur, atquè ita proprio quilibet cerebello ducatur, ut vix dùm duos sit invenire conformes? Sit ergò sola Romana Ecclesia verè una, Sancta, Catholica & Apostolica, cui soli competat syncera Sacramentorum administratio, pura & puta verbi divini prędicatio. Nequè verò puritati illi adversantur Concionatores & Doctores Catholici, quod interdùm humanis scientiis utantur; cùm illis non utantur, ut verbum Dei prophanent, aut divinas veritates occultent, sed illas, instar ancillarum, ad munitissimam Sacrę Theologię arcem advocant, ut *Invisibilia Dei à creaturâ mundi, per ea quę facta sunt intellecta conspiciantur, sempiterna quoquè ejus virtus & divinitas*. Ad Rom. 1. 20. Non-obstat etiàm quod Biblia plebeiis passim non permittantur, tantò enim puriùs verbum Dei servatur, quantò doctioribus & purioribus mentibus reservatur, quantò cautiùs, pretiosissima hęc margarita à foedâ porcorum contrectatione custoditur. Quid namquè aliud est, Sacros libros, earumque interpretationem quibuslibet indiffe-

indifferenter, etiàm mulierculis, ut ſuprà diximus, lanionibus. cauponibus, & abjectis homunculis inter fœcundos calices & ſpurciſſimas fabulas permittere, quàm mittere margaritas antè porcos? Indignum profectò eſt, & Deum ipſum irridere, divinamque Spiritus Sancti diſpoſitionem, qui admirabili ſapientiâ & providentiâ diſtribuit chariſmatum dona; conſtituẽs in Eccleſiâ Paſtores & Doctores: quibus interpretationem ſermonum, & genera linguarum conceſſit, per donum ſapientiæ, ſcientię & intellectus. Vos autem notorii doctrinę Evangelicę deſertores, omnes abſquè diſcrimine facitis Prophetas, Doctores, Interpretes, Apoſtolos, etiàm Paulo renitente 1. Corinth. 12. 28. *Quoſdam quidèm poſuit Deus in Eccleſiâ, primùm Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores &c.* & v. 29. *Numquid omnes Apoſtoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores?* & v. 30. *Numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur?* Sic Eccleſiam Dei confunditis, ut veſtram, quæ Satanæ eſt, aſtruatis, quæ conducit ad regionem illam, quam Pro-

pheta Job appellat c. 10.22. *Terram miseriæ, & tenebrarum, ubi umbra mortis & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* Et hæc Ecclesiæ vestræ certissima nota est, in quâ nullus ordo: quandoquidem totum ordinem Hierarchicum funditùs subvertitis. Ecclesia verò Romana & Catholica non permittit, ut unusquisque pro ingenii sui libidine Sacram Scripturam interpretetur, nisi inhæreat sententiæ illorum, quos Deus dedit Ecclesię *Pastores & Doctores.* Quę ob hoc vel maximè *primitivorum* dicenda est: cùm ejus filii eumdem planè stylum, & ordinem primorum Patrum nascentis Ecclesię penitùs insequantur. Series Sacrorum Conciliorum argumento est. Pòst primum nimirùm Apostolorum, Christique Discipulorum, in quo congregati fuerunt pro doctrinâ sanâ componendâ & defendendâ, tàm quoad Fidem, quàm mores; aliorum Sanctorum Patrum, Ecclesię Pastorum, & Doctorum, qui pro tempore fuerunt successit Conc. Nicænum Calcedonense, Ephesinum, Carthaginense, Lateranense, & cætera, usque ad ultimum Tridentinum,

num, in quo anathemate percussi sunt errorum vestrorum magistri. Et hæc quidèm Conciliorum nostrorum series: referant, si possint, ex adverso Sectarii suorum ordinem. Non invenio Concilia: invenio Lutherum & Calvinum, qui suâ auctoritate, non Apostolicâ, sed diabolicâ, doctrinæ Apostolicæ destructores, in animarum ruinam leges tulerunt. Obtrudes forsitan Conciliabulum Dordracenum, & Vltrajectinum. Sed edissere, quos ibi Doctores, quos Pastores & magistros Ecclesia vestra congregavit? Certè non nisi mechanicos, opifices, mercatores, qui statuta Ecclesiastica condiderunt, & Provinciis rebellibus servanda proposuerunt. Ita mentes vestras elusit Princeps tenebrarum harum, Pater mendacii, caput Ecclesię malignatium, qui unico sibilo antiqui serpentis, insufflavit in aures Parentum vestrorum, virus inobedientię & tùm in Regem, tùm in Deum rebellionis. In vos itaque illud Christi ad Sadducæos potiùs cadit, *Erratis nescientes Scripturas*. Literam occidentem sequimini, vivificantem Spiritum abominamini. Non

est deniquè quod oblatretis contrà Preces horarias, orationum formulas, quas Fidelibus suis S. Mater Ecclesia evolvendas exhibet: cùm nihil nec in re, nec in modo contineant, quod laude dignum non sit. In re, quoniam ex Psalmis potissimùm & selectissimis quibusque Hymnis & Sanctorum Patrum precibus desumuntur. Quo quid laudabiliùs? In modo, propter horarum divinarum atquè nocturnarum ordinatissimam dispositionem: hîc nihil, quod ad pietatem non provocet. Quod verò Latino passim idiomate evulgentur, ita planè conveniens fuit, quandoquidem maximâ ex parte è Sacris Literis seligantur: ideòque vulgari sermone distrahi non conveniat, cùm nulla versio ab Ecclesiâ hactenus fuerit approbata. Vndè tametsi ipsi orantes linguam illam non intelligant; sufficit, sciant laudes esse divinas, quibus suam intentionem, secundùm Ecclesię mentem conforment. Sic enim tantò gratiùs & acceptiùs Deo sacrificium laudis offerunt, quantò majori unionis vinculo ipsi Ecclesię copulati, suam intentionem conjungunt. Idquè Deo

satis

ſatis eſt, cui lingua nulla barbara eſſe poteſt. Nàm locus ille Apoſtoli contrà nos allegatus, apertè de locutione hominis cum homine loquitur, & ſatis indicatur in ejuſdem capitis 14. initio verſ. 2. *Qui enim loquitur linguâ*, ſcilicet ignotâ, *non hominibus loquitur, ſed Deo.* Ex quibus luculentiſſimè colligitur, quod non ex præſcripto rationis: ſed ex inveterato in Eccleſiam Romanam odio, calumniandi anſam undecùmque (in vanum tamen) aſſumitis.

MOTIVVM IX.

QVod Romanæ Eccleſiæ interpretationes, quas plerumq; Catholici in explicandis Sacræ Scripturæ locis adhibemus, vel falſæ ſint, vel riſu dignæ, aut minùs veræ. Nolle autem ſe ſuæ aſſertionis veritatem docere, omnia tangendo: ſatisfacturum ſe, paucula quædam, velùt reliquorum indices, in medium proferendo. Et hoc imprimis cognoſci poſſe, ex libello excuſo Bononiæ anno 1590. *dedicato Cardinali de Ruvere, cui titulus*, Conformitates S. Franciſci: *eò quod refertus ſit fabulis, adulterinis miraculis, prodigioſis mendaciis, horribilibus*

bilibus blasphemiis. Talis deniquè, cujus impudentia nullis verborum hyperbolis expendi aut declarari poßit.

RESPONDETVR.

Nulli fundamento calumnias illas inniti.

P*Arturiunt montes, nascetur ridiculus mus.*

Adfer hîc quæso, ministelle Delphice, execrabilium mendaciorum, & blasphemiarum exempla, ut censuræ tuæ tàm rigidæ fundamenta trutinentur.

MOTIVVM X.

V*Nicum, inquit, hoc exemplum sufficere. Vbi auctor illius libelli 2. prologo, folio 6. col. 2. dictarum conformitatum, asserit S. Franciscum singulari Dei providentiâ in hunc mundum destinatum fuisse, ei applicans illud Genes,* 1.26. Faciamus hominem ad imaginem. & similitudinem nostram, *quasi à Sanctißimâ Trinitate hæc verba ad ipsum dirigerentur.*

Ex quo

Ex quo concludit: illa ergò verba ad Adamum protoparentem nostrum applicari, aut si ad Adamum, ergò non ad Sanctum Franciscum.

RESPONDETVR.

Et multiplices Scripturæ sensus: accommodatitii usus licitus: duæ veræ Ecclesiæ notæ obiter tanguntur.

STolidicatis & ignorantiæ tuæ manifestissimum vestigium. Illæne sunt horrendæ blasphemiæ, detestabilia mendacia, quæ nobis occinis? Quis ferat in viro, cui vel mica salis vel scientiæ, tàm expertem judicii illationem? Consimili argumento probo te esse immortalem, aut saltem non esse obnoxium morti naturali. Dictum est Adamo Genes. 3. 19. *Pulvis es, & in pulverem reverteris.* Ergò hoc tibi dictum non est. Luc. 23. 43. *Hodie mecum eris in Paradiso.* Ergò tu cum Christo, nec ullus tui similis minister, eris in Paradiso. Vndè rectè videris, si talis sis in

rectâ Philoſopiâ tenebrio; qualis eris in Theologiâ. Si enim tua concludunt, etiàm mea: cùm par utrobique ſit ratio. Inſolens tibi & inuſitatum videtur, tàm in divinis, quàm in humanis literis nomina, encomia, epitheta, præter primariam ſuam ſignificationem, per metaphoram, analógiam, anagogiam, allegoriam, aut ſimilem loquendi modum ad aliud ſignificatum transferri? Quoties Paulus loca Scripturæ, ubi de terreſtri Hieruſalem ſermo eſt, de Cæleſti intelligit, & è contrà? Vbi Geneſ. 25. & Malach. 1. de Idumæis & Iſraëlitis, ſeu de Jacob & Eſau ad literam ſcribitur, Apoſtolus ad Rom. 9. de Electis ad gloriam, & de reprobatis anagogicè interpretatur. Sicùt & ad Gal. 4. 22. 23. *Scriptum eſt enim, quoniam Abraham duos filios habuit, unum de ancillâ & unum de liberâ. Sed qui de ancillâ, ſecundùm carnem natus eſt: qui autem de liberâ, per repromiſſionem. Quæ ſunt per allegoriam dicta. Hæc enim ſunt duo teſtamenta, &c.* Reſume itaquè argumentum tuum, & inſurge contrà Gentium Apoſtolum. Gen. 21. ſermo eſt de Iſaac & Iſmael filiis Abra-

Abraham, ergò non de duobus Teſtamentis, ſeu de populo Chriſtiano, & Judaico: aut ſi de populo Fideli & Judaico, & de duobus Teſtamentis, ergò non de Iſaac & Iſmael. Ecce quàm bellè rem acu tãgis, in his & ſimilibus allegoriis, quę paſſim in Sacris Literis obviæ ſunt. Abſit à rectè Philoſophantibus ille philoſophandi modus: aſſeramus utrumque ſenſum & literalem & myſticum (quod certiſſimum eſt) à Spiritu Sancto intentum fuiſſe: hunc quidèm primariò, illum ſecundariò. Putamus autem, ad Myſtici ſenſus exemplum, nonnulla ex Scripturis (quando ſuadet rationis paritas) ad alias res & perſonas, ſenſu, vocant, accommadatitio poſſe applicari. Non quidèm, quod à Spiritu Sancto ſenſus ille forſitan intentus fuerit: ſed quia eadem verba, in uno ſenſu ab eo ſcripta aut prolata, alteri apprimè conveniant, ideòque eidem debita cum reverentiâ licitè poſſunt accommodari: dùm præcipuè virtutis alicujus commendatio id ſuadet, dùm viri alicujus illuſtris & amici Dei encomium id permittit, aut in aliis hujuſmodi caſibus honeſtis. Atquè ſenſus

hujus accommodatii usus in Ecclesiâ Catholicâ non est recenter introductus. Eum passim usurparunt Sancti & antiqui Patres: ex quibus hæc ex innumeris exempla profero. Quod Paulus Rom. 8. 17. de Christo pronunciavit: *Si tamen compatimur, ut & conglorificemur*, hoc Augustinus serm. 44. de Sanct. uni Martyri sine scrupulo accommodavit. Gregorius verò Nazian. in orat. funeb. S. Basilii hæc habet. *Basilii autem pulchritudo virtus erat, magnitudo verò Theologia; at cursus, mobilitas assidua, quæ ascensibus suis ad Deum usquè perducit; vires verò, satio sermonis atquè distributio: ità ut rectè mihi Scripturæ illud de eo usurpare liceat.* In omnem terram exivit sonus ejus, & in fines orbis vis verborum ejus: *quod B. Paulus de Apostolis à Davide dictum esse ait.* Vndè liquidò habes, Nazianzenum jàm suâ ætate triplicem illius versiculi sensum agnovisse: literalem de cœlis, mysticum de Apostolis, & de S. Basilio accommodatitium, quem ipse usurpavit. Quænam igitùr blasphemia, aut quæ novitas, si auctor ille locum controversum, *Faciamus hominem, &c.* qualicumque ex his sen-

his sen-

his ſenſibus S. Franciſco rectè prudenterque adaptavit. Neque ènim ille minùs imaginem & ſimilitudinem Dei repreſentavit, quàm Adam, ſive naturam ſpectes, ſive gratiam. Si naturam; uterquè homo fuit ejuſdem ſpeciei, tribus potentiis intellectu, memoriâ & voluntate, in unâ eâdemque animâ præditus, quæ expreſſiſſima eſt Sanctiſſimæ & individuæ Trinitatis (ſi quæ alia eſſe poſſit) imago & ſimilitudo. Si gratiam: uterque imaginem illam peccato deformavit, Adam actuali, Franciſcus originali, quod commiſit in Adam. Reſtaurarûnt tamen, ille remedio in lege naturæ præſcripto, hic Sacri Baptiſmatis ablutione; rurſum facti divinæ conſortes naturæ. Adam ſupernaturali illâ Dei imagine recuperatâ, illam continuis virtutum ac perfectionis augmentis in dies illuſtrauit, ut non ſine fundamento ſancti Patres opinantur: S. Franciſcus de virtute in virtutem, de perfectione in perfectionem, non ſolùm viam mandatorum, verùm etiàm anguſtam conſiliorum Evangelicorum ſemitam fœliciter peragravit, ut teſtes ſunt hiſtoriæ certiſſime,

mæ. Dixerat Christus Math. 19. 21. *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus &c. & sequere me.* Audiît Franciscus, reliquit sua, dedit pauperibus, secutus est Christum, & quò Divinæ Majestati similior fieret, perfectissimus evasit, juxtà consilium Christi Math. 5. 48. *Estote perfecti, sicùt Pater vester cælestis perfectus est.* Quasi diceret, si vultis ad imaginem & similitudinem Dei perfectissimo modo pervenire, ad Christianam perfectionem, quò potestis ardentissimè, aspirate: & quantò altiùs ejus culmen conscenderitis, tantò perfectiùs imaginem Dei (& hoc sibi vult particula Sicut) referetis. In hunc modum S. Franciscus naturâ, gratiâ, & perfectione imaginem Dei in se expressit, sicùt & Adam. Potuit igitùr ipsi aptissimè applicari locus ille, *Faciamus hominem, &c.* Nec te moveat obsecro, quod illud ipsum à Sanctissimâ Trinitate ad S. Franciscum directum dicatur: nàm Thelogorum certissimum effatum est, & doctrina communis, quod quidquid Deus producit ad extra, à tribus personis debeat procedere. Id ex Hebraici

braici textus lectione non obscurè colligitur, *Vayomer Elohim nangase Adam bethsalmenu, kidmutsenu. Dixit Deus: faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Vbi verbum *Vayomer, dixit,* singularis est numeri: nomen verò, cum quo construitur *Elohim, Deus sive Iudices* pluralis: ut ostendatur in unitate essentiæ, personarum pluralitas. Nec deniquè hoc te moveat, quod S. Francisco hæc quodammodò dicta proponantur: quoniàm verba illa, nihil aliud præter æternum plasmandi hominem Dei consilium significant, quo non intendebat solum protoplastum Adam ex nihilo creare: sed & universum genus humanum, per propagationem ex ipso producere. Nequè absurdum est, hæc cuilibet etiàm singulari homini, secundariò saltèm, & præcipuè viris perfectissimis applicari, inter quos S. Franciscus velùt lucidissimum modò Ecclesię triumphantis sydus effulget. Hæc defensionis ergò: impetitionis ansam è re natâ præbet occasio. Duas notas verę Ecclesię nuper attulisti: duas alias, licèt non ex præcipuis, ex hâc tuâ obje-
ctione

ctione colligo. Prima. Illa est vera Dei Ecclesia, in quâ summa viget Christianę vitę perfectio. Nihil clariùs: ubi enim perfectiùs Deus colitur, ibi est vera Religio. Perfectio verò alia consistit in mandatorum nudâ observatione, alia in consiliorum Evangelicorum adimpletione, quę prioris velùt complementum est. Ita ipse Christus Math. 19. Primam sublatis bonorum operum meritis valdè diminuunt Calvinistæ. Secundam nè fovent quidèm, imò impossibilem putant: voti reos apostatas qui missâ manu ad aratrum retrò respiciunt, vel ideò maximè impunè admittunt. Apud eos quasi exilio damnati sunt *Eunuchi* illi *qui seipsos castraverunt propter regnum Cælorum*, Math. 19. 12. Nullos invenire est, qui vadant, vendant quę habent, & Christum sequantur in obedientiâ simplici, nudâ paupertate, purâ castitate, rigidâ corporis sui mortificatione, & ardentissimâ charitate. In Ecclesiâ Romanâ sive Catholicâ innumerabiles hominum Religiosorum cætus in eâ perfectione Deo militant, & gratissimo obsequio, devincti & religati sunt: quorum magnâ

magnâ ex parte antesignanus fuit S. ille Franciscus, quem tu jocabundus exsibilas, non minùs impudenter quàm impiè. Hæcce tuo examini, & Neophiti tui considerationi impensiori ulteriùs relinquo. *Qui credit in me*, inquit Christus Joan. 14. 12. *opera quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet*. In verâ namquè Ecclesiâ, quę miraculis solet comprobari, tanquàm alterâ notâ evidenti, hæc signa non desunt. Initio nascentis Ecclesiæ frequentissima fuerunt, & etiamnùm hodie apud Indos, ubi lux Evangelii propagatur; & per singulas ætates, ubi necessarium fuit Fidei astruendæ, viros sanctitate conspicuos Deus Optimus Maximus miraculorum patrandorum gratiâ insignes Ecclesiæ suę dedit. In quorum numero S. Franciscus suo tempore etiàm claruit, & adhuc de facto claret. Sectarii vel unum miraculum ostendant, quod doctrinæ suæ novitatem confirmet. Hæc è pluribus Ecclesię notis ex occasione natâ obiter.

MO-

MOTIVVM XI.

Q*Vod dictus libellus introducat Christum per illa verba Nathan Prophetæ ad Dauid 2. Reg. 7. 9. compellantem S. Franciscum*: Feci tibi nomen grandè, iuxtà nomen magnorum, qui sunt in terrâ. *Et illud Ecclesiastici* 45. 3. & 4. Glorificavit illum in conspectu Regum, & iussit illi coràm populo suo, & ostendit illi gloriam suam. In fide & lenitate ipsius Sanctum fecit illum. *Adeoq́ impudenter, ita in verbis Scripturæ Catholicos ludere.*

RESPONDETVR.

Locorum illorum accommodationem defendendo.

QVid ad rem magis accommodè in laudem tanti viri dici potuisset? nomen & gloriam ejus venerantur Reges, & Principes, nobiles, & plebeii, divites, & pauperes, qui magno ducunt honori in tàm Sancti Pauperis filios adscribi, chordam

dam quâ præcingantur geſtare, magnum ferendæ coronæ, ſceptrique præſidium æſtimantes. Quid itàque mirum ſi Davidi comparetur? Quid ſi Moyſi? Eminentiſſimis chariſmatum donis fuit inſignitus dilectus Deo & hominibus, quem pœnè infinita hominum millia ſecuti ſunt. Moyſes Iſraëlitici populi Dux fuit; hic innumerorum Religioſorum, qui ſub ejus inſignibus Deo, ſummâ cum laude, & vitæ perfectione militant. Non eſt ergò quod momico ſpiritu has comparationes calumnieris. Sed cave ultrâ, velùt alter Aſſur populum Dei ſuggillare, nè in te cadat illud Pſal. 71. 4. *Et humiliabit calumniatorem.*

MOTIVVM XII.

Q*Vod quidam redarguens eos, qui bona Eccleſiaſtica prodigunt in meretrices, comœdos, canes venaticos, & alios hujuſmodi uſus prophanos; abutatur illo Marci* 7. 27. Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus. *Deindè minitando illis, qui beneficia Eccleſiaſtica conferunt ſibi conſangui-*

neis & affinibus, applicet illud Abacuc 2. 12. Væ qui ædificat ciuitatem in ſanguinibus. *Citat Lavacrum conſcientiæ fol. 5. & 6.*

RESPONDETVR.

Malè ab aliquorum abuſibus contrà integrum ſtatum, aut contrà ipſam Eccleſiam argui.

HOc loco Rabbinus noſter inſigniter vulpes eſt. Quaſi demoliturus Eccleſiæ Romanę vineam, intentat duo. 1. Contendit Catholicos Scripturis abuti, & detorquere ad ſenſus illicitos. Verum circà hęc paulò ſuperiùs illi alas & caudam ſuccidimus, ubi ſecundùm diverſos ſenſus diverſimodè ſacræ paginæ verba licitè & legitimè (quod hîc etiàm fit) applicari oſtendimus. Deindè ex induſtriâ, alieni nominis beneficio, Eccleſiaſticorum abuſus recenſens, dente canino (ut rabiem Sectariorum notes) Eccleſiæ Prælatos laceſſit, ut qui de patrimonio Eccleſiæ, ſcortorum & hiſtrionum manus divitent, venationibus, & pleriſque illicitis vacantes.

tes. Antiquum illum hæreticorum morem, iàm olim grauiter insectatus est August. epist. 137. *Ne similes eis*, inquit, *sitis, qui non habendo, quod in causâ suæ divisionis defendant, non nisi hominum crimina colligere affectant, & ea ipsa plura falsissimè iactant: ut quia ipsam divinæ Scripturæ veritatem, quâ ubiquè diffusa Christi Ecclesia commendatur, criminari, & obscurare non possunt, homines per quos prædicatur, adducant in odium; de quibus & fingere quidquid in mentem venerit, possunt.* Sed ain, quos carpis? An omnes? si ais, etiàm consodalium tuorum judicio mentieris splendidè. Aliquot ex iis dixeris? Assentior dolenter. At quid indè habes? Nequè mirandum equidèm quod in tàm copioso numero, singulari cultu Deo destinatorum, quidam interdùm labantur. Nec enim eò ipso, quo vestem clericalem induerunt, hominem suum exuerunt, & ad Ecclesiam triumphantem, ubi charitas non excidit, illicò pervolarunt. Dignitatem nimirùm Ecclesiasticam thesaurum inæstimabilem portant in vasis fictilibus: fieri itaque potest, ut quæ frangantur & occumbant.

Conclude si potes: ergò omnes Ecclesiastici perversi sunt, Ecclesia Romana una non est, sancta non est, Catholica non est, Apostolica non est. Conclusero & ego contrà te, & omnes tui similes, ut adulteros, fures, & si quid his pejùs. Aliqui vestrûm adulteri sunt, fures sunt, &c. ergò omnes: ergò vestra Ecclesia Christi non est, sed Satanæ. Si rectè concludo, pessimo loco res vestræ sunt. Nequè est quod statum Eccesiasticum damnes, cùm caveas damnare conjugalem, licèt eò interdùm conjuges abutantur. Vitia quorundam Prælatorum particularium dignitatis & status sanctitati non obsunt. Leges quas ipsis Sancta præscripsit Ecclesia, nihil non sanctum spirant. Plurimos habent hoc nostrum Belgium & cætera Regna Prælatos Ecclesiæ, morum & vitæ sanctitate conspicuos, eosque pœnè innumerabiles. Ad illos potiùs quàm ad malos respice. Malorum potiùs misereri te oporteret, quàm propter illos Ecclesiam militantem sic calumniari: quæ sagena quidèm est plena bonis & malis permixtim piscibus: ager, in quo semini bono zizania super-

ſuperſeminantur. Sed iſta zizania ac malitia, nullo modo proveniunt ex illâ quàm nobis Eccleſia proponit, doctrinâ, quę omnes hujuſmodi rigidiſſimè prohibet abuſus. Verùm ſi veſtras nequitias penitiùs conſiderare voluero, primâ fronte apparebunt non ſolùm ex quorundam particularium, imò omnium pœnè veſtrûm abuſu; ſed ex ipsâmet Calviniſticâ aut Lutheranâ doctrinâ derivari. Eſtis etenim infidelitatis & rebellionis ergà legitimos veſtros Principes, artifices nequiſſimi, bonorum Eccleſiaſticorum uſurpatores iniquiſsimi, Templorum prophanatores, votifragorum fautores ac defenſores. Vndè? ex infernalibus veſtris dogmatibus fœtus illi infœlices cùm pluribus aliis, ſine controverſiâ pullularunt. Quod ſi denique Prælati noſtri interdùm conſanguineis ſuis de beneficiis Eccleſiaſticis provideant; fieri contingit, quod capaciores ſint, vel ſaltem cęteris æquales: ſin minùs abuſus hic paucorum eſt, perſonis ipſis tribuendus, non Statui, aut Religioni.

MOTIVVM XIII.

AButi Romanos etiàm Scripturis, in coronatione Pontificum, inter illas quas adhibent cæremonias. Quod in Sede Pontificali à Canonicis Lateranensis Ecclesiæ collocatus Papa à Cardinalibus elevetur, illud Annæ 1. *Reg.* 2. 8. *proferentibus:* Suscitat de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem, ut sedeat cum Principibus & solium gloriæ teneat. *Quod elevatus, in populum projiciat pugillum pecuniæ æreæ, pronuntians illa verba, Act.* 6. Argentum & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do. *Quod postmodùm abundantiùs nummos tam argenteos quam aureos, Pontifex per suos famulos, in populum profundit. Hìc inquirit, utrum non sit mendacii reus, dum dicit* argentum & aurum non est mihi?

RESPONDETVR.

Cœremonias illas à calumniâ vindicando.

NOn est novum Hęreticis in sacras & antiquas Ecclesię cœremonias rectè insti-

institutas & sanctè obseruatas perfrictâ fronte debaccari. Quid concluderetur contra Ecclesiam Catholicam, etiamsi hujusmodi cœremoniæ, nullum alium ob finem, quàm ut observarentur ea quæ antiquitas ritè constituit, adhiberentur? Certè in singulis ferè nationibus, in convictu, conversatione, vestitu, salutatione, & multis aliis, variæ ac valdè diversæ, quin & interdum contrariæ obseruantur cœremoniæ: neque ideò ab iis, qui vel mediocri pollent discretionis iudicio; sed solùm à nugacibùs, quos hâc in parte apprimè agunt Sectarii, deridentur. At præterea minima ex Ecclesiasticis cœremoniis sancta est, & mysteriis plena. Hæc ignoras, & quæcumque *ignoras, blasphemas*. Noveris facilè de quibus loquatur Iudas Apostolus. Neque malè verba Scripturæ in cœremoniis illis applicantur: suscitatur enim verè Pontifex de pulvere naturæ mortalis (quæ pulvis est & in pulverem revertetur) & de stercore eiusdem naturæ infectæ: pauper & egenus; quia nudus egressus est de utero: pauper & egenus propter humilitatem, sicut cùm Dauid Rex po-

tentissimus dicebat Psal. 85: *Inclina Domine aurem tuam & exaudi me: quoniam inops & pauper sum ego.* Dic quoquè Davidem mentitum. Pauper & egenus, respectu illius dignitatis, ad quam elevatur: *Vt sedeat cum Principibus*, imò super Principes, Reges & Imperatores, ut suo tempore ostendam, *& solium gloriæ teneat*, supremum videlicet in terris Dei Vicariatum. Cùm verò dicit, *Argentum & aurum non est mihi*, nihil aliud significare intendit, nisi quod suprema illa, ad quam assumitur, dignitas, non ideò instituta fuerit, ut ipse Fideles collatâ bonorum temporalium abundantiâ locupletet: sed principaliter, ut spirituales gratias, quæ ad vitam perducunt æternam, conferat atquè dispenset. Licèt per accidens ex liberali piorum Fidelium largitione, uberes Ecclesiastici proventus beneficiorum collationem subsequantur, in divini cultus decorem, & ministrorum Ecclesiæ tuendam majestatem. Nihil hîc mendacii, nihil hîc abusus.

MO-

MOTIVVM XIV.

IN vulgatâ Bibliorum editione frequentißimos errores irrepsisse: cujus tamen authoritatem Conc. Trid. Græcis & Hebraicis codicibus anteponit, quasi spurium pro legitimo fœtum substituens. Allegat proindè plurima loca fuisse adulterata, conatus illud ostendere nonnullis exemplis. Imprimis hunc locum Genes. 3.15. Ipsa conteret caput tuum: *cum deberet legi* ipsum, *nempè semen mulieris, ut ita poßit applicari Diuæ Virgini, quod soli Christo Domino debetur: & hoc necessariò fatendum esse à quolibet vel mediocriter Hebraicæ perito.*

RESPONDETVR.

Et Vulgatæ editionis auctoritas defenditur, ac Deiparæ Virginis victoria propugnatur.

AVt numquàm Conc. Trid. legisti, Vir Delphice, aut maliciosè quod asseveras imponis. Hebræos & Græcos Codices, nullâ eorum mentione factâ, fidei

& auctoritati suæ relinquit Concilium: nihil enim opus erat de illis definire, de quorum auctoritate nulla exorta fuerat controversia. De Latinis editionibus, quę plures & variæ circumferebantur, dubium esse poterat. Definit itàque Vulgatam illam cæteris versionibus latinis esse præponendam, quam jàm Ecclesia à mille & ampliùs annis, ut authenticam coluit: quam Augustinus, sub Italicæ editionis nomine, ab antiquitate & fidelitate commendat. Vt autem ad oculum pateat, nullam de Gręcis aut Hebręis illìc fieri mentionem, Concilii verba profero, sess. 4. decreto de editione & usu sacrorum librorum. *Insuper eadem Sacrosancta Synodus considerans, non parùm utilitatis accedere posse Ecclesiæ Dei, si ex omnibus latinis editionibus, quæ circumferuntur, Sacrorum librorum, quænam pro authenticâ habenda sit, innotescat: statuit & declarat, ut hæc ipsa vetus & Vulgata editio, quæ longo tot sæculorum usu, in ipsâ Ecclesiâ probata est, pro authenticâ habeatur.* Et paulò antè anathemate percussit eum qui illam non receperit. Et quamvis Vulgatam Latinam, Græcis, Hebræisque

Codi-

Codicibus, ſaltèm illis quos nunc habemus prætuliſſet, nullum foret inconveniens. Veriſimiliùs nàmque eſt Verbi divini puritatem, continuis mille & eo pluribus annis, in Eccleſiâ Latinâ (quę Fidem Deo incontaminatam ſemper ſervavit) fuiſſe magis conſervatam, quàm apud Græcos, qui in varios errores inciderunt; aut apud Hebræos, quorum ſi Codices in ſuâ puritate remanſiſſent, certiſſimum eſt non fore poſtponendos. De Vulgatâ verò Latinâ ex decreto & uſu univerſalis Eccleſiæ, quod ſit authentica conſtat: maximè cùm ab eâ antè mille annos non potuerit vitiari contrà Lutheri & Calvini dogmata, quæ ſolùm à centum circiter annis inſurrexerunt. Atquè adeò legitimus potiùs illa fœtus dicenda erit: cùm certum ſit, quod Eccleſia à primis ſœculis & tunc eam approbarît, cùm adhuc fontes in ſuâ puritate perſiſterent. De Hebræis autem, & Græcis Codicibus, prout nunc circumferuntur, incertum eſt, an ſpuria aliqua ſubſtituerint Rabbini, Hæretici, aut Librarii, ſive per ignorantiam idiomatum, ſive per maliciam.

Quid-

Quidquid exindè obgannit hic noſter magiſter Delphicus, illum Geneſ. loc. 3. 15. *Ipſa cōteret caput tuum*, non eſſe conformem lectioni Hebraicæ, ex eo quod pronomen fœmininum ſubſtituatur, ut dicit, cùm legi deberet in maſculino, manifeſtè errat. Hebræa dictio communis eſt & indifferenter accipitur pro maſculino & fœminino, ut idem ſit quod (ipſa vel ipſe) ut manifeſtum eſt Hebraicæ linguæ peritis. Hanc demùm vulgatam lectionem ſequuntur Auguſt. lib. 2. in Geneſ. contrà Manichæos cap. 18. & lib. 2. de Geneſ. ad literam cap. 36. Chriſoſt. homil. 17. in Geneſ. Ambr. lib. de fugâ ſæculi cap. 7. Bernardus, Beda, Rupertus, Rabanus, Lyranus & alii, ipſa non ipſe legunt. Licuit ergò & Vulgatæ ſenſum ſequi cùm tot Patribus conſonantem, & ab Hebræâ non diſſonantem. Nec ob id quidquam immenſæ Servatoris noſtri JESV gloriæ detractum eſt, cùm nuſquàm dicamus, quod Beatiſſima Virgo MARIA caput antiqui ſerpentis, propriâ virtute, & tamquàm cauſa principalis contriverit, ſolus enim Chriſtus Dominus hâc ratione de mundo

mundo & ejus Principe victor triumphavit: ſecundùm illud Pſal. 73. 13. 14. *Contribulaſti capita draconum in aquis. Tu confregiſti capita draconis.* Non ita Virgo Deipara: ſed vel occaſionaliter contrivit, pariendo nobis Salvatorem ſæculorum, qui tàm magnificâ potitus eſt victoriâ: vel etiam retunditur rebellis Luciferi, mirum in modum caput & ſuperbia, dùm Virgunculæ ſupereminentiſſimam horreſcens ſanctitatem conſpicit, & naturam humanam ſuper omnes Angelicos ordines longo intervallo elevatam. Retunditur etiàm per patrocinia ſua: retunditur per poteſtatem ſibi à Deo conceſſam. Quod ſi Michaeli Archangelo victoriam ex antiquo ſerpente reportatam Scriptura Sacra Apoc. 12. attribuit, quantò magis Mariæ, Michaelis & omnium Angelorum Reginæ tribuenda eſt?

MOTIVVM XV.

ILlud *Eccl.* 6. 1. Neſcit homo, utrùm amore an odio dignus ſit: ſed omnia in futurum ſeruantur incerta, *eſſe corruptum aſſerit:*

debere

debere legi cum Hebræo, Amorem & odium non est sciens homo, sed omnia ante faciem ipsorum. *Ita verò Romanos depravasse ad stabiliendam salutis nostræ incertitudinem & diffidentiam: atque ideo etiam verba illa malitiosè addidisse v. 2.* sed omnia in futurum servantur incerta.

RESPONDETVR.

Et lectio illa vulgatæ astruitur. Vana Sectariorum de suâ salute præsumptio destruitur.

QVidquid hìc cum Calvino, Kemnitió, & similibus hæreticis machinaris, in vanum est. Sensus hujus loci in nostrâ Vulgatâ expressus certissimus est, & textui Hebræo consentaneus: quem D. Hieron. in hujus loci commentario sic explicat, *Porrò hic*, inquit, *sensus est*, *Inveni justorum quidèm opera in manu Dei esse, & tamen utrum amentur à Deo, an non, nunc eos scire non posse: In futuro igitùr scient. Et in vultu eorum sunt, id est, antecedit eos, cùm de hâc vitâ decesserint, notitia hujus rei: quia tunc*

tunc est judicium, non certamen. Quæ omnia meliùs dici non potuerunt, quàm per hæc verba, *Nescit homo, utrum amore, an odio &c.* Et cur Romani locum illum adulterassent, quibus non desunt efficacissima alia Scripturæ testimonia, quibus doctrina illa Catholica solidissimè comprobatur? 1. ad Corinth. 4. 4. *Nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum.* Subjungit rationem: *qui autem judicat me Dominus est.* Et si tanta sit justorum de suâ salute certitudo (ut perperàm Sectarii præsumunt) cur Propheta Job, quem nullus conscientiæ stimulus reprehendebat, tremens nihilominùs, & in dubio fluctuans, hæc profert c. 9. 28. *Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.*

MOTIVVM XVI.

V*Ersum illum Ps.* 98.5. Adorate scabellum pedum ejus, quoniàm sanctum est, *sicùt præcedentia loca Scripturæ etiàm esse corruptum asserit. Ejus loco legi debere*, Adorate antè scabellum. *Vt indè eruamus crea-*

turarum

turarum adorationem, ita esse de industriâ à nobis factum.

RESPONDETVR.

Confirmando nostram lectionem, & Crucis adorationem stabiliendo.

TAntum abest, ut in Vulgatâ lectione locus ille fuerit corruptus, quin potiùs plenissimè conformis sit textui Hebræo, ut cuilibet Hebraica exemplaria introspicienti, ac rem diligentiùs examinanti constare poterit: cùm adorare antè, & adorare scabellum, ut alibi probabimus, juxtà phrasim Scripturę prorsùs eadem sint: imò plura loca secundùm vocis Hebraicę energiam sic legi possunt. Vbi enim habet Psal. 131. 7. *Introibimus in tabernaculum ejus, adorabimus in loco ubi steterunt pedes ejus.* Rectissimè secundùm Hebræum, de verbo ad verbum latinè conversum legi posset, *Adorabimus scabellum pedum ejus*. Per scabellum pedum Dei, olim intelligebatur Arca testamenti: nàm 1. Paralip. 28. 2. introducitur Salomon loquens:

quens, *Cogitavi*, inquit, *ut ædificarem domum, in quâ requiesceret arca fœderis Domini, & scabellum pedum Dei nostri* & 2. Reg. 6. 2. *Vt adducerent arcam Dei, super quam invocatum est nomen Domini exercituum sedentis in Cherubim super eam.* Ex quibus apertissimè colligitur, commendatam fuisse à Deo adorationem arcæ testamenti, tamquàm rei sacrę. Eodem quoquè modo nos Crucem Dominicã, in quâ pedes Domini potiori ratione, quàm in arcâ steterunt, tenemur adorare: nec idcircò Idololatrę dicendi sumus, cùm creaturas non sic adoremus, quâ tales præcisè sunt, sed sub formalitate longè diversâ: nequè enim Idololatrę dici velint Calvinistę, dùm suos magistratus venerantur.

MOTIVVM XVII.

Q*Vod Hebr.* 13. 16. Beneficientiæ autem & communionis nolite oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus; *Locum illum Romana versio perperam legat, ex eo quod legi debeat,* Deus delectatur talibus Sacrificiis.

RESPONDETVR.

Hoc posito, nihil à bonorum operum merito tolli.

HOc dato gratis & non concesso, disputationis vitandę causâ: quid indè contrà nos inferri possit, ubi in idem coincidit, esse gratum Deo per bona opera, & per ea mereri? Nàm si Deus delectatur talibus Sacrificiis beneficentię, & communionis nostrę cum operibus Christi, & Sanctorum, certum est esse grata ipsi, & ex consequenti meritoria: quandoquidèm ex multis locis Sacrę Scripturę dilucidè constet, æternam vitam & gloriam, nobis conferendam esse in mercedem bonorum operum.

MOTIVVM XVIII.

BOnifacium Octavum irridet, quod ad probandam vtramque Ecclesiæ potestatem, Spiritualem & temporalem, Extrav. Vnam Sanctam. de major. & obed. in Comm. usus fuerit

illis

illis Discipulorum verbis, *Luc.* 22. 38. Ecce duo gladii hîc: *quibus Dominus respondit*, Satis est. *Iterùm ad ostendendam utriusque gladii applicationem, ad summum Pontificem Petri successorem pertinere*, Mitte gladium tuum in vaginam, *Ioan.* 18. 11. *Item quod Innocentius III. ex eo quod Deus creaverit duo luminaria magna, potestatem suam probare intendat: eamq́ Soli comparet, Imperatoriam dignitatem Lunæ. Tantò Papalem Imperatoriæ excellentiùs præeminere declarans, quantò Solis lumen Lunæ splendorem antecellit.*

RESPONDETVR.

Et legitima hæc applicatio, unà cum Pontificiâ præeminentiâ propugnatur.

VVlgatâ nostrâ expositione relictâ, ad cavillandas nonnullas Summorum Pontificum expositiones calamum tuum transtulisti. Verùm non video quid hic arguas. An quod Scripturę loca præter sensum literalem applicata sint? Superiùs vidimus quàm id optimè fiat. An quod probationes illę doctrinam propositam

non ſatis firmiter demonſtrant? Miror hîc acumen ingenii tui, qui demonſtrationem Theologicam, aut Philoſophicam in eo requiris, qui leges ſancit, & non potiùs majeſtatem, poteſtatem, & imperium. Quamvis & ſufficienter probant, eo probationis genere, quo veritas aliqua Catholica & recepta, per alicujus Scripturę applicationem, ſeu myſticum ejus ſenſum illuſtratur ac roboratur. Homo dùm unam ſententiam profert, vix niſi unum ſenſum ſpiritu limitatus intendit. At Spiritus Sanctus, ut Divinitate immenſus, ita ſenſibus fœcundus, in ſuis verbis plures intendit, non quidèm ſibi contrarios, ſed planè cohærentes: quos interpretandi Eccleſię Sponſę ſuę facultatem conceſſit. Verba illa *Ecce duo gladii hîc*, vix intelliguntur in quem finem prolata ſint, ſi ſoli ſenſui literali inhærendum putes, nec ad myſticum recurras. A quo verò myſticum ſenſum niſi ab Eccleſiâ, ejuſque in terris Capite viſibili, meliùs accipiamus? Forſitan non ita applicationem improbabis, & modum probandi: ſed arrogantiam & præſumptionem in illis ſcriptis, tuo judi-

judicio latentem. Profectò jure merito Summus Pontifex absquè ullâ superbię, aut arrogantię notâ, dignitatis suę præeminentiam Regię & Imperatorię potestati anteponere & potest & debet. Talis est enim excessus sublimitatis & celsitudinis, inter dignitatem & jurisdictonem Pontificiam, atquè Regum & Imperatorum auctoritatem, qualis est inter spiritum & corpus. Si quidèm regimen Pontificium, velùt primarium & principale objectum, animarum in vitam æternam directionem respicit. Regium autem merè & per se in pacificâ & temporali subditorum gubernatione versatur, & ibi sistit. *Quia* (ut inquit Angelicus Doctor lib. 4. de regim. princip. cap. 11.) *Deus providit de eis* (nempè Regibus) *ut regnum regant & gubernent, & unumquemque in suo jure conservent. Et hic est finis regiminis.* Vndè & in præcedenti cap. 10. postquàm efficaciter probavit plenitudinem potestatis Petri, & successorum ejus, ex illis Christi verbis, *Quodcumque ligaveris &c.* sibi objicit ac respondet. *Quod si dicatur ad solam referri Spiritualem potestatem, hoc esse non potest.*

test. Quia corporale & temporale ex spirituali & perpetuo dependet: sicùt corporis operatio, ex virtute animæ.. Sicùt ergò corpus per animam habet esse, virtutem, & operationem, ut ex verbis Philosophi & Augustini de immortalitate animæ patet; ita & temporalis jurisdictio Principum per spiritualem Petri & successorum ejus. Hæc S. Doctor, quę & exemplis confirmat. Carolum enim magnum Imperatorem creavit Adrianus Papa, Othonem Leo. Vndè liquidò patet, quod ubicumquè Spiritualis & Ecclesiastica gubernatio à sæculari potestate dependet, eique subditur, ibi planè ordo sit præposterus & distortus, nec commodè, imò nec sufficienter de animarum salute sit ibidèm provisum. Vbi Reges & Principes Ecclesiasticę jurisdictionis potestatem non usurpant: sed permittunt, & imperant, ut reddantur quę sunt Cæsaris Cæsari, & quę sunt Dei Deo, ibi rectè instituta est Respublica. Quicumque enim Sacerdotes Dei per quem Reges regnant, & legum conditores justa decernunt, suspiciunt & venerantur, à Deo Opt. Max. in quem ministrorum suorum honor

honor redundat, amplam remunerationem exſpectant. Deniquè Sacerdotalis dignitatis præeminentiam abundè colligimus Num. 27. 14. & 18. ubi Moyſes inſtantem ſibi mortem præſentiens, de ſucceſſore ſollicitus ſic oravit, *Provideat Dominus Deus ſpirituum omnis carnis, hominem qui ſit ſuper multitudinem hanc* &c. *dixítque Dominus ad eum, Tolle Ioſue filium Nun, virum in quo eſt Spiritus, & pone manum tuam ſuper eum, qui ſtabit coràm Eleazaro Sacerdote* &c. & v. 21. *Pro hoc, ſi quid agendum erit, Eleazar Sacerdos conſulet Dominum: ad verbum ejus egredietur ipſe, & omnes filii Iſraël cum eo.* Vbi hoc ſanè animadverſione dignum eſt, quod Joſue vir Divino Spiritu plenus, ingredi & egredi debebat ad verbum Eleazari Sacerdotis: adeóque ab eodem doceri & inſtrui, quod eſt verum Sacerdotis & Pontificis munus. Ex hoc loco, ſicùt & cæteris plurimis, Principum ſæcularium à Pontifice dependentiam jure divino traditam videmus. Joſue populi iſraëlitici Dux ſtare debebat coràm Eleazaro Sacerdote, non ſedere: ut colligamus, quem debeant honorem Princi-

pes Statui Ecclesiastico. Simile refert Suidas de Sancto Leontio Episcopo, qui ab Eusebiâ Constantii Cæsaris conjuge rogatus, ut ad aliqua negotia pertractanda eam inviseret, sinè morà respondit: Si me ad te venire desideras, mihi reverentiam Episcopis debitam exhibe: ut statim atque pedem in tuam aulam intulero, mox è solio tuo sublimi descendas, atquè venienti mihi cum pudore occurras. Postmodùm ego sedeam: tu verò stes, donèc per me tibi fiat sedendi facultas. Si acquiescis, te invisam: sin minùs, scias quod nusquàm impetratura sis, quod honori Sacerdotali, iure divino firmato, fiam injuriùs. Hæc Leontius. Hunc Sanctum Episcopum Sectarii fortè præsumptionis & superbię accusabunt, qui talem sibi reverentiam ab Imperatrice deferri voluerit. Verùm hîc nihil superbiæ, nihil præsumptionis quod carpi possit: cùm illum honorem personæ propriæ deferri non quæsiverit, sed dignitati, non Leontio, sed Episcopo, non sibi, sed Deo, cujus vices Ecclesiæ ministri obeunt, & in cujus honorem honor ille refundebatur. Probè enim vir Dei noverat, quod

quod ipſe Chriſtus inter ſalutaria, quæ nobis reliquit, precepta, unum hoc eſſe voluerit, Eccleſiæ Prælatos eſſe colendos: neque modò ſanctos & perfectos, ſed ipſos etiàm Scribas & Phariſæos, ſuper Cathedram Moyſis ſedentes.

MOTIVVM XIX.

QVod verſio quædam Gallica Sacræ Scripturæ edita Pariſiis anno 1538. *typis Antonii Bonne-mere, valdè infida ſit, multis mendis ſcateat, multa habeat addita, multa deleta. Idque Romanæ Eccleſiæ imputat, ut jaciat fundamenta errorum.*

RESPONDETVR.

Hujuſmodi tranſlationes non approbat, imò reprobat Eccleſia.

HIc non ſatis ſibi conſtat noſter Miniſtellus. Superiùs Eccleſiam Romanam arguit, quod Bibliorum in linuam vernaculam tranſlationes non ſolùm non approbet, ſed etiàm Laicos ab earumdèm lectione avertat: nunc

Gallicam editionem illam, quòd mendosa sit, nobis impingit. Hîc iterùm repeto quod Sancta Ecclesia Catholica nullam editionem Gallicam pro authenticâ habeat, nec facilè eas cuicumque permittat, tùm ob rationes supra deductas, tùm etiàm ob eam, quod interdum priuatorum hominum, & non rarò Hæreticorum auctoritate tales translationes fiant, quæ cum vulgatâ Latinâ non sint conformes. Vndè errores similes privatis hominibus potiùs tribuendi sunt, quàm Ecclesiæ: quæ tantum abest, ut auctrix illorum sit, quin potiùs severissima castigatrix. Quare non est, quod ego (qui non particulares abusus, sed Ecclesiam defendendam suscepi) in hujus translationis defensione laborem; nec in iis, quæ ipsi, aut imponuntur, aut de eâ referuntur, refellendis operam perdam; cùm contrà nos non militent. Præsertim cùm facta sit eo præcisè tempore, quò hæreses in Galliâ grassabantur. Ac proptereà prudentissimè isti malo occurrerunt Doctores Academiæ Lovaniensis, qui Gallica Biblia castigarûnt & correxerunt, secundùm Vulgatam Latinam: ut illi

illi qui Gallicis uti debitâ cum facultate voluerint, illa ſaltèm emendata & correcta reperiant.

MOTIVVM XX.

Q*Vod locus ille Math.*4.17.*(quem ipſe hoc modo legi vult, Emendate vos, appropinquavit enim Regnum Cælorum, aut per hæc verba, amendez vous, &c.) falſificatus ſit dùm legitur*, Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnnm Cæloru:n *: ut indè Romana Eccleſia eruat, quod Cælum per opera meritoria, & Pœnitentiæ acquiri debeat.*

RESPONDETVR.

Et Pœnitentiæ neceſſitas, ſimùl & loci illius cum ſuis fontibus concordia demonſtratur.

EXcederet inſtituti mei rationem, hîc plura infidelitatis veſtræ, quæ in interpretandis Scripturis pluſquàm in mille locis apparet, argumenta adferre: cùm hoc ordinarium vobis ſit Scripturas corrum-

corrumpere, ubi vobis adverſantur. Sufficiet quod dicamus, te & tuos hunc potiùs locum adulterâſſe, ut opera pœnitentiæ, quæ odiſtis, rejiciatis; quàm nos dùm legimus *Pœnitentiam agite*. Nequè enim ad hoc nos ulla ratio cogere potuiſſet, cùm aliundè ſatis bonorum operum & Pœnitentiæ neceſſitatem poſſimus aſtruere. Lutherus, Calvinus, & alii per Pœnitentiam tàm ſeriò à Chriſto Domino toties commendatam, intelligunt ſimplicem peccandi deſiſtentiam abſquè poſitivâ pœnitudine, & offenſionis divinæ tùm internâ, tùm externâ deteſtatione. Verùm hic error jàm pridèm in Eccleſiâ damnatus, apertè falſitatis convincitur multis argumentis. Primò quia manifeſtè juſtitiam Dei deſtruit, cujus intereſt, nulla crimina impunita tranſire, ſaltem per pœnam aliquam: quæ ſi voluntariè ſuſcipitur cum intimo cordis dolore, in ſanguine Domini noſtri JESV CHRISTI faciliùs peccatum abluitur: ſin minùs voluntariè, minùs exactè. Licèt enim ſanguis divinus de ſe ſufficientiſſimus ſit, ut emundet nos ab omni peccato: æterna tamen

men Dei Majeſtas diſpoſitionem aliquam in nobis requirit; nempè ut arreptâ Cruce, Chriſtum ſequamur, ſaltèm ex parte, in acerbiſſimâ ejus Paſſione. Atquì ſi ſufficeret ſimplex deſiſtentia, nec aliquis de præteritâ culpâ dolor ad minùs requireretur, peccata noſtra omnimodè remanerent impunita, & nos nullâ ratione ejus Paſſioni compateremur: quod divinæ juſtitiæ manifeſtiſſimè adverſaretur. Secundò patet ab exemplo lachrymarum Petri, Magdalenæ, & aliorum, qui nuſquàm contenti fuerunt ſimplici deſiſtentiâ. Ipſa quoquè Filii prodigi parabola clariſſimè intento noſtro ſervit, quàm Dominus noſter JESVS, Luc. 15. 11. & ſeq. in typum & exemplum peccatorum, Eccleſiæ ſuæ proponit. Cùm enim ſubſtantiam ſuam vivendo luxuriosè diſſipâſſet, pœnitentiâ ductus, ſic Patrem alloqui proponit, verſ. 18. & 19. *Pater, peccavi in Cœlum, & coràm te: jàm non ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicùt unum de mercenariis tuis.* In quibus verbis, tres pœnitentiæ partes non obſcurè deſignantur, Contritio ſiue pœnitentia interior, quia priùs intra ſe illa ver-

la verba concepit, doloris peccatorum præteritæ vitæ significatiua. Exindè illa ipsa Patri ore proprio manifestavit: ibi est Confessio, seu suiipsius humilis accusatio, quam illis verbis exprimit, *Peccavi*, *Non sum dignus &c.* Postremò cum dicit; *Fac me sicùt unum de mercenariis tuis*, se promptum paratumque exhibet, ad exteriorem pœnitentiam suscipiendam, ad opera videlicet pœnalia & laboriosa, in quibus versatur satisfactio. Non itaque consistit pœnitentia in simplici à peccatis desistentiâ.
3. Patet ex diversis aliis locis: Luc. 5. 32. *Non veni vocare justos, sed peccatores ad pænitentiam.* Item Luc. 15. 7. *Gaudium erit in cælo super uno peccatore pænitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non indigent pænitentiâ.* & Ioel 2. 12. *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, & in fletu, & in planctu.* & Job ult. 6. *Idcircò me reprehendo & ago pænitentiam in favillâ & cinere.* Et Math. 11. 21. *Olim in cilicio & cinere pænitentiam egissent.* Quis sanę mentis talia de simplici resipiscentiâ intelligat, quæ tam expressè mentis & corporis afflictionem significant? Illud Ezechiæ addo

Isa. 38.

Isa. 38. 15. *Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ.* Et illud 2. ad Cor. 7. 10. *Quæ enim secundùm Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur.* Vnde qui hujusmodi pœnitentias cum peccatorum dolore suscipiunt, gratiam & reconciliationem cum Deo, à Spiritu Sancto consequuntur: ut videre est ex Ps. 33. 19. *Iuxta est Dominus iis qui tribulato sunt corde.* Vbi August. & Basil. pro *tribulato*, legunt *contrito.* Psal. 50. 19. *Cor contritum & humiliatum Deus non despicies.* Isa. 66. 2. *Ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu.* Secus delicatuli Sectarii, qui ut compunctionis animi, & pœnitentię degunt expertes, ita illos Dominus non respicit, sed despicit, & longè ab illis est, quoniam tribulato corde esse contēnunt. Quod si dolor ille de peccatis commissis inutilis est, cur quæso diuina bonitas peccatores tam sæpè ad eum incitat? Genes. 3. 13. mulierem ad contritionem vocat, *Quare hoc fecisti?* & Genes. 4. 10. *Quid fecisti?* & Isa. 68. 1. *Clama, ne cesses & annuntia populo meo scelera eorum* & Jerem. 8. 6. *Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, dicens,*

dicens, quid feci? Hæc adeò clara ſunt ut veritatis hujus Catholicæ ſplendor, etiàm veſtrum Calvinum non præterfugerit. Ille enim lib. 3. Inſtitut. c. 4. §. 2. *Equidèm ſedulò*, ait, *& acriter inſtandum eſſe fateor, ut quiſque amarè deflendo ſua peccata, ſe ad eorum diſplicentiam & odium magis acuat.* Et Kemnitius non inferior tali magiſtro diſcipulus, noctua cũ noctuis, illud etiàm non poteſt diffiteri. 2. p. examinis. p. 954. inquit, *Hinc ſequitur dolor conſcientiæ graviter dolentis ſe peccaſſe, & peccatis offendiſſe Deum. Incipit igitùr peccatum odiſſe & deteſtari.* Has rationes & auctoritates alia ratio Theologica ab omnibus communiter recepta, mirum in modum corroborat, atquè irrefragabiles reddit. Peccatum enim, iuxtà communem Theologorum ſententiam, eſt averſio voluntatis à Deo, & converſio ad creaturam, in hâc ultimum finem appretiativè conſtituendo: hoc eſt, præferendo cum aliquâ complacentiâ & amore bonum creatum & commutabile, bono increato & incommutabili, quod eſt Deus. Igitùr ut deleatur tale peccatum, & voluntas ad primum rectitudinis ſtatum
rediga-

redigatur, necessum est, ut actum ex diametro contrarium eliciat: nimirùm ut avertat se à creaturâ cum aliquâ displicentiâ & odio, & cōvertat se totam ad Deum, per actum dilectionis, quâ tenetur diligere Deum super omnia: In quo verè & propriè consistit actus contritionis. Quomodò ergò cum hâc certissimâ & ab omnibus approbatâ doctrinâ subsistere potest vestra simplex à peccando desistentia, quæ nullum ex se animi motum, nullam aversionem positivam à creaturâ, & conversionem ad Creatorem importat? Longè aliter quàm vos, conversionem istam, dùm toties eam nobis inculcat, intellexit Spiritus Sanctus, eam enim sępius cum intimâ cordis, atquè interdùm etiàm corporis afflictione conjunxit; ut Joel. 2. 12. *Convertimini ad me in toto corde vestro, in iejunio, & in fletu, & in planctu, & scindite corda vestra, & non vestimenta vestra.* Et id genus alia variis in locis. Ex his manifestè patet, quod poenitētię necessitas aliundè, quàm ex illo Matthæi loco controverso, abundè probatur: adeòque nulla necessitas Catholicos compulerit, ad illam lectionem cor-

rumpendam. Sola igitùr vera & genuina lectio Interpretem nostrum Vulgatum movit, ut *Pœnitentiam agite* diceret, non resipiscentiam. Quem etiàm secuti fuerunt antiquissimi Patres, Tertullianus, Cyprianus, Chrisostomus, Augustinus, Ambrosius, & alii: apud quos resipiscentiæ nomen est rarum; pœnitentiæ & μετανόιας familiarissimum, plerùmque semper cum aliquo vel corporis vel animi dolore conjunctũ. Quod quidèm temerè ab ipsis factũ non est, sed ex ipso fonte Hebręo haustum; in quo habetur verbũ *Nacham* quod ab illius linguæ peritis, & passim ab ipsis Septuaginta Interpretibus per μετανόειν Græcè redditur. Hoc autem verbũ Græcum probatissimi quique Auctores, ubicùmque subjectum id ferre potest, aliquem de præteritis dolorem connotare intellexerunt. Id ipsemet Beza de Ausonio & Plutarcho fatetur: quamvis insolenti, ut solet, arrogantiâ, ipsis & Auctorum torrenti contradicat. Vt vel indè appareat quod antiquas vocum significationes maluit corrumpere, ut errori suo faveat, quã cũ Ecclesiâ Catholicâ recte sentire. Apage igi-

ge igitùr quiſquis pœnitentiam, quâ Deo reconciliamur, de medio tollis: & per hoc verus animarum ſeductor à remedio, lapſis ad reſurgendum planè neceſſario, peccatorem retrahis. Apage quiſquis animas per viam pœnitentiæ arctam, quæ ducit ad vitam, ambulantes revocas: & provocas ad contrariam & latam, quæ ducit ad perditionem. Vos increpat Paulus ad Philip. 3. 18. & 19. *Multi enim ambulant, quos ſæpè dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos crucis Chriſti, quorum finis interitus.* Inimicos, inquam, pœnitentiæ, contritionis, mortificationis; amicos ventris, commoditatis, & deliciarum. Illa eſt pura illa & ſyncera, quam ore dumtaxat prædicant Sectarii, Evangelicæ doctrinæ obſervantia.

MOTIVVM XXI.

Q*Vod in illis Bibliis Gallicis ſuprà laudatis, ad illa verba Luc.* 23. 44. Hodie mecum eris in paradiſo, *additum ſit malicioſè quoddam gloſſema, quo aſtruatur Limbus.*

RESPONDETVR.

Limbum Patrum ex Scripturâ confirmando.

QVidquid ſit de illâ trâſlatione, in quâ non immoror, vera, orthodoxa, & Catholica, communi Sanctorum Patrum & Doctorum calculo approbata eſt doctrina, quę de Limbo traditur, & de Chriſti Victoris in illum adventu. Illorum teſtimonia non refero, utpotè quę nihili facias. Ex Scripturis oſtendo 1. ex illo Zach. 9. 11. ubi Propheta, Chriſto de morte per mortem ſuam triumphanti lætum Pœana canens, ſic effatur. *Tu quoquè in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu, in quo non eſt aqua.* Reſpondet Calvinus l. 2. Inſtit. cap. 16. §. 6. per lacum ſine aquâ intelligi Babylonicæ captivitatis profunditatem: ſed ex ſuo cerebro deſumpta eſt hæc interpretatio. Nàm præterquàm quod Divinæ Literæ, cùm de eâ, ad quam abducti ſunt captivi Iſraëlitæ, provinciâ loquuntur, magis indicant locum

fuiſſe

fuisse palustrem & aquosum, quàm sine aquâ. Deindè etiàm apertè eo capite vaticinatur Zachar. de Christo, ut ex contextu patet, & maximè illis verbis v. 9. *Exulta satis filia Sion &c. Ecce Rex tuus veniet tibi, Iustus & Salvator &c.* SS. Ambr. & Hilar. illud Psalm. 106. 16. *Contrivit portas æreas, & vectes ferreos confregit*, intelligunt de descensu Salvatoris nostri ad inferos. Eccli. 24. 45. *Penetrabo omnes partes inferiores terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino.* Mat. 12. 40. *Sicùt enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.* Hîc iterùm Calvinus pro phantasiæ suæ libitu, asserit cetum, mortis aut sepulchri figuram prætulisse. Sed quidquid sit de figurâ, constat ex hoc ipso loco, quod Christus fuerit realiter in corde terræ tribus diebus, hoc est in meditullio ipsius, aut circitèr; sicuti cor ferè in medio est cuiusque animalis. Nequè dici potest de sepulchro, cùm fuerit in superficie terræ; nequè de corpore Christi exanimi, cùm non fuerit in terram, aut pulverem redactum, utpotè

cui datum ſit non videre corruptionem. Atquè adeò de Limbo intelligi debet, quem S. Mater Eccleſia ſitum eſſe in medio terræ hactenus credidit. Et confirmatur per illud Epheſ. 4. 8. Vbi Apoſtolus triumphum Chriſti exponens, inquit, *Captivam duxit captivitatem &c.* & v. 9. *Quod autem aſcendit, quid eſt, niſi quia & deſcendit primùm in inferiores partes terræ?* Et Regius Vates in perſonâ Chriſti Pſal. 15. 10. *Quoniam*, inquit, *non derelinques animam meam in inferno*, animam meam, non corpus. Quis verò dixerit animam Chriſti fuiſſe in ſepulchro? expreſsè dicit, *in inferno* : & quamvis vox *Seol* hebraicè ſepulchrum ſimùl & infernũ ſignificet; attamen Chaldeus, Septuaginta, & Hieron. Infernum non ſepulchrum tranſtulerunt. Et nè ſit dubitandi locus, ipſe S. Luc. Act. 2. 27. referens illum eumdem verſum pro voce *Seol*. Græcè dixit ἅδην, quæ manifeſtè infernum ſignificat. Gen. 37. 35. Jacob Joſeph perditum lugens, *Deſcendam*, ait, *ad filium meum lugens in infernum*. Non exiſtimabat Jacob, ſe tunc in cœlum poſt obitum ſuum aſcenſurum, ſed deſcenſurum

in infer-

in infernum: non quidèm damnatorum, cùm justus esset; sed in aliquem alium locum subterraneum. Hæc locorum infernalium diversitas, satis innuitur Luc. 16. 23. Vbi dives ille sepultus in inferno, *Vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu eius.* Vidit in inferno; sed tamen à longè, id est, intercedente magno inter utrumque locum intervallo. Deniquè hoc ipsum satis ostenditur ex Samuelis Sauli apparentis historiâ. 1. Reg. 28. 12. & seq. Qui non visus est de cœlo descendere, sed potiùs de terrâ, aut aliquo loco subterraneo. Quod autem non imaginariè, aut ex præstigio anima Samuelis apparuerit, satis indicant ipsa Scripturæ verba cap. & vers. citatis. *Cùm autem vidisset mulier Samuelem &c. Dixit ad Saul &c.* Item, *Intellexit ergò Saul quod Samuel esset &c. Dixit Samuel ad Saul &c.* Et ampliùs declaratur Eccli. 46. 23. ubi inter laudes Samuelis connumeratur, quod pòst obitum suum prophetarît. *Notum fecit Regi, & ostendit illi finem vitæ suæ, & exaltavit vocem suam de terrâ in Prophetiâ.* Quę si per spectrum, aut dœmonem gesta fuissent, perperàm inter Samuelis laudes idipsum

computaretur. Ipſe itaque eſt, qui apparuit exiens è terrâ; ut certum fiat, concedendum eſſe locum aliquem ſubterraneũ, in quo ante Aſcenſionem Dominicam, juſtorum animæ Redemptoris ſui adventum expectabant.

MOTIVVM XXII.

QVod in Gallicâ illâ editione memoratâ, verba Apoſt. 1. ad Cor. 14. 18. Gratias ago Deo meo, quod omnium veſtrûm linguâ loquor, *corrupta ſint, & legatur*, qui omnium veſtrûm linguâ loquitur, *eo fine, ut Romani in Sacrificiis ſuis linguâ incognitâ utentes, rectè facere doceantur, quaſi ſufficiat eam Deum intelligere. Quod etiam verſus ſequens ſit truncatus, & illa verba omittantur*, ut alios inſtruam, *ob eundem, & ſimilem finem.*

RESPONDETVR.

Veram lectionem divinis Officiis latino ſermone peragendis nihil officere.

QVid prætenderit illa verſio Gallicâ mihi curæ non eſt. Certum interim eſt,

eſt, quod ſenſus Pauli illo loco ſit, quod licèt obtinuerit donum linguarum, ut cæteri Apoſtoli : tamen uti nequaquàm velit linguâ incognitâ ad oſtentationem, & ſinè fructu : ſed in Eccleſiæ ædificationem verbis paucis, ut alios inſtruat intelligibiliter. Hoc facit Eccleſia Catholica, quę etſi latino ſermone officia divina peragat (quæ non ſunt tàm ad inſtructionem, quàm ad orationem & cultum divinum) interpretatur tamen ſacra myſteria linguâ vernaculâ ad populum, non ad oſtentationem, ſed ad ædificationem, & inſtructionem. Aliàs enim indoctis omnia pandere, magis cederet in ejus deſtructionem, ut ſuprà diximus. Mavult autem Apoſtolus quinque verba intelligibilia ad aliorum inſtructionem loqui, quàm copioſâ uti verborum farragine, ut ſolent Sectarii : qui majorem eloquentiæ impendunt operam, ut floſculis Rhetoricis errorum ſuorum venenum contegant; quàm veræ ſapientiæ, quæ mentem reficit, & vivificat. Deniquè loqui linguâ hâc vel illâ, ex ſe indifferens eſt. Si fiat ad oſtentationem, vanam gloriam, aut ob ſi-
 milem

milem finem, vituperabile eſt: ſi propter rationabilem aliquam cauſam, velùti cùm non habeatur alia tranſlatio approbata, nè vulgus ob ſuam imperitiam, neſciens ſcrutari ea quæ ſunt ſpiritus, nimis inhæreat litteræ, in ſuam ipſius ruinam; honeſtum planè & laudabile eſt.

MOTIVVM XXIII.

ILlud *Pauli ad Hebr.* 10. 17. & 18. Peccatorum & iniquitatum eorum jàm non recordabor ampliùs. Vbi autem horum remiſſio, jàm non eſt oblatio pro peccato, *dicit in dictis gallicis Bibliis non eſſe fideliter tranſlatum, eo quod ultima illa verba* jàm non eſt oblatio pro peccato, *nequitèr omiſſa ſint, eo quod Sacrificio Miſſæ, precibus, anniverſarijs, & ſuffragijs pro defunctis, directè repugnent.*

RESPONDETVR.

Sacroſanctum Miſſæ ſacrificium ſtabiliendo.

HÆc ſi omiſſa ſint, indubiè malè omiſſa ſunt. In tranſlatione gallicâ editâ

ditâ Lugduni & à Lovaniensibus corre-ctâ, & in aliis editionibus, si quæ sint, re-ceptis, nè vel apex quidèm illorum ver-borum omissus reperitur. Quod verò illa Sacrosancto Missæ sacrificio, anniversa-riis & suffragiis pro defunctis expresse ad-versentur, apertissimè falsum est. Nihil enim aliud prætendit Apostolus, ut ex ejusdem capitis contextu satis luculenter apparet, quàm persuadere Hebræis ho-locausta & sacrificia Mosaicæ legis, quæ pro peccato offerebantur, & peccatum non delebant, inanes umbras & inefficacia fuisse remedia. Quod ostendit illis ver-bis v. 4. *Impossibile enim est sanguine tauro-rum & hircorum auferri peccata*, solummo-dò JESVM CHRISTVM Dei filium in arâ Crucis seipsum veram hostiam, Deo placentem, immaculatam, pro omnium peccatis obtulisse, cujus pretiosissimo san-guine redempti & abluti sumus. Nos verò in incruento Missæ sacrificio non aliam præter hanc eamdem hostiam offerimus: nec aliud intendimus, quàm cruentum illud, quo in Cruce facta est copiosa re-demptio, iterùm atquè iterùm proponere & ap-

& applicare. Nequè humanum eſt commentum, ſed divina promiſſio, divina inſtitutio, imò mandatum divinum. Hanc oblationem Spiritus Sanctus per Malach. c. I. 11. Eccleſiæ ſuæ diù antè prædixerat. *Ab ortu enim ſolis uſquè ad occaſum, magnum eſt nomen meum in gentibus, & in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.* Vbi præſens pro futuro, more Prophetico ponitur. Nequè locus iſte de ullâ aliâ oblatione, præterquàm de ſacrificio Miſſæ concinnè interpretari poteſt, quod in omni loco & natione, hodiernâ die ſacrificatur & offertur in Gentibus, hoc eſt, in Eccleſiâ, quæ maximâ ex parte ex Gentibus ad Deum converſis congregata eſt, & per univerſam terram diffuſa. Sacrificia verò Judæorum, extrà Judæam non offerebantur, atquè hîc Propheta eadem ceſſatura prædicit. Sacrificia Gentilium non fiebant nomini divino, ſed dæmoniis. Deniquè ſacrificia impropriè dicta, quale eſt ſacrificium laudis, juſtitiæ, bonorum operum, per illam Prophetiam nullâ ratione intelligenda veniunt, tùm quià ex adverſariorum ſententiâ, nulla

opera

opera nostra, bona & munda sunt, sed omnia sicùt pannus menstruatę; ergò non sunt oblatio munda. Tùm quia apertè loquitur Malach. de aliquo verò & propriè dicto sacrificio, quod veris Judæorum sacrificiis opponit, iisque substituendum prænuntiat. Restat igitùr ut de sacrificio Missæ intelligatur. Hanc etiàm instituit simul & mandavit Christus, quando Apostolis, & in ipsis omnibus Sacerdotibus Luc. 22. 19. dixit, *Hoc facite in meam commemorationem.* Quem locum etiàm Paulus commemorat 1. ad Corinth. 11. 24. Notandum verò quod verbum *facere* sæpè in sacris Literis pro *sacrificare* usurpetur, ut Levit. 23. 19. *Facietis & hircum pro peccato.* & Ezech. 45. 22. *& Faciet Princeps in die illâ pro se, & pro universo populo terræ, vitulum pro peccato.* Quare per hoc *facite* rectè, *sacrificate* intellexeris: non quomodolibèt, sed in meam commemorationem, id est, cruentum illud Sacrificium, quod mox oblaturus erat, & non aliud, per incruentum commemorando. Quod autem verissimum sit Sacrificium ex ipsâ definitione deducitur. Nihil enim est aliud quàm

oblatio religiosa soli Deo facta, circà quam aliquid exteriùs exercetur, cum immutatione rei oblatæ. Sed hæc circà Eucharistiam fiunt: nàm soli Deo offertur, benedicitur, consecratur, elevatur, frangitur, consumitur: ergò est verissimum Sacrificium. His accedit communis Sanctorum Patrum à principio nascentis Ecclesiæ consensus. Instar omnium profero Conc. Nicenum can. 4. cæteraque Conc. œcumenica, quę passim docent, non habere Diaconos potestatem Sacrificia offerendi: sed id solis Sacerdotibus congruere. Quare verè stultissimum est, contrà omnium antiquorum Doctorum torrentem, hanc veritatem Catholicam negare: idquè unico illo fundamento verborum Pauli superiùs allegatorum, & malè intellectorum. Dùm enim ipse loquitur de solis legis Mosaicæ Sacrificiis, secundùm subjectam materiam, Novatores illam intelligunt de hoc sacrosancto incruentæ oblationis mysterio, quę nihil cum legis antiquę Sacrificiis, nisi quantùm umbra cum corpore, commune habet. Et ut meliùs percipiatur, quàm in hujus loci explicatione

catione fallantur, si quid contrà Missæ Sacrificium valeret, militaret etiàm, ex mente Sectariorum, contrà omne opus bonum, quod Calvinus & alii (licèt erroneè) verum esse Sacrificium astruunt: nàm pari evidentiâ concluderet. Vt si dicamus. Vbi peccatorum remissio facta est in arâ Crucis, jam non est oblatio boni operis, jàm non est Sacrificium laudis, Sacrificium justitię pro peccato, jàm non est Baptismus in remissionem peccatorum: licèt dicatur Joa. 3. 5. *Nisi quis renatus fuerit &c.* Iàm non est facienda eleemosyna, licèt Spiritus Sanctus nos admoneat, Danielis 4. 24. *Peccata tua eleemosynis redime.* Omnia enim ista, secundùm Calvinum, sunt vera Sacrificia. Ex quibus apparet quàm ineptè Sectarii nostri èx illo loco argumententur, ut impugnent sacrosanctum Missæ Sacrificium.

MOTIVVM XXIV.

C*Atholicos hujus corruptionis in Gallicis illis Bibliis factæ auctores asserit: idquè (ut cæteras ejus nugas transeamus) fraudulentâ, inquit,*

quit, pietate, nè animarum commercium in Ecclesiâ Romanâ cessaret, & fertilis campus Indulgentiarum & Iubilæorum sterilesceret.

RESPONDETVR.

Antiquum Indulgentiarum usum falsis testimonijs non indigere.

NVgas occinis. Quasi verò indigeamus illius versionis Gallicæ corruptione, aut cujusquàm alterius; aut quâpiam piâ, sive impiâ fraude opus foret ad probandam Indulgentiarum concedendi facultatem, penes Ecclesię Prælatos residere: quibus claves regni cœlorũ traditæ sunt Math. 16. 19. quibus solvendi super terram, sicùt & in cœlis, data est absquè controversiâ potestas. Recense nobis, si potes Hæretice, vel unicum probatum authorem Catholicum, qui falsâ illâ & corruptâ (ut supponimus) translatione usus fuerit ad Indulgentiarum defensionem. Certè etiàm nunc absquè illius patrocinio, & multis antè ipsam sæculis, ab ipsis Ecclesiæ primordiis, viguit semper inter Ortho-

Orthodoxos Indulgentiarum usus. Hoc prima & œconomica Patrum Concilia satìs testatum nobis reliquerunt. Ancyranum passim, Neocesariense c. 3. Nicenum cap. 1. & 2. Carthaginense quartum c. 75. Agathense c. 60. Qui igitùr tot testes omni exceptione majores habuimus, cùr falsarios subornaremus? Quamobrem majori cum fundamento, ego intervos animarum cõmercia tractari dixero, & planè veriùs: quàm id ullus Novatorum ostenderit de nobis aut Romanâ Ecclesiâ, quæ animarum saluti impensissimè studet.

MOTIVVM XXV.

QVod Romana Ecclesia pari infidelitate, quâ sacras Litteras tractavit, eas passim corrumpendo, processerit ad Sanctorum Patrum scripta, plurimis in locis ea mutilando, & delendo illa quæ Conc. Trid. decretis adversabantur: nè acutiores & illuminatiores qui de numero simplicium, id est, ignorarorum, ut ait, Religiosorum non sunt, deveniant in cognitionem, atquè advertant antiquorum Patrum sententias novitatibus impiis Romanæ Ecclesiæ ut

 pluri-

plurimùm contravenire. Cùm verò nec sic illi, quibus mutilandi provincia commissa erat, eum quem intendebant finem consequi possent, nisi planè abraderent, quod fieri non poterat: artificiosâ inventione asseruerunt, illorum Patrum sententias cautè legendas; & vel planè negandas, vel excusandas, aut plausibiliter interpretandas.

RESPONDETVR.

Quis pluris faciat Patrum scripta, Catholici, an Calvinistæ?

VTrobiquè impostor est Delphicus ministellus. Circà Sacras Litteras superiùs vidimus; circà Sanctos Patres id numquàm de nobis probaverit; sicùt nec in aliis. Cùm verissimum sit in Ecclesiâ Romanâ, quæ verè Catholica est, puros & incorruptos SS. Patrum & Ecclesiæ Doctorum libros hùc usquè fuisse integrè cõservatos, & pœnè omnium etiamnum originalia exstare. Verissimum, quod hùcusquè eorum doctrinam, quos ut veros semper Magistros & Fidei nostræ luminaria Ecclesia

Ecclesia semper venerata est, tamquàm de cœlo lapsam suspexerit, atquè secuta sit. Nequè enim deprehendi potest aut probari, quod à sententiis rectè intellectis, SS. Augustini, Gregorii, Hieronymi, Ambrosii, Dionisii Areopagitæ, Basilii, Chrisostomi, Nazianzeni, utriusque Cyrilli, Epiphanii, Hilarii, Bernardi, Thomæ Aquinatis, nè vel in apice quidèm, in rebus Fidei hactenùs recesserit. Et maximè de Augustino ausim asserere, præter ea quæ ipsemet retractavit (in quibus etiàm nihil ex Augustini mente intellectum Fidei contrarium erat) cætera omnia ab ipso tradita integerrimè observari, & ab omnibus Catholicis Doctoribus magnâ cum veneratione suspici. Quod si nonnulli alii antiqui Patres in quosdam humanitùs errores delapsi sunt, ut Tertullianus, Cassianus, & alii, hos sacrosancta Concil. Oecumenica modestè correxerunt: imò nè correxerunt quidèm, sed libris eorum integris ad nos usquè transmissis, quinam errores, quinam scopuli nobis vitandi sint, digito demonstrârunt: & si quid saniori interpretatione in Catholicum sensum reduci potuit, inter-

 pretandum

pretandum magis reverenter, quàm errori vertendum duxerunt. Verùm non possum non mirari, quod Rabbinus noster cum suis asseclis, hoc Sacræ Romanę Ecclesię vitio vertat, cùm falsò asserere non dubitaverit Sanctorum Patrum scripta, & nominatim Augustini, pluribus in locis cum seipsis pugnare, atquè ob frequentes contradictiones sibi esse suspecta. Voluit procul dubiò omnes Sanctos Patres Calvinistico spiritui conformiter corrigi, ne dicã fœdari, ut sic eos sequeretur; & hoc privatâ auctoritate & judicio proprio: ubi Catholici omnes, non nisi quod communis Ecclesię consensus, per eos qui in Cathedrâ Petri sedent corrigendum judicavit, correctum desiderant.

MOTIVVM XXVI.

QVod Catholici enormißimum, ut putat, & maximè execrabile sacrilegium perpetrent, imò peccatum suum vehementer aggravent, prævaricando illud præceptum *Deuter.* 4. 2. Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo. *Item Proverb.*

Proverb. 30.6. Ne addas quidquàm verbis illius, & arguaris, inveniarisque mendax. *Et Apocal.* 22. 18. *&* 19. Contestor enim omni audienti verba Prophetię hujus: si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto, & si quis diminuerit de verbis libri Prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ. *Ad has minas vult ut Romana Ecclesia exhorrescat.*

RESPONDETVR.

Quod adversarii in illorum locorum, perperàm ab ipsis intellectorum transgressionem potiùs incidant, quàm Catholici.

HÆc loca Scripturæ Doctor noster Delphicus, vel intelligit de solo Verbo scripto excludendo non scriptum, vel de utroque simùl. Si de solo scripto, præceptum illud Deuteron. transgressi sunt, quotquot, dictante etiàm Spiritu Sancto, aliquid addiderunt. Transgressus fuerit David addendo Psalmos, Prophetę Prophetias, & Evangelistę Evangelia. Inciderit in

rit in proprium gladium excerptus de libro viventium S. Ioannes Evangeliſta, qui Apocalypſi ſuę priùs conſcriptę ſuperaddidit Evangelium. De universâ forſitan Scripturâ intelligendũ dixeris, nam alioquin revelãte Deo & ſuſcitante novos Prophetas, qui revelata ſcripto traderent, verbum ſcriptum ſuccedẽs nullius fidei eſſet: Verùm nec hoc dici poteſt, nec ſuſtineri. Aliter itaque illa Scripturę loca interpretanda ſunt, illud enim Deuter. 4. 2. *Non addetis, &c.* iuxta phraſim Scripturę nihil aliud denotat, quam Deum velle pręcepta illa, quę populo Judaico tunc impoſuerat, integrè & perfectè obſervari, nequè falsâ aliquâ interpretatione depravari. Vndè Deuter. 17. 11. ſub eâdem phraſi dicitur, *Nec declinabis ad dexteram, nec ad ſiniſtram.* Quod ſicùt merè litteraliter intelligendũ non eſt: alioquin enim numquam liceret incedendo vel tantillùm deflectere: ſic etiàm addere vel minuere, in allegato ſuperiùs loco, ita intelligi debet, ut ad nutum Dei & Legiſlatorum eius in terris, etiàm alia præcepta tradi poſſint hominibus ſervanda. Proverb. vero 30. 6. apertè Sapiens
loquitur

loquitur de omni verbo tàm ſcripto, quàm non ſcripto. Et deniquè Apocal. 22. verſibus citatis, ſolùm vult Ioannes ne depravetur Apocalypſis, vel additione eorum, quæ ſua non ſunt, vel truncatione eorum quæ ſua ſunt. Alium autem ſermonem divinum extra Apocalypſim, ſive ſcriptus ille ſit, ſive non ſit, integerrimè admittit. Quamobrem audiendi non ſunt Sectarii: ſed habendi tamquàm Ethnici & Publicani, dùm traditiones & verbum non ſcriptũ explodi volunt, quod ipſemet S. Paulus 2. ad Theſſ. 2. 15. ut ſuprà vidimus, impensè commendat. *Tenete traditiones.* Nequè Catholici arguendi ſunt, quod illas ſacræ Scripturæ adjungi velint, tamquàm ejuſdem auctoritatis. Neque in hoc præceptis Deut. & Apocalyp. & cæteris contravenerunt; quinimmo omnes contrarium docentes, diminutione eorum, quæ teneri deberent, in illa pręcepta peccant.

MOTIVVM XXVII.

QVod Eccleſia Romana è Decalogo ſecundum præceptum expungat Exod. 20. 4.

Non facies tibi ſculptile, neque omnem ſimilitudinem, quæ eſt in cœlo, &c. *Vt liberiùs ſibi ſculptilia & ſimilitudines fabricet, quas indebito cultu populo adorandas obtrudat. Gloriam Creatoris creaturis impertiatur, Deo reclamante Iſaiæ* 42.8. Gloriam meam alteri non dabo, & laudem meam ſculptilibus. *Quod tàm frequentes in templis & extrà, Imagines adorandæ proponantur, ut rectè poſſit inferri, quod Romana Religio ſit imaginaria & picta.*

RESPONDETVR.

Imaginum ſacrarum uſum Deo, Scripturis, antiquitate, ratione, imò & neceſſitate annuentibus approbari.

ROmanam Eccleſiam verè Catholicam & Apoſtolicam, ſecundùm præceptum è Decalogo expungere, mera impoſtura eſt. Gloriam Dei alteri dare, & laudē eius ſculptilibus calũnia eſt eorum, qui ſub Calvini vexillo militantes, antiqui ſerpentis ſpiritu aguntur. Veri imitatores

Judæorum

Judæorum & Mahumetanorum, in illud perversitatis & maliciæ culmen adacti sunt, ut quod pudor saltèm impedire debuisset, nos arguant de peccato omnium maximo, quale est Idolorum servitus. Verumtamen, ut & malèsanis fiat satis, ad Catholicam doctrinam solidandam nonnulla præmitto. Importat imprimis nomen idoli quid falsum, fictitium & inane, ubi id quod adoratur, nullam habet in se dignitatem, honori & reverentiæ quę exhibetur, correspondentem. Illud videre est, cùm Judæi Deuteron. 32. 17. *Immolantes dæmoniis & non Deo; diis quos ignorabant*, prævaricati sunt. Adorãt Catholici Deum Vnum & Trinum, quem adorandum, nedùm lumen Evangelicum, sed & naturæ docet, cultu latrię illi soli debito. Ac proindè mendacium famosissimum est, nos esse de genere eorum, qui *mutaverunt gloriam Dei in similitudinem vituli comedentis fænum*. Ps. 105. 20. Sanctos cultu longè diverso prosequimur; debito nimirum propter heroicas virtutes, & singularem vitæ puritatem, quem Duliæ cultum dicimus. Et hęc cultuum diversitas evidenter colligitur,

gitur, tùm ex pluribus locis, tùm ex illo 1. Paralip. 29. 20. *Inclinaverunt se & adoraverunt Deum, & deindè Regem.* Nequè enim eo modo quo Deum, ipsum Regem adorârunt; sed longè inferiori, utpotè quem *deindè* adoraverint. Sic & nos primò Deũ, deindè Sanctos veneramur, quibus ipse magna & pretiosa donaverit promissa, ut consortes divinæ naturæ facti, velùt *amici* Dei *nimis honorificati sunt, & nimis confortatus principatus eorum. Psal.* 138. 17. Propter eminentissimam dignitatem, quâ omnem puram creaturam antecessit mater Viventis Dei, superabundans gratiâ & prærogativis, perindè ut omnes generationes meritò ipsam proclament Beatam, non ordinario cultu Duliæ, sed Hyperduliæ eam prosequimur, ut Reginam Sanctorum omnium. Hæc de prototypis: ad Imagines modò descendamus, ob quarum venerationem, ariolandi peccatum Catholici Sectariorum judicio incurrunt. Hîc animadvertendum est, bino nos ab illis iaculo peti: quod Imagines aut sculptile faciamus contrà Dei prohibitionem: Exodi 20. 4. *Non facies tibi sculptile, nequè*

nequè omnem similitudinem. Secundò quod ea adoremus renitente etiàm præcepto: *Non adorabis ea nequè coles*. Et quia utrumque nos facere arbitrantur, exultant sicùt victores captâ prædâ. Verumtamen ipsorum tela facili negotio retundemus. Nequè enim Imaginibus utimur, ut Deos alienos colamus in illis: hoc quippè idololatrare est. Sed ut Deum verum cultu debito, Sanctos quoquè suo afficiamus honore. In quem finem licitè & debitè Imagines fieri, Deum ipsum habemus authorem, ubi in paradiso ad auram post meridiem deambulans Protoparentibus nostris, qui remordente conscientiâ se à facie ejus absconderant, apparuit Gen. 3. 8. Item Gen. 28. 12. Jacob vidit scalam, *Angelos quoquè Dei ascendentes & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ dicentem sibi &c.* & Exodi 3. 2. & seq. *Apparuit* Moysi *Dominus in flammâ ignis de medio rubi &c.* Daniel quoquè vidit Antiquum dierum, sedentem in throno: Danielis 7. 9. Et hæc Sacræ Scripturæ loca, præter innumera alia tùm veteris, tùm novi Testamenti, quæ brevitatis causâ omitto

mitto, sufficiant. Quæ omnia in proprio & litterali sensu de Deo intelligi nequeunt, absquè gravissimæ blasphemiæ notâ, nisi in formâ aliquâ corporeâ, humanâ videlicèt, quæ magis congrua videtur, sese Patribus videndum exhibuerit. Non ignoro quidèm duas Authorũ de hâc re esse sententias, & utramque probabilem ob eximiam Authorum gravitatem & rationum efficaciam, quæ utrimquè proponuntur. Prima est Theodoreti quæst. 5. in Exod. Justini Martyris, Tertulliani, Hilarii, Ambrosii & Chrisostomi, qui intrepidè asseverant ipsam personam Filii Dei in præfatis visionibus apparuisse. Probant ex modo loquendi: dixit enim Moysi, *Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob.* Exod. 3. 6. & infrà v. 14. *Ego sum qui sum.* Quę verba solus Deus proferre possit. Idẽ sentiendum esse de cæteris. Contrariam tamen sententiam amplexi sunt Dionys. Areop. cap. 4. de Eccles. Hierarch. Hieron. in c. 3. ad Galatas. Gregor. in præfat. Comment. in Job, & pleriquè alii, dùm asserunt eumdem per Angelos suos apparuisse. Quibus favet sacer textus in Act.

Apost.

Apostol. 7. 53. dicente Stephano Judæis, *Accepistis legem in dispositione Angelorum.* August. autem quæst. 3. in Exodum, hanc quæstionem proponit, sed indecisam reliquit. Quidquid sit, sive prima ex his opinionibus sit vera, sive secunda, ex Sacris Literis certum & exploratum est, Deum ipsum sivè immediatè per se, sive mediatè per Angelum Sanctis illis Patriarchis in corporeâ Imagine apparuisse, & locutum fuisse: ac proindè habemus ipsum esse auctorem Imaginum, & Sacrarum similitudinum, quas admittit Ecclesia. Id ipsum manifestè probatur: nam Statuaria, Graphica & similes artes laudabiles sunt, & Deum consequenter habent auctorem: quod esse non posset, si earum effectus & objecta, Imagines videlicèt & sculptilia intrinsecè mala forent, aut jure divino prohibita. Et Exodi 31. 2. Dominus ipse testatur quod Beseleel, & socium ejus Ooliab impleverit *Spiritu Dei, sapientiâ, & intelligentiâ & scientiâ in omni opere, ad excogitandum quidquid fabrefieri potest ex auro & argento, & ære, marmore, & gemmis & diversitate lignorum.* Et inter cætera Che-

rubinos

rubinos plures in tabernaculo & superarcam efformari curavit, & alias plures imagines Exodi 25.18. & seq. Et num. 21. 9. Serpentem æneum. Duos alios Cherubim de lignis oliuarũ 3. Reg. 6. 23. Liquefit igitùr ex his omnibus tantùm abesse, quod Deus prohibuerit absolutè sculptilia fieri, quin ea ipse fieri iusserit, & fecerit. Quoad secundum difficultatis punctum, in quo disputationis nodus versatur, respondendum est similiter, non solùm non esse intrinsecè malum, vel in lege prohibitum similitudines Dei & Sanctorum colere ac venerari: sed omninò licitum, à Deo permissum, sanctum & laudabile, Christi fidelibus mirum in modum utile, nàm Genes. 18. 2. apparuit Abrahamo Dominus: *Cùmq; elevasset oculos, apparuerunt ei tres viri, stantes propè eum: quos cùm vidisset, cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, & adoravit in terram.* Omnes communiter Doctores & Sancti Patres asserunt hoc loco, eum vidisse, & revelatum sibi fuisse Sanctissimæ Trinitatis mysterium: & adorasse, non utique terram ipsam, quæ indigna prorsus veneratione

tione est: sed ipsum Deum in tribus illis figuratum: quandoquidèm ille modus adorandi, qui fit prostratione corporis in terram, latriæ cultum redolet: non enim alius est modus magis humilis, submissionem & reverentiam præstandi Deo. Ità August. lib. 2. de Trinit. cap. 11. Et eod. lib. cap. ult. ex visione Antiqui dierum sedentis in throno, & regnum Filio hominis, hoc est Christo tradentis, asserit & probat personam Patris æterni, tunc Danieli in formâ humanâ apparuisse. Et re verâ incredibile est, & ab omni prorsùs humanâ & divinâ ratione alienum, tantos ac tàm pios viros ad hujusmodi conspectum non exhibuisse Deo debitum honorem, cultu tàm interno, quàm externo latriæ. De Abraham apertissimum est, quod pronus in terram adoravit, ut colligere est ex illis verbis, *Domine si inveni gratiam in oculis tuis, &c.* Gen. 18. 3. A Moyse expressissimè etiàm adorari Deus voluit, Exod. 3. 5. jubens nè accederet, donec calceamenta de pedibus solvisset, eo quod locus in quo stabat Sanctus erat. Et quid, quæso, hoc sibi aliud volebat, quod Moyses faciem

em ſuam abſcondebat, non audens aſpicere contrà Dominum, niſi recognitionem & proteſtationem æterni numinis & Divinæ Majeſtatis, quàm in illâ imagine venerabatur. Juſſit etiàm Deus Moyſi Numer. 21. 8. exaltare ſerpentem æneum in deſerto, ad quem ſanitatis recuperandæ causâ ægri confugerent: non quidèm ſimplici tantùm intuitu, ſed reverenter & cum fiduciâ in Deum. Serpens autem ille fuit typus, & figura Chriſti, qui exaltandus erat in Cruce, in humani generis ſalutem, ut ipſa veritas teſtatur Joan. 3. 14. Nàm in fide JESV CHRISTI venturi, tunc temporis Judæi ſanabantur: atquè adeò tunc veriſſimè Imaginem illam coluerunt. Quàm etiàmſi poſtmodùm Rex Ezechias confringi juſſerit, non id fuit quod Imaginum uſus malus eſſet, ſed ob abuſum populi idololatrantis. Cherubim collocati fuerunt in Sancto Sanctornm, loco templi honoratiſſimo ac ſacratiſſimo. Vndè, quemadmodùm Deus mandavit arcam adorari Pſal. 98. 5. *Adorate ſcabellum pedum ejus, quoniàm Sanctum eſt*, & Pſ. 131. 7. *Adorabimus in loco, ubi ſteterunt pedes ejus*

des ejus. Cùr non pari ratione illi Cherubim adorari poterant? Nequè enim majorem ſanctitatem aut dignitatem lignum ipſius arcæ, quàm figuræ Cherubim; ſuper quas Dominus ſedebat, continebant. Nec obſtat, ſi dicas in textu Hæbreo non haberi, *Adorate ſcabellum*, ſed, *Adorate antè ſcabellum pedum ejus*: cùm idem prorsùs ſit genua flectere antè Regem, & venerari Regem, ut patet ex illo 3. Reg. 19. 18. quandò Dominus dixit Eliæ, *Derelinquam mihi in Iſrael ſeptem millia virorum, quorum genua non ſunt incurvata antè Baal*, id eſt, qui non adoraverunt Baal: & Apoc. 22. 8. *Cecidi ut adorarem antè pedes Angeli*. Hæc ex ſacris Litteris ſufficiant, quibus Sanctarum Imaginum cultus aſtruatur. Nùnc ex uſu communi Eccleſiæ, quæ à primordio Religionis Catholicæ, eum ſemper intactũ ſervavit. Certum enim eſt, Imagines hùc uſquè in magnâ veneratione fuiſſe: uſum tamen earum parciorem & moderatiorem fuiſſe initio naſcentis Eccleſiæ fateor. Nec hoc ſine ſingulari divinæ providentiæ inſtinctu, nè vel Judæorum populus in idololatriam proclivis, & noviter

 converſus

conversus tanti facinoris discrimen subiret; aut Gentes ex paganismo ad Fidem vix perductæ, in idem barathrum dilaberentur: ita volente Deo, ut inclinatam in extrema populorum naturam, objecto in contrarium pondere ad virtutis medium revocaret. Jàm verò orthodoxâ Fide magis stabilitâ, hoc periculo cessante, frequentior earum usus est, jam indè à temporibus Apostolorum paulatim inductus, teste Joanne Damasceno lib. 4. c. 17. ubi docet eum haberi ex traditione Apostolicâ. Damasus Papa in vitâ Silvestri, argenteas Imagines duas Christi Domini in sellâ sedentis, Constantinum Ecclesiæ Lateranensi obtulisse, & Christo Servatori posuisse perhibet. Tertullian. lib. de pudicitiâ, in sacris calicibus Christum celari, ut pastorem congregantem oves erroneas consuevisse scribit. Eusebius lib. 2. Ecclesf. Hist. & Damascenus lib. 4. c. 17. Abagaro Edessenorum Regi Christum ipsum faciei suę Imaginem misisse asserunt. Linteo illo, in quo Christus Crucem suam bajulans, offerente Veronicâ, faciem suam sanguine respersam expressit, Tiberium Cæsarem sanitati

ſanitati priſtinæ reſtitutum fuiſſe author eſt Suetonius, & ob id Chriſto fuiſſe decretos honores divinos. Conſtans etiàm per Eccleſiam fama eſt, Lucam Evangeliſtam Divam Virginem depinxiſſe, cujus meminit jàm antè mille annos initio ſuorum collectaneorum Theodorus Lector. Concil. quoquè Antiochenum, celebratum tempore Apoſtolorum anno 57. Romanum ſub Stephano III. anno 768. Nicenum 2. anno 787. Conſtantinopolitanum 4. anno 869. & plura ſequentia ſacrarum Imaginum uſum approbârunt, quem cētum annis Imperatores Orientis tyrannicè oppugnârunt. Attamen inter tot ſæculi naufragia, ſemper remanſit incolumis, & etiàm fumantibus Martyrum ſanguine impiornm Judicum tribunalibus, per eos quos Deus dedit Eccleſiæ ſuę *Doctores & Paſtores* ſtrenuè vendicatus. Vndè ſi hoc idololatrare eſt, jàm olim in ipſis ſuis initiis Fides Catholica, infidelitatis tenebris obvoluta concidiſſet, & omni aſſertore deſtituta vixdùm nata interiiſſet. Si ita eſt, licebit profectò ipſum Deum querulâ voce interpellare, *Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ*

 tiqua

tiquæ Domine, quas *jurasti in veritate tuâ* Petro, Apostolis, & Ecclesiæ sponsę tuæ, *Portæ Inferi non prævalebunt adversus eam.* Vbi à quindecim hùcusquè sæculis Pastores & Doctores latuerunt, qui ovile Christi tui ad internecionem, infami tanti facinoris pulvere respergi passi sunt. Permiserítne Nicena Synodus 2. in Spiritu Sancto te vocante congregata, Constantinopolitana, & tres Lateranenses insequentes approbari Sanctarum Imaginum cultum, si Idololatria est? Siccinè Ecclesię capita de Pastoribus in lupos rapaces conversi fuerint, ut devorent electissimum gregem tuum? Poteràntne Inferni portæ ab Ecclesiâ spolia magis opima reportare, & gloriosiùs prævalere, si animæ fidelium ex tunc inductæ sunt ad adoranda idola in contemptum tui & glorię tuæ? Siccinè ex infallibili facta sit fallibilis promissio tua, *Eccè ego vobiscum sum omnibus diebus usquè ad consummationem sæculi*. Math. ult. c. v. ult. Nequè enim id solis Apostolis pollicitus es, utpotè qui victuri non erant usquè ad consummationem sæculi: sed eorum quoquè successoribus, quibus regimen Eccle-

się

ſię durature in finem mundi, committeretur. Cùr non ex illis fortem aliquem athletam ſuſcitaſti, qui tàm graves errores, ac pernicioſiſſimam idolorum ſervitutem, ſi ità ſit, diſſiparet, & confunderet? Itáne auguſtiſſimum illud Eccleſię Romanę decus ac luminare magnum Auguſtinus, quē & ipſi Sectarii ſuſpiciunt, Hieronymus, Ambroſius, Thomas Aquinas, cæteriq́ue latini Patres, Magnus Chriſoſtomus, Baſilius, Nazianzenus, uterquè Cyrillus, & pleriquè alii Patres Gręci, quorum doctrinâ fulget Eccleſia, ut Sole Luna, tàm ſtolidè ac barbarè ignorantię ſuccubuiſſent? Abſit: Abundè Eccleſię ſuę Deus Optim. Max. providit, nè in promiſſis ſuis infidelis inveniretur. Commentum tuum fuit, Generatio prava & exaſperans, popule inſipiens, qùi Herçſiarcharum & Patrum tuorum muſcipulis caperis, & palpabilioribus errorum tenebris, quàm Ægygtię fuerint, abſorberis. Verùm, ut & hanc Catholicam veritatem ex ipſo lumine naturę diſcas, ratione naturali demonſtrare contendo, non ſolùm Imagines admittendas eſſe: ſed nequè verum latrię cultum ergà Deum, &

Duliç ergà Sanctos absquè illis subsistere posse. Presupponam pauca ex ipsis primis Philosophię principiis deducta, de quibus nullus unquàm Philosophorum dubitavit. In quâlibet creaturâ rationali esse intellectum & voluntatem, sicuti in quolibet habente sensum est appetitus animalis. Ita D. Thom. 1. p.q. 19. art. 1. Et sicùt sensus informatur similitudine rei sensibilis, oportet etiàm intellectum similitudine rei intelligibilis actuari. Visio enim non fit in actu, nisi per hoc quod res visa uniatur videnti; non quidèm secundùm suam essentiam, & prout in se est, exempli gratiâ, lapis; sed solùm per suam similitudinem. Similiter res intelligibiles, ut cognoscantur ab intellectu, cùm uniri non possint per suam naturam intimè, per similitudinem ipsi debent copulari. Vndè Aug. Tomo 3. lib. 9. de Trinit. c. 11. circà medium: *Cùm Deum*, inquit, *novimus, fit aliqua similitudo Dei in nobis*. Et S. Thom. 1. p.q. 12. art. 2. ad 2. ait Augustinum loqui de cognitione Dei in viâ. Quamobrem, cùm actus adorationis formaliter consistat in exhibitione debiti honoris & reverentiæ, in personam quam

quàm veneramur, ac tritissimum inter Philosophos axioma sit, nihil esse volitum, quin præcognitum, id est, priusquàm voluntas ad eliciendum aliquem actum moveatur, debet ejus objectum ab intellectu esse cognitum, & exindè voluntati prosequendum proponi. Intellectus verò creatus intelligere nequeat sine Imagine, per ipsum actum intelligendi productâ (quàm communiter Philosophi appellant speciem expressam, sive verbum mentis) debebit voluntas in objectum suum ferri sub eâ ratione, quâ ab intellectu proponitur. Hâc doctrinâ utuntur communiter Theologi, & potissimùm Angelicus Doctor 1. p. q. 27. art. 2. & q. 34. art. itidèm 2. ad probandam, vel (ut meliùs dicam) explicandam generationem Verbi in Divinis. Nàm conceptio intellectus, ut inquit S. Tho. in corp. art. 2. est similitudo rei intellectę in eâdem naturâ existente. Vndè cùm in Deo intelligere & esse idem sint, sequitur, quod processio Verbi in Divinis dicatur propriè generatio, quę passim à Philosophis definitur esse Origo viventis à vivente, in similitudinem naturę,

 & quod

& quod ipſum Verbum procedens, verè ſit æterni Patris Filius. Ac propterea S, Paulus ad Hebr. 1.3. Ipſum dicit Figuram ſubſtantiæ. Et 2. ad Corinth. 4. 4. Imaginem Dei. Itaque cùm voluntas tendere non poſſit in Deum per actum amoris ſive adorationis, aut cujuſvis alterius virtutis, niſi infinita & incommutabilis Dei excellentia priùs ab intellectu cognita, per Imaginem & ſimilitudinem ipſi inhærentem, & ſub eâ ratione proponatur voluntati amanda & adoranda; evidens eſt adorari in hâc vitâ Deum à nobis non poſſe, niſi mediâ Imagine, & ſpecie ipſius repręſentativâ. Quę quidèm propter ſe non adoratur, ut res quædam eſt: ſed ut quo, ut dicunt Philoſophi, & Theologi: nequè enim terminus ultimatus actus adorationis eſt, quod competit ſoli prototypo, ſive rei, quàm Imago refert: ità ut terminus adorationis non dividatur in duos, ſed unicus ſit completus, conſtans ex prototypo qui adoratur, & ſimilitudine, quæ ratio adorandi eſt. Et eo modo intelligenda eſt propoſitio Philoſophi, dùm aſſerit eumdem eſſe motum in Imaginem & rem, re-

præ-

præſentatam. Igitùr cùm voluntas ferri non poſſit in rem aliquam, nisi quatenùs ab intellectu per ſpeciem repræſentatur, cùr non licebit Deum & Sanctos venerari mediâ Imagine aliquâ corporeâ; cùm utraquè mera creatura ſit, illa intellectualis, hæc corporea ſive materialis. Adeò ut ſi incurratur peccatum idololatriæ in priori, etiàm incurri debeat in poſteriori, & paritate rationis utrobiquè militante, utraquè interdici. Quippè non minùs illi idololatræ habendi fuerunt, qui vitulos argenteos & aureos, quàm qui ferreos & ligneos adorârunt. Hęc quę diximus, proportione ſervatâ, pariter etiàm circà Sanctos & earum Imagines intelligenda ſunt. Nequè propterea ſecundùm Decalogi pręceptum tranſgredimur: quoniàm non prohibet ſculptilia & ſimilitudines omnes, ſed eas dumtaxat, quibus aliquid divinitatis falsò ineſſe creditur: ut contingit in his quæ Deos alienos repręſentant, ut puta, Jovis, Martis, & ejus farinę alios, qui tamquàm veri Dii ab inſanienti Gentilitate invocati ſunt. Quod multis rationibus, iiſque certiſſimis & evidentiſſimis ex ipſo
 contextu

contextu probari poteſt. Primò ubi dicitur, *Non habebis deos alienos coram me, Non facies tibi ſculptile, nequè omnem ſimilitudinem, quæ eſt in cœlo deſuper, & quæ in terrâ deorſum, nec eorum quæ ſunt in aquis ſub terrâ. Non adorabis ea, nequè coles, &c.* Quaſi dicat: Non habebis deos alienos: Nequè facies tibi ſculptile, nequè omnem ſimilitudinem, Deorum ſcilicèt alienorum, Nequè adorabis ea, nequè coles tamquàm deos alienos. Penſanda eſt enim & introſpicienda connexio antecedentiũ & conſequentium, utpotè quæ ſe mutuò reſtringant. Sic ut illo præcepto Decalogi non prohibeatur omnium prorsùs Imaginum uſus: ſed illarum tantùm quæ falſorum deorum ſimulachra ſint. Alioquin enim non unicum præceptum foret, ſed plura: atq; adeò non decem, ſed undecim vel duodecim, contrà communem omnium ſenſum & expreſſam Scripturarum mentem. Exodi 34. 28. *Scripſit in tabulis verba fœderis decem.* Et Deuter. 4. 13. *Et decem verba, quæ ſcripſit in tabulis lapideis.* Probari etiàm poteſt, non omnem Imaginem illo præcepto prohiberi, ex ſacris Litteris:

ris: quæ variis in locis illius mentionem facientes loquuntur tantùm de Diis falsis. Imprimis Exod. 34. 17. *Deos conflatiles non facies tibi*, & alibi passim. Deindè cùm hæc pręcepta ita sint juris divini, ut etiàm sint naturalis, ut ex inductione quilibet colligere potest: certum autem sit jure naturæ usum sacrarum Imaginum vetitum non esse: quandoquidèm, ut suprà ostendimus, sine Imaginibus, saltèm intellectualibus, creatura rationalis in viâ Deum adorare non possit, aut Sanctos cultu debito venerari: consequens est non omnem illo præcepto similitudinem interdici. Quin potiùs humanę naturæ congruentissimum esse, etiàm corporeis Imaginibus uti, quibus incitetur tùm in Dei, tùm Sanctorum venerationem quos repræsentant. Quo respectu ablato, tamquàm indignæ omni honore à Catholicis respuuntur, ut cœtera quælibet ligna, saxa & hujusmodi. Ac proindè patet, quod Religio Catholica & Apostolica, imaginaria dicenda non sit, eo quod frequentiam Imaginum tàm in Templis, quàm extrà admittat, quæ jàm à multis sæculis in Ecclesiâ apprimè commendata

mendata fuit. Et circà Imaginem crucis Chrisost. homil. 55. in Matth. hortatur, ut & in penetralibus & in parietibus, & in fenestris, & in fronte quoquè, ac mente, magno studio crucem inseramus.

MOTIVVM XXVIII.

QVod Sanctorum festivitatibus celebrandis, certi per annum dies ab Ecclesiâ designentur: qui cùm omnibus sufficere non possint (tantus enim Sanctorum numerus est) unus generali omnium solemnitati dies deputetur. Hymnis & laudibus eorum libri precarii repleantur. Quod tamquàm Divinæ Majestatis coadjutores Angeli, & utriusquè sexus homines constituantur: atquè adeò gloria Dei creaturis detur. Quod templa & altaria Sanctis maximè qualificatis dedicentur & consecrentur.

RESPONDETVR.

Per Sanctorum cultum, & invocationem, quæ hîc ex Sacris Literis fulciuntur, Deum maximè honorari.

ITà pergit ludere Momus noster, in Deum blasphemus & Sanctos, quasi Eccle-

Ecclesia Romana ità Sanctis dies, aras, templa decernat, ut Deum ipsum secludat. Hoc ipsi nempè sufficere videbatur ordinario Sectariorum more, quod populo illudat & imponat. Dies soli Deo, cujus ordinatione perseverat, principaliter sacer est; Sanctis secundariò, quorum memoria apud Deum in benedictione est; ità ut totum in ipsum semper redundet. Satis hoc videre est ex ipsis precibus, quas Ecclesia quolibèt festo die recitandas indicit, quæ ferè omnes in Deum directè tendunt, pauculis exceptis, quibus beneficia Sanctis à Deo præstita memorantur, & eorum intercessio postulatur. Templa Deo consecrantur, eique soli per se primò, propter immensas gratiarum prærogativas Sanctis collatas: quibus proindè longè inferiori modo deputantur, honoris quidèm causâ; attamen ut eò redeat, undè omnia. Jacob pòst admirabilem illam visionem in Bethel. Genes. 28. *Erexit lapidem in titulum* domus Dei. Iosue 4. Filii Israel in gratiarum actionem duodecim lapides in monumentum æternum, in ipso Jordane & Galgalis posuerunt. Esther

9. 26. Judæi diem decimum quartum & decimum quintum menſis Adar, in ſolemnitatem Phurim, ſeu ſortium, pro recepto à Deo per Eſther beneficio dedicârunt: & hoc ſine ullâ idololatriæ notâ. Quidni Eccleſia dies, templa, altaria, titulos, in memoriam beneficiorum Sanctis hominibus collatorum Deo conſecret, abſquè eo quod gloriam divinam alteri tribuat? Profectò perantiqua hæc, & à multis ſæculis obſervata conſuetudo eſt in Eccleſiâ Dei, quàm longâ temporum ſerie deductâ Sanctorum Patrum teſtimoniis poſſem aſtruere: at unicum S. Auguſtini ſufficiet ſerm. 15. de Sanctis, tom. 10. dùm Cathedræ S. Petri mentionem faciens: *Inſtitutio*, inquit, *ſolemnitatis hodiernæ à Senioribus noſtris Cathedræ nomen accepit.* Quod verò Sanctorum nominibus indigetentur. Hoc Templum Petri: Illud Altare Pauli, *&c.* ad diſtinctionem fit: cùm enim omnia tùm Tēpla, tùm Altaria, tùm dies Deo dedicati ſint, per hoc à ſe mutuò non diſtinguuntur, ſicùt per minùs principalem dedicationem, quæ multiplex eſt. Et ſi Sanctorum memoriam celebrare hoc modo,

modo, ſit gloriam Dei alteri dare, cur Eccleſ. à cap. 44. uſquè ad finem libri, in Sanctorum veteris Teſtamenti laudibus decantandis tàm ſeriò occupatur? Cùr Paulus ad Heb. 1. tàm fusè in eorumdem Patrum encomia prorumpit ex profeſſo? Cùr Regius Vates inter magna Dei opera, quæ extollit, preceſque quas fundit, Pſ. 138. admiſcet etiàm Sanctorum laudes, quaſi admirabundus: *Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui Deus, nimis confortatus eſt principatus eorum. Dinumerabo eos & ſuper arenam, &c.* Et certè ſi is qui alteri potum dederit calicem aquæ in nomine Chriſti, quâ Chriſti eſt, amplam mercedem recipiet, ut teſtatur Veritas Marc. 9. 41. quantò majorem de jure non recipiet, qui pro Chriſti nomine intimos ejus amicos ac familiares, Regni Cæleſtis conſortes, honore, laude, gloriâ, hymnis, & canticis condecorat, & proſequitur? cùm illa potiſſimùm & principaliter in ſolum Deum cadant, ut Math. 25. 40. Chriſtus aſſeverat. *Quamdiu feciſtis uni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis*, & Joa. 12. 27. *Vbi ego ſum, illic & miniſter meus erit, & ſi quis*

quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. Tantum abest ut propter honorem, quem deferimus Sanctis, vel tantillum divinę gratię detrahatur. Israëlitę 1. Reg. 7. 8. Samuelem hisce verbis interpellant, *Nè cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum nostrum, ut salvet nos de manu Philistinorum*, & Job. ult. 8. *Ite ad servum meum Iob*, &c. *Dominus quoquè conversus est ad pœnitentiam Iob, cùm oraret ille pro amicis suis*, & Rom. 15. 30. *Obsecro ergò vos fratres* &c. *ut adjuvetis me in orationibus pro me ad Deum.* Ex his & pluribus aliis Scripturæ locis constat, licitè vivos invocari, ut pro aliis apud Deum intercedant, & hoc absquè injuriâ honoris Divini: cùr similiter non licuerit Sanctos, qui in Cælis sunt velùt Angeli Dei, in necessitatibus nostris, tamquàm mediatores inter nos & Deum interpellare? S. Hier. contrà Vigilant. tom. 2. cap. 3. *Si Apostoli & Martyres*, inquit, *adhùc in corpore constituti possunt orare pro cæteris, quandò pro se adhùc debent esse solliciti: quantò magis pòst coronas, victorias & triumphos? Vnus homo Moyses sexcentis millibus armatorum impetrat à Deo veniam: & Stephanus*

phanus imitator Domini sui, & primus martyr in Christo, pro persecutoribus veniam deprecatur: & postquàm cum Christo esse cœperint, minùs valebunt? 2. Machab. ult. 14. Onias Judæ Machabæo apparens, de Jeremiâ Prophetâ tunc etiàm apparente testatur, *Hic est, qui multùm orat pro populo, & universâ Sanctâ Civitate Ieremias Propheta Dei.* Et hanc orthodoxam veritatem non obscurê innuit Evangelistarum aquila Apocalyp. 5. 8. *Et cùm aperuisset librum, quatuor animalia, & viginti quatuor seniores ceciderunt coràm Agno, habentes singuli cytharas & phialas aureas, plenas odoramentorum, quæ sunt orationes Sanctorum.* Vbi luce meridianâ clariùs exprimit, quod viginti quatuor seniores, qui Beatorum in cœlis regnantium, & maximè eorum, qui eminentiori sanctitate fulgent, numerum designant, antè Thronum Dei & Agni Sanctorum in terrâ degentium orationes offerunt, & pro nobis intercedunt. Quid igitùr prohibet quò minùs nos priùs preces nostras ipsis offeramus; ut illi exindè Deo? Si enim ipsi laudabiliter pro nobis intercedunt, etiàm nos eorum intercessionem laudabiliter expo-

ſtulamus; quippè quod honeſtum eſt, honeſtè petitur. Quandoquidèm omnem vim mediandi, ſeu intercedendi fundamentaliter à Chriſti meritis obtinuerint: ità ut Chriſti honor eâ ratione non minuatur, ſed potiùs dilatetur. Nàm excellentioris eſt glorię, ſic hominum mediatorem eſſe, ut alios quoquè ſuis meritis mediatores efficiat. Hinc non abs re Propheta David, poſtquàm ad cœleſtem Hieruſalem anagogicis homines ſuſpiriis invitârat, ad ſupernos cives converſus, pro militantis Eccleſię neceſſitatibus eorum interceſſionem efflàgitat, his verbis Pſ. 121.6. *Rogate quæ ad pacem ſunt Hieruſalem.* Et ver. 7. introducit reſpondentes: *Fiat pax in virtute tuâ, & abundantia in turribus tuis.* Et tantò libentiùs interceſſioni iſti incumbunt, & ſe pro militantis Eccleſiæ pace orare proteſtantur, quod hoc faciant *propter fratres ſuos & proximos ſuos* ex ardenti charitatis affectu. Et hanc hujus Pſalmi explicationem amplectitur gloſſa ordinaria ibidem.

Objiciet forſitàn Miniſter Delphicus, cum magiſtro ſuo Calvino, quærens latebras & effugium, Sanctos cœleſtis gaudii

deliciis

deliciis ità esse immersos, ut aures non habeant, quæ ad nostras orationes porrigantur, & oculos adeò perspicaces, qui calamitates nostras intueantur.

Resp. Forsitan verum esse posset, si oculis & auribus tàm carnalibus audirent & viderent, prout carnali mente & intellectu hæc Calvinus cum suis sequacibus percipit. Sed quid? *Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei.* 1. Corinth. 2. 14. Variis modis & tribus potissimùm orationes nostræ à Beatis exaudiuntur.

Primò Angelis revelantibus & deferentibus. Angelos enim preces nostras audire, & pro nobis interdùm orare, in confesso est apud omnes: & patet ex illo Tobiæ 12. 12. *Quandò orabas cum lachrymis &c. Ego obtuli orationem tuam Domino.* Apocal. 8. 3. *Alius Angelus venit, & stetit antè Altare, habens thuribulum aureum, & data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus Sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei: & ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coràm Deo.* Quid clariùs? Item Luc. 15. 7. *Gaudium erit in Cælo super uno peccatore pœ-*

nitentiam agente, &c. Et verſ. 10. *Gaudium erit coràm Angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiã agente*. In Cœlum igitùr coràm Angelis peccatorum pœnitentium notitia pervenit: quì enim gauderent, niſi cognoſcerent? Intercedente itaque ſtrictiſſimâ inter cœleſtis Regni concives familiaritate, ita permittente Deo, revelantur illis per Angelos ea quæ in terris pro ſuo cujuſquè honore geruntur, & maximè Fidelium vota, quibus eorum patrocinia expetuntur.

Secundò, Preces noſtras cognoſcunt Sancti in Verbo, velût in ſpeculo: ubi quęcumquè ad beatitudinis perfectionẽ pertinent, clariſſimè intuentur. Nequè hoc mirum eſt, cùm non raRò Sanctis adhuc in terrâ degentibus arcana pandantur, & profunda humanorum cordium manifeſtentur. 1. Reg. 9. 19. *Reſpondit Samuel Sauli dicens: Omnia quæ ſunt in corde tuo indicabo tibi*. Sic 4. Reg. 6. 8. Eliſeus arcana Regis Syriæ conſilia ſcivit, longo tamèn ſejunctus intervallo. Et 4. Reg. 5. 26. idem Propheta cognovit quæcumq; inter Giezi & Naaman Syrum abſentes geſta fuerant.

Sic

Sic Act. 5. 3. & 8. Petrus Apostolus occultam Ananię & Saphyrę fraudem agnovit. Vndè si qui inter mortales occulta mysteria ex revelatione resciant, cùr non potiori ratione Beatorum animę, quæ continuâ Verbi visione fruuntur, desideria nostra quantumvis dissita & recondita introspiciant? Isti namquè de torrente voluptatis æternæ superaffluenter potantur: illi in terris, si quid simile interdùm consequantur, guttatim percipiunt. Cujus rei ratio à priori hæc designari potest, quod Sancti in illo fœlicitatis supremæ gradu, non jàm secundùm esse naturale: sed suprà naturam agunt, & vivunt: ideòque revelationes, quæ ex singulari favore & gratiâ in viâ quibusdam conceduntur, intellectui Beato sunt quasi ordinariæ & connaturales. Nàm quemadmodùm Reges & Principes famulis suis maximè sibi familiaribus facilè secretiora sua consilia communicant, sic Clementissimus Deus illis, qui jàm non in ænigmate, sed facie ad faciem, inextinguibile illud lumen contemplantur, pleraque abscondita pandit.

Tertiò. Deniquè orationes nostras au-

dire possunt per applicationem cōceptus, eo modo quo Angeli & Animę Beatę sibi invicèm colloquuntur: & hoc propter illam quam habent cum divinâ essentiâ unionem, ita ut nullo loci aut temporis obice prępediantur. Non igitùr surdis auribus canimus, quandò Sanctorum patrocinia imploramus.

MOTIVVM XXIX.

QVod non solùm res animatas colamus, sed inanimes etiàm, velùt ligna, ferrum, lintea & alia hujusmodi. Miratur deindè quod de sacrosancto salutiferæ Crucis ligno Ecclesia concinat, Auge piis justitiã, reisque dona veniã. *& in quâdam oratione ad Christum: Concede, ut qui Crucem sanctam tuam adorant, à peccatorum suorum vinculis liberentur. Quod Dominicæ Coronæ spinis convertendi corda & ab omni superbiâ purgandi vim tribuamus. Quod tanto honore mappam illam afficiamus, in quâ Christus ultimum Pascha cum Discipulis manducavit; sicùt & Syndonem, in quâ exanime ipsius corpus involutum fuit, ut non vereamur dicere, Sancta Mappa, ora pro nobis, Sancta Syndon,*

Syndon, ora pro nobis. Vndè colligit novum Symbolum à nobis formari: Credo in crucem, in clauos, in spinas, in mappam, in B. Virginem, in S. Petrum, &c. Commotus hoc loco Pauli ad Rom. 10. 14. Quomodò ergò invocabunt, in quem non crediderunt?

RESPONDETVR.

Qualiter Dominicæ Paßionis instrumenta veneranda sint.

NEcdùm desinit ineptire hic Doctor Delphicus. Prestitisset homuncionem obmutuisse, cum multis ejusdem farinæ ranis, quibus jàm olim fortissimi veritatis Orthodoxæ assertores ora occluserant. Inculco tamèn iterùm. Adoramus Crucē Domini nostri Jesu Christi, & cætera Passionis ejus instrumenta veneramur, utpotè quæ per contactum membrorum ejus sanctificata sunt. Vndè S. Joannes Damascenus lib. 4. c. 12. *Hoc itaquè ingentis sanè pretii lignum, ac venerandum, in quo Christus seipsum sacrificii causâ pro nobis obtulit, ut ex sancti corporis & sanguinis contactu sanctifica-*

tum, optimo jure adorari debet, clavique item & indumenta, & lancea, &c. Non quod illa cultu digna ſint de ſe; ſed quod honor ille, qui iis ob Chriſti contactum debetur, in ipſum Redemptorem totaliter cadat. Sic ut non ſiſtatur in ipſo ligno, ferro, aut ſimilibus; ſed in eum omnia referantur, qui omni cultu & honore dignus eſt, qui quidquid honoris ac venerationis ſacris ejus paſſionis inſtrumentis aſcribitur, & exhibetur, ſibi ſoli vendicat, conformiter intentioni colentium. Et certè Hemorrhoiſſa Luc. 8.44.& 46. ſolam Dominicæ veſtis fimbriam ſummo devotionis ac Fidei affectu tangendo venerata eſt. Nihilominùs ait Chriſtus, *Quis eſt qui me tangit?* Indicans honorem fimbriæ ſuæ exhibitum, non in eâ ſiſtere, ſed per intentionem mulieris venerabundæ in ſe redundare. Nos quoquè Crucem præ cęteris vel maximè adoramus, non ratione ſolius contactus; ſed quod Chriſtum crucifixum peculiari quâdam ratione referat, quem in eâ adoramus. Et ideò, inquit Angelicus Doctor 3. p. q. 25. art. 4. in corpore, *Etiàm crucem alloquimur & deprecamur, quaſi ipſum*

cruci-

crucifixum. Vndè mirum non eſt, quod cruci ſeu crucifixo canat Eccleſia, *O Crux ave ſpes unica, hoc paßionis tempore, Auge piis juſtitiam, reiſq; dona veniam*. Quod autem hîc Crucifixum potiùs quàm Crucem alloquamur, manifeſtum eſt: cùm illi ſecundùm ſe conſideratæ augere juſtitiam, & donare veniam non competat. Nec eſt novum in Scripturâ ſermonem ad res inanimes quaſi ad animatas convertere. Iſaię 45. 7. *Rorate cœli deſuper, & nubes pluant Iuſtum, Aperiatur terra & germinet Salvatorem*. Rorare tamèn, pluere, & germinare Iuſtum, ſivè Chriſtum, non magis cœlo, nubibus, aut terræ competit, quàm Cruci augere juſtitiam, & donare veniam. Æquè enim, imò potiùs ſolius Dei eſt Verbum mittere, quàm condonare peccata. Idem judicium eſto de Spinis, quibus Servator noſter coronatus eſt. Convertendi corda & à ſuperbiâ extricandi vim habent, per eum qui illis redemitus eſt: cujus Paſſionem, ſi jugi meditatione recolamus, niſi planè lapidei ſimus, ad tantæ humilitatis exemplum facilè à peccatis reſurgemus. Saladini induſium in caſtris circumlatum

ad contemptum hujus vitæ mortalis, humana corda potuit excitare: quidni Corona ſpinea, quam tulit Dominus gloriæ & majeſtatis, ſuperbos emolliat? Illę demùm orandi formulæ, quas falsò objicit, Sanctiſſimum Sudarium, ora pro nobis, Sanctiſſima Syndon *&c.* nequè in Eccleſiâ uſitatæ ſunt, nec probabitur unquàm eſſe uſurpatas: quamvis enim ea propter Chriſti contactum in honore habeamus, cùm Chriſtum non repræſentent ſpeciali quodam modo, ſicùt Crux ſecundùm communem æſtimationem, non ita ſpecialiter honorantur. Nequè propterea novo ſymbolo opus eſt, ut hâc in parte Fidem Catholicam ſtabiliamus, cùm partim in eo includantur, *Credo in Ieſum Chriſtum*, crucifixum videlicèt, clavatum, ſpinis coronatum, ſyndone involutum, ſepultum, *&c.* partim in illo *Sanctorum Communionem*: à quâ recedunt Hæretici, dùm Beatorum preces & merita ita coarctant, ut vix ullam patiantur nobiſcum communionem. Nos quidèm in Sanctos non credimus, eos tamèn invocamus. Nec obſtat ille locus Pauli ad Rom. 10. 14. *Quomodò ergò*

invoca-

invocabunt, in quem non crediderunt. Nequè enim Apoſtolus ibidèm agit de omni invocatione: ſed de illâ, quæ divini nominis eſt: & hoc docet ipſe contextus, dùm dicitur, *Omnis quicùmq; invocaverit nomen Domini ſalvus erit. Quomodò, ergò invocabunt, in quem non crediderunt?* In Deum credidiſſe oportet, ut invocetur, quod hæc invocatio Fidem divinam præſuponat. De Sanctis autem credidiſſe ſufficit, quod tamquàm amici Dei & interceſſores, neceſſitatibus noſtris poſſint ſubvenire. Quin & malè cederet inobedientibus Provinciis, niſi creaturæ, in quam non credunt, & alienam opem invocarent.

MOTIVVM XXX.

QVod Eccleſia Romana Glorioſæ Virgini Mariæ, non ſine blaſphemiâ, titulos ſoli Deo congruos attribuat. Quod in eius officio canat,* Ab initio & ante ſæcula creata ſum, Per me Reges regnant. Maria Mater miſericordię, liberans nos à peccatis, ſanctificans corda. *Et quod intolerabiliùs ipſi videtur, & maximè injurium Deo; quod Pſalmos Davi-*

Davidicos mutato Dei in B. Virginis nomine, ei applicet: non secùs ac si Diva Virgo æqualem adepta esset cum Christo gratiæ plenitudinem. Sicùt illud Ps. 109.1. *quod Dominus Deus sibi soli applicat, Matth.* 22. 44. Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, *ità tribuit B. Virgini:* Dixit Dominus Dominæ meæ, sede à dextris meis, *Et Psal.* 56.1. *loco Dei pōnit Domina,* Miserere mei Domina, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea. *Quod passim etiàm in aliis Psalmis vocetur Regina Cœli, porta Paradisi, fons Vitæ, misericordiæ, gratiæ, salus omnium sperantium in se. Quæ omnia soli Deo competunt.*

RESPONDETVR.

Et Deiparæ Virginis cultus adversùs nugas objectas protegitur.

HIc Diaconus noster Delphicus, inter maliciam & ignorantiam, velùt inter maris procellas fluctuat. *Noluit intelligere, ut benè ageret* Psal. 35.4. Ignoravit ea quę soli Deo uno sensu competunt, creaturę in altero laudabiliter tribui. Vt tamen,

men, si velit, intelligat, tria hęc potissimũ notet. Primò quod non solùm humanus & communis loquendi usus, verùm etiàm ipsamet sacra Eloquia easdem voces in diversâ significatione, frequenter diversis rebus in omni proprietate concedant. Genes. 1. 31. *Viditq́; Deus cuncta quæ fecerat & erant valdè bona.* Vbi solùm de bonitate naturali & Physicâ propriè sermo est. De Saule 1. Reg. 9. 2. *Saul electus & bonus, & non erat vir de filiis Israel melior illo.* Hâc bonitate terra bona non est, cùm moralis sit, de quâ hîc textus: erat tamen terra bona. Genes. 1. 10. At Marci 10. 18. Ex ipsius Incarnatę Sapientiæ sententiâ, *Nemo bonus, nisi unus Deus.* Quomodò ergò Saul in adolescentiâ suâ bonus? Quomodò cuncta quæ fecerat Deus, erant valdè bona? Quomodò terra bona, si bonus est solus Deus? Mentitúrne Scriptura, aut blasphemat? absit. Solus Deus bonus est per essentiam & independenter, bonitate infinitâ immensâ & incomprehensibili, quâ nec Saul bonus, nec ulla creatura; licèt bonitate participatâ boni sint. Secundò, notandum est, quod tàm homines, quàm Sacræ

cræ Litterę, ſæpiſſimè tropicè & figuratè loquantur, ut in his 1. ad Cor. 10. 4. *Petra autem erat Christus.* Apocal. 5. 5. *Vicit leo de tribu Iuda, radix David.* Joan. 15. 1. *Ego ſum vitis vera & Pater meus agricola eſt.* Et ibid. v. 5. *Ego ſum vitis, vos palmites.* Matth. 19. 24. *Faciliùs eſt Camelum per foramen acus tranſire, quàm divitem intrare in regnum cælorum*, & multò plura hujuſmodi alibi. Etiàm in communi ſermone plerumquè ſimilium uſus eſt. Quæ ſi omnia, in ſuo rigore quis intelligi velit, quod verbi gratiâ, Chriſtus aſſumpſerit hypoſtaticè Petram, Leonem. &c. ab omnibus ut temerarius, imò & ſtultus reſpuetur.

Tertiò deniquè advertendum eſt, quod quandò aliundè conſtat de mente tropicè loquentis, ad intellectum repugnantem verba torquere, nugari eſt, & in re graviſſimâ hiſtrionum more ludere. Jàm verò, ut ad rem veniamus, omnes Catholicæ veritatis oppugnatores ſatis apertè noverunt, quod Beatiſſimam Virginem Mariam, nec Deo, nec Chriſto ullatenùs æqualem, ſed infinitè diſtantem & inferiorem doceamus & exiſtimemus. Licèt interim eam,

eam, maternitatis intuitu, omni puræ creaturæ meritò anteponamus. Hoc multòties dictum & repetitum, à variis orthodoxis Scriptoribus inculcatum, & ad hæreticorum, ministrorumque suorum aures delatum. Verùmtamen quasi illius ignari, erranti plebeculę imponunt, quæ volunt, eamque decipiunt. In scriptis suis & argumentationibus gesticulantur & similes nugas pro seriis opponunt. Profectò si sincerè & fideliter procederent, dùm per hujusmodi encomiorum formulas, Virginem Matrem veneramur, eas ad intentum ab Ecclesiâ sensum interpretarentur, & ad alienum nusquàm detorquerent. Quod enim de ipsâ canit Ecclesia, *Ab initio antè sæcula creata sum*, non existimavit in æternitate Sapientiæ increatæ parem: sed sicùti Christus ut homo dicitur primogenitus creaturarum omnium, quia in ideâ seu conceptu divino ab omni æternitate antè omnes creaturas fuit prædestinatus: ita Deiparam in eodem conceptu antè omnes puras creaturas ab ęterno fuisse præordinatam semper intellexit. Quo sensu omnes homines, & quæcumquè

què creata ſunt, dici poſſunt æterna, Chriſtus quidèm in inſtanti rationis & naturę, omnium primogenitus, & pòſt ipſum ratione maternitatis, Maria. Atquè ita verè *ab initio & antè ſæcula creata* eſt. *Per me Reges regnant*. Veriſſimum eſt hoc & planè congruum Reginæ Cœli elogium. Et primò quidèm literaliter omnes Reges & Principes Iſrael, qui in genealogiâ Salvatoris ab Evangeliſtis memorantur, per illam regnarûnt: ideò enim illis Deus, Regnum & poteſtatem detulit, quià ex eorum genere Virgo originem ductura erat, ex quâ carnem ipſe induere decreverat. Secundò moraliter, in quantum Chriſti mater & ſponſa Spiritus Sancti eſt, verè & propriè dici poteſt Regina Cœli & terræ: etſi in gradu longè minori, quàm Chriſtus. Et in hoc conſentiunt omnes Sancti Patres, imprimis Auguſt. ſerm. de Aſſumpt. Nec propter eà Chriſti regno & dominio officit: ſicùt gratiæ per Regis matrem conceſſæ, auctoritati Regis non obſunt, cùm ipſas per Regem & ejus auctoritatem, non propriâ virtute concedat. Quidni autèm dicatur in proprietate ſermonis

monis possibili, fons & mater gratiæ, misericordiæ & vitæ, quæ illum ipsum genuit, qui est via, veritas & vita; & misericordia per essentiam, à quo omnis gratiæ plenitudo diminavit. Certè hunc illi honorem denegare perindè est, ac si Matrem Christi non agnoscas. Quin & intercessione suâ & meritis quàmmaximis gratiam & misericordiam nobis impetrat, *Quià sic est*, ait Bern. serm. de Nativit. Mariæ, *voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam*. Et serm. 2. in Vigil. Natalis Domini. *Quià indignus eras cui donaretur, datum est Mariæ, ut per illam acciperes quidquid haberes, quæ per hoc quod Mater est, genuit tibi Deum, &c.* Quidquid igitùr habemus, à Mariâ habemus tamquàm canali: habemus & à Christo tamquàm à fonte. Canales verò etiàm fontes rectè appellantur, ut patet in fontibus artificialibus, longo interdùm spatio à suâ origine deductis. Et quemadmodùm Luna illuminat, etiàm luce non suâ, sed à Sole mutuatâ: ità gloriosa Virgo nobis confert vitam, gratiam, & misericordiam, licèt virtute divinâ: adeòque Matrem gratiæ, fontem vitæ &

misericordiæ, salutem omnium speranti-um in se, eam esse absquè ullo errore su-stinemus. Non quòd ipsa spei nostræ ob-jectum formale sit, cùm Theologicarum virtutum proprium objectum sit Deus: sed quòd ipsius meritis & intercessioni plurimùm confidimus, cui nec desit vo-luntas, nec potestas subveniendi. Non re-prehenderint Sectarii amasię suæ abblan-dientem sponsum, his verbis: Vita mea, Spes mea, Dulcedo mea, Cor meum, *&c.* arguunt tamèn Orthodoxos, cum Dei Ma-tre, castissimo tamẽ corde, ita deliciantes. Vidi non sine horrore Hæreticos, sacrile-gis Apostatæ nuptiis applaudentes, quod cùm anteà consuevisset dicere *Ave Maria gratia plena*, tunc deinceps potiùs diceret, Vale Maria gratia plena: & sponsę suæ, A-ve Maria Velseria gratiosa. Pudendum! Sacco putido, titioni infernali concedunt, quod in Christi Matre redarguunt. Psalte-rium deniquè mutato sensu à S. Bonaven-turâ, pio devotionis affectu applicatum rectissimè est: nequè ostendere posset Mi-nister quispiam quod eo sensu, quo soli Deo convenit, Virgini Matri applicetur.

Domi-

Dominam vocari uxorem ſuam etiàm patitur, patiatur ità vocari Matrem Domini. Sedere à dextris omnium prędeſtinatorum eſt, ut patet Matth. 25.33. ſed excellentiùs Reginę Sanctorum omnium: excellentiſſimè demùm Chriſti, *Qui eſt primogenitus in multis fratribus*, Rom. 8.29. Dicitur Domina miſerere mei, nec blaſphematur: idem quotidiè mendici mulierculis ſingulis. Sanctifica corda noſtra, Libera nos à peccatis; inaudita ſunt, & ſi forſan audita, intelligenda ſunt de liberatione & ſanctificatione, quæ fit per interceſſionem, & non tamquàm à causâ principali: cùm nullus omninò Catholicorum ignoret ſolum Deum eſſe gratiæ authorem; juxtà illud Pſal. 83. 12. *Gratiam & gloriam dabit Dominus.* Vndè cùm de Sancti Bonaventuræ & totius Eccleſię mente in his omnibus conſtet, potiùs nugantur adverſarii, quàm argumentantur.

MOTIVVM XXXI.

QVod illis, quos in Sanctorum numerum retulit Romana Eccleſia, particulares etiàm honores deferat: navigantibus proponat invocandum

candum S. Nicolaum; S. Georgium rusticis, ad conservandos terræ fructus; S. Rochum infectis peste; Sanctum Firminum podagricis, & sic de cæteris: ut hâc ratione populum excitet ad honorem debitum Creatori soli, creaturis deferendum.

RESPONDETVR.

Sanctorum patrocinia, Dei esse dona.

QVod Sanctorum quorumdam patrocinium in particularibus quibusdam necessitatibus invocemus, immeritò consistorii Delphici Rabbini arguunt. Nàm sicùt divinæ Majestatis immensa liberalitas in hoc singulariter emicuit, quod dùm adhùc in hâc mortali vitâ degerent, licèt in charitate conformes, unumquemque singillatim peculari aliquo dono aut virtute præ cæteris decoravit; ratione cujus id singulis competat: *Non est inventus similis illi.* Eccli. 44. 20. Ita quamvis omnibus una sit gloria essentialis, accidentali tamen aliquâ remunerantur diversâ. Inter accidentales autèm Sanctorum glorias, illa

illa non in minimis habetur, ut qui mundi hujus contemptui ſe voluntariè objecerunt, non ſolùm in cœlis, ſed etiàm ab ipſo mundo, Deo ita volente, diverſis honoribus in terris afficiantur. Alios itaquè honoris causâ conſtituit in hoc vel illo morbo peculiariter hominum patronos, alios in his aut illis neceſſitatibus ſpeciales advocatos, quorum interceſſione Fidelium preces faciliùs exaudiantur. Nequè hoc novum eſt, cùm ex Sacris Litteris diſcamus Angelicos etiàm ſpiritus diverſis officiis & muniis à Deo eſſe deputatos. Michael repellendis aërearum poteſtatum conatibus prçfectus eſt: Gabriel nuntiandis Dei mirabilibus: Raphael morbis depellendis. Erunt porrò Beati ficùt Angeli Dei in cœlo. Quid ergò vetat quò minùs diverſis rebus ſingulos Deus prçfecerit, honorabilesque coràm hominibus, diverſo illo munere reddiderit? Prçtereà hanc Fidelium ergà peculiares Sanctos in certis neceſſitatibus devotionem, infinitis propemodùm miraculis Deus approbavit, & etiamnùm approbat in dies. Vidimus quàmplurimos à graviſſi-

mis periculis & infirmitatibus naturaliter incurabilibus, Sanctorum intercessione, repentè liberatos. Miracula quidèm irrident & contemnunt Sectarii: quæ si nimis evidentia sint, ut diabolica cavillantur, objicientes illud quod Christo Judæi Luc. 11. 15. *In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia.* Nec possunt minùs, ut rectè symbolisent.

MOTIVVM XXXII.

QVod in Cæsarii Dialogis, Floribus Exemplorum & aliis quibusdam libellis, tribuantur B. Virgini quædam miracula, ejus integritate planè indigna. Quod invocata, meretricibus sibi devotis, & in partu periclitantibus, Angelorum ministerio præsto fuerit. Quod quarumdam in Monasteriis officium & locum suppleverit, dùm illæ per multos annos deliciis venereis operam darent. Hæc in S. Virginis injuriam cedere, utpotè quæ eam rei adeò nefariæ cooperatricem faciant: ut & in scandalum proximorum referri, quandoquidèm ex tantæ cooperatricis favore ad incestos & sacrilegos amores inducantur.

RES-

RESPONDETVR.

Eum Iudaizare, qui B. Virginis ergà peccatores misericordiam calumniatur.

MIracula, quæ hîc nobis attulisti, Doctor Delphice, an falsitatis, an impietatis condemnas? falsa sint aliqua supponamus: nequè ex eorum falsitate, omnium reliquorum veritatem rectè condemnaveris. Si verò impietatis supra memorata insimules: scimus equidèm illa malevolorum & maximè hæreticorum calumniis esse exposita, & ab oculo retorto inspici, ut flexuosa & adulterina: oculum tamen simplicem & rectum in his & similibus, certum est Dei & gloriosissimæ Matris suæ, ineffabilem ergà peccatores benignitatem & clementiam considerare, atque mirabiles in eruendis è peccatorum cœno hominibus artes admirari. Vndè hæc debitè perpendens, si peccatis implicetur, ex tàm abundanti misericordiâ, veniæ spem concipiens, in meliorem fru-

agem ſe transfert, & tantæ bonitatis amore ampliùs incenditur. Quare etiàmſi fieri poſſit, ut oculus nequàm ex his liberiûs peccandi anſam arripiat, id in Dei & puriſſimæ Virginis bonitatem ac miſericordiã non eſt refundendum. Nequè ideò Deus peccatorum auctor & fautor, quod ſceleratos miſericorditer tolleret, dùm evidenti ſalutis conſequendæ medio propoſito abutuntur. Chriſtum adulteriis, latrociniis, & hujuſmodi ſpurcitiis faviſſe, impudenter aſſerere, blaſphemum eſt. Mulierem nihilominùs adulteram à Judæorum intento liberavit: latroni in Cruce pepercit: cum peccatoribus converſatus eſt, (nec venerat ſalvare juſtos, ſed peccatores) peccatricis lachrymas, & pedum oſcula admiſit. Attamen Judęorum calumnias, & Simonis leproſi cenſuram non evaſit. Judęorum imitatores ſunt quicùmq; beneficia à Sanctiſſimâ Dei matre peccatricibus ſive in partu, ſive aliis neceſſitatibus præſtita, exſibilant: pręſertim cùm conſtet ſupradictarum aberrantium converſionem indè fuiſſe ſecutam. Quod quâ mente reticueris, cùm circunſtantia

tia illa in his casibus sit substantialis, ignoro: quandoquidèm indè clarum fiat, hæc gesta fuisse non in destructionem, sed ędificationem. Illa quoquè (nequè enim plures sunt, sicùt tu imponere studes) cujus Diva Virgo locum in Monasterio supplevisse dicitur, dùm lubricitati suæ indulgeret, admirabile illud Deiparæ ergà se stratagema ignoravit: ideòque peccandi occasio illi esse non potuit. Vbi verò rescivit, tacta dolore cordis intrinsecùs, exindè toto vitæ decursu pœnitens in Religione perseveravit. Nequè ex eo quis potiùs peccandi occasionem desumet, quàm ex boni latronis veniâ, pœnitentiam ad extremum usquè vitę procrastinandi; aut ex Magdalenę condonatione, luxuriandi. Mirabile autē est, quod ex innumeris exemplis, quę castitatem & continentiam in illis ipsis libris, quos citas, summoperè prædicant, & vitium contrarium maximè detestantur; illud unicum selegeris, in quo non tàm ex rei gestæ, quàm ex sinistræ interpretationis occasione, mordendi ansam aliqualem es adeptus: cùm probè noveris, & apud omnes in comperto sit, Religio-

nem Catholicam, apoſtaſiam, inceſtum, ſacrilegium, & omnem luxuriam, ſuprà modum horrere, & execrari. Abſit ut tantorum criminum fautricem faciat Sanctiſſimam Dei Matrem. Caſtitatem clamant Concilia, Conciones, Scholę, Libri publicè & privatìm.

MOTIVVM XXXIII.

QVod ex Sanctorum numero, Religioſorum Ordines eligant ſibi Fundatores & Patriarchas, velùti Franciſcum, Dominicum, Ignatium, & alios: & quod à ſe mutuò diſtinguantur colore & habitu, non ſecùs ac Magnatum Ephœbi & famuli in curiis Regum & Principum. Quod ſibi nomen Patrum uſurpent, contrà illud (ut fabulatur) Matth. 23. 9. Patrem nolite vocare vobis ſuper terram.

RESPONDETVR.

Quod Ordinum Religioſorum diverſitas Eccleſiæ decoris eſt, non diviſionis.

ITerùm nugaris: quid enim facit ad doctrinæ quàm impugnas, veritatem aut falſi-

falſitatem, Religioſorum Ordines ſuos habere Fundatores & Patriarchas? hunc aut illum habitum geſtare? Quiſquis hanc ſanctam diverſitatem depurato affectu penſitat, videt quantus ex hâc mirâ varietate in accidentalibus, Eccleſiæ Dei decor & pulchritudo accedat: quanta ex uniformitate in ſubſtantialibus gratiſſimâ, concordia. Conveniunt in eo quidèm omnes, ut in perfectâ charitate & mandatorum obſervatione, in domo Dei, Regi ſuo pacifico & Redemptori deſerviant. Sed nonnulli perfectioris zelo charitatis, præterreà conſilia Evangelica quę amplectuntur, cum voto quo Deo ſtrictiſſimè religantur, iuxtà Regulã quiſquè ſuam, in obedientiâ, caſtitate, & paupertate, perpetuo Deo famulantur. Non novo, ut contendũt Hęretici commento, ſed jàm indè à temporibus Eliæ & Eliſæi ſumpto incremento, à Chriſto ejuſquè Diſcipulis perfecto, & deinceps in Eccleſiâ continuato. Et hæc omnibus Religioſis Ordinibus communia: ſingulis verò nonnulla ſuperadduntur divino inſtinctu Statuta, quibus jejunia, abſtinentia à carnibus, verbera, pedum

pedum nuditas, ſilentium, clauſura, &c. diverſimodè præſcribuntur: quibus & votorum, mandatorumque perfectior inducatur obſervantia, proximorumque neceſſitatibus commodiùs ſubveniatur. Tùm ut unicuique à Deo ad perfectiorem ſtatum ac ſæculi contemptum vocato, optio detur ad illam inter omnes Religiones ſuſcipiendam, quę indole, valetudine, viribus, atquè omnibus iuxtà Chriſtianam prudentiam conſideratis, magis congruat. Hìnc eſt quod Baſilius, Auguſtinus, Benedictus, Franciſcus, Dominicus, Hieronymus, & alii, ſuas quiſquè, proùt à Deo moti fuerunt, regulas condiderunt, & eodem ſibi fine propoſito diverſa ad illum perveniendi media tradiderunt. Et ſicùt nihil in vitæ inſtituto rectè efformando prętermiſerunt, ſic etiàm veſtium, habituumque diſcrimen, mediorum ſuorum diverſitati congruum induxerunt. Sic qui Glorioſæ Virgini Mariæ peculiariùs ſerviunt ob puritatem integerrimam, candido: qui in labore & mortificatione præcellunt, cinericio: alii ob alias rationes, nigro ſive alio habitu induuntur. Ita ut regu-

regulari eorum vitæ, habitus quoquè ſive in modo, ſive in colore & ſignificatione reſpondeat, & quod in mente geritur, foris exprimatur. Sed reverâ nodum in ſcirpo quęris, dùm exprobras agminibus Dei viventis ea, quę potiùs te in admirationem rapere deberent, non ſecùs ac Reginam Saba magnificentia Salomonis. 3. Reg. 10. 5. quandò *Sapientiam Salomonis & habitacula ſervorum, & ordines miniſtrantium, veſteſq́ eorum* contemplata eſt. Debueras illam varietatem in Reginę noſtræ, Eccleſiæ inquam, ornatu cum Pſalmiſtâ venerari, Pſal. 44. 10. *Aſtitit Regina à dextris tuis in veſtitu deaurato*, nempè in charitate, *circumdata varietate*, diverſorum videlicèt Inſtitutorum & habituum famulorum Dei ad perfectionem unanimiter tendentium. Debueras in Sunamite ſponsâ Chriſti dilectiſſimâ, choros caſtrorum ex mirâ illâ Religionum diverſitate conſtantes admirari, cùm hoſtibus ſuis facta ſit *Terribilis ut caſtrorum acies ordinata.* Cantic. 6. 3. Conſtat enim fortiſſimos hactenùs milites, adversùs omnes Eccleſiæ Dei viſibiles & inviſibiles inimicos, ex Religioſis Ordi-

Ordinibus prodiisse, qui doctrinâ suâ hæreses in ipso suo limine sepelierunt, sanctitate morum mundum illustrârunt, & suis instructionibus infinitos propemodùm filios Christo spiritualiter genuerunt. Meritò igitùr Patres sine controversiâ vocandi sunt Religionum Institutores, qui seu mediatè seu immediatè posteros suos Christo genuerunt: & quotquot cum illis alios Christo gignunt, eodem sensu ac ratione Patres sunt, quâ Paulus 1. ad Cor. 4. 15. seipsum Fidelium Patrem appellat, cùm dicit, *ut Filios meos charissimos moneo: nàm si decem millia pædagogorum habeatis in Christo sed non multos Patres: nàm in Christo Iesu per Evangelium ego vos genui.*

MOTIVVM XXXIV.

QVod Summus Pontifex permittat se vocari Patrem Sanctum, imò & Sanctissimum; quod Christus soli Patri Æterno tribuit, Ioa. 17. 11. Pater Sancte serva eos. *Et etiàm in abstracto dicatur Sua Sanctitas, velùt de Deo attributa in abstracto prædicantur, Divinitas, bonitas. Et quod in Glossâ Clem. Cum inter. patiatur*

patiatur se Dominum Deum nostrum appellari. Quod etiàm dicatur Leo de tribu Iudâ, radix David, Salvator Sion: imò & Bellarminus ipsum sponsum Ecclesiæ nominet, etiàm Christo secluso.

RESPONDETVR.

Aliquos ex illis titulis sine fastu jure sibi arrogat Summus Pontifex, alios cum astu ipsi imponit Delphicus Minister.

AB ipsis Ecclesiæ incunabulis Romano Pontifici Christi in terris Vicario, nomen Patris & Papæ (quæ coincidunt) concessum est. Testem profero S. Ignatium Martyrem in epist. ad Mariam Sarbensem, *Dùm esses* inquit *apud Papam Linum.* Nec immeritò epithetum Sancti, & Santissimi adjungitur: non quidèm ratione personæ, quæ dignitatem obtinet; sed ipsius dignitatis. Sanctum enim est, & Sanctissimum munus, Christi in terris vices obire, quod tantam talemque ab eo pote-

poteſtatem accepit, ſanctione & decreto divino planè involabilem. Quàmvis igitùr fortaſſe Summus Pontifex propter vitæ puritatem, aut regiminis integritatem, honorificum illum titulum non promereretur, ſiquidèm ſimùl atquè ritè & legitimè ad cathedram Petri, ad ſupremam nempè dignitatem evehitur, Sanctus ac Sanctiſſimus vocari poteſt & debet. Nec obſtat primò, quod Sua Sanctitas vocetur in abſtracto, cúm nomina abſtracta non ſic Deo congruant, quin etiàm hominibus tribui poſſint. Alioquin & graviter peccarent Hollandi, cùm Suæ Excellentiæ, aut Celſitudinis nomen Principi tribuunt. Non obſtat ſecundò, quod Chriſtus Patrem Æternum eo nomine compellarît, Joan. 17. 11. *Pater Sancte ſerva eos.* Quià, ut ſæpè in ſimili repetitum eſt, hæc & ſimilia creaturis per attributionem & analogicè applicari poſſunt. Quod maniſeſtiſſimè declarat Apoſtolus,, cùm Epheſ. 3. 15. *Flecto*, inquit, *genua mea, ad Patrem Domini mei Ieſu Chriſti, ex quo omnis paternitas in Cælo, & in terrâ nominatur.* Clariùs innuere non potuiſſet, eſſe ali-
quam

quam Paternitatem extrà Deum in cœlo & in terrâ: eamdem tamèn à Deo dependere. Et nè longiùs exempla perquiram, ſolus Pater Æternus Chriſti Pater extitit: & tamèn Luc. 2. 48. Joſepho tribuitur, *Eccè Pater tuus & ego dolentes quærebamus te.* Chriſtus Dominus unigenitus Beatiſſimæ Virginis Filius fuit: attamèn ipſemet S. Joanni Evangeliſtæ in arâ Crucis Filii nomen conceſſit. Ioan. 19. 26. *Eccè filius tuus.* Et in Symbolo Apoſtolorum, ut frequenter videmus, dicitur: *Filium ejus unicum Dominum noſtrum:* & tamen Geneſ. 6. 2. *Videntes filii Dei filias hominum.* Et Pſ. 81. 6. *Ego dixi Dii eſtis, & filii Excelſi omnes.* Ergò aut Scripturæ ſibi contradicunt, aut inane Miniſtri noſtri argumentum eſt. Pater Æternus vocatur Pater Sanctus, ergò Papa non debet vocari Pater Sanctus. Chriſtus eſt Sponſus Eccleſiæ, ergò Papa non eſt. Servator enim noſter juxtà promiſſionem per Oſeam factam, atteſtante Paulo ad Epheſios 5. Eccleſiam verè ſibi deſponſavit: ideòque principalis eſt ejus Sponſus & unicus in illâ ſignificatione. Nec tamèn deſinit ejus Vicarius, miniſte-

 rialiter

rialiter saltèm, ejus Sponsus & esse & dici; eo sensu, quo quilibet Episcopus cum suâ Ecclesiâ matrimoniũ spirituale inire dicitur, quod per Electionem inchoatur, per Confirmationem ratificatur, & per Consecrationem consummatur c. ult. de Transl. Præl. Cùm autèm Summus Pontifex universalis Ecclesiæ sit Episcopus, meritò & universalis Ecclesiæ Sponsus appellatur: Christo minimè secluso, quod Bellarmino (ut legenti cuilibèt constare poterit) mendaciter imponit. Eodem modo intelligendum est, si fortè alicubi Leo de tribu Judâ, radix David, Salvator Sion, aut alio simili elogio vocitetur. Citat Conc. Lateranense sess. 10. Quinque Lateranensia percurrimus, nec simile quid reperitur. Doctor noster Delphicus, hìc & alibi frequenter falsitatis convincitur. Vndè sufficienter colligere est, quàm immeritò, in antiquum Ecclesię usum insurgat, contentus maledicere, cùm malè facere non possit. Quod autem Dominum Deum nostrum vocari se permittat Papa, in gloss. Clem. Cum inter. sine titulo citatæ, gratis asseritur: cùm nulla sit ex omnibus Clementinis,

mentinis, quæ sic incipiat. Et quamvis in aliquâ glossâ hujusmodi quidpiàm reperire esset, id permittere Summus Pontifex, ideò dicendus non esset: certum est enim quod nulla glossa à Sede Apostolicâ fuerit approbata; nec usquàm apud Catholicos majorem habuit authoritatem, quàm Auctor aliquis particularis. Quàpropter, si ità est, particularis abusus est, quales defendendos, ut sæpè dictũ est, non suscepimus. Abusus, inquam, licèt fortè potiùs in modo loquendi, quàm in re. Manifestum est enim, quod nullus umquàm Catholicus existimavit, Papam dici aut esse Deum, nisi forsan in significatione latissimâ, sicùt de hominibus Propheta aiebat, *Ego dixi, Dii estis*. Aut intelligendo Deum, pro Dei Vicario, vt intellexit superiùs pag. 172. Areopagita, Deum pro Angelo qui loco Dei apparebat: aut sicùt secretius Regis Consilium, sub ipsiusmet Regis nomine decreta sua edit, cum ipsa, ut plurimùm, Rex nequidèm viderit.

MOTIVVM XXXV.

QVod plenitudinem potestatis in cælo & in terrâ, atquè in jure dispensandi facultatem usurpet, utpotè qui sibi videatur esse suprà jura. Quod Sacræ Scripturæ admittendæ non sint, nisi de suo judicio: Quod can. Si Papa. dist. 40. *expressè habeatur*, Si Papa suæ, & fraternæ salutis negligens, deprehenditur inutilis, & remissus in operibus suis, & insuper â bono taciturnus, quod magis officit sibi & omnibus: nihilominùs innumerabiles populos catervatim secum ducit, primo mancipio gehennæ, cum ipso plagis multis in æternum vapulaturus. Hujus culpas istîc redarguere præsumit mortalium nullus: quià cunctos ipse judicaturus, à nemine est judicandus, nisi deprehendatur à Fide devius. *Vbi Pontifex à Fide posse deviare indicatur: cùm tamèn Catholici sustineant, eum errare non posse, non sine manifestâ contradictione.*

RES-

RESPONDETVR.

Et Pontificiæ potestatis amplitudo confirmatur. An & quomodò Papa errare poßit?

PLenitudinem illam potestatis habuit D. Petrus, cui dictum est Matth. 16. 19. *Quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumq; solveris super terram, erit solutum & in cælis.* Qui autèm *quodcumq;* dicit, nihil excipit. Christus qui eam auctoritatem absque dubio concedere poterat, *quodcumq;* dixit, ergò plenitudinem potestatis Petro, & per Petrum legitimis ejus successoribus concessit. Neque enim solo tempore Petri, externo regimine moderandus erat Ecclesiæ clauus: sed eadem duratura erat usquè ad mundi finem visibilis gubernatio: ergò in capite visibili par & ęqua potestatis plenitudo requirebatur in progressu, quæ à principio: ergò Summus Pontifex verus Petri successor, & Christi Vicarius non usurpato, sed pleno jure il-

lam plenitudinem ſibi vendicat. Atquè adeò per illam non ſolùm Leges condere, ſed & in juribus humanâ voluntate inductis diſpenſare abſquè cõtroverſiâ poteſt. Porrò ſi magnæ, ut volunt Sectarii, arrogantiæ eſt, Romanum ac Vniverſalem Eccleſiẹ Paſtorem ſibi vendicare jus declarandi, quęnam Scripturæ, ut Canonicæ recipiendæ ſint: quamvis hactenùs eâ auctoritate uſus non ſit, niſi re maturè prudenterq; in Oecumenicis Conciliis conſultâ & conſideratâ. Quantæ quæſo erit audaciæ homuncionem aliquem privatum & vilem, ſibi hanc auctoritatem arrogare (quod inter hæreticos frequens eſt) particulari ſuò ſpiritu ductum, modò hunc, modò illum Scripturę librum, puta Machabæorum, reprobare, aut admittere? modò hanc, aut illam Epiſtolam in Canonicam recipere, aut proùt lubet rejicere? Æquiſſimum hâc in parte judicem, quamvis à Fide alienum propono Potentiſſimum Perſarum Regem, qui in quâdam Epiſtolâ ad Summum Pontificem per Religioſum noſtrum directâ, (teſtis ocularis loquor, hanc enim vidi, tenui, ac legi)

inter

inter ceteros honoris titulos, quos Vicario Christi tribuebat, iste non erat infimus, *Ad quem pertinet interpretari sacram Scripturam, & verum ejus sensum declarare.* Hanc veritatem vidit infidelis, quam Hæreticorum & Sectariorum oculi non capiunt. Vndè fit, quod in rebus Fidei etiàm vento instabiliores hùc & illùc ferantur, utpotè quibus in dubiis suis nullum umquàm sit certum refugium. Econtrà Orthodoxi, judicio Apostolico Pontificio & Pastorali stant, ut falli non possint. Promisit quippè Christus suis Apostolis & Pastoribus quos constituit perpetuum in dijudicandis controversiis, & quâlibet re definiendâ subsidium, Matth. 28. 20: *Eccè ego vobiscum sum omnibus diebus, usquè ad consummationem sæculi.* Et Luc. 22. 32. Promisit idem Petro & in eo omnibus ejus successoribus: *Ego autèm rogavi pro te, ut non deficiat Fides tua.* Deniquè super hanc petram ædificavit Christus Ecclesiam suam, Matt. 16. 18. *Et portæ Inferi non prævalebunt adversus eam.* Quamobrem infallibile planè cuilibèt rectè sentienti esse debet, visibile Christi in terris caput, quatenùs tale est, Papam

videlicèt ut Papam aliquid ex Cathedrâ dictantem errare non posse. Hoc quippè exigebat visibilis Ecclesiæ regimen, non solùm Petro, sed & ejus successoribus promitti & concedi: eâque ratione Ecclesia Catholica à S. Paulo 1. Timot. 3. 15. rectè & verè, *Columna & Firmamentum veritatis* appellatur. Neque supradictę doctrinę adversantur verba, quæ ex ca. Si Papa. objiciuntur: *Nisi deprehendatur à Fide devius.* Quoniàm non est contrà Catholicam doctrinam, si quis asserat, Papam ut hominem posse errare, aut esse hęreticum; quod tamèn hactenùs visum non fuit: sed solùm in id communis Catholicorum sententia conspirat, ut affirment Pontificem, sive hæreticus esse possit, sive non, non posse ullo modo definire aliquid hæreticum à totâ Ecclesiâ credendum. Quod saltèm sufficit, ad infallibilitatem doctrinæ universali Ecclesiæ propositæ stabiliendam. Sicùt & hoc saltèm necessariò concluditur, ex locis Scripturæ superiùs memoratis, quæ Ecclesiæ ejusque capitis astruunt firmitatem, & certitudinem. Postremò non est quod stomachum tuum

moveat,

moveat, quod Canone allegato dicatur, Papam à nemine esse redarguendum. Moneri quidèm potest per fraternam correctionem; sicùt aliquandò Paulus Petrum monuit, ut testatur Hieron. Epist. ad Augustinum, quæ habetur inter Epistolas Augustini undecima, & Aug. Epist. 19. ad Hieron. & Gregor. Homil. 18. in Ezechiel. Verùm in judicio redargui aut judicari non potest, eo quod non habeat quempiàm se superiorem. Imperator Pontificię potestati subjicitur: nam, ut inquit Ambr. concione de Basilicis non tradendis hęreticis, in fin. Tom. 5. *Imperator bonus intrà Ecclesiam est, non suprà Ecclesiam*, multò minùs suprà Ecclesiæ Pastorem. Greg. Nazianz. *Vos*, inquit, *oues nolite pascere Pastores, neque super terminos eorum eleuemini: nolite judicare Iudices, nec leges feratis Legislatoribus*. Bernar. Epist. ad Conradum Imperat. *Omnis anima*, inquit, *potestatibus sublimioribus subdita sit. Quam sententiam cupio vos custodire in exhibendâ reverentiâ Christi Vicario, sicùt ipsam vobis vultis ab universo servari imperio*. Et in Conc. Synuessano communi & concordi voce Patres proclamarûnt,

Prima Sedes à nemine judicatur, nequè ab Augusto, nequè à Regibus, nequè ab omni Clero, nequè à populo. Quandò verò Pontifices ad decernendas res Fidei, & ea quæ pertinent ad regimen universalis Ecclesiæ procedunt, non id faciunt temerè, nequè ex proprio capite: sed adhibito gravissimorum Prælatorum & Doctorum consilio, qui scrutantes Scripturas, juxtà consilium cœlestis Magistri nostri Iesu Christi, necnon doctrinam Sanctorum Patrum, omnia dilucidāt, ut consona sint S. Litteris, & Apostolicis traditionibus. Et his omnibus, quasi quibusdàm dispositionibus præmissis, tādèm Spiritu Sancto afflante aliquod decretum Apostolicum ferunt. Dices quomodò fieri potest, quod decreta illa Spiritu Sancto dirigente fiant, cùm sæpè viderimus ea immutari, & quod ab uno Pontifice statutum est, áb alio abrogari: nec tamèn Spiritus Sanctus sibi ipsi contrariari possit. Resp. In materiâ Fidei, maximè in substantialibus, nihil unquàm immutari: licèt nonnulla circà mores, quæ pro ratione temporum convenientia videbantur, successione eorumdem, ut inconvenien-

venientia abrogentur. Contingit etiàm in rebus Fidei, ut ea quæ minùs clara populo credenda antè proposita sunt, Deo illuminante Ecclesiam, ut optimè advertit Hieron. hoc in dies fieri, magis inclarescant.

MOTIVVM XXXVI.

QVod Romanus Pontifex propter supremam illam potestatem, quam sibi ascribit, præsumi possit esse ille de quo Paulus 2. ad Thess. 2. 3. Nisi venerit discessio primùm, & revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui adversatur, & extollitur suprà omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, ità ut in templo Dei sedeat, ostendens se tamquàm sit Deus. *Quod Innocentius III. in Bullâ, quæ extat in tom. 3. Concil. distribuat augmenta gloriæ, his qui ad bellum transmarinum se conferrent. Et quod in Coronatione Pontificum ipsis dicatur*, Scito te esse Patrem Principum & Regum, mundi Gubernatorem, & Christi in terris Vicarium. *Quod Bonifacius VIII. postquàm habitu Pontificali indutus, & triplici coronâ caput ejus redimitum fuisset, Imperiali veste or-*

natus

natus, coronatus & armatus, tamquàm in scœnam prodierit, & alterâ manu gladium, alterâ mundi globum sustinens exclamaverit, Eccè duo gladii hîc. Vides Petre tuum successorem. Vides Christe tuũ Vicarium. *Quod sub æternæ damnationis comminatione interdixerit, nè de supremo ejus tùm in spiritualibus, tùm in temporalibus principatu disputetur. Quod hic modus agendi non redoleat humilitatem & mansuetudinem Christi, quam commendatam reliquit Math.* 11. 29. Discite à me, quià mitis sum & humilis corde: *nec quam præseferebat in suis epistolis, dùm vocaret se* Servum servorum Dei. *Quo titulo etiàm omnes ejus successores usi sunt, cùm tamèn prætendant esse Domini Dominorum: & in dominationis hujus signum Imperatorem, Reges, & Principes, ac digniores, qui consecrationi intersunt, sibi equam ascendenti & descendenti, quasi famulas ephippium tenere Papa jubet. Quod Imperator tertiò coronandus Romam ingrediens Papam in theatro cum Majestate sedentem, Cardinalibus stipatum, nudo capite, ter genu flexus salutat, & pedes ejus exosculatur. Quod itidèm in consecratione Pontificum, dùm solemni ritu, & processionaliter progre-*

progrediuntur Venerabile Sacramentum antè ſe præmittant inter plebem. Ipſi verò Cardinalium, Patriarcharum, Epiſcoporum, & nobilium catervâ ſtipati, in equo albo magnificentiſſimè phalerato ſubſequantur. Quod hæc ſuperbia tolerabilis eſſet, ſi ſolùm ſuper Imperatores, Reges, & Principes ſe diffunderet: ſed quod intolerabilis ſit, dum ſuprà Deum, cujus poteſtatem ſibi arrogant, efferuntur. Omittimus meras nugas alias reſponſione indignas.

RESPONDETVR.

Iterùm de Papæ primatu, & de ſucceſſione continuâ. Pompa ejus exterior laudabilis: nec ideò eſt Antichriſtus.

SI Sectarii noſtri oculo ſimplici, quem turbida paſſio non faſcinaret, ſummum illum Chriſti in terris Vicariatum contemplarentur, non utiquè ſic ignorantes blaſphemarent. Converterent procùl dubio inveteratum odium in piam venerationem, & mente ſaniori Fidem amplecterentur quam ſpernunt. *Exacuerunt ut*

gladium

gladium linguas suas, Pſ. 63. 4. *Venenum aſpidum ſub labiis eorum, quorum os maledictione & amaritudine plenum eſt.* Pſal. 13.3. Improperant Vicario Chriſti, & ex conſequenti ipſimet Chriſto Domino. Dicent fortaſsè ſicùt Judæi Pilatò, Joan. 19. 21. *Noli ſcribere Rèx Iudæòrum, ſed quià ipſe dixit, Rex ſum Iudæorum.* Pontifex Romanus non eſt Vicarius Chriſti, ſed ipſe ſè Vicarium facit. Verumtamèn etiàm ipſis invitis, veritas hæc eſt luce meridianâ clarior. Gaudet tali dignitate, Chriſtus ad eam ipſum evexit, hanc ad noſtra uſquè tempora ſine interruptione continuatam, cum communi Sanctorum Patrum conſenſu, & unanimi populorum acclamatione retinet. Soli Novatores in re tàm clarâ cœcutire malunt, & contrà omnium antiquorum & modernorum torrentem contendere. In illam Eccleſiæ petram acies ſuas dirigunt, non ignorantes quod eâ poſitâ, corruat omnium hæreticorum vana præſumptio. Manet tamèn inconcuſſa, & quâlibet caute firmior impios conatus retundit. Nè tamèn hæc ſine fundamento dicere videamur, lubet altiori indagine

indagine paulò maturiùs rem discutere, legitimam à Petro Christi Vicariorum successionem indagare, & Romani Pontificis auctoritatem stabilire. Cùm Christus Joan. 21. 14. de instituendâ Republicâ Christianâ, & Ecclesiâ, quam proprio sibi sanguine desponsavit, erigendâ cogitaret; idoneum Pastorem, qui loco suo pòst gloriosam Ascensionem visibiliter gubernaret electurus, virum divini amoris zelo & charitate, quę virtutum regina est, flagrantem præficere voluit. Et quamvis scrutator ille cordium satis nosset, quantùm Petrus eâ in virtute excelleret; placuit tamèn quasi quoddàm examē super ejus idoneitate præmittere, per tertiò repetitam illam interrogationem, *Petre amas me?* Annuente Petro semèl & iterùm, bis respondit, *Pasce agnos meos.* Quasi diceret, Constituo te Pastorem agnorum meorum universalem, quos sivè ex populo Judaico, sivè ex Gentilitate congregabo: non horum aut illorum, sed omnium: indistinctè enim loquitur; sed nec ibi substitit. Tertiò interrogavit, *Petre amas me?* & tertiò affirmanti ait Christus, *Pasce oues meas.*

meas. Quarè hâc vice oves meas, & non agnos meos? Hęc est differentia inter oves & agnos, quod oves sint agnorum matres. Per eas itaq; non ineptè intelligere possumus Ecclesię Pręlatos & Doctores, qui quâ docẽdo, quâ regendo, Christo & ejus sponsæ filios spiritualiter generant & nutriunt. *Pasce* itaquè *oves meas*, hoc est, Constituo te Pastorem omnium Pastorum, qui singularibus præsunt Ecclesiis, sicùti anteà agnis te Pastorem præfeci. Rursùs Math. 16. 18. in solemnissimæ illius professionis Fidei, quàm Petrus collegii Apostolici nomine fecit, præsentem promissionem, Christus in hæc verba prorupit, *Et ego dico tibi, quià tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ Inferi non prævalebunt adversus eam*, & v. 19. *Tibi dabo claves Regni Cælorum: & quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælis: & quodcumq; solveris super terram, erit solutum & in Cælis*. Quid luculentiùs & manifestiùs? Profectò efficacioribus verbis significari non posset illa supereminens potestas, quàm Petro conferebat, super bonorum spiritualium distributionem, ac myste-

mysteriorum Dei dispensationem. Hanc ipsam plenitudinem potestatis, à Petro in successores exindè, Deo ita disponente, derivatam Novatores admittant necessum est. Si enim Respublica quælibet temporalis, ut persistat in materiâ regiminis, exigat in suis moderatoribus, nedùm primis, sed & succedentibus, auctoritatem leges condendi & abrogandi pro temporum discrimine, sontes plectendi, benè meritos remunerandi; quidni illud ipsum exiget Respublica Christiana à Christo Domino, cui *nullus similis in legislatoribus*, Iob 36.22. rectissimè instituta, quæ perseveratura sit usquè ad consummationem sæculi? Certè potestatem illam Petro & successoribus ejus dandam multis antè seculis vaticinatus est Isaïas cap. 59.21. *Spiritus meus, qui est in te, & verba mea quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis seminis tui, dicit Dominus amodò, & usquè in sempiternum.* Quod etiàmsi de Christo secundùm litteram intelligatur; cùm non nisi spiritualiter genuerit, de illâ Pastorum & Doctorum, quos Ecclesiæ dedit, continuâ & perenni

ſucceſſione, etiàm appoſitiſſimè, & quidèm litteraliter intelligendum venit. Neque enim minùs Clementiſſimus Deus Eccleſiæ ſponſæ ſuæ providit, quàm Judęorum Synagogę olim, in quâ ſemper illam Pontificum ſucceſſionem, uſque ad ejus interitum conſervavit: ad quos in dubiis recurri voluit, ut patet Deut. 17. 8. *Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam &c.* & 9. *Venies ad Sacerdotes Levitici generis, & ad judicem qui fuerit illo tempore,* (nota) *quæreſq; ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem*: & v. 10. *Et facies quodcumq; dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus:* & v. 12. *Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui pro tempore miniſtrat Domino Deo tuo,* (nota benè) *decreto judicis morietur homo ille.* Porrò ſi illum ipſum Sacerdotem, & præcipiendi auctoritate, & in rebus Fidei definiendis aſſiſtentiâ ſuâ particulari Deus non muniviſſet, expoſuiſſet populum manifeſtiſſimo errandi periculo. Hoc autèm adeò conſueverat Omnipotens Deus, ut cùm Synagogam, tamquàm adulteram jam repudiaret,
vix

vix potuisse abstinere videatur, quin ultimum suum Pontificem, si non in omnibus, saltèm in aliquo assistentiæ suæ munimine adhùc honoraret. Cayphas enim, etsi iniquissimus esset, utpotè qui ipsum Dominum vitę morti adjudicârit; attamèn tamquàm caput languidum pereuntis Synagogæ, adhuc saltèm quantùm ad hoc, assistentiam habuit à Spiritu Sancto; & fuit præco divini & æterni decreti, cùm hæc verba protulit: *Expedit ut unus homo moriatur pro populo, nè tota gens pereat.* Quod advertit Joan. 11. 51. dicens: *Cùm esset Pontifex anni illius, prophetavit.* Illa enim sententia, prout originem ducebat ex ipsius Cayphæ mente, plena fuit malitiâ, ambitione, & odio in Christum: sed ut proveniebat ex æterno divinæ Majestatis decreto, ex infinitæ bonitatis fonte emanabat. Fuit tamen promulgata per ipsum Caypham potiùs quàm per alium, eo quod *esset Pontifex anni illius.* Vt ostenderet Deus, quomodò antecessores ejus, dùm adhùc vigeret Synagoga, assistebat. Quandoquidèm ergò Christus ancillam cum liberis suis, id est, Synagogam ejecerit;

rit, & liberam, videlicèt Ecclesiam Catholicam pretio sanguinis sui sibi copulârit, cùr non dederit liberę, quod ancillæ concessit? Illa umbra fuit, hæc veritas: nihilominùs illa ininterruptam se mutuò succedentium Sacerdotum seriem, ad quos in dubiis semper recursum est, recensuit; indesinens divinę assistentiæ munus ad occasum usquè persensit; in suorũ rectorum certitudine & infallibilitate gloriata est, Pontifices Prophetas habuit & singulos Divinum numen spirantes: ut non abs re auream laminam in pectore gestarent, jubente Deo, in quâ inscribebatur VERITAS, non bonitas, non sanctitas, aut aliud quoddàm ex divinis attributis: quià in eo qui ad clavum regiminis Ecclesiastici sedet, non tàm necessariò requiritur, ut à Deo in bonitate & sanctitate morum dirigatur, quàm in certitudine & infallibilitate doctrinæ. Cùr non Ecclesia Christi sponsa, filia gratię, tanto privilegio gaudeat, cùm non ignorarît Christus Petri naviculam variis tempestatibus jactãdam, Petrum ipsum brevi è medio tollendum, & martyrii palmâ decorandum! Oportuit indubiè

indubiè, ſi non perſonam eamdem, ſaltem dignitatem, authoritatem ac poteſtatem in ſucceſſoribus eamdem perpetuò tueri & conſervare, nè præda Inferis tàm opima cederet, ac populus Chriſtianus infinitis erroribus obnoxius, velùt ovis erratica, & paſtore deſtituta, variis dogmatum alienorum ventis circumferretur. Damnum ſanè non corporale, ſed ſpirituale; non temporalis, ſed æterni boni: ac proindè quod tantò magis ab infinitâ divinę providentię bonitate conveniebat impediri. Sæcularis dignitas temporali ſubditorum gubernationi tantùm principaliter incumbit, nequè ulla facta eſt ipſi (de quâ conſtet) ſucceſſionis duraturæ promiſſio. Pontificia autem majeſtas animas ad æternam dirigit ſalutem, & adverſus eam certum eſt portas Inferi numquàm prævalituras. Videmus tamèn, Deo ità diſponente, Imperatorum ſucceſſionem à Julio Cæſare ad nos uſquè deductam: videmus longas Regum ſeries à plurimis ſæculis ad præſens uſquè derivatas. *Numquid*, ajt Apoſtol. 1. Cor. 9.9. *de bobus cura eſt Deo*, aut de rebus temporalibus? Ità profectò cura eſt ipſi:

 quan-

quandoquidèm illa Regna & Imperia tamdiù conservavit. Sed longè major de spiritualibus: ideòque multò sollicitiùs Pontificiam successionem hùcusque sine interruptione perduxit, & ad finem usquè mundi perducturus est, juxtà suam promissionem, quæ nec fallere, nec falli potest. Necessarium itaque planè est, Romanorum Pontificū illibatam successionem in unitate Fidei, in unitate doctrinæ, in unitate potestatis & auctoritatis admittere: nisi malis Deum mendacii & infidelitatis reum agere, cùm promiserit Matth. ult. ult. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usquè ad consummationem seculi.* Et Mat. 16. 18. *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ Inferi non prævalebunt adversùs eam.* Certè hanc gloriosam successionem Sanctus Irænæus coætaneus Sancto Polycarpo Sancti Joannis Evangelistę discipulo enixissimè veneratus est lib. 3. ca. 3. his verbis: *Sed quoniàm valdè longum est, in hoc tali volumine omnium Ecclesiarum enumerare successiones; maximæ & antiquissimæ, & omnibus cognitæ à gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo Romæ fundatæ & constitutæ*

stitutæ Ecclesiæ, eam quam habet ab Apostolis traditionem, & annuntiatam hominibus Fidem, per successiones Episcoporum pervenientem usquè ad nos indicantes; confundimus omnes eos, qui quoquo modo, vel per sui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem & malam sententiam, præterquàm oportet, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undiquè Fideles. Et S. August. tom.6. contrà Epist. Fund. c.4. *Multa sunt*, inquit, *alia quæ in ejus gremio me justissimè teneant. Tenet consensio populorum, atque gentium. Tenet authoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata. Tenet ab ipsâ Sede Petri Apostoli, cui pascendas oves suas post Resurrectionem Dominus commendavit, usquè ad præsentem Episcopatum successio Sacerdotũ*, quam absquè ullâ interruptione recenset Epist. 165. to. 2. *Si enim*, inquit, *Ordo Episcoporum sibi succedentium considerandus est, quantò certiùs & verè salubriter ab ipso Petro numeramus, cui totius Ecclesiæ figuram gerenti Dominus ait: Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: portæ Inferorum non vincent eam. Petro*

enim successit Linus, Lino, Clemens; Clementi, Anacletus; Anacleto, Evaristus; Evaristo, Alexander; Alexandro, Sixtus; Sixto, Telesphorus, Telesphoro, Iginus; Igino, Anicetus; Aniceto, Pius; Pio, Soter; Sotheri, Eleutherius; Eleutherio, Victor; Victori, Zepherinus; Zepherino, Calixtus; Calixto, Vrbanus; Vrbano, Pontianus; Pontiano, Antherus; Anthero, Fabianus; Fabiano, Cornelius; Cornelio, Lucius; Lucio, Stephanus; Stephano, Xistus; Xisto, Dionysius; Dionysio, Felix; Felici, Eutichianus; Eutichiano, Caius; Caio, Marcellinus; Marcellino, Marcellus; Marcello, Eusebius; Eusebio, Miltiades; Miltiadi, Sylvester; Sylvestro, Marcus; Marco, Iulius; Iulio, Liberius; Liberio, Damasus; Damaso, Siricius; Siricio, Anastasius. Nos quoq; per tot sæcula exindè ad nos usquè continuatam Summorum Pontificum seriem facilè, si opus foret, referremus, & penes eos absquè ullâ mutatione conservatam & intemeratam semper fuisse veram Fidem & doctrinam sanam in veritate, & unitate; non solùm secundùm substantiã, verùm etiàm secundùm modum docendi, explicandi, & intelligendi ostenderemus efficaciter. Verùm cùm nullus unquàm Hære-

Hęreticorũ contrarium efficaciter probaverit, aut probare poſſit, non videtur inſtituto noſtro cõveniẽs, hiſce diutiùs immorari. Romæ itaquè Petrus Cathedrã fixit, ut vrbs ea, quæ fuerat terrarũ Gentiumq́; domina temporalis, fieret etiàm ſpiritualis. Cathedram fixit, non cathedras, quò magiſterii & doctrinæ unitatem colligas, quam Chriſtus adnotandam reliquit Mat. 23.2. *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, &c.* Zacharias itidèm Luc. 1. 70. *Sicùt locutus eſt per os Sanctorum, qui à ſæculo ſunt Prophetarum ejus*, non per ora Sanctorum, quòd omnes ſemper quaſi unum os fuerint, ex quo perpetuò eadem veritas, eadem doctrina promanarît in poſteros. Et hanc unitatem etiàm advertit S. Cypr. lib. de unitate Eccleſiæ: *Vt unitatem*, inquit, *manifeſtaret, unam Cathedram conſtituit, & unitatis ejuſdèm originem ab uno incipientem ſuâ auctoritate diſpoſuit.* Et infrà; *Exordium ab unitate proficiſcitur, Primatus Petro datur, ut una Chriſti Eccleſia, & cathedra una monſtretur.* Et Optatus Milevitanus lib. 2. contrà Parm. circà initium: *Negare non potes, ſcire te in Vrbe Româ, Petro primo Cathedram Epi-*

ſcopalem eſſe collatam. In quâ una Cathedra, unitas ab omnibus ſervaretur &c. Vt iàm ſchiſmaticus & peccator eſſet, qui contrà ſingularem cathedram, alteram collocaret. S. Hieron. lib. contra Jovinianum: *Inter duodecim unus eligitur, ut capite conſtituto, ſchiſmatis tolleretur occaſio.* Illius unitatis rationem reddidit Paulus ad Epheſ. 4. 5. *Vnus Deus, una Fides, unum Baptiſma,* atquè adeò, ut illi plenè reſponderetur, unus Supremus in terris Judex, & viſibilis Chriſti Vicarius conſtitui debuit: cujus poteſtas indeſinenti ſucceſſione, in finem uſquè ſæculi conſervaretur: ut eſſet velùt turris Davidica, turris à facie inimici, in quâ illud Sophoniæ 3. 9. compleretur: *Reddā populis labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, & ſerviant ei humero uno.* Quaſi diceret, Dabo Fidelibus caput unum viſibile, ex cujus ore continuò pendeant, & ſub quo conveniant ad fortiter ſuſtētandam unam Fidem, unam doctrinam. Quod exactiſſimè commendatum reliquit Apoſtolus 1. ad Cor. 1. 10. *Obſecro vos fratres per nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, ut idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata: ſitis autem perfecti in*

cti in eodem sensu & in eâdem sententiâ. In unitate videlicèt Apostolicæ Ecclesiæ, de quâ illud Isa. 19. 18. *Civitas Solis vocabitur una.* Ecclesia nempè Christi, qui Sol justitiæ est, & sponsam suam jugiter illuminat, tùm per se, tùm per eos quos dedit Pastores & Doctores, velut sydera, quibus illud dicitur Matth. 5. 14. *Vos estis lux mundi.* Qui uni, ut summo Pastori subsunt, unam in uno Christo Fidem docent, *Aspicientes in authorem Fidei & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem.* Vndè optimè Angelicus Doctor super illud Hebr. 13. 9. *Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Doctrina Fidei,* inquit, *una est, quià à puncto in punctum non convenit ducere nisi unam rectam lineam. Omnes aliæ doctrinæ multæ sunt, quià à recto multis modis contingit deviare.* Et quandoquidèm veritas, secundùm Philosophum, consistat in indivisibili, hinc quicquid ab ejus tramite recedit, mendacium est. Quapropter in unicâ Romanâ Ecclesiâ, quæ una ab illâ unitate commendabilis est, veram Fidem & veram doctrinam est invenire. Vndè quamvis interdùm ejus Doctores in particularibu

ribus opinionibus, eiſque indifferentibus, quæ principiis Fidei non adverſantur, diſcrepent; cùm in his liceat cuique ſuo ſenſu abundare: conveniunt tamèn omnes in unitate doctrinæ Chriſtianæ & Apoſtolicæ, ut iis rectè & appoſitè quadret illud Eccle. 12. 11. *Verba Sapientium ſicùt ſtimuli, & quaſi clavi in altum defixi; quæ per magiſtrorum conſilium data ſunt à Paſtore uno. His ampliùs fili mi ne requiras.* Verba ſapientium, inquit, eorum ſcilicèt, quibus contigit ſapientiam invenire in loco, quem conſtituit Dominus; in Eccleſiâ, inquam, quæ eſt *Columna & firmamentum veritatis*, ab uno ſummo Paſtore de Cathedrâ Petri edocti: quales ſunt Hieronymus, Auguſtinus, Chriſoſtomus, Baſilius, & cæteri ſancti Patres, & Eccleſiæ Doctores. Cùm ergò Sedes illa ſemper fuerit radix Eccleſiaſticæ unitatis, oportuit omnes alias Eccleſias, quæ in illâ unitate Catholicâ vellent communicare, ad eam velùt notiſſimum ſignum & aquilam Imperatoriam Chriſtiani exercitus aſpicere. Ad quam etiàm perpetuò ab ipſis naſcentis Eccleſię initiis, velùt ad ſacram anchoram recurſum

ſum eſt, ut patet ex Sancto imprimìs Hieronymo, cujus unius teſtimonium ſufficiens ſit, ut quoſlibet Novatores confundat. Epiſt. igitùr de monogamiâ, ad Ageruchiam 11. cap. 3. *Antè annos plurimos,* inquit, *cùm in chartis Eccleſiaſticis juvarem Damaſum Romanæ urbis Epiſcopum, & Orientis atquè Occidentis Synodicis conſultationibus reſponderem.* Orientis & Occidentis, ut ex quâlibet parte mundi, à quâvis particulari Eccleſiâ Romanam Sedem conſultam videas: uti etiàm eumdem locum intelligit Rheatinus Epiſcopus, cúm ait; *Audis quod ex toto orbe, & ab omnibus Synodis ad conſulendam Apoſtolicam Romanam Sedem mittebatur.* Exindè verò, ubi ſe in Orientis deſerta recepiſſet Sanctus Hieronymus, ibidèm reperit admirabiles difficultates inter doctiores, circà formam & modum loquendi de myſterio Sanctiſſimæ Trinitatis: an ſcilicèt tres hypoſtaſes admittẽdę eſſent? Quæ altercatio potiùs circà modum loquendi, quàm ſentiendi de ſubſtantiâ myſterii videbatur. Quarè Epiſt. 57. & 58. ſcripſit Summo Pontifici Damaſo, cupiens ab eo edoceri modum loquendi.

quendi. *Quoniàm vetusto*, inquit, *Oriens inter se populorum furore collisus, indiscissam Domini tunicam, & desupèr textam, minutatìm per frusta discerpit, & Christi vineam exterminant vulpes: ideò mihi Cathedram Petri, & Fidem Apostolico ore laudatam censui consulendam, &c. Vbicumquè fuerit corpus, illùc congregabuntur & aquilæ &c. Apud vos solos incorrupta Patrum servatur hæreditas, ibi cespite terra fæcundo, Dominici seminis puritatem centeno fructu refert.* Et infrà: *Quamquàm igitùr tui me terreat magnitudo, invitat tamèn humanitas, à Sacerdote victimiam salutis, à Pastore præsidium ovis flagito: cum successore Piscatoris, & discipulo crucis loquor. Ego nullum primum, nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri communione consocior. Super illam petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumq; extrà hanc domum agnum comederit, prophanus est. Si quis in arcâ Noe non fuerit, peribit.* Et mox: *Quicumq; tecum non colligit, spargit.* Et in fine ejusdem: *Quamobrèm obtestor Beatitudinem tuam, per Crucifixum mundi salutem, per ὁμοούσιον Trinitatem, ut mihi epistolis tuis, sive tacendarum, sive dicendarum hypostaseon detur auctoritas.*

Hæc

Hęc Hiero. Admiremur eminentiſſimum Eccleſię Doctorē, quem totus mundus plenis faucibus maximum proclamat. Literas petit à Pontifice, quibus modus loquendi ei præſcribatur; imbutus ipſe à Deo altiſſimâ & abſconditâ maximè divinarum Scripturarum, myſteriorumq́ue intelligentiâ, linguarum Latinæ, Græcæ, Chaldaicæ, Hebraicæ peritiſſimus, cui proindè commiſſam oportuit antiqui & novi Teſtamenti tranſlationem. Addiſcant Calvinus & Lutherus, eorumq́ue ſequaces. Addiſcant Novatores, & erudiantur, vbi ſit ſapientia, *& locus intelligentiæ ejus.* Ad D. Hieron. confugerunt aliquandò ad perſcrutandas Sacras Litteras Auguſt. & pleraque alia lucidiſſima Eccleſiæ lumina: nihilominùs ipſe ſe judicio Romani Pontificis ſiſtit, de ſententiâ ſuâ non ſecurus, niſi eam ſuprà firmam petram fundet, & allidat. Verè Beatus ſecundùm illud Pſal. 136. ult. *Beatus, qui tenebit & allidet parvulos tuos ad petram.* Parvulos ſuos, diſcurſus videlicèt, & conceptus proprii intellectus adherere faciet Petræ, nempè Cathedræ Petri, quæ eſt Columna & firmamen-

mamentum veritatis; Nec solùm voluit magister admirabilis à Summo Pontifice edoceri, circà substantiam mysteriorum: sed etiàm circà modum loquendi, ut colligere est ex ejusdem epistolæ verbis, *Nescio quid veneni in syllabis latet:* Ac propterea verba exigit, quibus explicari debeant, & subjunxit, *Discernite si placet, obsecro: non timebo tres hypostases dicere, si jubetis. Cōdatur nova pòst Nicenam Fides, & similibus verbis cum Arianis confiteamur Orthodoxi.* Perpendite hyperbolem. Sciebat Papã errare non posse, ideoque asserit se recepturum quidquid è Cathedrâ dictaret. Ad eum modum quo Paulus ad Gal. 1. 8. *Sed licèt nos, aut Angelus de cælo evangelizet vobis, præterquàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* Non quod Angelus, aut ipse Paulus aliquid ab Evangelio alienum essent docturi: sed ut commendet firmiter adhærendum esse definitionibus Ecclesiæ, & doctrinæ Apostolicæ. Ità S. Ireneus expendens quamdam sententiam S. Justini Martyris lib. 4. contrà hæreses c. 14. *Præclarè,* inquit, *dixit Iustinus in libro quem scripsit contrà Marcionem, nè ipsi quidèm Domino se*

Fidem

Fidem adhibiturum, si alium Deum, præter ipsum mundi fabricatorem ei denuntiaret. Et Clemens Papa lib. 1. Epist. 58. docet hanc fuisse propositionem Apostoli Petri disputantis contrà Simonem Magum. Cùm verò Summus Pontifex Damasus distulisset respondere, scripsit Hieronym. Epist. 58. expostulans iterùm Romanæ Sedis definitionem: *Hìnc in tres partes,* ait, *scissa Ecclesia ad se rapere me festinat, Monachorum circà manentium antiqua in me surgit auctoritas. Ego interim clamito: Si quis Cathedræ Petri jungitur, meus est. Idcircò obtestor Beatitudinem tuam, per crucem Domini, per necessarium Fidei nostræ decus, per paßionem Christi, ut qui Apostolos honore sequeris, &c. mihi litteris tuis, apud quem in Syriâ debeam communicare, significes.* Nec solùm petiit sensum, sed & verba: ut colligere est ex epistolâ hanc pręcedenti superiùs citatâ: *Non sufficit sensus, ipsum nomen efflagitant.* Sicùt Hieronymus, sic semper etiàm alii Ecclesiæ Doctores, tàm Græci quam Latini, ex ore Summorum Pontificum verba vitæ deprompserunt: utpotè quibus illud Isaiæ c. 59. 21. dictum videtur; *Spiritus meus, qui est*

in te, & verba mea, quæ posui in ore tuo, non deficient de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis seminis tui, amodò & usquè in sempiternum. Ab hac unitate communionis & successionis recesserunt Hæretici, tùm antiqui omnes, tùm nostri temporis Lutherus, Calvinus, Zuinglius, Oecolampadius, & cęteri hujus farinę, eorumque discipuli, & velut inobedientes mortui sunt. *Qui enim superbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, qui pro tempore ministrat Domino, morietur homo ille.* Deuteron. 17. 12. Superbia olim Philosophos in materiâ doctrinę, teste August. lib. 18. de civit. Dei cap. 41. per sectas sejunxit: nàm Scientia inflat. Similiter Novatores spiritu superbiæ & ostentationis, in abissum divisionis, & omnium errorum pręcipites egit, velùt Babylonicę turris architectos, quos linguarum confusio derepentè sequestravit; cùm *inter superbos semper jurgia sint.* Prov. 13. 10. *Attendunt spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum in hypocrisi loquentium mendacium.* 1. Timoth. 4. 2. Profectò dicente Prophetâ Ose. 10. 2. *Divisum est cor eorum, nunc interibunt.* Superbia enim parens dissentionis

ſentionis eſt & mortis. Judam Iſcariotem imitantur, qui conquerenti Domino; *Vnus veſtrûm me traditurus eſt:* Matth. 26. 21. Reſpondit: *Numquid egò ſum Rabbi?* Animadverterunt Chriſoſt. Hieron. Euthimius in hoc cap. Matth. eum aliis Apoſtolis non ſe conformaſſe, reſpondentibus: *Numquid egò ſum Domine?* Eo quod infamis proditor, Deum ſuum traditurus, conceperat diviſionem, quam verbo & facto erat pariturus. Sic iſti reformatores Evangelii, quamprimùm ſpiritu diviſionis agitati, tranſlati ſunt ab eo qui eos *vocavit in gratiam Chriſti in aliud Evangelium.* Gal. 1. 6. Quod jàm olim nobis prędictum eſt dè illis Iſaię 22. 9. *Sciſſuras civitatis David videbitis, quia multiplicatæ ſunt.* Econtrà Catholici & Orthodoxi omnes, dùm ſunt in hoc mundo, & caliginoſò loco, ab illâ Petri Cathedrâ in unitate Fidei requirunt ſapientiam, de quâ Salomon Sap. 9. 13. *Quis hominum poterit ſcire conſilium Dei, aut quis poterit cogitare quid velit Deus.* Et v. 16. *Difficile æſtimamus quæ in terrâ ſunt, & quæ in proſpectu ſunt invenimus cum labore: quæ autem in cœlis ſunt, quis inveſtigabit? Senſum*

autem tuum quis ſciet, niſi tu dederis ſapientiam & miſeris Spiritum Sanctum tuum de altißimis? Certè Sapientia hæc non invenitur inter filios hujus ſæculi, nec *in terrà ſuaviter viventium.* Job cap. 28. verſ. 13. Tantùm eſt invenire eam in Eccleſiâ Catholicâ: in quâ Cathedra Apoſtolica, velùt Sol refulget: de quâ prædixit Zachar. 8. 3. *Vocabitur Ieruſalem civitas veritatis:* De quâ & Apoſt. 1. Timot. 3. 15. *Hæc tibi ſcribo, ut ſcias quomodò oporteat te in domo Dei converſari, quæ eſt Eccleſia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis:* Vbi eam quiſquis Fidelis & Catholicus eſt, majorum ſuorum veſtigiis inſiſtens, querit. Illa enim eſt de quâ dixit Jacob Geneſ. 28. 16. *Verè Dominus eſt in loco iſto:* Verè *non eſt hic aliud, niſi domus Dei & porta Cæli.* Hujus rectoribus dixit Chriſtus Mat. 28. 20. *Ecce ego vobiſcum ſum, omnibus diebus uſquè ad cõſummationem ſæculi.* Quorum legitima & vera ſucceſſio uſquè ad hunc Vrbanum VIII. in illâ Romanâ Sede perſeveravit & etiãnùm perſeverabit uſquè ad finem mundi. Sed forſitan objicient Sectarii. Vndè nobis conſtet Vrbanum VIII. verum eſſe Chriſti

Christi Vicarium & Petri successorem? Respondeo sufficienter constare ex eo, quod ut talis ab Ecclesiâ per totum Orbem diffusâ recognoscatur. Nequè enim Deus in re tanti momenti permiserit Fideles à veritate deviare. Nequè hoc indiget majori probatione, cum tantâ evidentiâ contestatum sit, ut non nisi cum pervicaciâ possit adversùs illam successionem contendere. Nàm si motiva Fidei, quæ humanâ cognitione & percipiuntur, & perpenduntur, Fide præcedenti credi deberent, nullum esset credendi initium, esset processus in infinitum. Cavillationes Hæreticorum in contrarium non curavit S. August. ut suprà vidimus, *Tenet me in Ecclesiæ gremio ab ipsâ Sede Petri Apostoli, usquè ad præsentem Episcopatum, successio Sacerdotum*. Noluit etiàm eas alios fideles curare, cùm dixit: *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsâ Sede Petri, & in ordine illo Patrum, quis cui successerit, videte.*

His igitùr præmissis superest ut nœniis hominis consistorialis & Ministri Delphici respondeamus: quas omnes, neglectis quibusdàm nugis, ad quatuor capita di-

ſtinctionis & brevitatis causâ reduco. Vel enim arguit Summorum Pontificum ſplendorem & magnificẽtiam, quaſi paupertati & humilitati Chriſti & ſuorum majorum minùs conſentaneam: vel eoſdem ſuperbię damnat, quod Regiæ & Imperatoriæ Majeſtati ſuam præferant dignitatem: vel quod in ipſorum coronatione major illis reverentia exhibeatur, quàm Venerabili Sacramento: vel denique, quod Chriſti Vicarii non ſint, ſed Antichriſti.

Quantùm ad pompam illam & ſplendorem externum: ille Pontificiæ Majeſtati, tàm in eorum inauguratione & coronatione, quàm deindè in exercitio Pontificalis ſtatus apprimè debetur. Quis enim dixerit Summo Chriſti in terris Vicario ſummum honorem non competere? Qui terreni Principis vices obeunt, ſive legationis provinciam, ſive regimen Regni cujuſpiàm acceptarînt, quamvis humili loco nati, & honores impenſos admittere, & non impenſos exigere poſſunt & tenentur. Si enim quæcumquè Proregi exhibetur reverentia, ipſi Regi exhiberi cenſetur: ità quæ Pontifici defertur veneratio,

ratio, non tàm in ipsum, quàm in Christum redundat, cujus Vicarium agit, ipso Christo attestante Math. 25. 40. *Quamdiù fecistis uni ex fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Sicùt & vice versâ vituperia, contemptus, & irrisiones ipsi factæ, potiùs Deum tangunt, quàm ejus vices gerentem. Hînc Zacharię 2. 8. *Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei*, & 1. Reg. 8. 7. de Samuele, *Non te abjicerunt, sed me.* Perpendant Reformati Evangelii sectatores, quem abjiciant, quem spernant, dùm Vicarii Christi *dominationem spernunt, Majestatem autèm blasphemant.* Porrò illa hoc corrupto sæculo inter plerosque consuetudo est, ut magnifico cum apparatu incedentes faciliùs venerentur & impensiùs, externo splendore ducti. Expedit autèm non modicùm subditos ad obedientiam ejus induci, cui Clementissimus Deus ad imperandum in rebus ad salutem animæ spectantibus provinciam legavit: & ad hoc plurimùm conducit apparatus iste exterior, & potestas, quo satiùs coerceantur effrenes, nè leve Christi jugum excutiant. Nec idcircò superbiæ

biȩ aut arrogantiȩ labes incurritur: ut tandèm cognovit Anachorita ille, de quo in vitis Patrum, qui dùm inanis gloriolæ tentatione pulſaretur, quod omnes in paupertate & ſui abjectione ſuperare videretur: revelatione divinâ nihilomimùs didicit, Gregorium Papam in nullo ei cedere, quin imò multò eſſe ſuperiorem. Minorem nàmquȩ affectum in divitiis & honoribus collocârat Gregorius, quàm Monachus ille in ſuâ feliculâ. Dices fortè non eſſe eamdem Eccleſiæ modernæ faciem, quȩ fuit aliquandò primitivæ: in quâ Petrum, Linum, Clementem, & cæteros Summos Pontifices uſquè ad prædictum Gregorium Fideles ſanctè & ſalubriter rexiſſe, etiàm ipſe Calvinus fatetur; in ſummâ paupertate, humili abjectione, & magnâ parcimoniâ vitam degentes ſanctiſſimam. Quaſi verò quȩlibèt rerum mutatio illicò vitio vertenda ſit. Naſcente Eccleſiâ ſuperborum & ſublimium colla humilitate Chriſtianâ Evangelicȩ veritatis jugo ſubjicienda erant: infirma enim mundi elegerat Deus, ut confunderet fortia. Verum matureſcente

& quo-

& quodammodò ſeneſcente populo Chriſtiano, per majeſtatem & ſplendorem in debitâ reverentiâ, ac reverenti obedientiâ, quò magìs divina reluceret providentia, continendi erant tranſgreſſores, nè una ovis putrida totum gregem inficeret. Eccleſię ſuę exemplum ipſe Chriſtus in hoc reliquit. Pauper & egenus natus eſt in ſtabulo: poſtmodùm magnificus & glorioſus in monte Thabor apparuit. Opprobriis ſaturatus fuit in Cruce; poſtmodùm victorē ſe exhibuit in Reſurrectione, & in Aſcenſione triumphatorem. Is etiâm fuit veteris Synagogę ſtatus, quæ ab humillimâ paupertate, ſenſim ad ſummam magnificentiam devenit. In illius primordiis Jacob poſt viſam in ſomnis myſticam ſcalam Geneſ. 28. 18. *Lapidem quem ſuppoſuerat capiti ſuo, erexit in titulum fundens oleum deſuper.* Quid hoc ędificio exterioribus oculis vilius? erat tamèn *Domus Dei & porta Cæli.* Locus verè Sanctus, in quo Angeli aſcendebant & deſcendebant, cujus ſummitati Deus innitebatur: Quid oculis internis eo glorioſius? Occulta illa & abſcondita Majeſtas externo tandèm cultu

 erat

erat propalanda. Vivente Moyſe conſtructum eſt Tabernaculum Teſtimonii & Arca fœderis. Deindè populo in infinitum pœnè multiplicato, erectum eſt ſtupēdum illud orbis miraculum, Templum Salomonis, centum quinquaginta myriadum ſumptibus expenſis. Nec pretio parcitum fuit, nec auro. Sacerdotum, Cantorum, & Cantatricum, & Sacrificiorum quotidianorum copia pœnè incredibilis. Deo ita volente, ut multiplicato populo, majus eſſet ſplendoris & magnificentiæ incrementum. Attamèn ſemper par fuit ubiquè gloria & majeſtas interna. Summitati prioris Templi Deus innitebatur: de ſecundo ſcriptum eſt Exod. 40. 32. *Operuit nubes Tabernaculum Teſtimonii, & gloria Domini implevit illud. Nec poterat Moyſes ingredi tectum fœderis, nube operiente omnia, & majeſtate Domini coruſcante.* De tertio 3. Reg. 8. 11. *Non poterant Sacerdotes ſtare & miniſtrare propter nebulam: impleverat enim gloria Domini domum Domini. Hæc autem omnia in figurâ contingebant illis.* 1. Cor. 10. 11. & exindè in Eccleſiâ Chriſti ſponsâ completa ſunt: cujus tanto major gloria eſſe

esse debuit, quanto pòst se veritas figuram, corpus umbram, Christus Moysen, gratia legem intervallo relinquit. Attamen eâdem planè ratione, majestate & splendore ejus interno invariato, exterior in dies majora sumpsit incrementa. Vidit initium sub piscatoribus: deindè auctâ Fidelium multitudine splendidior. Persecutionum nihilominùs pondere gravis, ad perfectum debitumque splendorem devenire non potuit. At demùm Regum & Imperatorum sceptris cognitâ veritate Christo subjectis, eorumdèm ac cæterorum munificentiâ & liberalitate auctæ sunt Ecclesiæ facultates. Templorum ornatus, & cultus divinus celebrior factus est, sacrificia crebriora, numerosior copia Prælatorum, status externè splendidior. Quid mirum quod præcipuus honor, splendor & auctoritas in Romanum Pontificem congeratur, qui caput omnium est? Quid mirum si sellâ aut humeris sive Principum, sive aliorum, Vicarius Christi gestetur, genuflexione, & pedum osculo salutetur, longo stipatus comitatu incedat? Quod autèm Venerabile Eucharistiæ Sacramentum, in quo

quo verum Christi corpus realiter contineri, & credimus & confitemur, in hâc solemnitate Pontificiæ coronationis præferatur (ut supponimus cùm hoc ipsum incertum sit) nihil indè sequitur vituperabile. Quid si præferatur in recognitionem collatæ tantæ majestatis & auctoritatis, ut eò flumina redeant, undè exierûnt? Visi sunt aliquandò terreni Principes subditorum suorum nuptiis interesse, sponsis primas absquè præjudicio suæ dignitatis & majestatis deferre: cùr Christus Vicarii sui inaugurationi non intersit, qui influxu interno & invisibili juxta promissionem suam eam ratificat & confirmat? Quę cùm ità sint, mirum non est Reges & Imperatores, ea Summo Pontifici exhibere obsequia, quæ omni loco & tempore à quolibèt mortalium ei debentur. Eo ampliùs, quantò Imperialis & Regia dignitas Ponficali inferior est. *Sicùt enim*, teste Angelico Doctore opusc. de regim. Princip. lib. 3. cap. 10. *anima rationalis excellit & longè superat corpus in suo esse & dignitate: ità regimen spirituale antecellit Regium & merè politicum, sive humanum.* Regimina enim, sicùt

sicùt actiones morales & humanæ, à fine speciem & excellētiam desumunt. Quantùm ergò æterna & cœlestis tranquillitas, quæ finis est regiminis spiritalis, terrenam & temporalem, quæ finis est merè politici exsuperat, tantùm Princeps Ecclesiasticus sæculares quâvis dignitate fulgentes. Summus itaque *Pontifex ex hominibus* quidèm *assumptus, pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum,* nec indebitum sumit sibi honorem, cùm sit vocatus à Deo tamquàm Aaron: adeoque jure merito Patri communi & Pastori universali Imperatores & Reges, more suorum majorum jàm à tot sæculis in Ecclesiâ servato absquè ullâ controversiâ illum honorem impendunt, juxtà monitum Apostoli Ro. 13. 7. *Reddite ergò omnibus debita, cui tributum, tributum, cui vectigal, vectigal, cui timorem, timorem, cui honorem, honorem.* Soli Sectarii resistunt potestati & Divinæ ordinationi, excutientes omne jugum, ut effrenes suos appetitus sequantur. Quibus accommodari potest illud Threnor. 1. 5. *Facti sunt hostes ejus in capite*: vel ut Septuaginta vertunt, *in caput.* Quià nimirùm ab hoc

tenet, in illo ipſo ſplendore quo pridèm. Necdùm etiàm venerunt duo illi teſtes, qui per trium annorum ſpatium amicti ſacco & cilicio, Antichriſto reſiſtent: à quo tandèm interfecti à mortuis reſurgent. Apocalyp. 2. Nequè Lutherus & Calvinus duo illi teſtes & Prophetæ fuerint, cùm nullum eis ſignum conveniat ex illis quæ ab Apoſtolo enumerantur. Reſtiterunt quidèm impudēter Pontifici; ſed non in ſacco & cilicio, cùm carnales fuerint; nequè interfecti ſunt, nequè reſurrexerunt etiamnùm. Hæc breviter de Pontificibus Romanis in genere dicta ſufficiant, de quibus latiùs apud neothericos. Nunc unico verbo reſpondendum ad illud quod Miniſter Delphicus objicit de Innocentio III. quod tom. 3. Conciliorum accingentibus ſe ad bellum tranſmarinum diſtribuat augmenta gloriæ? Nihil ſimile umquàm Innocentius III. ſomniavit. Nequè enim loco citato aliud facit, quàm polliceri rectè facientibus, ſecundùm bona opera, in cœlis ſalutis ęternę augmentum: quod Chriſtus ipſe aſſeverare non dubitavit Matth. 16. 27. *Filius enim hominis*

venturus

venturus est in gloriâ Patris sui, cum Angelis suis, & tùnc reddet unicuiquè secundùm opera ejus. Et D. Paulus Rom. 2. 6. *Thesaurizas tibi iram in die iræ, & revelationis justi judicii Dei, qui reddet unicuiquè secundùm opera ejus.* Et Sapiens Prover. 24. 12. *Qui inspector est cordis, ipse intelligit, & Servatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini juxtà opera sua.* Vt verò impostura hominis toti mundo patefiat, & ex ungue leonem quilibèt agnoscat, ipsissima Innocentii III. verba subnecto. *Nos igitùr omnipotentis Dei misericordiâ & Apostolorum Petri & Pauli auctoritate confisi, ex illâ quàm nobis, licèt indignè, Deus ligandi atquè solvendi contulit potestatem, omnibus qui laborem propriis personis subierint & expensis, plenam suorum peccaminum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti & confessi, veniam indulgemus, & in retributione justorum salutis æternæ pollicemur augmentum.* Aliud est distribuere, aliud polliceri. Distribuit Innocentius ex thesauro Ecclesię Indulgentias, juxtà potestatem (ut suprà vidimus pag. 160.) sibi ab antiquo concessam. Augmenta verò salutis æternæ non distribuit, sed pollicetur. Sicùt & ego Emanueli

Emanueli nostro, si convertatur & in sancto proposito usquè in finem perseveraverit, vitam æternam polliceor. Si verò prætereà heroïcis virtutibus, atquè pluribus bonis operibus incubuerit, juxtà opera sua, augmenta gloriæ promitto. Circà Bonifacii VIII. gesta quæ nobis obtrudit, authorem suum in promptu habet Carolum Molinæum Gallum, juxtà indicem librorum prohibitorum in primâ classe, graviter de hæresi suspectum. Certè in his & in multis aliis, homini malè fido ægrè fido, præsertim quod tàm malæ causæ pejus patrocinium quærat.

MOTIVUM XXXVII.

QVod Romanus Pontifex vendicet sibi potestatem, quam etiàm alii Sacerdotes exindè participant, rerum substantias remanentibus iisdem accidētibus immutandi. Quàm immutationem Romana Ecclesia vocat Trāsubstantiationem: res, ut putat, inaudita. Quod nequè in veteri, nequè in novo Testamento, nequè juxtà naturalem rerum ordinem, nequè supernaturalem, Deus umquàm quid similè fe-

cerit. Quod ut ignaris hoc persuadeatur, oporteat adimere iis usum sensuum. Quod illud inter regulas Societatis JESV *proponatur, quo in Fide Romanæ Religionis confirmentur; quod si Ecclesia Catholica definiat aliquid esse nigrum, quod oculis nostris videatur esse album, potiùs nigrum credant quàm album. Quod Gabriel Biel super Canonem Missæ, dicat cœlos ad verbum Sacerdotis esse apertos, & majoris eum esse potestatis, quàm Angeli aut Diva Virgo: quæ etiàmsi omnem creaturam superet plenitudine gratiæ; cedat tamen illis, quibus regimen Ecclesiæ commissum est circà executionem mysterii. Invehitur deindè in similes plures modos loquendi Catholicorum, ut quod eadem potestas tàm malo quàm bono Sacerdoti conveniat, ad quorum verba Cœli aperiantur. Quod Romana Religio destruat plures articulos Symboli Apostolorum. Quod corpus illud quod Sacerdos sumit in Mißâ, non sit de semine David, nequè conceptum de Mariâ virgine, nequè in ipsius utero formatum, sed quod sit panis coctus inter duo ferra, &c. qui distribuatur inter viginti millia communicantium, si urbem unam spectes: si verò totum mundum inter infinita: atquè panem illum faciant infinitum & Deum. Quod*

contrà

contrà Articulum illum Fidei: Sedet ad dexteram Dei Patris, *Christum ponant in pluribus locis. Pleraſq; ſimiles nugas homine ſerio indignas ſiccè prætereo, quod reſponſum non mereantur. Eccè, Candide Lector, argumenta quibus Catholicam veritatem, circà Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum, hic conſiſtorii Delphici Doctor demoliri conatur.*

RESPONDETVR.

Ex Fide potiùs quàm ex ratione, & naturâ, Corporis Christi in Euchariſtiâ veritatem, quæ hîc oſtenditur, eſſe indagandam.

IN Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & Deum ipſum, relictis creaturis, modò virulentam linguam convertit. Molitur ab Eccleſiâ divinum æternæ hæreditatis pignus, & miſeræ hujus viæ, vitæque ſolatium quàm maximum dimovere. Stulti Novatores & tardi corde ad credendum, inſaniunt in his, quæ tàm apertè ſcripta ſunt in ſingulis quatuor

cerit. Quod ut ignaris hoc persuadeatur, oporteat adimere iis usum sensuum. Quod illud inter regulas Societatis JESV proponatur, quo in Fide Romanæ Religionis confirmentur; quod si Ecclesia Catholica definiat aliquid esse nigrum, quod oculis nostris videatur esse album, potiùs nigrum credant quàm album. Quod Gabriel Biel super Canonem Missæ, dicat cœlos ad verbum Sacerdotis esse apertos, & majoris eum esse potestatis, quàm Angeli aut Diva Virgo: quæ etiàmsi omnem creaturam superet plenitudine gratiæ; cedat tamen illis, quibus regimen Ecclesiæ commissum est circà executionem mysterii. Invehitur deindè in similes plures modos loquendi Catholicorum, ut quod eadem potestas tàm malo quàm bono Sacerdoti conveniat, ad quorum verba Cœli aperiantur. Quod Romana Religio destruat plures articulos Symboli Apostolorum. Quod corpus illud quod Sacerdos sumit in Missâ, non sit de semine David, nequè conceptum de Mariâ virgine, nequè in ipsius utero formatum, sed quod sit panis coctus inter duo ferra, &c. qui distribuatur inter viginti millia communicantium, si urbem unam spectes: si verò totum mundum inter infinita: atquè panem illum faciant infinitum & Deum. Quod contrà

contrà Articulum illum Fidei: Sedet ad dexteram Dei Patris, *Christum ponant in pluribus locis. Plerasq́; similes nugas homine serio indignas siccè prætereo, quod responsum non mereantur. Eccè, Candide Lector, argumenta quibus Catholicam veritatem, circà Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, hic consistorii Delphici Doctor demoliri conatur.*

RESPONDETVR.

Ex Fide potiùs quàm ex ratione, & naturâ, Corporis Christi in Eucharistiâ veritatem, quæ hîc ostenditur, esse indagandam.

IN Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & Deum ipsum, relictis creaturis, modò virulentam linguam convertit. Molitur ab Ecclesiâ divinum æternæ hæreditatis pignus, & miseræ hujus viæ, vitæque solatium quàm maximum dimovere. Stulti Novatores & tardi corde ad credendum, insaniunt in his, quæ tàm apertè scripta sunt in singulis quatuor

Evangeliis, & in Epiſtolâ Pauli ad Corinthios: ut vix Grammatici ulli, quantumcùmque etiàm conarētur, verbis perſpicacioribus nobis myſterium hoc declarare poſſint. Cœnantibus diſcipulis Math. 26.26. *Accepit Ieſus panem & benedixit ac fregit, deditq́ Diſcipulis ſuis, & ait: Accipite & comedite: Hoc eſt corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit, & dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes: Hic eſt enim ſanguis meus.* Quid clariùs? non ampliùs panis eſt, non vinum: ſed corpus, ſed ſanguis. Quicùmque Chriſtiani ſunt, Chriſto credant, non ſenſibus, quos decipi frequenter contingit. Errare non poteſt Chriſtus. Via ipſe, veritas & vita eſt. Nequè quod oculis videtur, creditur. *Eſt* enim *fides ſperandarum ſubſtantia rerum, argumentum non apparentium* Hebr. 11. 1. Non apparet in hoc auguſtiſſimo myſterio corporeis oculis Chriſti corpus & ſanguis: ſufficiat Chriſtum dixiſſe. *Hoc eſt corpus meum, Hic eſt ſanguis meus*, ut ibi eſſe corpus & ſanguis ejus credantur. In hoc enim potiſſimùm enitet fides & Religionis orthodoxæ excellentia, quod ab his quæ ſuprà naturam

naturam ſunt, capiat incrementum. Vulgare Hçreticis eſt, Quod ſenſu aut ratione non capio, non credo. Intrepidè quiſquis orthodoxus eſt etiàm ea, quæ ſuprà rationem humanam ſunt, Deo revelante & dicente, quià hoc eſt, credit & ſuſtinet. Clamitet Calvinus cum ſequacibus ſuis; Figura eſt, umbra eſt, non veritas: & ſola ſibi pervicacia fundamentum ſit. Si enim ad Sanctos Patres recurrat, tamquàm hoſpes & advena, à totâ antiquitate reſpuitur, quæ ab ipſis Apoſtolorum temporibus uſquè in hanc diem hunc locum ſemper litteraliter intellexit. Si ad Sacras Litteras; velùt earum proſtitutor retunditur. Clamant Evangeliſtæ, & Chriſtum aſſeverantem inducunt, Math. 26. 26. *Hoc eſt corpus meum.* Marci 14. 24. *Hic eſt ſanguis meus*, & rursùm Luc. 22. 19. *Hoc eſt corpus meum*, & Joan. 6. 56. *Caro enim mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus.* Intellige figuratè, ſi potes. *Verè* dicit, non figuratè, non tropicè. *Verè* dicit *eſt cibus*, non verus eſt cibus: ut omnem figuram, omnem tropum, removeat, & ſe oſtendat in omni proprietate lo-

qui. Non sicùt aliàs, *Ego sum vitis vera* Joan. 15. 1. *Vitis vera*, non propriè, sed comparativè; quò se viti veræ comparet, non viti alienæ, quæ expectatata *ut faceret uvas, fecit labruscas*. Isa. 5. 4. Ita August. serm. 80. in Joannem: *Hoc est corpus meum. Hic est sanguis meus. Verè cibus, verè potus:* non comparativè, sed propriè. Nisi enim manducaveritis: quid? an figuram & imaginem? nihil minùs. *Amen Amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in nobis*, Joan. 6. 54. Verba lucè meridianâ clariora sunt: quid ad similitudines recurritur? *Ego sum*, inquit, *panis vivus, qui de Cælo descendi; si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vitâ. Litigabant ergò Iudæi ad invicèm, dicentes: Quomodò potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* Joan. 6. 51. 52. & 53. *Litigabant Iudæi*, litigant Calvinistæ. *Quomodò potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* Deus est: hoc potest, rerum substantias convertendo. Omnipotens est: panem in corporis sui, vinum in sanguinis

ſanguinis ſubſtantiam ſupernaturaliter convertit. Scandalizentur Judæi, ſcandalizentur Calviniſtæ. *Durus eſt hic ſermo & quis poteſt eum audire?* ibidèm v. 61. durus Judæis, durus Calviniſtis. Non credunt Chriſto: ſed *numquid incredulitas eorum, Fidem Dei evacuabit? abſit.* Rom. 3. 3. *Sciebat enim ab initio* JESVS, *qui eſſent non credentes, & quis traditurus eſſet eum.* Joan. 6. 65. Sciebat non credituros Judæos, non credituros Calviniſtas: potiùs eum traditu-ros: quod non raro faciunt, ubi pugionibus & gladiis ſacras Hoſtias confodiunt, & ſacroſancto Sanguine, ad miraculum interdùm effluente, in cõfuſionem veſtram ſacrilegas manus reſpergunt. *Durus eſt hic ſermo*: ſuperat captum credere nolentium: ſcandalizantur. Sed audiant Chriſtum increpantem, Joan. 6. 63. *Hoc vos ſcandalizat? Si ergò videritis filium hominis aſcendentem, ubi erat priùs?* Vtrumquè credant igitùr, vel neutrum; cùm utrumquè ſuprà captum ſenſus humani ſit. *Multi diſcipulorum ejus abiërunt retrò, & jàm non cum illo ambulabant.* Abeunt & retrò Calviniſtæ, nec cum illo ambulant. Cùr verò

ita Judæi mittentes manum ſuam ad aratrum, velùt inepti regno Dei abiêrunt retrò? Loquebatur Chriſtus de verà & reali comeſtione carnis ſuæ; illi non capiebant verbum hoc, *Durus hic ſermo.* Non poterant eum audire. Audiviſſent utiquè & intellexiſſent, (nihil enim cõtrà captum rationis dixiſſet) ſi ſymbolicè & figuratè locutus fuiſſet, non de veritate, ſed de ſimilitudine: nec tam facilè abiiſſent retrò. Sed ut oſtenderent, quod aliquid ſuprà naturam audiêrant, litigabant ad invicem dicentes: *Quomodò poteſt hic nobis carnem ſuam dare ad manducandum?* Chriſtus tamèn, qui deceptor animarum non eſt, iteratò jurejurando ingeminat, *Amen Amen dico vobis, niſi manducaveritis carnem filii hominis & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*: ut intelligant eum ſymbolicè non loqui, & credant aliquandò quod non intelligunt, etiàm renitente ordine naturæ, qui cum cœlo & terrâ tranſibit, at *Verbum Domini manet in æternum.* Pſa. 116. 2. Dubitabant ſolùm Judęi: *Durus eſt hic ſermo.* At numquàm eò impudentiæ devenerunt, quò Calviniſtæ noſtri, ut penitùs

penitùs inficiarentur, & abſolutè negarent. Hoc eſt, non corpus meum, ſed figura corporis mei: non ſanguis meus, ſed figura ſanguis mei. Nequè enìm plus Hæretici Venerabili Euchariſtiæ tribuunt, quàm mannę, agno Paſchali, & antiquæ Legis figuris. Judęus Chriſtum crucifixit inter homines viſibiliter converſantem: non veretur Calviniſta in Venerabili Sacramento realiter pręſentem, opprobriis onerare, & injuriis, ac Diomede crudelior, equis manducandum objicere. Dicet fortè non ſe Chriſtum, ſed ejus figuram prophanare. Profectò non Judaicum, non Chriſtianum, ſed diabolicum eſt Redemptoris ſui, Creatoris, & Conſervatoris imaginem contemnere: ubi *dæmones credunt & contremiſcunt*. Pro minori crimine Judęi audiverunt. Joan. 8. 44. *Vos ex patre diabolo eſtis*. Certè novum illud & Calviniſticum Evangelium, nè dicam commentum, non poſſet niſi ex reconditiſſimis Inferni cavernis prodire, quod tales inſolentias in Chriſti figuram, imò in ipſum Chriſtum exerceri adeò maliciosè permittit & docet. Alienum à Chriſto eſt, ut oſtendi,
 alienum

alienum ab Oecumenicis Conciliis, & à Sanctis Patribus: quod modò auctoritatibus paucis ex multis selectis facilè demonstrabo. Pręetereo illos qui copiosiùs hâc de re scripserunt. Sufficiet imprimis S. Cyprianus serm. de cœnâ Dom. *Panis iste non effigie* (notent Novatores) *sed naturâ mutatus, omnipotentiâ Dei factus est caro.* S Hilar. l. 8. de Trinit. *De veritate*, inquit, *carnis & sanguinis non est relictus ambigendi locus.* Eusebius Emissenus relatus in c. quià corpus. de consecr. dist. 2. *Cælestis confirmat auctoritas, quià caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Recedat ergò omne infidelitatis ambiguum, quandoquidèm qui auctor est muneris, ipse etiàm testis est veritatis: nàm invisibilis sacerdos, visibiles creaturas in substantiam corporis & sanguinis sui verbo suo secretâ potestate convertit.* Ambr. lib. 4. de Sacram. c. 4. *Panis est usitatus: sed panis iste, panis est antè verba sacramentorum. Vbi accesserit consecratio, de pane fit caro Christi.* Vnum superaddo August. serm. 28. de verbis Domini. tom. 10. *Dixi vobis, quod antè verba Christi, quod offertur, panis dicatur: ubi Christi verba deprompta fuerint, jàm non*

non panis dicitur, sed corpus appellatur. Et in Psal. 33. David *ferebatur manibus suis: manibus suis nemo portatur. Quomodò intelligatur in ipso David secundùm litteram nòn invenimus, in Christo autem invenimus; ferebatur enim Christus manibus suis, quandò commendans ipsum corpus suum ait, Hoc est corpus meum: ferebatur enim illud corpus in manibus suis.* Quod de reali & vero corpore intelligi debet, cùm alioquin David & quilibet alius sine difficultate figuram suam in manibus portare possit. Idem August. relatus in cap. utrum. dist. 2. *Corpus Christi & veritas, & figura est: veritas, dùm corpus Christi & sanguis virtute Spiritus Sancti, in virtute ipsius ex panis & vini substantiâ efficitur: figura verò est id quod exteriùs sentitur.* Deniquè Cyrillus Noster Hierosolymitanus Cathecesi 4. sic habet: *Cùm Christus ipse dicat, Hoc est corpus meum, quis deinceps audeat dubitare?* Et inferius: *Aquam olim in vinum convertit in Cana Galileæ, & non erit dignus cui credatur, quod vinum in sanguinem transmutârit?* Hęc itaquè Catholica veritas sic antiquorum Patrum & omnium Orthodoxorum semper mentibus insedit, ut
& ab

& ab invitis confessionem extorserit. Ipse Calvinus hujus acerrimus impugnator libello de Cœn. Domini, quasi palinodiam canit; rarò enim contingit mendacem sibi semper esse similem: aut saltèm testimoniorum evidentiâ convictus, sententiam suam fraudulenter texit sub nomine præsentiæ virus suum cooperiendo. *Necesse est*, inquit, *nos in cœnâ verè corpus & sanguinem Christi recipere*: & infrà: *Intelligimus Christum nobis in cœnâ veram propriamq; corporis & sanguinis sui substantiam donare.* Et in 1. ad Corinth. 2. *Concludo realiter, vt vulgò loquuntur, nobis in cœnâ dari corpus Christi.* Et lib. 4. Instit. cap. 17. §. 32. *In sacrâ cœnâ jubet me sub symbolo panis & vini, corpus & sanguinem suum sumere, manducare, ac bibere. Nihil dubito quin & ipse verè porrigat & ipse recipiam.* Audiamus ejusdem scholæ hominem, Plesseum lib. 4. de Euch. c. 2. *Dùm sacra cœna*, inquit, *ex præscripto Christi celebratur, Christum realiter & substantialiter recipimus.* Accessit his cæcus & cæcorum dux Lutherus in epist. ad Argentinenses. *Vellem*, inquit, *posset mihi aliquis persuadere nihil esse in Eucharistiâ, præter*

ter panem & vinũ: magno ille me beneficio devinciret. Iã sæpè gravibus curis in hâc materiâ desudavi, (ibidẽ testatur se quinquè annos in eo studio posuisse) *& videbã me hoc modo plurimùm posse Papatui incommodare. Verùm ego me captum video, nullâ elabendi viâ relictâ: textus Evangelii nimis est apertus.* Quod hoc Lutherus concedat, Evangelii claritas facit. Agnovit realem Christi in Sacramento præsentiam, etiàm eunte libidine in contrarium. In eo tamèn à veritate deviavit, cùm asserit panem & vinum simùl cum substantiâ corporis & sanguinis Christi remanere: ità ut simùl panis triticeus, & panis qui de Cœlo descendit, per modum unius butyracii more Belgico manducetur. Cujus asserti falsitas vel ex eo maximè colligi potest, quod id fieri deberet, vel per unionem hypostaticam, vel simplicem conjunctionem aut contiguationem. Per unionem hypostaticam fieri, dici non potest, cùm novum ibi esset mysterium Incarnationis credendũ, seu potiùs impanationis: assumeret enim Christus naturam panis, sicùt naturam humanam assumpsit: & quemadmodùm vera

vera hæc est propositio & de fide: *Verbum caro factum est*, ita etiàm illa esse deberet, *Verbum panis factũ est*. Deberet itaquè fieri per nudam conjunctionem, aut contiguationem, contrà expressam Christi mentem. Nequè enim ex eo quod panis butyro conjungatur, vel corpus aliquod alteri per penetrationem connectatur, unum aliud esse dici potest: Christo nihilominùs dicente, *Hoc est corpus meum*, *Hic est sanguis meus*, *Panis quem ego dabo caro mea est &c.* Restat ergò, ut cum SS. Patribus & totâ antiquitate dicamus, quod panis & vinum in corpus & sangninem Christi realiter convertantur & transubstantientur, unâ substantiâ in alteram transeunte vi verborum consecrationis, cùm illa Lutheri assertio & *positio* teste D. Thoma 3. p. q. 75. art. 2. in corp. *contrarietur formæ hujus Sacramenti, in quà dicitur, Hoc est corpus meum. Quod non esset verum, si substantia panis ibi remaneret. Numquàm enim substantia panis est corpus Christi, sed potiùs esset dicendum, Hìc est corpus meum.* Nec est quod in vocem illam *transubstantiatio* debacchentur hæretici (ut objectionibus

Delphici

Delphici Magiſtri tandèm ſatisfaciam) cùm rei veritas ipſi patrocinetur, & nomen ipſum cõgruentiſſimum ſit. Rem ipſam ex verbis Chriſti probavimus, quantumcùmque obganniant. Audiant tamèn iterùm S. Ambroſium validiſſimum hæreticorum malleum lib. de iis qui myſter. init. cap. 9. *Sacramentum iſtud, quod accipis, Chriſti ſermone conficitur. Quod ſi tantùm valuit ſermo Eliæ, ut ignem de Cælo deponeret, non valebit ſermo Chriſti, ut ſpecies mutet elementorum? De totius mundi operibus legiſti, quià ipſe dixit, & facta ſunt: ipſe mandavit & creata ſunt. Sermo ergò Chriſti qui potuit de nihilo facere quod non erat, non poteſt ea quæ ſunt in id mutare quod non erant? Non enim minùs eſt, novas rebus dare quàm mutare naturas. Numquid naturæ uſus præceſſit cùm* JESVS *ex* MARIA *naſceretur? Si ordinem quærimus, viro mixta fæmina generare conſuevit. Liquet ergò quod præter naturæ ordinem Virgo generavit, & hoc quod conficimus, corpus ex Virgine eſt. Quid hîc quæris naturæ ordinem in Chriſti corpore, cùm præter naturam ſit ipſe* JESVS *partus ex Virgine. Ipſe clamat Dominus* JESVS, *Hoc eſt corpus*

corpus meum. Ità præclarè S. Doctor, conversionem substantiæ in substantiam expressis verbis nos docet. Eamdem verò in sacris Litteris & aliàs auditam esse patet ex illo Joan. 2.7. quandò Christus in Canâ Galileę aquam in vinum commutavit. *Dicit eis* JESVS: *Implete hydrias aquâ: & impleverunt eas usquè ad summum: & dicit eis* JESVS: *Haurite nùnc. Vt autem gustavit Architriclinus aquam in vinum factam, & non sciebat undè esset, ministri autèm sciebant.* Vndè nec mirum esse debet, conversionem similem in hoc augustissimo Sacramento fieri; super quo facto appositissimè B. Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi. 4. Mystag. *Aquam,* inquit, *mutavit in vinum in Canâ Galileæ solâ voluntate: & non erit dignus cui credamus, quod vinum in sanguinem transmutâsset? Si enìm ad nuptias corporeas invitatus stupendum miraculum operatus est: cùr non multò magis corpus & sanguinem suum filiis sponsi dedisse illum confitabimur? Nàm sub specie panis datur tibi corpus, sub specie vini sanguis Christi: etiàmsi sensus tibi aliud renuntiet, Fides tamèn te confirmat. Pro certissimo habe panem hunc qui videtur à nobis, non esse*

esse panem, etiàmsi gustus panem esse sentiat: & vinum quod à nobis conspicitur, tamètsi sensui gustus vinum esse videatur, non tamèn vinum, sed sanguinem esse Christi. Quamobrèm non malè determinat Societas IESV, standum potiùs esse & credendum verbis Christi & definitionibus Ecclesiæ, quàm propriis sensibus, etiàm reluctantibus, cùm eos decipi in multis frequens sit. Quod autèm tanta potestas solis Sacerdotibus competat, nihil absurdi. Quod ad nutum eorum cæli aperti sint, ut rectissimè docet Gabriel Biel, nullum inconveniens. Ità & Greg. lib. 4. dialog. c. 58. *Quis Fidelium dubitare possit in ipsâ immolationis horâ ad Sacerdotis vocem cælos aperiri, in illo Christi mysterio Angelorum choros adesse, unum quid ex visibilibus & invisibilibus fieri.* Placuit Domino ad tantam dignitatem ministros suos evehere, ut instrumenta suæ omnipotentiæ; non Angelos, non B. Virginem, quibus dictum non est, *Hoc facite in meam commemorationem.* Non ignoramus quidèm solum Deum in hoc ineffabili opere per modum causæ principalis concurrere: Sacerdotes verò sive bonos, sive malos,

per modum causæ instrumentalis, non propriâ virtute, sed divinâ; ut colligere est ex D. Ambr. lib. 4. c. 4. de Sacram. *Reliqua omnia*, inquit, *quæ dicuntur, laudem Deo deferunt, oratio præmittitur pro populo, pro Regibus, pro cæteris. Vbi venitur ut conficiatur Venerabile Sacramentum, jàm non suis sermonibus Sacerdos, sed utitur sermonibus Christi. Ergò Christi sermo hoc conficit Sacramentum.* Et August. lib. de corpore Domini citatus in cap. utrùm de consecrat. dist. 2. *Intrà Ecclesiam Catholicam*, ait, *in mysterio corporis & sanguinis Domini, nihil à bono majùs, nihil à malo minùs perficitur Sacerdote: quià non in merito consecrantis, sed in verbo perficitur Creatoris, & virtute Spiritus Sancti.* Ergò Christus ipse transmutat per Sacerdotem, tamquàm per instrumentum: ut qui Pater omnium existens, Virginis filius propter nostram salutem fieri non est dedignatus; sic nec dedignatur omnium Creator pro amore nostrò à creaturâ suâ quasi creari. Non quidèm creatione propriè dictâ, cùm illa fiat de nihilo; sed per quamdam reproductionem ejusdem omninò corporis, quod ab Abraham, Davide, & gloriosâ

Virgine

Virgine Mariâ accepit. Adeoq; non Deus triticeus eſt (ut non credentes blaſphemant impii Calviniſtæ) nequè inter duo ferra formatus: ſed ille ipſe qui conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex Mariâ Virgine. Nequè opus ideò novo Symbolo Apoſtolico. Juramus omnes in verbo illius, quod in hanc uſquè diem abſquè ullâ adulteratione à temporibus Apoſtolorum ſemper in Eccleſiâ ſervatum eſt. Figura, guſtus, quantitas, & qualitas panis, remanentes pòſt conſecrationẽ, accidentia corporis Chriſti non ſunt; ſed ibidẽ divinitùs conſervantur ſine ſubjecto, ut Fides locum habeat. Quamobrẽ licèt interdùm corrũpantur, aut à muribus rodantur, aut aliud quodvis incommodum patiantur, illud Chriſto Domino, aut corpori ejus non officit: cùm glorioſum ſit, immortale & incorruptibile: nequè in Sacrâ Euchariſtiâ ſit, velùt in loco aut ſpatio circumſcriptivè ut locum occupet, ſed modo quodam ſpiritali, & ſacramentali, ut cum Theologis loquar. Hinc fit quod etiàmſi diverſis in locis plura hoſtiarum millia ſimùl eodem tempore conſecrentur, in to-

tidèm mirante naturâ, divinâ verò omnipotentiâ operante, simùl totus & idem Christus reperiatur. Non quod infinitatis attributum, soli divinitati debitum, corpori Salvatoris nostri attribuamus: cùm hostiæ quantumvis innumerabiles, numquàm infinitæ actu sint. Scimus Christum ad dexteram Patris ascendisse, undè venturus sit judicare vivos & mortuos, nequè dexteram Patris relinquere, nec ad singulas consecrationes in terram descendere, aut umquàm de facto descendisse: sed credimus & confitemur illud ipsum corpus, quod in Cœlis gloriosum sensibiliter, visibiliter, & cum omnibus suis dimensionibus & qualitatibus existit, in omnibus hostiis ritè consecratis, realiter & substantialiter reproductum esse & præsens, modo planè ineffabili, spirituali, indivisibili, sacramentali. Nec lubet ulteriùs indagare, cùm sit suprà modum & rationem humanam; mysterium Fidei, non naturæ. Sufficiat necessum est cuilibèt Orthodoxo, quod Christus asseruerit hoc esse corpus suum: eò magis quod Ecclesia Catholica, & Apostolica ità perpetuò

petuò docuerit, & Sancti Patres à ſęculo in ſæculum huc uſquè paſſim ſic cõfirmârint, ut non niſi infideli & pagano dubium eſſe poſſit. De cętero juxtà monitum Apoſtoli, captivamus intellectus noſtros in obſequium Fidei: & exiſtimamus, quod ſcrutatores majeſtatis plerumque opprimantur à gloriâ: atquè, ut dicitur Sap. 9. 16. *Difficile æſtimamus, quæ in terrâ ſunt, & quæ in proſpectu ſunt invenimus cum labore: quæ autèm in cœlis ſunt quis inveſtigabit? Senſum autèm tuum quis ſciet, niſi tu dederis ſapientiam, & miſeris Spiritum Sanctum tuum de altiſſimis?*

MOTIVVM XXXVIII.

Q*Vod Eccleſia Romana in adminiſtratione Sacramentorum tantùm à primitivâ Eccleſiâ diſtet, quantùm fœtus ſuppoſititius à legitimo; quantùm ſanus ab infirmo. Quod in Sacramento Baptiſmi conferendo tot novitates adinvenerit, quarum nullum veſtigium ſit in Sacris Litteris, aut in antiquitate fundatum: videlicèt conjurationes & exorciſmos ſalis, aquæ & olei, ut ſint ſalus mentis & corporis, ad*

ejiciendos dæmones, morbosq́ pellendos. Quod salem baptizandorum ori imponendum doceat, dicaturq́; Salutare Sacramentum ad effugandum inimicum: ità ut videatur quasi salem pro octavo Sacramento admittere. Ridet deindè Cæremonias Ecclesiæ & exorcismos quos adhibet super baptizando. Interrogat undè sciant Ministri Ecclesiæ diabolum esse in corporibus puerorum, antequàm baptizarentur? Vndè habeant quod salivam suam auribus & naribus infantium ingerere debeant? Vndè, quod oleo eorum pectora & humeros ungere? Deindè mentionem facit aliquarum quæstionum, quæ inter Catholicos proponi solent: Vtrum Baptismus validè conferatur deficiente aquâ, in urinâ, jure, lixivio, aquâ rosaceâ, nive, luto, &c. Postremò asserit, quod Catholici, omnes indifferenter utriusquè sexus, tàm Fideles, quàm Infideles, Hæreticos, & Iudæos admittant, tamquàm veros ministros Sacramenti Baptismi: imò etiàm ipsum diabolum.

RES-

RESPONDETVR.

Nostras Baptismi cœremonias non esse novas, ut sunt Calvinisticæ.

VIdetur noster Delphicus muscas imitari hinc indè volitantes, & oportunè, seu importunè omnia interturbantes, & fœdantes. Nihil relinquit intactum; optimè novit omnia carpere, sed nihil probare. Verùm priusquàm cathegoricè objecta refellam, velim respondeat hisce paucis: Cùr Calvinus ejusque discipuli, in Baptismo cœremonias adhibent, quæ nec ex præcepto Divino, nec ex antiquo Ecclesiæ usu, aut sacris Litteris præscriptæ sunt? Cùr infantem baptizandum præcisè Dominico die, ubi frequentior est populi concursus, ad Ecclesiam deferri vult? Cùr docet eos, qui infantem deferunt, debere spondere se illum in morum ac Fidei præceptis instructuros? Vndè habet, quod nomen baptizato tunc imponendum sit? Vndè quod forma, linguâ vernaculâ pronuntianda? Vndè quod oratio Dominica,

Symbolum, & nonnullæ ſimiles preces tunc recitandæ? Veſtigium in ſacris Litteris, Sanctis Patribus, ac vetuſtis Eccleſiarum ritualibus monſtret. Circà nominis impoſitionem, eam à nobis mutuavit. Reliqua undè? Orationem Dominicam, Symbolum Apoſtolorum ex Scripturâ quidèm deſumpſit; ſed baptiſmo eſſe applicanda, undè? Neque enim hęc aliundè quàm ex proprio cerebro Calvinus deprompſit. Itaque ſupponamus Pontificem aliquem Romanum cœremonias, quibus in Baptiſmo, aliiſque Sacramentis utimur, ſuâ auctoritate induxiſſe: minoriſnè ſit circà hæc Petri ſucceſſor & Chriſti Vicarius, poteſtatis quàm Calvinus? Profectò ſi mutandi fuerint Eccleſię ritus, aut novi inducendi in Rempublicam Chriſtianam, privatorum hominum & ſubditorum non fuit: ſed eorum dumtaxat, quibus Deus Clementiſſimus ligandi & ſolvendi provinciam commiſit: ne ſi hoc unicuique pro libitu liceret, brevi ſibi diſſimilis ſecundùm ſingulorum ingeniorum varietatem, Eccleſia redderetur. Quibus incommodis ſubjacere non poteſt, quandò penes

caput

caput ſolum remanet illa poteſtas. Præſertim cùm cœremoniæ illæ non ſint de ſubſtantiâ Sacramenti, nec de jure divino, ſed poſitivo. Conſtat nobis Calvinum hoc temerariè uſurpaſſe inducendo incognita & inaudita: ſed Pontificem ſuo jure hâc in parte uſum fuiſſe non ità conſtat. Quandoquidèm ſatis manifeſtum ſit, Sanctam & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam in Sacramentorum adminiſtratione vix aliis hucuſquè uſam cœremoniis, quàm illis ipſis quas continuâ ſucceſſione ab Apoſtolis accepit. Atquè adeò eas novitatis falsò accuſant. Facile verò eſt omnium pœnè illarum, non quidèm originem, ſed antiquiſſimum uſum ex probatiſſimis auctoribus oſtendere. De benedictione aquæ Dionyſius Areopagita Apoſtolis coætaneus & Pauli diſcipulus mentionem facit Eccleſ. Hierarch. c. 2. de Baptiſmo his verbis. *Sacrâ appellatione, invocationeq́ ſanctificatis aquis, cùm eas trinâ unguenti perfuſione, Crucis ſpecie perfecit, pariq́ numero, ſacroſanctarum unguenti aſperſionum, &c.* Et infrà: *Ter quidèm illum qui initiatur, demergit.* Vides, hæretice, antiquitatem: nihil

hil clariùs. Idèm etiàm docet Cyprianus lib. 1. epist. ult. Ambrof. lib. 1. de Sacram. cap. 5. Basil. lib. de Spiritu Sancto c. 27. Vbi asserit hanc esse Apostolicam traditionem, & similiter Augustinus lib. 6. contrà Julianum cap. 8. & alibi diversis locis. De sale ori Catechumeni ingerendo testatur Conc. Carthaginese III. cap. 5. Origen. homil. 6. in Ezechielem. August. lib. 1. Confess. cap. 1. *Signabar*, inquit, *jàm signo crucis ejus, & condiebar ejus sale.* Etenìm cùm sal sapientię sit symbolum, *Vos estis sal terræ*, Math. 5. 13. ori ejus, qui baptismum suscipit, imponitur, ut aptissimâ illâ cœremoniâ, donum sapientiæ, unà cum Fide cæterisque virtutibus divinitùs baptizatis infundi significetur; ipseque aliquandò mysteria Fidei cognoscat & suo tempore ore confiteantur, *Corde enìm*, teste Apost. Rom. 10. 10. *creditur ad justitiam: ore autèm confessio fit ad salutem.* Et quàmvis salutare Sacramentum ad fugandum inimicum ista salis impositio appelletur, non idcircò creditur distinctum à Baptismate constituere Sacramentum. Sed ibidèm solùm accipitur pro Sacramentali,

mentali, seu Sacramenti accidente, vel cœremoniâ. Salus etiàm est mentis & corporis ad fugandos dœmones, morbósque pellendos, non tàm vi propriâ, quàm orationis ab Ecclesiâ fusæ virtute, & Sacerdotis benedictione. Exorcismorum & conjurationum in expellendis ab homine dœmonibus efficaciam, eorumque antiquitatem ostendunt imprimis Justinus in dialog. cum Triphone. *Illi*, inquit, *per nomen* JESV CHRISTI *adjurati*, nempè dœmones, *nobis parent*. Tertull. lib. de coronâ militum & alibi. Cyprianus lib. ad Demetrianum circà medium. *O si audire & videre eos velles, quandò à nobis adjurantur & torquentur spiritualibus flagris & verborum tormentis de obsessis corporibus ejiciuntur*. Item Dionysius Areopagita loco suprà citato. Ambros. loco citato, Leo primus epist. 4. c. 7. Nazianzenus orat. in Sanct. Baptis. *Nè exorcismi medicinam respuas, nec ob illius longitudinem animo concidas*. Cyrillus Cathe. 1. *Suscipe cœlestem thesaurum, & in exorcismis studiosè versare*. Cœlestinus Primus in epist. 1. ad Episc. Gall. cap. 12. *Sive parvuli, sive juvenes ad*

nes ad

nes ad regenerationis veniunt Sacramentum, non priùs fontem vitæ adeunt, quàm exorcismis & exsufflationibus clericorum spiritus immundus ab eis abigatur. Et deniquè unus Aug. loco omnium sufficiet lib. 1. de sym. c. 1. tom. 9. *Parvuli exsufflantur, & exorcizantur, ut pellatur ab eis diaboli potestas inimica, quæ decipit hominem.* Et ibidem lib. 4. cap. 1. *Omnia Sacramenta aguntur in vobis per ministerium servorum Dei, exorcismis, orationibus, canticis spiritualibus, insufflationibus, cilicio, inclinatione cervicum, &c.* Nec desunt Concilia antiqua & œcumenica, quæ assertum nostrum stabiliant. Quale est Constantinop. II. universale can. 7. Carthaginense IIII. cap. 7. Quarè admiror Novatoris hujus perfidam temeritatem, & Calvinisticum spiritum, cui antiqua planè, ut probavimus, nova sint. Interrogat an diabolus corpus infantium invadat in ipso utero materno pòst animationem, an pòst partum? Nos parvulorum corpuscula dœmonem nec invasisse, nequè diversis motibus agitare dicimus; sed animam quę peccaverit, sive peccato originali, sive actuali mortali, fili-

am

am esse iræ, & sub inimici potestate constitutam: ac consequenter quamdam subjectionem pati, quâ dœmon sic ejus corpus & sensus præpediat, ut ad bonum reddatur inhabilior. Quod experientia docet in adultis, qui peccato mortifero obnoxii, quamdam difficultatem in exercendis operibus virtutum persentiscunt, quam in gratiâ constituti non advertunt. Per exorcismos igitùr & exsufflationes removetur & arcetur invisibilium spirituum potestas à corpusculo & sensibus parvuli, ut sic quodammodò disponatur ad sucipiendam in animâ gratiam baptismalem. Removentur impedimenta, & obices quos dœmon interdùm ad impediendum Baptismum aut effectum Baptismi solet obtrudere. Nec interest sive adhùc in utero materno infans hæreat, sive jàm natus lucem aspiciat. Dùm sub peccato originali est, æquè dominio ac potestati dœmonum subjacet utrobiquè. Sanctitas Matris illud non impedit: omnes naturâ nascuntur filii iræ, mortis & damnationis. Vndè ut eripiantur, priùs adhibemus exorcismos, deindè baptismum.

mum. Accuset nos quantùm velit Calvinus cum suis asseclis: tantumdèm olim fecit Pelagius Calvini præcursor apud Augustinum lib. 1. de nupt. & concupis. cap. 18. *Accusat Ecclesiam*, inquit, *toto orbe diffusam, in quâ utiquè omnes baptizandi infantuli, non ob aliud exsufflantur, nisi ut ab eis Princeps mundi mittatur foras.* Vestigium itaquè antiquitatis habemus, nisi nos fallat Augustinus; quod absit. Quod Sacerdos auribus ac naribus baptizandorum infantium salivam imponat, eorumque pectora, dorsum ac scapulas inungat oleo, nihil etiàm novum. Prioris meminit D. Ambr. lib. 1. de Sacram. cap. 1. Vbi refert exemplum Christi Domini, qui Marci 7. 33. muti linguam, & surdi aures sputo linivit, & sanavit, quod imitatur Ecclesia. Posterioris meminit Clemens Papa Apostolorum discipulus lib. 3. recognitionum, *Baptizetur unusquisque vestrûm in aquis perennibus, nomine trinæ Beatitudinis super se invocato, perunctus primùm oleo per unctionem sanctificato.* Chrisost. homil. 6. in cap. 2. ad Colos. *Inungitur*, ait, *baptizandus more athletarum, qui stadium jàm*

jàm ingressuri sunt. Idem docent Ambros. Cyrillus, August. & alii. Nequè indè sequitur, quod concludere tentavit, nos illis externis cœremoniis efficaciam & valorem Baptismi potiùs tribuere, quàm meritis, & pretiosissimo sanguini Salvatoris nostri JESU CHRISTI. Credimus & confitemur manifestissimè, coràm cœlo & terrâ, omnem Sacramentorum, adeoque & Baptismi virtutem ac valorem ab iisdem meritis & Christi sanguine, in nostram salutem abundè profuso, principaliter profluere: à Baptismi substantialibus materiâ, formâ, & ministri intentione instrumentaliter: à cœremoniis verò, sine quibus & validum esset Baptisma, solummodò quasi dispositivè, tamquàm causâ removente prohibens, non quidèm effectum Baptismi; sed ejus faciliorem progressum. Ad quæstiunculas illas, nescio quo fine propositas circà materiam Baptismi, uno verbo cum Theologis respondetur: necessariam esse aquam veram & naturalem, ut omnis antiquitas semper tenuit & credidit. Et probatur ex Joan. 3. 5. *Nisi quis renatus fuerit*

fuerit ex aquâ & Spiritu Sancto, &c. Vndè cùm urina, aqua rosacea, & similes mutaverint speciem, nec propriè possint dici aqua naturalis, non possunt etiàm esse materia hujus Sacramenti. Verum est, quod ob necessitatem hujus Sacramenti, si valorem præcisè spectes, omnes utriusque sexus fideles & infideles, boni & mali legitimi ministri sint, ut docet August. tract. 5. in Joa. circà med. To. 9. & cum ipso omnes Theologi orthodoxi, *Quid in Christo*, inquit, *non noverat Ioannes? potestatem Baptismi ipsum dominum habiturum, & sibi retenturum: sed ministerium planè transiturum in bonos & malos. Quid tibi facit malus minister, ubi bonus est dominus?* Dœmonem tamèn à Catholicis admitti hujus Sacramenti ministrum esse posse, falsissimum est. Nequè enim ignoramus solis Sacerdotibùs ex officio, Diaconis ex commissione, reliquis hominibus in necessitate, solisque hominibus (utpotè in quorum salutem tantùm Sacramenta instituta sint) hoc ministerium competere. Ità Conc. Florent. Tertull. Hieron. & alii.

MOTIVVM XXXIX.

Conatur probare aliquot argumentis Sacrificium Missæ in Ecclesiâ Dei non esse admittendum. 1. More solito asserit absquè ullâ probatione, incognitum fuisse in primitivâ Ecclesiâ, nullumq́ ejus vestigium reperiri in Sacris Litteris. 2. Esse superfluum probat, eo quod sufficienter & abundanter pro omnium delictis, in cruenti Crucis sacrificio satisfecerit Christus: undè Apostolus ad Hebr. 10. 18. Vbi autèm horum remissio, jàm non est oblatio pro peccato. *Vndè etiàm concludit: si Sacrificium Missæ remissionem peccatorum jàm abundè factam non operetur, nullo modo esse necessarium: aut si operetur, esse blasphemum, eo quod Sacrificium Crucis de insufficientiâ arguat. 3. Non admittendum probat ex illo Pauli ad Hebr. 9. 22.* Sine sanguinis effusione, non fit remissio. *Atquè adeò cùm in Sacrificio Missæ non fiat effusio sanguinis, non fiet etiàm remissio, & per consequens erit superfluum.*

V RES-

RESPONDETVR.

Sacrificium incruentum rursùs impugnatum, denuò propugnando.

ANtichristi prodromos seu præcursores esse se satis palàm ostendunt Sectarii hujus sæculi. In persecutione Antichristi & ministrorum ejus, juxtà Danielis prophetiam, cap. 12. v. 11. auferetur ex Ecclesiâ juge sacrificium. Certum autèm est hoc intelligi non posse de cruentâ illâ Christi in cruce oblatione, quæ jamdudùm cessavit: neque de actu aliquo interno, cùm is non sit propriè & formaliter sacrificium: neque de ejusdem oblationis memoriâ aut valore, quià tempore Antichristi, & illa in reliquorum Fidelium mentibus perdurabunt. Reliquum ergò est, ut intelligatur Propheta loqui de Sacrificio externo visibili & incruento, cùm aliud nullum supersit. Quod dùm auferunt Heretici, substituunt abominationem desolationis, de quâ Daniel. 12. & quantùm est de se, operantur ex nunc mysterium

ſterium iniquitatis, de quo Paul. 2. Theſſ. 2.7. Nihilominùs Eccleſia Catholica credit & ſuſtinet, incruentum illud & Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium, nec deſinit illud pro vivis & defunctis offerre. Prædictum enim eſt ab antiquis Prophetis, in novâ Lege futurum aliquod Sacrificium, quo Gentes ad Deum & Fidem converſæ illum eſſent jugiter veneraturæ. Iſa. 19.21. *Cognoſcent Ægyptii Dominum in die illâ, & colent eum in hoſtiis & muneribus, & vota vovebunt Domino, & ſolvent.* Quem locum S. Hieron. & Tertull. de hâc mundâ oblatione intelligunt. Clariùs Malach. 1.11. loco superiùs pag. 156. allegato & ponderato. ubi oſtendimus Prophetam ibi prædicere Sacrificium quoddam in Lege novâ futurum, quod aliud eſſe non poteſt, quàm Sacrificium noſtrum incruentum. Adeoque, ut impleantur illa quæ ſcripta ſunt à Moyſe & Prophetis, neceſſum eſt in verâ Dei Eccleſiâ Miſſæ Sacrificium admittere, quod in omni loco poſſit offerri. Probatur, iterùm ex Pſal. 109.4. *Tu es Sacerdos in æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedech.* Proprium & principale Sacerdotis offici-

um eſt offerre Sacrificia : *Omnis enim Pontifex ad offerendum munera & hoſtias conſtituitur.* Hebr. 8. 3. Chriſtus Dominus Sacerdos quidèm fuit in arâ Crucis: ſed non ſecundùm ordinem Melchiſedech. Ibi enim panem & vinum non obtulit, ſed ſeipſum. Debuit ergò, ut ſit illius ordinis Sacerdos offerre verum Sacrificium, quandò in cœnâ pretioſi corporis & ſanguinis ſui Sacramentum inſtituit. Dixit enìm indiſtinctè: *Hoc*, ideſt, Sacramentum & Sacrificium, *facite in meam commemorationem.* Atquè adeò Sacerdotes Catholici & Apoſtolorum ſucceſſores, Miſſam ex inſtitutione Chriſti celebrando, verum & propriè dictum Sacrificium offerunt. Eadem veritas ex ſacris Evangelii verbis non obſcurè colligitur. Matth. 26.26. *Accepit* IESVS *panem & benedixit, ac fregit.* Vbi Euchariſtici Sacrificii partes, expreſsè declarantur, ſecundùm communem Eccleſiæ ſenſum à mille ſexcentis & ampliùs annis ſemper receptum. Rursùs ex verbis paulò antè memoratis, *Hoc facite in meam commemorationem.* Verbum enim *facere*, ut alibi diximus, in Sacris Litteris ſæpè pro ſacrificare

ficare usurpatur. Deniquè probatur ex antiquo Ecclesiæ, tùm Græcę, tùm Latinæ usu, quem comprobant veteres Liturgiæ Sanctorum Petri, Jacobi & aliorum, & omnes unanimiter Sancti Patres: ex quibus paucos refero. Imprimis Clemens Romanus lib. 6. constit. cap. 23. Irenæus contrà Hæreses cap. 32. lib. 4. Cyprianus lib. 2. Epist. ad Steph. Papam de Concil. Ambr. lib. 5. de Sacram. c. 1. Theodoretus in Ps. 109. Hiero. Epist. 146. ad Damasum. Augustin. deniquè Epist. 95. & lib. 16. de civit. Dei ca. 22. In eamdem omnes conveniunt sentētiam, ut sacrosanctum illud, quod in Missâ peragitur, mysterium existiment, esse verum novæ Legis Sacrificium. S. Andreas, vt in vitâ ejus legitur, ad Proconsulem inquit, se quotidiè offerre Deo Patri Agnum immaculatum. S. Ignatius Apostolorum discipulus, qui Christum vidit, Epist. ad Smirnenses clarissimè de hoc incruento Sacrificio loquitur: *Non licet*, inquit, *sine Episcopo offerre*, *nequè Sacrificium immolare*, *neque Dochen celebrare*. Irenæus Lugdunensis Episcopus lib. 40. c. 32. *Eum qui ex creaturâ panis est*, *accepit*, *&*

gratias egit dicens: Hoc est corpus meum. Et Calicem similiter, qui est ex eâ creaturâ, quæ est secundùm nos, suum sanguinem confessus est, & novi Testamenti novam docuit oblationem, quam Ecclesia ab Apostolis accipiens, in universo mundo offert Deo. S. Cyprianus Martyr ità Cæcilio fratri scribit, *Admonitos autèm nos scias, ut in Calice offerendo Dominica traditio servetur, nequè aliud fiat à nobis, quàm quod pro nobis Dominus prior fecerit: ut Calix qui in commemorationem ejus offertur, mixtus vino offeratur.* Isidorus lib. 1. de Officiis. cap. 15. *Ordo Missæ vel orationum, quibus Deo oblata sacrificia consecrantur, primò à Sancto Petro est institutus: cujus celebrationem uno eodemq; modo universus peragit orbis.* Ex quibus omnibus evidentissimè docetur, hujus Sacrificii usum, tàm in Ecclesiâ primitivâ, quàm in ejus progressu semper esse servatum. Reliquorum Sanctorũ verba etiàm clarissima prætereo, ne sim legenti tædio. Ratiunculas novelli hujus Theologiæ reformatoris ex Calvini & Lutheri armariis depromptas, ut faciles, & futiles, etiàm minimus nostræ Religionis Catholicæ Philosophus absquè labore

explo-

exploſerit. A Chriſto ipſo hoc Sacrificium inſtitutum eſſe jàm vidimus, & in Sacris Litteris inſtitutionem ejus oſtendimus. Quod objicit Chriſtum ſufficienter in Cruce pro omnibus peccatis ſatisfeciſſe: adeoq; ſuperfluum eſſe Sacrificium novę Legis, niſi velimus fateri Chriſtum non ſufficienter ſatisfeciſſe, retorqueri poteſt. Eâdem enim ratione valeret hoc argumentum. Oratio Chriſti fuit infiniti valoris & æſtimationis apud Deum Patrem, & ſufficientiſſima, ut pro nobis omnia impetraret: ergò dùm Calviniſtæ orant, in ſuâ ſententiâ magnam inferunt ſufficientiæ orationis Chriſti injuriam. Non dubitamus, quin Sacrificium, quod Summus Sacerdos Chriſtus effuſo ſanguine in arâ Crucis immolavit, plenè & ſecundùm omnem rigorem juſtitiæ, pro redemptione totius humani generis fuerit ſufficientiſſimum: & ſimiliter credimus & confitemur, quod nec alio Sacrificio cruento, nec alterius cujuſpiam pretio aut valore diſtincto opus ſit ad noſtram ſalutem: ſed hoc aſſerimus, quod iſta tantùm intelligi debeant, quoad ſufficientiam, non quoad

 effica-

efficaciam: alioquin nullus damnaretur, cum Christus pro omnium peccatis sufficientissimè satisfecerit. Requiritur igitur aliquid aliud, ut efficaciter redemptio nostra, quàm Christus operatus est, suum effectum consequatur: ejusdem videlicèt infiniti pretii applicatio. Quæ congruentiùs fieri non potest, quàm per ea quæ Christus ipse instituit media, Baptismum scilicèt & alia Sacramenta, Sacrosanctum Missæ Sacrificium, & similia. Hoc sibi voluit Apost. Hebr. 5. 9. *Et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ.* Nonnè omnibus omninò? sufficienter quidèm; sed efficaciter omnibus dumtaxat, qui mandatis divinis obtemperant & mediis ad tantum pretium consequendum cōstitutis ritè & legitimè utuntur. Insuper incruenta illa & munda novę Legis oblatio, re ipsâ non distinguitur ab ipso cruento Crucis Sacrificio, cùm idem utrobiq; principalis Sacerdos sit & eadem hostia: adeoque idem Sacrificium, quod multoties ad prioris applicationem repetitur. Differt tamèn in modo, quod in priori intercesserit sanguinis effusio: in posteriori

riori verò illa non intercedat, licèt idem corpus & idem ſanguis, qui in Cruce effuſus eſt, in Altari realiter offeratur. In Cruce Chriſtus fuit ſolus Sacerdos ſimul & hoſtia: in Altari Sacerdos in æternum, ita tamèn ut homine etiàm peccatore, non paris poteſtatis, velùt inſtrumento, miniſtro, aut Vicario utatur. Poſtremò, ut alteri objectioni fiat ſatis, quod ex Apoſtolo deſumitur: *Sine ſanguinis effuſione non fit remiſsio.* Et *Vbi non eſt remiſsio, jàm non eſt oblatio.* Ergò cùm in altari non fiat ſanguinis effuſio, non fiet etiàm peccatorum remiſſio: atquè adeò ſi non ſit remiſſio, jàm non erit oblatio. Dicimus in Sacroſancto Miſſæ Sacrificio illius cruenti fieri commemorationẽ & applicationem, atquè virtute ejuſdem peccatorum remiſſionem.

MOTIVVM XL.

ARguit Romanam Eccleſiam tamquàm conſcientiarum oueratricem: eo quod variis votis & obſervationibus Fideles ſubjiciat, quæ ſub divini Verbi præcepto non cadant, nec in primitivâ Eccleſiâ practicata ſint. Quod

homines rebus à Deo in eorum uſum creatis privet, quibus tamèn legitimè, & ſine ſcrupulo uti poſſint.

RESPONDETVR.

Laudabiliter opera pœnitentiæ & perfectionis ſuſcipi ac præcipi, etiàmſi Lege divinâ non præcipiantur.

ANimales homines ſunt adverſarii noſtri, & planè carnales nec percipiunt ea quæ Dei ſunt: filii diffidentię, deſideria carnis ſequuntur, *& admirantur non concurrentibus* nobis *in eamdem luxuriæ confuſionem, blaſphemantes*. 1.Pet. 4. 4. Horrent ad inſtar peſtis pœnitentiæ, abſtinentiæ, & mortificationis opera, & velùt dæmonis incitamenta deteſtantur. Quaſi verò diabolus non potiùs ad concupiſcentiam carnis, ad concupiſcentiam oculorum, & ſuperbiam vitę, quàm ad mortificationem, paupertatem, & humilitatẽ invitet. Quaſi verò non potiùs opera illa fuerint à Chriſto Domino & Apoſtolis verbo & exemplo commendata, & à Sanctis Patribus ſummâ

summâ contentione & studio semper exercita. Certè vel in hoc solo liquet, quidnàm hæresis Calvinistica & Lutherana redoleat, dum hæc ipsa in tantum abominatur. Sed disquiramus quo fundamento. Vel enìm opera pœnitentiæ & vota rejiciunt, quod de se malum sit propter alicujus virtutis motivum rebus à Deo creatis abstinere & ad hoc se obligare. Vel quod etiàmsi bonum sit, vel saltèm indifferens; leges tamèn, præcepta, aut vivendi regulas, præter eas quæ in Scripturis nominatìm designatę sunt, ferre de hâc abstinentiâ malum sit & illicitum. Primò ergò legum circà rerum abstinentias latarum utilitatem & convenientiam paucis demonstro. Cùm enìm versentur circà temperantiam, quæ omnium judicio virtus est moralis & excellentissima, cujus pulchritudo omnium oculos & animos allicit, quis leges in materiâ virtutis tantæ ab habente potestatem latas contemnat? Hanc commendavit Christus simul & prædixit Matth. 9.15. *Venient autèm dies cùm auferetur ab eis sponsus, & tunc jejunabunt.* Vbi jejunium sumitur generaliter pro omnibus carnis

carnis mortificationibus. Matt. 11. 12. pòst laudatam Joannis Baptistæ austeritatem Servator noster clamat, *Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Violenti, non molles, non delicatuli, qui modici jejunii præcepta, aut voluntariam carnis pro Christi amore macerationem, quantumcumquè levem suscipere detrectant. In quorum caput illud evibratur, quod Matth. 11. 21. Judęis exprobratum est. *Væ tibi Corozain, væ tibi Bethsaida, quià si in Tyro & Sydone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olìm in cilicio, & cinere pœnitentiam egissent. Pœnitentiam* non resipiscentiam, ut nugantur Sectarii, *in cinere & cilicio*, in asperitatibus & austeritatibus vitæ. In veteri Testamento Prælati, licèt minoris essent auctoritatis, quàm in novo, sæpè jejunia indicebant, ut 1. Reg. 14. 24. Vbi *Saul adjuravit populum dicens: Maledictus vir, qui comederit panem usquè ad vesperam, donèc ulciscar de inimicis meis.* 2. Paralip. 20. 3. *Iosaphat autèm timore perterritus, totum se contulit ad rogandum dominum, & prædicavit jejunium universo Iuda.* Et 1. Esdræ 8. 21. *Et prædicavi ibi jejunium juxtà*

juxtà fluvium Aha, ut affligeremur coràm Domino. Esther 4. 16. Quandò mandavit Esther Mardochæo, *Vade & congrega omnes Iudæos, quos in Susan repereris, &c. Non comedatis, & non bibatis tribus diebus, & tribus noctibus.* Item Dominus Deus Jerem. 35. summis laudibus effert Rechabitas, quod præcepto patris sui Jonadab, à diversis rebus aliàs licitis abstinuerint. In lege etiàm gratiæ abstinentia & mortificatio plurimùm commendatur. Imprimis Gal. 5. 24. *Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.* Et ad Rom. 8. 13. *Si secundùm carnem vexeritis, moriemini: si spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* 1. ad Cor. 9. 27. *Castigo corpus meum & in servitutem redigo, nè fortè, &c.* Addo deniquè quod quotquot à Christo nato (ut Patres, ac prophetas antiquæ legis sileam) ad nostra usquè tempora sanctitatis culmen adepti sunt, omnes omninò per mortificationis angustam viam eo pervenerunt. Quod exemplis clariùs patet, quàm ut expositione indigeat. Supervacanea esse opera meritoria asserunt Novatores, quod Christo Domino,

mino, & operi Redemptionis nostræ injuriosa sint, cùm is pro nobis in rigore justitiæ satisfecerit; sed illius argumenti vim jàm superiùs retudimus, cùm de sacrificio Missæ ageretur. Hîc tamèm & illud addidero, quod dùm nos propter bona opera injuriarum reos agunt, simùl etiàm D. Paulum vas electionis in eâdem damnatione involvant. Etenìm si infinitus est Christi Passionis valor, non solùm quo ad sufficientiam, sed etiàm quo ad efficaciam; undè Colos. 1.24. dicit: *Gaudeo in passionibus pro nobis, & adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne meâ.* Si infinita est Passio Christi, quomodò ei deest aliquid, quod à Paulo per passiones in carne gestas suppletur? aut si deest aliquid, quomodò infinita? Certè responderi non potest, nisi ut nos suprà: quod infinita quidèm sit quo ad sufficientiam, ubi nihil ad implendum, seu supplendum restat: quod pretiosissimi sanguinis inæstimabile pretium sufficiat ad plures, si darentur, mundos redimendos. Sed hoc ipse voluit, ut infinitum illud pretium quilibèt sigillatìm consequeretur, cuilibèt etiàm

etiàm sigillatìm applicaretur. Quod Paulus circà se ad implevit passionibus suis in carne, castigando corpus suum, & in servitutem redigendo, bonum certamen certando, cursum consummando, fidem servando: ut sic coronam, non solùm benignitatis & misericordiæ divinæ, sed & justitiæ sibi repositam consequeretur: hoc est, debitam sibi ex justitiâ in suorum operum (quibus ea quæ desunt passionum Christi adimplevit, seu quibus passionis Christi merita sibi applicuit) remunerationem. Vnum itaquè è duobus necessarium est, ut vel in Christi passionem injurius fuerit Paulus, quod blasphemum est, vel Calvinus ejusque sequaces. Taceo quod in eamdem damnationem irretire cupiant Apostolorum Principem Petrum asseverantem 1.Pet.2.21. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Taceo, inquam, ut brevitati consulam innumera alia Scripturæ loca, quæ Calvinum, & ejus sequaces consistoriales Delphicos apertè condemnant. Et concludo, quod sive voluntariè, aut ex voto illa opera suscipiantur,

ut sit

ut ſit præſertìm à Religioſis; ſive â Sanctâ Romanâ Eccleſiâ præcipiantur, laudabiliter admodùm & præcipi & ſuſcipi: Religioſos ſic corpus macerare, ut animam impinguent: Eccleſiam ſic ſubditorum ſuorum conſcientias onerare, ut eorum ſimùl profectum, perfectionemque plurimùm promoveat, & ad imitationem Chriſti, ejuſque Paſſionis exemplum per pœnitentias, corporis afflictiones, & alia opera meritoria incitet, & impellat. E contrà Calviniſmus omnimodam ſuis permittit ſine lege libertatem, ut velùt diſcincti nepotes, aut effrenes equi, quocumquè fert libido ſine conſcientiâ ferantur.

MOTIVVM XLI.

RVrsùm objicit, quod tales vivendi normæ Religioſorum nullâ lege Divinâ proponantur. Traditiones & inventiones hominum ſint in primitivâ Eccleſiâ ignoratæ, quas introduxerint quidam popularis auræ amatores, atquè æſtimationem apud plebeculam vanè ambientes. Quod illa diverſitas Ordinum repug-

repugnet Apostolo 1. Cor. 1. 12. Cùm alter dicat, ego sum Benedicti, ego Bernardi, ego Francisci, ego Carmelita, &c. Instar eorum, qui dicebant, Ego quidèm sum Pauli, ego autèm Apollo, ego verò Cephæ, ego autèm Christi, &c. *Tandèm irruit in Venerabilem Societatem* JESV, *quasi præsumptuoso fastu sibi pulcherrimum illud nomen ad aliorum exclusionem usurparît. Quod ad virorum normam, diversa fœminarum erecta sint Instituta, è quibus illud potissimùm irridet, quod Patrum Iesuitarum vivendi modum imitari velit: quod Apostolico diplomate Vrbani VIII. fuit abolitum.*

RESPONDETVR.

Statuta Religiosorum quàm Scripturæ conformia, antiqua, & utilia. Reformatorum nomen ut Calvinistis conveniat.

A Paritate rationis sic argumentor. Nullâ lege divinâ sancitum est, ut Hollandi tertiam aut quintam suorum

proventuum portionem rebellibus Statibus persolvant: ergò persolvendi non sunt. Vel sic, Societas Classis Indicæ aliquot statuta decrevit, quę omnes illi, qui eam ingredi, ejusque lucris participare voluerint, tenentur observare: atquì hæc in Sacris Litteris non inveniuntur: ergò tamquàm traditiones hominum sunt rejicienda. Dices, in genere cautum est, ut tributa persolvantur, ut Dominis etiàm discolis & tyrannis pareatur, ut Fides in contractibus observetur. Fateor: sed quâ Lege divinâ tanta tributi quantitas exsolvenda decernitur? Sic etiàm quęcumquè in Religiosorum Regulis pręcipiuntur, in genere sancita sunt, & ad Sacras Litteras reducuntur; aut sunt media poportionata, quibus observantia punctualis Præceptorum divinorum promovetur; aut determinatio in particulari, quomodò aliquid in genere expressum, hoc vel illo modo exerceri debeat. Exempli gratiâ, mandatum est à Deo, ut Deum & proximum diligamus. Regulæ Religiosorum hoc ipsum statuunt. At quià impossibile est in omni genere actuũ charitatis hoc pręceptum benè & perfectè adim-

adimpleri, determinant iis, qui eas liberè amplectuntur, in quale opus principaliter incumbendum ſit. Prædixit Chriſtus, ut ſuprà vidimus, quod cùm ſublatus fuerit ab eis Sponſus, tunc jejunabunt: determinant Religiones quibus diebus & quomodò jejunandum ſit, quomodò licitis corporum macerationibus indulgendum. Dixit Chriſtus Matth. 26. 41. *Vigilate & orate, &c.* Preſcribunt Religionum ſtatuta, quandò vigilandum ſit, quâ ratione orandum, & ſic de cæteris. Si igitùr velint Hollandi ad tantam tributi quantitatem ſuos obligare, & eos qui Societatem, quàm vocant, Indicam ſubintrant ad diverſas conditiones: cùr non permittant à Catholicis iniri quaſdam Societates, non lucri temporalis, ſed meriti æterni gratiâ, & nonnulla ſtatui, quibus ad divina Præcepta meliùs ſervanda unanimiter conſpiretur? Temerariè profectò & perversè judicant, quicumquè tàm piarum, tamque laudabilium Congregationum authores ambitionis accuſant, quos conſtat integerrimos & perfectiſſimos fuiſſe humilitatis amatores. Et quamvis ſummâ cum gloriâ

eorum laudes in ore hominum versentur, non effectus fuit ambitionis, sed virtutis, qui velùt umbra corpus, fugaces gloriæ viros sequitur, & invitos assequitur: sicùt sui avidos fugit. Ineptissimè quoquè ad Religionum Institutores applicantur duo illa loca Epist. ad Colloss. 2. 18. & 21. quibus Apostolus duas hereses in Ecclesiâ insurgentes retundit. In primo enim sic habet; *Nemo vos seducat volens in humilitate, & Religione Angelorum, quæ non vidit ambulans frustrà inflatus sensù carnis suæ.* Ibique invehitur in hæresim, sive Simonianam sive Cherinthianam, quæ Angelos suprà Christum extollebant, atquè eos ut mediatores suos, aut Deos medios, juxtà Platonicorum errorem, in humilitate ac Religione, id est, secundùm istam doctrinam, vilem, contemptibilem, ac superstitiosam adorabant, & Christum tamquàm Angelis inferiorem negligebant. De hac hæresi videndus est Tertull. lib. 1. de Præscrip. advers. hæret. c. 33. 46. & 48. Chrisostomus & alii, quos citat Estius & Interpretes in hunc locum, & Concil. Laodicenum can. 35. Eumdem sensum non obscurè indicant verba Apostoli

ſtoli ſubſequentia ver. 19. *Non tenens caput*, (id eſt Chriſtum, qui caput eſt Eccleſiæ, non Angeli) *ex quo totum corpus per nexus & conjunctiones ſubminiſtratum & conſtructum creſcit in augmentum Dei*. Nos Angelos colimus: ità tamèn ut caput teneamus, & in totius corporis compage maneamus. Angelos colimus, non ut mediatores noſtros, qualis ſolus eſt Chriſtus: ſed ut noſtros apud Deum interceſſores. Angelos colimus, ut Chriſti miniſtros, non ſuperiores: ſicùt eos coluerunt Religioſorum Ordinum Patriarchæ, ſecundùm Eccleſiæ primitivæ uſum, non juxtà vilem & abjectam Platonicorum, Simonianorum, aut Cherinthianorum ſuperſtitionem. Atquè adeò nequè nos, nequè Religionum Authores tangit Apoſtolus: ſed eos potiùs, qui corporis Chriſti, quod eſt Eccleſia, unionem & communionem lacerant, ſicùt hæretici. Impertinentiſſimè etiàm applicatur Religioſis ſecundus locus ejuſdem Epiſtolæ v. 21. *Nè tetigeritis, nequè guſtaveritis, nequè contrectaveritis; quæ ſunt omnia in interitum ipſo uſu, ſecundùm præcepta & doctrinas hominum, quæ ſunt rationem quidèm*

habentia sapientiæ in superstitione, & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis. Ibi enim solos reprehendit Judæos, aut Christianos Judaizantes, qui cibos aliquos, tamquàm immundos, tangere aut gustare detrectabant. Nos omnes cibos mundos putamus, nec ab iis abstinemus quasi immundi sint; sed mortificationis majoris ergò, ut corpus nostrum in servitutem mentis cum Apostolo redigamus, & peccatorum nostrorum pœnas voluntariâ afflictione in hoc sæculo demus. Nequè ibidèm Apostolus respuit præcepta & doctrinas hominum, Christianę doctrinę conformes, aut ad eam reducibiles; quales sunt Religiosorum regulę: alioquin sibiipsi contraveniret Paulus, cùm multa pręceperit, & multa docuerit: sed eas solùm improbat, quę à Christo alienæ sunt; quales sunt Judęorum & Hęreticorum, quas suprà retutulimus. Ex his apparet quàm immeritò Religiosorum Ordines impugnētur, quasi solùm humano ingenio inducti sint, aut Christo contrarii. Pari temeritate & ignorantiâ Religiosus Status novitatis argui-
tur,

tur, quaſi in primitivâ Eccleſiâ inauditus & incognitus, Etenìm omnibus vel mediocriter in hiſtoriâ temporum verſatis, liquidò conſtat omni ætate & ſæculo homines exurrexiſſe, qui ſublimiori & eminentiori ſuprà vulgus cultu Deo deſervierint. Geneſ. 4.26. Refert Spiritus Sanctus de Enos: *Ipſe cœpit invocare nomen Domini.* Non quod non incœpiſſent antè ipſum Adam, Abel, Seth Pater ejus & cæteri: ſed quià Religioſorum more, altiorem quamdàm vivendi normam, præter communē, ſibi præſcripſerit. Nazaræi ſeipſos Deo conſecrabant, & particularia quædam ſervanda Deo annuente aſſumebant. Numer. 6. Rursùs in veteri Teſtamento Elias & Eliſeus, cum filiis Prophetarum, Religioſum inſtitutum peculiariter incœperunt, atquè à divitiis & uxoribus abſtinuerunt, teſte Hieron. ad Rufinum & Epiſt. in ordine 4. à ca. 2. ubi ait: *Filii Prophetarum, quos monachos in veteri Teſtamento legimus, ædificabant ſibi caſulas propter fluenta Iordanis, & turbis urbium derelictis polentâ & herbis agreſtibus victitabant.* Item Epiſtol. 13. ad Paulinum cap. 3. *Noſter Princeps Elias*, in-

quit, *noster Eliseus, nostri duces filii Prophetarum, qui habitabant in agris & solitudinibus, & faciebant sibi tabernacula prope fluenta Iordanis.* Insigne testimonium extat apud Jeremiam de instituto Rechabitarum, ac divinâ ejus approbatione, cap. 35. 6. *Non bibemus vinum: quià Ionadab filius Rechab, pater noster præcepit nobis dicens : Non bibetis vinum vos, & filii vestri, usquè in sempiternum, & domum non ædificabitis, & sementem non seretis, & vineas non plantabitis, nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ, in quâ vos peregrinamini. Obedivimus ergò filii Rechab patris nostri, &c.* atque ideò benedictionem unâ cum approbatione sui instituti à Deo susceperunt, ut videre est in fine ejusd. ca. *Propterea*, inquit, *hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel. Non deficiet vir de stirpe Ionadab filii Rechab stans in conspectu meo cunctis diebus.* Quod spiritualiter intellectum, etiamnùm hodie in Religiosis videmus adimpleri. Prędictis successit Joannes Baptista; de quo Chrisostomus hom. 1. in Marc. *Sicùt Sacerdotum Principes sunt Sacerdotes Apostoli: sic Monachorum*

chorum Princeps est Ioannes Baptista. Idem habet Nazianzenus: Hieronym. verò ad Eustoch. de custod. virginit. c. 16. de Eremitis agens: *Hujus vitæ*, inquit, *author Paulus, illustrator Antonius, & ut ad superiora conscendam, Princeps Ioannes Baptista fuit.* Ex Philone Judæo habemus mores, ac vivendi normam, quam S. Marcus Evangelista Monachis ac Monialibus Alexandriç nascente primùm Ecclesiâ præscripsit: ac inter cætera paupertatis, continentiæ, jejuniorum, ac Psalmodiæ professionem tùnc in usu fuisse. Damasus scribit in vitâ S. Dionysii Papæ, qui secundo pòst Christum sæculo floruit, quod ex Monacho in Pontificem fuerit evectus. De S. verò Antonio, qui tertio sæculo vixit, scribit Athanasius in ejus vitâ, quod cùm vitam Monasticam amplecti decrevisset, ad senem quemdàm accessit, qui ab ineunte ætate vitam Monasticam fuerat professus. De Religiosis sui temporis plura August. li. 1. de morib. Eccles. c. 31. ubi ab eorum vitâ exemplari Manichçorum falsam continentiam, quantò magis Calvinisticum luxum ac impœnitentiam confundit. *Con-*

temptis, inquit, *atquè desertis hujus mundi illecebris, in communem vitam castissimamq́; congregati, simùl ætatem agunt &c. Nemo quidquàm possidet proprium.* Et paulò post: *Patres non solùm sanctissimi moribus, sed etiàm divinâ doctrinâ excellentissimi, omnibus rebus excelsi, nullâ superbiâ* (advertant Sectarii) *consulunt iis, quos filios vocant, magnâ suâ in jubendo auctoritate, magnâ illorum in obtemperando voluntate.* Ecclesię decus Augustinus quàm clarè Doctorem nostrum Delphicum confutat? Superiorum Leges subditorumq́ue obedientiam approbat, Religiososq́ue suo tempore floruisse demonstrat. Deniquè ipsimet Apostoli vitam communem & cœnobiticam exegerunt, quod irrefragabili testimonio Actor. 4. 32. liquet: *Multitudinis autèm credentium erat cor unum & anima una: nec quisquàm eorum quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.* Eccè primitivæ Ecclesię faciem ad vivum paucis illis verbis expressam: quam & habemus hodiè in Ecclesiâ Romanâ, saltèm in Religiosis Ordinibus, apprimè & nativè delineatam, & ab Apostolis ad nos usquè continuâ successione

cessione deductam. Inter Calvinistas semper viguit, verbum illud divisionis, meum & tuum, nec quidquàm habuerunt umquàm commune, nisi forsitàn & vixdùm errorem. Tanta igitùr est Religiosi Status antiquitas: nec minor utilitas. Omnes enìm penè Sancti Patres & Ecclesiæ Doctores Greci æquè ac Latini ex eo tamquàm ex fertilissimo seminario prodierūt, vitam Monasticam professi. Prodierunt, & quotquot penè insurgentia hæresum singulis ętatibus monstra, quibus Infernus Ecclesiam turbare & subvertere conatus fuit, profligaverunt. Quid igitùr mirum, si humani generis hostis per se ac suos ministros hęreticos in Sacras Religiones insurgat, ac totis viribus expugnare moliatur turrim illam David fortissimam, ex quâ *mille clypei pendent, omnis armatura fortium.* Canticor. 4. 4. Omne armorum spiritualium genus, orationes, jejunia, mortificationes, virtutum studia, *&c.* Quantùm verò hujusmodi arma adversùs dœmonum potestates valeant, Servatoris nostri testimonio clarum fit, Math. 17. 20 *Hoc genus non ejicitur, nisi per orationem*

tionem & jejunium. Chriſoſtomus per hoc genus, ait intelligi omne genus dœmoniorum. Et alibi: *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem.* Math. 26. 41. Cœnobia itaquè Religioſorum nihil aliud ſunt, quàm prædeſtinatorum ſeminaria, militum Chriſtianorum academiæ, capilli ſponſæ Chriſti Eccleſiæ, in quibus velùti in Sampſonis crinibus magnâ ex parte robur ejus & fortitudo conſiſtit. Quibus abſciſſis facilè Dalila illudendam traderet Philiſthæis. Hoc inter hæreticos Bucherus quidam adeò perſpicuè cognovit, ut dicere non dubitarit: *Tolle Thomam & diſſipabo Eccleſiam.* Porrò Religioſorum Ordinum diverſitas non inducit diviſionem in Eccleſiam Catholicam, in cujus unitate omnes conveniunt, ut alibi notavimus: nequè alias parit æmulationes, quàm virtutis; & eas quas Paulus nos habere deſiderat 1. Cor. 12. 31. *Æmulamini chariſmata meliora.* Omnes ſiquidèm ad Charitatis perfectionem & unitatem, licèt diverſis mediis, ſicùt & diverſæ manſiones ſunt in Cœlo, totis viribus tendunt. Omnes ſub uno capite inviſibili Chriſto

Christo in Evangelicâ perfectione militant. Omnes sub uno capite visibili Christi in terris Vicario, in unâ eâdemque Fide coalescunt. Et si qua forsân humanitùs nascatur inter illos controversia, unicum omnes recognoscunt Superiorem, Pastorem, ac Judicem, qui omnia determinet: Summum nempè Pontificem, cui in personâ Petri dictum est, Luc. 22. 32. *Confirma fratres tuos.* Et quamvis unusquisque Ordinum se à suo sigillatìm Institutore denominet, longè abest ab eorum errore quos reprehendit his verbis Paulus: Ego sum Pauli, ego Cephæ, &c. Quoniàm illi existimabant gratiam baptismalem virtuti ministri esse commensurandam, & ab eâ procedere secluso Christo, qui ut causa principalis invisibiliter internum effectum Sacramentorum operatur. Vndè illicò subdit, 1. ad Cor. 1. 13. *Numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?* Et cap. 3. ejusd. epist. v. 4. *Quid igitùr est Apollo? quid verò Paulus? ministri ejus cui credibistis, &c.* & *Itaque nequè qui plantat est aliquid, nequè qui rigat, sed qui incrementum dat Deus.* Arguit itaque

itaque Paulus eos, qui ſchiſmata ſeminabant, aſſerentes ſe majorem gratiam à miniſtro majori in baptiſmo ſuſcepiſſe: non autèm eos, qui ſe diverſorum Chriſti famulorũ imitatores exhibere contendunt. Si enim hæc imitatio ſchiſma ſuſcitaret, cùr Paulus ad illam invitat cap. 4. ejuſd. epiſt. v. 15. *In Chriſto Ieſu per Evangelium ego vos genui. Rogo ergò vos imitatores mei eſtote, ſicùt & ego Chriſti.* Atquè adeò licitum erit omnium eorum, qui Chriſti imitatores fuerunt, veſtigiis inſiſtere, & ſe eorum ſectatores prædicare, & exhibere in unitate Fidei & charitatis, ſub unius Paſtoris ductu. Non ſic hæretici, non ſic, ſed tamquàm pulvis, quem projicit ventus à facie terræ, ſcinduntur in ſciſmata, & totidèm diviſionibus ſubjacent, quot ex hâc hydrâ infernali capita, in materiâ Fidei, & morum repullularûnt; Lutherani, Calviniſtæ, Zuvingliani, Huſſitæ, & mille alii, qui ſine capite omnis unitatis expertes, in mille errores præcipitantur, & in iiſdem contabeſcunt. Jàm pridèm hoc cognoverat Baſilius magnus, qui eâ de causâ ſalubri conſilio cenſuit, relinquen-

quendos esse sibi ipsis Hæreticos: sic fore aliquandò, ut in tantâ animorum & doctrinæ discordiâ mutuis se morsibus jugulent atquè consumant. Inveteratum Hæreticorum odium in Patres Societatis JESV silentio transire non possum. Nodum in scirpo quærunt Novatores nostri, dùm eos arrogantiæ arguunt, quod nomen Societatis JESV sibi vendicent & usurpent, quasi coeteris exclusis: cùm laudabile maximè sit, authoritate præsertìm Apostolicâ, nomen sibi aliquod ex eo Redemptionis & Fidei nostræ mysterio, cui devotus est, petitum imponere ac retinere, absquè eo quod cæteros ab ejus mysterii devotione secludat. Jàm olim instituta fuit Religio, cujus Sectatores à Sanctissimæ Trinitatis nomine, Trinitarii nuncupantur: nequè tamèn ullus mortalium dixerit, quod nimiùm sibi arrogent, aut alios à Sanctissimæ Trinitatis fide, aut devotione arceant. Atquè in præsenti liceat respondere, quod unus ex Patribus Societatis, dùm in priori bello Germanico, à Christiano Alberstratensi captivus abduceretur. Interrogatus, cùr se ex Societate

cietate JESV jactaret, cùm cæteri etiàm justi Societatem JESV ambiant & in eâ vivant? Simili interrogatione petitum diluit. Cùr Christianus vocaretur ipse Princeps, cùm & alii omnes, qui Christum profitentur, Christiani dicantur. Sed quâ fronte, quo titulo, quâ ratione Evangelicorum nomen, ac Religionis Reformatæ sibi arrogant Hæretici. Dicet fortè quispiam ex eis: Evangelici dicimur, quià nihil aliud præter Evangelium aut Verbum Dei scriptum admittimus: traditiones, leges, & alia quælibet humana commenta respuimus. Evangelium aut Verbum Dei scriptum admittant, qui tàm graviter ejus præcepta prævaricantur, dùm Traditiones, opera meritoria, & alia hujusmodi, quæ expressima sunt in Sacris Litteris rejiciunt, & ut suprà docuimus, impudenter contemnunt? Illi sint Religionis Reformatæ, qui sublato bonorum operum merito, hominum animos in omne malitiæ & nequitiæ genus præcipites trahunt? Deformatæ potiùs Religionis sunt, qui intrinsecùs & extrinsecùs omnia deformant. Intrinsecùs, cùm inter-

internorum actuum medullâ careant, illosque velùt vanos & inutiles vilipendant. Extrinsecùs, cùm longè absint ab illâ externâ Ecclesiæ pulchritudine, quæ in ornatu, cœremoniis & admirabili rerum omnium ordine consistit; & substantiales partes, sine quibus vera Religio consistere non potest, ut sunt Sacerdotum, Sacrificium, Lex, & pleraquè Sacramenta penitùs sustulerint. Legem quidèm, cùm Ecclesiasticam omnem detestentur: & Divinam non juxtà Sanctorum Patrum & Ecclesiæ sensum; sed juxtà proprium sui cujusque cerebri captum interpretentur & sequantur, ut illis sit pro lege & pro ratione voluntas. Nullum pariter habent Sacerdotium, ut apud omnes in confesso est. Nequè illis patrocinatur (quo tamèn omnes recurrunt) illud 1. Petri 2. 9. *Vos autèm genus electum, regale Sacerdotium, gens Sancta, populus acquisitionis*: quasi omnes prorsùs in lege gratiæ Sacerdotes forent: cùm ibi solùm loquatur de quodam Sacerdotio metaphorico, seu mystico: non de verè & propriè dicto, quale requiritur in omni verâ

& perfectâ Religione, ut notavit August. lib. 19. contrà Faust. c. 2. Oportet enim ut veri Sacerdotes distinguantur à populo, & sacrificia pro eo offerre, & intercedere possint: ut colligitur ex illo Apost. Heb. 5. 1. *Omnis namq; Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerant dona & sacrificia pro peccatis.* Quasi diceret, quod aliquis è populo eligatur, qui sit verè Sacerdos: non autèm quod omnis populus sit Sacerdos verè & propriè dictus sed tantùm latè & metaphoricè. *Nec enim quisquàm sumit sibi honorem: sed qui vocatur à Deo tamquàm Aaron.* Sacrificium ipsimet palàm rejiciunt, & impudenter respuunt. Illud enim cruentum in Cruce peractum, ad quod videntur recurrere, manet dumtaxat in virtute, non tamèn in actu & formaliter. *Christus* enim *resurgens à mortuis, jàm non moritur.* Rom. 6. 9. Quarè necessariò recurrendum est ad incruentum; & cùm illud non admittant, nullum sibi reservant. Sic etiàm Sacramenta omnia, excepto Baptismo & Matrimonio, missa faciunt. Vndè igitùr Evangelica est Calviniana aut

aut Lutherana hæresis? Planè nec in substantialibus, nec in accidentalibus. Vndè Religio Reformata? Non aliter sanè, quàm si reformatam sic intelligas, ut vulgari sermone Legiones aut Cohortes Reformatæ dicuntur, dùm annullatæ fuerunt, & exauctoratę. Ità ùt verum sit dicere: Ea quę viguit quondàm in Hollandiâ vera Religio, nunc reformata est in Synagogas Calvinistarum, hoc est, nulla apud eos ampliùs est Religio, sed merus atheismus, aut nescio quid opinionis, aut hęreseos in atheismum vergẽtis & declinantis. Quoad Sanctimonialium instituta, nec illa laude, nec suâ utilitate carent. Neque mulieres à perfectionis tramite arcẽdæ sunt, ad quam virorum exemplo æquè laudabiliter aspirant, quidquid cavilletur Delphicus Minister. Minima autèm perfectio non est in perpetuâ virginitate Deo famulari juxta Apost. 1. Cor. 7. Quibus etiàm abundè ab Ecclesię Prælatis provisum est, ut per clausuram perpetuam ab occasionibus removeantur, & earum fragilitati subveniatur. Quod autèm illas mulierum congregationes, quæ absquè auctoritate Apostolicâ, commu-

nem vitam agebant, & forsitan Societatis JESV Patres imitari videbantur, diplomate Pontificio ad futuri cautelam reprobâ-rit Vrbanus VIII. eâ fortè de causâ fieri contigit, quod non intercesserit priùs auctoritas Sedis Apostolicę, aut quod ad clausuram non obligarentur: licèt earum zelus interim vituperabilis non fuerit.

MOTIVVM XLII.

QVod Ecclesia Romana inter cætera, quibus hominum conscientias onerat, Clericis & Religiosis indicat cœlibatum: interdicendo per votum solemne sanctum matrimonium; quamvis aliàs ab affectionibus, quæ ad ejus legitimum usum impellunt etiàm eos, qui vas suum volunt possidere in sanctificationem, minimè sint immunes. Quod in sacris Literis nihil simile reperiatur: nequè Patriarchis, nequè Apostolis, aliisq; in Ecclesiâ primitivâ prohibitum fuerit matrimonium. Quod ex hujusmodi prohibitione sternatur via gravissimis peccatis. Quibus consideratis Pius II. Pontifex maximus teste Platinâ, censuit quod quamvis propter graves & urgentes rationes interdictum fuerit matrimonium,

monium, attamen ob rationes longè graviores Sacerdotibus esse permittendum. Et D. Bern. serm.66. in Cantica: Tolle, *inquit*, de Ecclesiâ honorabile connubium, & thorum immaculatum; nonnè reples eam concubinariis, incestuosis, seminifluis, mollibus, masculorum concubitoribus, & omni deniquè genere immundorum?

RESPONDETVR.

Clericorum cœlibatus antiquus, & laudabilis.

RESuscitant adversarii nostri antiquas Vigilantii & Joviniani hæreses, quas olim extirpavit & delevit Sanctus Hieronymus Epist. 53. ad Riparium, & lib. 1. contra Jovinianum. Eum legat consistorium Delphicum, & inveniet errorem suum, vel me silente, confutatum. Legat cæteros Ecclesiæ Doctores, qui omnes Hieronymo subscribunt: & reperiet, ac videbit, Lutherum & Calvinum sic se in Angelos lucis transmutare non potuisse, quin vel in hoc solo duo cornua, quæ à

Patre ſuo diabolo ex inteſtato receperunt, invitè patefaciant. Alterum quod virtuti illi cœlicę, caſtitati nempè, & integritati, adeò adverſentur: alterum, quod omnis Religioſi cultus ſeſe inimicos oſtendant. Etenim apud omnes penè nationes invaluit, ut qui prçeſſent ſacrificiis, ad plura ſtrictiùs adſtringerētur, quàm vulgus. Ipſi Gentiles lumine naturę ducti, eos quos ut Deos habebant purâ mente & corpore illibato eſſe colendos prędicabant, & ſemper irreligioſum ęſtimarûnt ad eorum cultum poſt uſum matrimonii accedere. Refert Hieronymus Gentium ſacerdotes ab uxoribus abſtinuiſſe: imò & populi devitaſſe conſortia, jejuniiſque & aliis auſteritatibus vacare conſueviſſe, eo tempore quo ad ſacrificia ſuis Diis offerenda tenebantur. Idem aſſerit lib. 1. in fine contra Jovin. Hierophantas Athenienſium, cùm ad dignitatem Sacerdotalem evehebātur, ſolitos fuiſſe frigidiſſimam aliquam potionem ſorbere, quâ ad actus venereos omninò inhabiles redderentur. Et quod mirabilius eſt, docet idem S. Hieronymus, quod Sacerdotes Ægyptii numquàm mulieri-
bus

bus se miscuerunt: numquàm cognatos, propinquos, & liberos viderunt ex eo tempore quo cœperant altari deservire. Prætereo Vestalium castitatem studiosissimè semper assertam & conservatam, & alia hujusmodi; quibus docemur, inter densissimas Gentilitatis tenebras Ethnicos lumine dumtaxat rationis cognovisse, divinum Numẽ impollutâ corporis integritate religiosè colendum. Sectarii verò nec Deum verum, nisi uxore cognitâ venerandum esse contendunt, nec ullâ prorsùs significatione exteriori eum colunt: cæremonias, quas antiqui utriusq; Testamenti Patres devotissimè observârunt, irrident: bona opera, jejunia, & austeritates, quæ in Dei cultum suscipiuntur, contemnunt: omne Sacrificium rejiciunt: & nunc quoquè ab illis, qui Deo immortali & invisibili quotidiè sacrificant, puritatem corporis & sacrum cœlibatum tollere moliuntur. Antiquæ Legis Sacerdotes veritatem Apostolicam & mentem Dei propiùs assecuti, in continentiâ mentis & corporis, nèdum à venere illicitâ, sed & à licitâ abstinentes, dùm altaribus esset in-

serviendum, Deo famulati sunt. Et si vitam omninò cœlibẽ non degebant, plurimùm tamèn suprà vulgus eorum matrimonia coarctabantur. Habetur enim Levit. 21. 13. de summo Sacerdote: *Virginem ducet uxorem: viduam autèm & repudiatam & sordidam non accipiet.* Tempore immolationis victimarum, per dies plurimos à matrimonii usu arcebantur. Vndè cùm illi umbra fuerint Sacerdotum, qui in Lege Gratiæ constituendi erant, & quasi lauiones, animalium sanguini immergerentur, & coquorum instar, inter ollas, sartagines, & cacabos versarentur; ut hinc Lex Mosaica & ejus justificationes, carnales dictæ sint, ut videre est Hebr. 7. 16. & 9. 10. Itidèm apud Chrisost. orat. 13. in eamd. Epist. cujus verba hæc sunt: *Quid est mandati carnalis? circumcide carnem, unge carnem, lava carnem, munda carnem, tunde carnem, &c.* Quantò magis illi, qui Hostiam puram, & immaculatam, ipsum scilicèt Dei Filium, sub vini & panis speciebus quotidiè manibus terunt; illam ipsam Hostiam, quę in Cruce pependit, quæ candor est lucis ęternæ, ac splendor paternæ glorię, in dies Deo Patri immo-

immolant, ab immunditiis carnis abstinentes, castitatem mentis & corporis illibatam servare tenentur. Quibus Chrisost. serm. de proditione Judæ: *Pura* inquit, *sit mens in omnibus, pura cogitatio; quià & Sacrificium purum est*. Non coluerunt quidèm perpetuum cœlibatum Sacerdotes Mosaici: sed quibusdam temporibus propagationi sui generis intendebant, eo quod Abrahæ semini promissus fuisset Messias; vel ut ait Ambr. in 1. Timoth. 3. quod diu vacarent à ministerio ob multitudinem, quæ tùm erat Sacerdotum, sic ut rarò cujusque vices recurrerent. Nunc autèm in Lege Gratię, cùm nec ampliùs Messias expectetur, adeoque ad propagationem humani generis non ità directè destinentur omnes, à conventu fœminarum, qui liberè statum Sacerdotalem acceptant, desistere coguntur: cùm necesse sit eos quotidiè in Ecclesiâ prestò esse. Elias & Eliseus perpetuam virginitatem coluerunt: aliqui etiàm alii in matrimonio sibi modum & limites pręscripserunt, non ignari, quod continentia prophetandi muneri, & Dei colloquio perfruendo plurimùm conferret. Vndè

 Hieron.

Hieron. Epist. 11. ad Ageruchiam de monogamiâ: *Hieremias*, inquit, *captivitate propinquâ uxorem prohibetur accipere. Ezechiel in Babilone: Mortua est, inquit, uxor mea, & apertum est os meum. Nec ducturus uxorem, nec ille qui duxerat, possunt in opere conjugali liberè prophetare.* Et lib. 1. cap. 11. contrà Jovinian. de Moyse refert, quod cùm Sephoræ Sacerdotis Madianitæ perillustris filię junctus esset, multosque liberos ex eâ suscepisset, per illam insignem rubi visionem à Deo vocatus, ut sibi specialiùs deserviret, conjugio posthabito, uxorem ampliùs non cognovit. Et hoc voluit Deus Exo. 3. 5. *Solve calceamentum de pedibus tuis.* Tunc enim solvere & relinquere calceamentum, idem erat symbolicè ac uxori renuntiare, ut colligitur ex Ruth 4. 7. Sic Mòyses, cùm vidisset visionem magnam, & Angelum, sive Deum loquentem in rubo, nequaquàm ad eum voluit accedere, nisi solvisset calceamenta de pedibus & abjecisset vincula nuptiarum. Nequè hoc mirum videri debet in Sancto Prophetâ, Legislatore atque amico Dei: cùm omnis populus ad montem Sina Dei eloquium per-

perceptururus, non aliter dignè potuerit accedere, nisi postquàm tribus diebus fuerat sanctificatus, atquè ab uxoribus abstinuerat. Exod. 19. 16. Ità sanctè philosophatur magnus Ecclesię Doctor Hieronymus, cui subscribit Ambr. lib. 1. de officiis. cap. ult. ubi ad probandam Clericorum continentiam ultimum illud exemplum in medium producit. Cum quibus concludo Evangelicos Sacerdotes & Religiosos, qui toties ad Deum, tùm sacrificando, tùm orando accedunt, ac suam conversationẽ cum Paulo in cœlis habere debent, ac divino consortio frui, longè majori ratione à conjugiis esse arcendos. Ità ab initio nascentis Ecclesię praxis nos docuit. De S. Joanne certissimum est, quod illibatum virginitatis florem Deo consecrârit. S. Jacobum majorem in cœlibatu vitam transegisse sustinet Epiph. hæres. 58. Idem asserit de S. Jacobo minore hæres. 78. De S. Andreâ sentit Metaphrastes in vitâ S. Petri. De Paulo clarum est ex 1. Cor. 7. 7. & ex Hieron. Epist. 22. ad Eustoch. cap. 8. Ac deniquè cæteros etiàm Apostolos ad matrimonium numquàm convolasse existimat

Tertull.

Tertull.lib. de monogam. c. 8. & Hieron. lib. 1. contra Jovinian. cap. 14. ſolum Petrum ab hâc regulâ excipiendum putat. Non ità tamèn, quod tamquàm certum aſſerat, & in Eccleſiâ indubitatum. Quod & ſi qui præter ipſum conjugati fuerint, cùm ad Apoſtolatus honorem à Domino vocati ſunt, ſtatim conjugio renuntiaverint, juxtà conſilium Domini dicẽtis Luc. 14. 33. *Qui non renunciat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Idipſum dicendum eſt de Epiſcopis Apoſtolorum ſucceſſoribus. Cùm enim pauci tunc temporis eſſent Chriſtiani, neceſſum interdùm fuit ad dignitatem tàm Epiſcopalem, quàm Sacerdotalem promovere conjugatos, non tamèn bigamos, præſtantes cùm doctrinâ tùm virtute, uti indicat Paulus 1. Timoth. 3. 2. *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, ūnius uxoris virum.* Qui eo ipſo vovebant & profitebantur caſtitatem, cum ſeparatione thori; & cum uxoribus, tamquàm cum ſuis ſororibus, converſabantur. Ità explicandi ſunt antiqui Canones, & antiquiſſima Concilia, quæ mulieres quandoquè Epiſcopas, Presbiteras,

ras, Diaconiſſas, nuncupabant; eo quod Epiſcoporum, Presbiterorum, Diaconorum uxores eſſent. Sic Concil. Laodicenum II. Turonenſe, Antiſiodorenſe &c. Sic refert Gregor. lib. 4. Dialog. cap. 11. loquens de Presbytero Vrſino. *Ex tempore Ordinationis acceptæ, Presbyteram ſuam, ut ſororem diligens, ſed quaſi hoſtem cavens, ad ſe propiùs accedere numquàm ſinebat:* Accedit Apoſtol. ad Titum 1. 8. *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe*, &c. *hoſpitalem, benignum, ſobrium, juſtum, ſanctum, continentem*, &c. non ſolùm à copulâ illicitâ, ſed etiàm licitâ abſtinentem. *Nemo enim militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus*, 2. Tim. 2. 4. Conc. Ancyranum in Oriente antè annos mille & ducentos celebratum can. 10. decernit Diaconos, qui in ipsâ ordinatione non proteſtantur ſe affectare conjugium, non poſſe illud pòſt ordinationem inire: ſi autèm proteſtentur, cum diſpenſatione Epiſcopi poſſe. Neocæſarienſe paulò pòſt celebratum, anno ſcilicèt 314. ſic ſenſuit can. 1. *Presbyter ſi uxorem duxerit, ordine ſuo moveatur.* Concil. Carthaginenſe II. circà annum

annum 394. can. 2. præclarum hujus veritatis dat testimonium his verbis. *Omnibus placet ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi, vel qui Sacramenta contrectant, pudicitiæ custodes etiàm ab uxoribus se abstineant. Quod Apostoli docuerunt, & ipsa servavit antiquitas, nos quoquè custodiamus,* Telum efficacissimum, quo nedùm Hæretici confodiantur, sed & aliqui Catholici convincantur, qui à Siricio Papâ hoc decretum de Sacerdotum continentiâ promanasse contendunt. Sequuntur Concilium V. Carthaginense can. 3. Africanum sub Cœlestino & Bonifacio ca. 37. Romanum II. sub Sylvestro can. 8. & cœtera, quæ in Germaniâ, Galliâ, & Italiâ, & Hispaniâ celebrata sunt. Omitto Sanctos Patres tàm Græcos, quàm Latinos, qui unanimiter idem sentiunt. Sufficient utriusque Ecclesiæ Græcæ & Latinæ Doctorum Principes, Chrisostomus & Augustinus. Quorum prior Homil. 2. de Patientiâ Job: *Dixit Apostolus*, inquit, *Vnius uxoris virum, non eâ ratione, quod id nunc in Ecclesiâ obseruetur. Oportet enim omni prorsùs castitate Sacerdotem ornatum esse:* Ità illud Gręcię decus.

cus. August. verò lib. 2. de adult. conjug. c. 20. *Solemus eis proponere continentiam Clericorum: qui plerumquè ad eamdem sarcinam subeundam capiuntur inviti, eamq́ susceptam usquè ad debitum finem, Domino adiuvante, perducunt.* Vbi notandum est, quod initio Ecclesiæ ob penuriam virorum capacium, interdùm ad statum Episcopalem assumerentur conjugati, qui uxoribus abstinere cogebantur. Qui mos paulatim crescente numero Fidelium abolevit, ità ut modò non nisi liberè & volentes in Episcopos aut Sacerdotes *potestatem habentes suæ voluntatis* consecrentur. Vndè illa consilia Pauli 1. Cor. 7. 8. *Dico autèm non nuptis & viduis, bonum est illis si sic permaneant, sicùt & ego.* Inferius v. 27. *Solutus es ab uxore noli quærere uxorem*, & v. 32. *Volo vos sine solicitudine esse. Qui sine uxore est, solicitus est quæ domini sunt, quomodò placet Deo. Qui autèm cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodò placeat uxori, & divisus est, & mulier innupta & virgo, cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu.* Et paulò pòst, *Porrò hoc ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis injiciam,*

sed ad

ſed ad id quod honeſtum eſt, & quod facultatem præbeat ſine impedimento Dominum obſecrandi. Et v. 38. *Qui matrimonio jungit virginem ſuam, benè facit: & qui non jungit, meliùs facit.* Et tandèm, *Beatior autèm erit, ſi ſic permanſerit*, id eſt innupta, *ſecundùm meum conſilium: puto autèm quod & ego ſpiritum Dei habeam.* Vt quid ergò Novatores, nè dicam Apoſtolicæ doctrinæ deformatores, in tantum contrà Eccleſiam Catholicam latrant, quod admittat vota caſtitatis liberè & ſpontaneè voventium, cùm ſecundùm Apoſtolum caſtitas ſit majus bonum. Quod ſi majoris boni vota fieri laudabile non ſit & acceptum Deo, cùr vovit Jacob Domino in Bethel? Geneſ. 28. 20. Vndè Deuteron. 23 21. *Cùm votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quià requiret illud Dominus Deus tuus: & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatū: ſi nolueris polliceri abſquè peccato eris. Quod autèm ſemèl egreſſum eſt de labiis tuis, obſervabis, & facies ſicùt promiſiſti Domino Deo tuo, & propriâ voluntate, & ore tuo locutus es.* Pſ. 75. 12. *Vovete & reddite Domino Deo veſtro, omnes qui in circuitu ejus affertis munera.*

nera. Et de votis Legis Gratiæ prædixit Isa. 19. 21. *In die illâ colent eum in hostiis & muneribus & vota vovebunt Domino & solvent* : & alibi passim Scriptura. Sic voverunt Rechabitæ, sic Nazaræi. Ex quibus omnibus colligitur, quod etiàmsi præcepti divini non sit vovere, illo tamèn astringuntur ut reddant, quicumquè liberâ voluntate voverunt. Quamobrèm exigendo votorum adimpletionem, fidelium conscientias non onerat Ecclesia: cùm illa necessaria simpliciter non sint, sed libera; & necessaria tantummodò secundùm quid & ex conditione: sicùt necessarium est illi qui contractum aliquem inivit, ut pòst initum ab eo non resiliat, ut patet C. de pactis, l. pacta. Nequè enim in Lege novâ ad statum Religiosum quis cogitur, cùm eo ipso in Ecclesiâ Catholicâ vota profitentium invalida habeantur, quo illa inviti emiserunt. Congruentissimum tamèn fuit, & divino cultui maximè consentaneum, ut acceptato statu Religioso & votis liberè emissis, aut Sacris Ordinibus susceptis, ob rationes superiùs deductas, quilibèt perpetuam

castitatem colat, & spurcitiis carnalibus abstineat. Nec est quod nugetur Minister Delphicus, Religiosos interdùm affectionibus carnis & concupiscentiæ agitari, & interdùm impelli ad actus venereos: cùm illas etiàm Paulus in carne suâ persenserit, nec tamèn ideò veneri vel licitæ vel illicitæ indulsit. Sciebat enim quod *Fidelis est Deus, qui non patietur vos tentari, suprà id quod potestis: sed faciet etiàm cum tentatione proventum, ut possitis sustinere.* 1. Cor. 10. 13. Quod objicitur ex Platinâ de Pio II. cui Sacerdotibus magnâ ratione sublatæ nuptiæ videbantur, majori tamèn restituendæ. Missum facio, juxtà multos, Platinam non ità rectè Sedi Apostolicæ affectum fuisse, ex eo quod à Paulo II. tormentis subjectus fuerit, tamquàm conjurationis reus: & dico nihil hoc cœlibatui Ecclesiastico officere, cùm nusquàm tale decretũ à Pio II. emanaverit. Quare dato etiàm quod illud aliquandò senserit ut Doctor privatus & particularis; numquàm tamèn è Cathedrâ ut Papa dictavit. Quod verò S. Bernardus serm. 66. in Cant. dicit Ecclesiam abominationibus & gravissimis scele-

ſceleribus replendam, ſi tollatur conjugiũ; nihil quoquè contrà nos facit. Quandoquidèm ibidem S.Bernardus reprehendat ſolos Hæreticos,ut Manichęos, & ſimiles, qui matrimonium omnimodè ex Eccleſiâ tollere nitebantur. Quod nullus umquàm Pontificum in Eccleſiâ Catholicâ tẽtavit: ubi quibuslibèt ſemper nuptiæ licitæ fuerunt, illis dumtaxat exemptis, qui voto continẽtiæ ſe obſtrinxiſſent.Nec eſt quod cœlibatui aut votis aſcribantur peccata illa, quæ fieri quandoque contingit, cùm nec matrimoniis adulteria, aut alia non minùs deteſtanda aſcribantur:&potiùs ſit abuſus votorum, & cœlibatus; quorum fructus eſt ſecundùm Apoſt. 1. Cor.7.34. cogitare quæ Domini ſunt; eſſe ſanctum & corpore & ſpiritu. Nequè voluit etiàm Paulus 1.Timoth.3.2. Sacerdotes connubia amplecti, ubi dicit: *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, unius uxoris virum:*ſed ſecundùm litterã vult *unius uxoris*, id eſt, non bigamos, in Epiſcopos eligi ,quandò neceſſitas cogit conjugatos aſſumere; ut alibi diximus. Nec obeſt nobis loc. cit.1. Timoth.4.1.*Diſcedent quidam à Fide, atten-*
 dentes

dentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere à cibis, &c. Ibi enim invehitur Apostolus in Hæreticos, quales fuerunt Marcion, Manthes, & Tracianus, qui damnabant nuptias, quas numquàm Ecclesia Catholica damnavit; sed contrà semper asseruit. Atquè adeò potiùs ibidèm prædictum est de Luthero, Calvino, & Consistorialibus Delphicis: *Quià in novissimis temporibus discedent quidam à Fide, attendentes spiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, &c.* Cùm inimici castitatis, mortificationis, orationis, & aliarum virtutum, tantoperè à Christo, ab Apostolis, & SS. Patribus verbo & facto commendatarum, non capiant verbum istud: *Sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cælorum. Qui potest capere, capiat.* Matth. 19. 12.

Motivum XLIII.

D*Octrinam Orthodoxam Ecclesiæ circà Purgatorium fabulosam existimat, quod repugnet*

pugnet justitiæ, & misericordiæ divinæ. Iustitiæ quidèm, eo quod Christus pro nobis satisfecerit, qui secundùm Isa. 53. 5. Vulneratus est propter iniquitates nostras, disciplina pacis nostræ super eum: *Nec injustus sit, ut secundam satisfactionem exigat*, & sanguis JESV CHRISTI Filii ejus emundat nos ab omni peccato. 1. Joa. 1. 7. *Misericordiæ verò, eo quod Deus peccata remittendo, etiàm pœnam remittat: atquè adeò, quod semel ignovit, rursùm punire non potest.*

RESPONDETVR.

Et Purgatorii veritas multipliciter probatur.

NOn miror equidèm quod Calvinistæ in hoc vel futuro sæculo nullum Purgatorium experiantur, ut Catholicam doctrinam admittant, quos non Purgatorium, sed Infernus expectat. Expetunt sibi è Sacris Literis omnia probari. Et nè quidèm ex iis contrarium unum Iota probarent. Irrefragabiliter itaque ex verbis utriusque Testamenti veritatem hanc demonstro.

monstro. Imprimis 2. Machab. 12. 43. Misit Judas Machabæus in Jerusalem *duodecim millia drachmas argenti, offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, benè & religiosè de resurrectione cogitans, &c.* Et concludit, *Sancta ergò & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.* Qui locus Scripturæ ità manifestus est, ut Hæretici non invenientes subterfugium, quo hoc jaculum evitent, satiùs duxerint negare hunc librum esse Canonicum. Et nè sine fundamento hoc dixisse videantur, hanc rationem allegant, quod Author in fine libri veniam petat, si quâ in re erraverit. Eccè perfidiam hæreticæ pravitatis: de infallibili veritate suspectum habent, quod humiliter de seipso sentiat. Revocent à pari in dubium Regii Prophetæ Psalmos, quos tamèn ut maximè authenticos amplectitur Ecclesia, imò & Synagoga, qui nihilominùs similiter de se sentit & loquitur. Ps. 68. *Deus tu scis insipientiam meam, & delicta mea à te non sunt abscondita.* Et Psal. 24. *Delicta juventutis meæ & ignorantias meas, ne memineris.* Solet autèm Spiritus Sanctus ità per os Prophetarum suorum

loqui,

loqui, ut ſtilo & communi ipſius Prophetę loquendi modo ſe accommodet: ut non difficile eſſet pluribus exemplis probare, niſi brevitati conſulerem. Enimverò libri Machabæorum ſemper in Eccleſiâ ut Canonici habiti ſunt, & videre eſt ex diverſis Conciliis, præſertim Carthaginenſi III. can. 47. ex decretis Pontificiis, inter cętera Innocentii I. Epiſt. 3. ad Exuperi. can. 3. & ex Sanctis Patribus, inter quos S. Auguſt. lib. 18. de civit. Dei cap. 36. *In quibus ſunt Machabæorum libri, quos non Iudæi, ſed Eccleſia pro Canonicis habet.* Et Hiero. 2. Prolog. ſuper eoſdem libros ait: *Machabæorum libri, licèt non habeantur in Canone Hebræorum: tamèn ab Eccleſiâ inter divinorum voluminum adnotantur hiſtorias.* Et rursùs Aug. lib. de hæreſibus ad Quod vult Deum c. 53. Arium in numero Hæreticorum collocat, eo quod negaverat licere pro defunctis orare. Et lib. de curâ pro mortuis agendâ: *Defunctis*, inquit, *cum omni diligentiâ miſereri & ſubvenire ſtudeamus, attendentes, & quod Iudas Machabæus fecerit. Dixit enìm quod ſancta eſſet cogitatio, pro defunctis exorare, ut à peccatis ſolvantur.* Tanti fecit

Augustinus horum librorum auctoritatem. Eadem veritas Purgatorii stabilitur. Tobiæ 4. 18. *Panem tuum, & vinum tuum super sepulturam justi constitue, & noli ex eo manducare & bibere cum peccatoribus.* Hinc orta est consuetudo illa antiquissima & planè laudabilis, quæ adhuc servatur, ut consanguinei defuncti mittant cibum & potum pauperibus & Religiosis, ut deprecentur pro defunctis. Sic Chrisost. homil. 32. in Matth. *Cùr pòst mortem tuorum pauperes convocas? cùr Presbyteros, ut pro eis velint orare, obsecras?* 1. Reg. ult. 12. pro morte Saul habitatores Jabes Galaad septem diebus jejunaverunt. Et 2. Reg. 1. 12. *Flevit David & jejunavit pro Saule & Ionatha, aliisq; occisis.* Et Isa. 4. 4. *Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem Ierusalem laverit de medio ejus, in spiritu judicii & spiritu ardoris.* Quod intelligit August. de pœnâ Purgatorii lib. 20. de civit. Dei c. 25. Et Mich. 7. 8. *Ne læteris inimica mea super me, quià cecidi. Consurgam cùm sedero in tenebris. Dominus lux mea est, iram Domini portabo, quoniàm peccavi ei, donèc causam meam judicet, & faciat judicium meum, educet me in lucem,*

videbo

videbo justitiam ejus. Vbi glossa ordinaria illud, *iram Domini portabo*, exponit, hic vel in Purgatorio. Et Hiero. lib. 1. adverſ. Pelag. ca. 9. dicit per hunc locum Scripturæ Purgatorium probari. Deindè ex novo Teſtamento id ipſum probatur 1. Cor. 3. 14. *Si cujus opus manſerit, quod ſuperædificavit mercedem accipiet. Si cujus opus arſerit, detrimentum patietur; ipſe autem ſalvus erit, ſic tamèn quaſi per ignem.* Quem locum S. Auguſt. de igne Purgatorio intelligit, ſerm. 4. de Sanct. in commem. anim. *Multi ſunt*, inquit, *qui lectionem iſtam malè intelligentes, falsâ ſecuritate decipiuntur, dùm credunt, quod ſi ſuprà fundamentum Chriſti capitalia crimina ædificent, peccata ipſa per ignem tranſitorium poßint purgari, & ipſi poſteà ad vitam perpetuam pervenire. Intellectus iſte, Fratres chariſsimi, corrigendus eſt, quià ipſi ſe ſeducunt, qui taliter ſibi blandiuntur. Illo enim tranſitorio igne, de quo dixit Apoſtolus, Ipſe autèm ſalvus erit, ſic tamèn quaſi per ignem; non capitalia, ſed minuta peccata purgantur.* Qui enim commiſerit opera digna igne, ut ſunt peccata venialia, verba otioſa, de quibus (teſte Domino Matth. 12. 36.) etiàm reddenda

est ratio in die judicii, in igne purgandus est, aut pœnam aliquam vel in hâc vitâ, vel in futurâ subiturus: non æternam, cùm hoc dissentaneum foret divinæ justitiæ; ergò aliquam temporalem. Rursùm Matth. 5.22. *Qui irascitur fratri suo, reus erit judicio, Qui autèm dixerit fratri suo Racha, reus erit concilio. Qui autèm dixerit fatuè, reus erit gehennæ ignis.* Quę tria exponit S. Aug. lib. 1. in ser. de monte c. 9. de pœnis animarum pòst hanc vitam, & dicit damnationem æternam solùm tribui tertio generi peccatorum recensitorum: primo verò & secundo, utpotè leviorum defectuum, leviores pœnas, ac proindè temporales: & sic communiter Doctores. Matth. 5.25. dicitur: *Esto consentiens adversario tuo citò, dùm es in viâ cum eo; nèfortè tradat te adversarius judici, & judex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies indè, donec reddas novissimum quadrantem.* Vbi per adversarium intelligitur ipsa Lex Dei, vel dictamen conscientiæ, quę legem Dei semper objicit peccanti: & dicuntur adversarii, quod adversentur carni, & pravis affectionibus. Ità Ambr. Comment. in Luc.

Luc. lib. 7. cap. 12. August. in cap. 5. Matth. Homil. 1. de verb. Domini. Grego. Homil. 39. in Evangelia. Bern. serm. 85. in Cant. In viâ, id est, in hâc vitâ, ut expresse significatur in Psal. 118. 1. *Beati immaculati in viâ:* & degentes in hâc vità dicuntur viatores. Per carcerem, juxtà communem SS. PP. sensum, intelligitur Infernus: in quo diversę sunt mansiones, alię pro damnatis, aliæ pro his qui purgantur. *Non exies indè donèc reddas novissimum quadrantem.* Quod indè non sint dimittendæ animæ donèc plenè satisfiat justitiæ Divinæ, aut per satisfactionem bonorum operum seu suffragiorum, quæ in Ecclesiâ militante illis applicantur, aut per ipsarum animarũ satispassionem, id est, ut poena tolerata coæquari possit cum defectibus remissis. Vndè additur *novissimum quadrantem.* Communi etiàm Patrum consensu plura Oecumenica Concilia Purgatorium asseruerunt, Carthaginense IIII. cap. 79. In Hispaniâ Concil. Bracharense I. ca. 34. In Galliâ Conc. I. Cabillonense c. 4. & Cabillonense II. sub Leone Papâ III. cap. 39. & Aurelianense II. cap. 15. In Germaniâ

Wor-

Wormacienſe cap. 10. In Italiâ Conc. Sextum ſub Symmacho. Idem docetur in variis liturgiis Jacobi, Baſilii, Chriſoſtomi, Ambroſii, &c. in quibus omnibus fit oratio pro defunctis. Accedunt teſtimonia Patrum. Dionyſ. de Eccle. Hierarch. c. 7. *Accedens*, inquit, *divinus antiſtes, ipſi mortuo ſanctè precatur &c. Precibus quidèm à divinâ benignitate contendit, ut & omnia peccata, quæ humanâ fragilitate, imbecillitateq; admiſſa ſunt, ei qui exceſſit è vitâ, remittat, & eum in lucem ac regionem vivorum deducat in locum, à quo fugit dolor, triſtitia & gemitus.* Athanaſius quæſt. 34. Clemens Alexand. li. 6. conſtit. Gregor. Nazianz. oratione 2. Ephrem in ſuo teſtamento. Cyrillus Catecheſi myſtag. 5. & alii. Inter quos Chriſoſt. homil. 41. in 1. Cor. clariſſimè aſſertum noſtrum aſtruit: *Iuvetur quidèm mortuus non lachrymis, ſed precibus, ſupplicationibus, eleemoſinis.* & Homil. 69. ad pop. *Non temerè ab Apoſtolis hæc ſancita fuerunt, ut in tremendis myſteriis defunctorum agatur commemoratio. Sciunt enim indè multum eis contingere lucrum, utilitatem multam.* Similia etiàm habet in morali digreſſione ſerm. 3. ſuper Epiſt. ad Phi-

Philip. E Latinis Tertu.lib.de coron.mili. cap. 53. inter traditiones Apostolicas numerat suffragia pro defunctis. Cyprianus tom. 1. Epist. 66. *Episcopi antecessores nostri religiosè considerantes, & salubriter providentes, censuerunt nè quis frater excedens, ad tutelam vel curam clericum nominaret: ac si quis hoc fecisset, non offerretur pro eo, nec sacrificium pro dormitione ejus celebraretur.* Ambros. lib. 2. Epistol. 8. Hieronym. Epistol. ad Pammachium de obitu Paulinæ. Augustinus lib. de curâ pro mortuis cap. 1. *In Machabæorum*, inquit, *libro legimus, oblatum pro mortuis Sacrificium. Sed etsi nusquàm in Scripturis veteribus omninò legeretur, non parva tamèn est universæ Ecclesiæ, quæ in hâc consuetudine claret, auctoritas: ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad ejus altare funduntur, locum suum habet etiàm commendatio mortuorum.* Vbi duo potissimùm notanda recurrunt: primò juxtà doctrinam Chrisost. Cypriani, & Augustini ex communi, antiquâ, imò Apostolicâ traditione, usum esse in Ecclesiâ orandi & sacrificia offerendi pro defunctis. Quare certissimum & omninò indubi-

dubitatum esse debet, Purgatorium admittendum esse, cùm in eo tota Ecclesia errare non possit, nisi Christus ipse arguatur infidelitatis & mendacii. Nequè dici potest Chrisost. Cyprian. & August. à veritate in eo deviasse: nàm indubiè, si ità esset, cæteri Patres & Doctores, qui illo sæculo & sequentibus claruerunt, contradixissent, eorumque sententias refutassent. Quamobrèm cùm usus communis & antiquissimus Ecclesiæ sit, ex Apostolicâ traditione proveniens, quales æstimare oportet hosce Novatores Lutherum & Calvinum, eorumque sequaces, qui Purgatorium & suffragia pro mortuis abolere contendunt? Audiant Aug. epist. 118. cap. 5. dicentem & eos redarguentem: *Insolentissimæ insaniæ est disputare contrà id quod tota Ecclesia facit.* Secundò notandum est, commentitium dogma Calvini lib. 3. instit. cap. 5. §. 10. Vbi confessus antiquissimam consuetudinem illam in Ecclesiâ jàm antè mille & trecentos annos fuisse, erroneam tamèn esse asserit. *Antè mille & trecentos annos usu receptum fuit, ut precationes fierent pro defun-*

ctis:

ctis : sed omnes quidèm fateor in errorem abrepti fuerunt. Hæc Calvinus : itaque hâc Catholicâ veritate manifestissimè probatâ, testimoniis antiqui & novi Testamenti, traditionibus, Conciliis, auctoritate SS. Patrum & Doctorum, communi universalis Ecclesiæ usu & consensu, qui, ut inquit August. lib. 4. de Bapt. c. 24. *Non potest non esse legitimus, tamquàm ab Apostolis inchoatus, & à Christi potestate descendens*. Tandèm complures apparitiones & revelationes fide dignissimas, utpotè multorum SS. Patrum ac testium omni exceptione majorum testimonio stabilitas omittens, ob pervicaciam & duritiam cordis adversariorum nostrorum idipsum rationibus ostendam. Argumentum Hæreticorum, in quo tamquàm in suo Achille confidunt, est pœnam simùl remitti cum culpâ, eo quod ablatâ causâ, teste Philosopho, auferatur effectus: atqui remissio quoad culpam non fit in futuro sæculo, sed in præsenti, ut evidenter constat ex Scripturis, & omnes etiàm Catholici admittunt : ergò sicùt pòst hanc vitam non manet ampliùs reatus ad culpam, neque

nequè etiàm remanebit reatus ad pœnam; & per consequens frustrà & fictitiè ponitur Purgatorium. Respondetur & simùl confirmatur Catholica sententia, negando majorem, remissâ videlicèt culpâ tolli etiàm reatum ad pœnam: & evidenter ex Sacris Litteris contrarium probatur, 2. Reg. 12. 13. Cùm David pòst delicta gravissima contrà Deum patrata exclamaret coràm Propheta Natan, *Peccavi Domino*: statim replicuit Propheta, *Dominus quoquè transtulit peccatum tuum, non morieris*. Eccè peccatum juxtà vocem Prophetę deletum. Subjunxit nihilominùs Nathan. *Verumtamèn quoniàm blasphemare fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius qui natus est tibi, morte morietur*. Eccè gravissima pœna, quam pòst remissionem peccati sustinere cogebatur: non utcumquè, sed in vindictam commissi, *quoniàm blasphemare fecisti nomen Domini*, atquè adeò falsitatis speciem habet & infidelitatis, asserere pòst remissam culpam non remanere ordinariè reatum pœnæ. Item Sap. 10. 1. dicitur *illum qui primus formatus est à Deo, Pater orbis terrarum, cùm primus*

primus esset creatus custodivit & eduxit illum à delicto suo. Habemus culpam remissam. Nihilominùs in vindictam peccati gravissima mala perpessus est toto tempore vitę, orbatus deliciis paradisi, & cunctis bonis, quibus fruitus fuisset, si in innocentiâ perseverasset. Vndè Genes. 3. 17. *Quià audîsti vocem uxoris tuæ, & comedisti de ligno, ex quo præceperam tibi nè comederes: maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex eâ cunctis diebus vitæ tuæ. Spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbam terræ. In sudore vultus tui vesceris pane, donèc revertaris in terram, de quâ sumptus es: quià pulvis es & in pulverem reverteris.* Quę mala tulit Adam, ut constat ex sacro textu, in pœnam justam culpę, non tamquàm paternam correctionem, ut à malis futuris abstineret, sed in punitionem delicti, *quià audîsti vocem &c.* Plura similia exempla facilè est è Sacris paginis adducere: verùm duo hæc sufficient, quibus constet evidenter, non semper cum culpâ condonari omnem pœnam. Nequè in eo injurii sumus redemptioni humani generis factę per merita & passionem Chri-

 sti, ut

sti, ut plerumquè fingunt Hæretici: alioquin etiàm pòst susceptum baptismum, quo peccatum originale deletur, non ampliùs patereinur pœnas ipsum peccatum originale subsecutas, qualis est mors cum cæteris miseriis, quas in eo contraximus. Tantùm verò abest, ut vel misericordiæ, vel justitiæ Divinæ posito igne purgatorio aliquid detrahatur: quin potiùs eâ ratione utraquè virtus in Deo mirabiliter conjungitur & maritatur: ut & ex errore Novatorum nostrorum utraquè destruitur. Certum est enim quod sicùt justitia sine misericordiâ crudelitas est; ità misericordia sine justitiâ saltèm aliquali injustitiâ est, & alteram sine alterâ in Deo reperire est impossibile. Atqui Sectarii Deum faciunt sine justitiâ misericordem, cùm culpâ remissâ nullam pœnam à delinquente subeundam restare asserunt. Nos verò in remissione culpæ misericordiam Dei admiramur; & in pœnâ temporali restante, ejus justitiam veneramur, & misericordiæ conjungimus.

M o-

MOTIVUM XLIV.

QVod Romana Ecclesia, ut ex fabuloso Purgatorio eripiat animas, in usu habeat concedere indulgentias iis, qui eas promerebuntur, elargiendo eleemosinas pecuniarias Ecclesiis, aut instituendo aliquam peregrinationem & similia. Irridet liberalitatem Pontificiam in distributione illius thesauri, & laudat eos qui contrarium sentiunt: scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vanâ vestrâ conversatione paternæ traditionis: sed pretioso sanguine agni immaculati Christi 1. *Pet.* 1. 18. *Quod illis, qui putant sibi Regnum Cælorum acquirere pecuniis, dici possit illud Petri ad Simonem Magum Act.* 8. 20. Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniàm donum Dei existimasti pecuniâ possideri. Non est tibi pars, nequè sors in sermone isto: cor enìm tuum non est rectum coràm Deo.

RESPONDETVR.

Suffragia pro defunctis & indulgentiæ confirmantur.

PVrgatorium omni rectè ſentienti admittendum eſſe abundè demonſtravimus, & à fabuloſitate vindicatam veritatem à quolibèt Orthodoxo credendam ſuſtinuimus. Indulgentiarum uſum in Eccleſiâ eſſe non novum veriſſimum eſt. Antè annos octingentos à Pontificibus Indulgentias conceſſas, teſtis eſt S. Thom. in 4. ſentent. d.20. q.1. art.3. quæſtiunc. 2. ubi S. Gregorium Magnum eas in diebus Stationum populo impertiviſſe docet. Sergius, qui ſedit in Pontificatu anno 844. trium annorum & trium quadragenarum Eccleſiam S. Martini in Montibus, feſto titulari ejuſdem viſitantibus diſtribuit, ut legere eſt in tabulâ marmoreâ, incisâ literis antiquiſſimis. Similiter Leo III. ut refertur à S. Lutgero ſuę Epiſt. cap. 9. *Idem S. Leo Papa*, inquit, *anno Dominicæ Incarnationis octingenteſimo tertio, cum magnâ ſolemnitate*

nitate suorum Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum & Prælatorum ad Imperatorem Carolum in Germaniam veniens, & ab eodem Imperatore, imperialiter cum suis receptus, inter multa pietatis suæ opera, instantiâ ejusdem Serenissimi Imperatoris & Regis, Aquisgrani in Palatio dedicavit Ecclesiam perpetuæ Virginis Mariæ, donans eamdèm Ecclesiam multis Indulgētiis. Et bis infrà idipsum confirmat aliis exemplis, quæ Coloniæ Agrippinæ & in Galliâ contigerant. Doceri etiàm potest ex diversisConciliisGeneralibus, quorum aliqua nuper pag. 161. citavimus. Quibus addi possunt Claromontanum, teste S. Antonino, Lateranense IV. Lugdunense, Viennense, Constantiense, & tandèm Tridentinum. Quę licèt à Sectariis non admittantur, non tamèn ideò ipsorum auctoritas extenuatur: cùm proprium sit hęreticorum, ea contemnere & reprobare, in quibus ipsorum errores damnantur. Sic Ariani olim respuerunt Conc. Nicenum, Nestoriani Ephesinum, Pelagiani Arauxicanum, Eutichiani Calcedonense, Lutherani & Calvinistæ Tridentinum. Etiàmsi secundùm Augustin.

Epist. 118. semper fuerit in Ecclesiâ plenariorum Conciliorum saluberrima auctoritas. Vndè cùm communis sit consensus Ecclesiæ, tàm quoad doctrinam, quàm quoad praxim, nequè ostendi possit initium, juxta communem Sanctorum regulam, à Christo & ab Apostolis emanasse certissimè credendum est. Quamvis antè annos recensitos, non ità frequens fuerit in Ecclesiâ earum usus, quod fervor primorum Patrum necdùm ità in posteris concidisset; sicùt jàm declinante magis sęculo in malitiæ senium. Doctrina contraria fugienda est, velùt blasphema in Christum & Sponsam ejus Ecclesiam: In Christum, quod eum fallaciæ insimulet, velùt non stantem promissis, quibus spopondit portas Inferi adversùs Ecclesiam non pręvalituras: hoc verò posito prævaluissent; nequè in amore ęterno, & sponsalitio perseverasset sancta & immaculata; sed fornicata fuisset cum erroribus multis, quod blasphemum est in eam. S. Bernardus his qui ad bellum Hierosolymitanum erant ituri, prædicavit Indulgentias concessas ab Eugenio Papâ III. & pręedicationem suam

pluribus & evidentibus miraculis confirmavit, ut patet ex initio lib.2. de consideratione. S. Franciscus divinâ revelatione accepit Jubilæum pro Ecclesiâ S. Mariæ de Angelis, quod posteà Summus Pontifex approbavit. Itèm S. Birgitta, cujus Revelationes apud gravissimos Theologos in æstimatione sunt, edocta fuit â Christo Domino de abundantibus Indulgentiis, quæ sunt in Vrbe. Et quamvis hæc ab hereticis floccipendantur, suàm tamèn fidē merentur. Et quemadmodum in unaquaquè Republicâ, si recto regimine potiatur, constitui solet thesaurus publicus ad subveniendum egenorum necessitatibus, ut ex affluentiâ divitum sustententur: sic ex thesauro illo, & superabundantiâ meritorum Christi & Sanctorum, quâ satisfactoria sunt, in Ecclesiâ (quæ Respublica à Christo Domino instituta, rectissimè ordinata est) laborantibus penuriâ satisfactionū, sive in hâc vitâ etiamnùm degant, sive in aliâ detineantur, ut faciant satis divinæ justitiæ, pro reatu pœnæ succurritur, applicando merita Christi & satisfactiones ejus ac Sanctorum. Hujus autèm

infiniti thesauri dispensationem & applicationem penes Pontificem esse, & legitimos Christi Vicarios, satis colligitur ex illâ amplissimâ ligandi & solvendi potestate à Deo ipsis concessâ. Vndè Paulus 1. Cor. 4. 1. *Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Et de Indulgentiis satis clarè, ut ex toto contextu patet, 2. Cor. 2. 10. *Nàm & ego quod donavi, si quid donavi propter vos in personâ Christi:* Vbi non culpam, sed pœnam donavisse intelligendus est Apostolus. Merita enim passionis Christi Domini, quamvis infinitæ virtutis sint, & infiniti valoris ad satisfaciendum æterno Patri pro omni debito nostro, nisi applicentur per nostram cooperationem, aut virtutem sacramẽtorum, aut per alia media quæ in Ecclesiâ statuta sunt, non sortiuntur efficaciter effectum: aliàs fatendum esset omnes indiscriminatim salvari, & nullum perire: quod plusquã temerarium est, & falsissimum, & contra ipsum sacrum textum multis in locis, *Multi enim* Matth. 20. 16. *sunt vocati, pauci verò electi.* Et 7. v. 14. *Arcta via èst quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam.* Et v.

13. *Spa-*

13. *Spatiosa via est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam.* Atquè adeò cõformiter explicanda sunt illa loca Scripturæ. 1. Joa. 2. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autèm tantùm, sed & totius mundi.* Et Isaiæ 53. 5. *Ipse autèm vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra,* & similia. Cùm ergò sæpissimè contingat multos ex hâc vitâ decedere condonatâ offensâ, non tamèn ablato plenè reatu pœnæ; necessum est ut in Purgatorio per satispassionẽ, aut per divitias Ecclesiæ à supremo ejus Oeconomo erogatas, justitiæ divinæ satisfaciant. Adjunguntur etiàm satisfactiones superabundantes B. Virginis & Sanctorum; nàm sicùt in effectibus naturalibus, eo quod causæ secundę concurrant cum causâ primâ ad suos effectus producendos, nullatenùs minuitur virtus infinita Dei operantis: quin potiùs magis in eo resplendet divinæ sapientiæ & providentiæ dispositio, cùm causalitas ipsa causæ secundæ in primam causam, nempè Deum refundatur: Ità pariter merita satisfactoria Sanctorum, etsi cooperantur

cùm infinito valore & virtute Dominicæ Passionis, non propterea extenuatur & vilescit, cùm indè omnem suam vim trahāt, tamquàm à fonte, & in Christum & ejus Passionem totum redundet. Vndè ineptissimè objicitur illud 1. Pet. 1. 18. *Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis: sed pretioso sanguine agni immaculati.* Et illud Act. 8. 20. *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniàm donum Dei existimasti pecuniâ possideri.* Nequè enim ullus umquàm Catholicus existimavit, nos esse redemptos auri, argenti, aut alicujus puræ creaturę pretio: sed tantùm solius Christi sanguine primariò; & meritis Sanctorum, quę totum suum valorem à Christo trahunt, quasi secundariò. Profectò manifestissima calumnia est, hoc ipsum Ecclesiæ impingere, quod simoniam admittat: quā tamèn ipsa vehementer semper detestata gravissimè punit. Quasi verò propter pecunias, Indulgentias impertiatur, dùm elargitionem alicujus eleemosynę pecuniariæ eas lucraturis Fidelibus præscribit, aut simile aliquod opus pium, ut sunt peregrinationes ad Divam Lauretanam, Jacobum

bum Compostellanum & limina Apostolorum: quibus, si cùm debitis circumstantiis fiant, mens humana ad majorem devotionis & reverentię ergà Deum incitatur affectum, & ad imitationis Sanctorum studium impensiùs inflammatur.

MOTIVVM XLV.

*Rursùm occasione Indulgentiarum debacchatur in Sanctos. Quod Papistæ eorum meritis prætendant magnam partem Regni cœlestis, eosdemq; venerentur ob miracula: quæ si perpendantur, longè distant à miraculis Prophetarum & Apostolorum. Quod exigentes miracula sint infideles, cùm Fideles illis non indigeant. Et sicùt non est credendum omni spiritui, sicùt dicitur 1.Ioa.*4.1.Probate spiritus si ex Deo sunt: *sic nec omnibus miraculis. Quod dignoscendorum miraculorum signum exprimatur Israelitis Deut.* 13. 1.Si surrexerit in medio tui Prophetes, aut qui somniũ vidisse se dicat, & prædixerit signum atquè portentum, & evenerit quod locutus est, & dixerit tibi: Eamus & sequamur Deos alienos quos ignoras, & serviamus eis: non audies verba Prophetæ illius aut som-

ſomniatoris: quià tentat vos Dominus Deus veſter, ut palàm fiat utrùm diligatis eum, an non, in toto corde,& in totâ animâ veſtrâ. Propheta autèm ille aut fictor ſomniorum interficietur: quià locutus eſt, ut vos averteret à Domino Deo veſtro &c.

RESPONDETVR.

Et Sanctorum in meritis communio, & miraculorum veritas aſſeritur.

QVod Sanctorum merita nobis profutura confidamus, veriſſimum eſt. Quod per illa ſuo modo partem regni cœleſtis prętendamus, orthodoxum eſt. Et quidni? Amici Dei facti ſunt, nimis confortatus eſt principatus eorum. Sedebunt ſuper ſedes duodecim, judicantes duodecim tribus Iſraël. Satisfactiones eorum ſuperabundantes ſunt, quæ mutuatâ à Chriſti Paſſione virtute nobis prodeſſe poſſunt. Quidni confidamus? Gaviſi ſunt Sancti, gaviſus eſt Apoſtolus in paſſionibus ſuis pro nobis. Adimpleverunt Sancti, adimplevit Apoſtolus ea quæ deſunt Paſſio-

Passionum Christi in carne suâ pro nobis: quidni prosint, si applicentur per eos, qui constituti sunt dispensatores mysteriorum Dei, qui quod donant, in personâ Christi donant? *Nunc gaudeo*, inquit, Apostolus Colos. 1. 24. *in passionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ desunt Passionum Christi in carne meâ pro corpore ejus, quod est Ecclesia.* Sanctos etiàm colimus & veneramur propter miracula: & hoc ipsum ratio suadet. Illis movemur, & ad sanctitatem mentis & corporis excitamur: cùr non colamus? Ægrè tulit ipsa veritas Judæorum duritiam & pervicaciam, quod signis ejus non moverentur, & fulminavit in caput eorum Væ Vę. Reformidet illud ipsum Consistorium Delphicum, & quotquot Sanctorum miracula pro nugis æstimant, & virtute diabolicâ facta cavillantur, quandò nimis evidentia sunt, ut negari non possint. *Væ tibi*, inquit Math. 11. 21. *Corozaim, Væ tibi Bethsaida, quià si in Tyro & Sydone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere pœnitentiam egissent.* Cavete Calvinistæ, *Tyro & Sydoni remissiùs erit in die judicii, quàm vobis,*

vobis, nisi convertamini. Omnia poterat Paulus in Christo JESV, *Omnia*, inquit, *possum in eo qui me confortat.* Philip.4. 13. Omnia possunt Sancti in fide & virtute ejus qui omnipotens est. Joa.14.12. *Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & majora horum faciet.* Quantùm ergò mirabilia Sanctorum distent à signis, quæ Christus & Apostoli patrarunt, si Christus confortet? Asseverat, *qui credit in me majora horum faciet.* Et esto majora non sint, de quo non ambigitur: distent: sufficiat miracula esse, ad nostram confirmationem, & hæreticorum confusionem. Mirantibus Apostolis Math.21.21. quod continuò ad verbum Domini aruisset ficulnea, replicuit JESVS: *Amen dico vobis, si habueritis fidem & non hæsitaveritis, non solùm de ficulneâ facietis, sed & si monti huic dixeritis: Tolle, & jacta te in mare, fiet.* Nequè solet Ecclesia miracula ulla Sanctorum admittere, nisi præmisso gravissimo, & maturissimo examine, interveniente jurejurando testium omni exceptione majorum. Experimẽtum itaquè sumit & indagat qualia sint, & quo spiritu fa-

tu fa-

tu facta ſint. Nequè ignoramus non ità neceſſaria credentibus eſſe miracula: ſcimus tamèn interdùm neceſſum eſſe eà fieri, ut convertantur increduli, & debiliores in fide ſtabiliantur, aut merè ut Sanctorum gloria toti mundo ampliùs innoteſcat. Admittimus etiàm notam evidentem eſſe, quâ dignoſcantur, illam quæ recenſetur Deuter. loc. cit. Si enim quis admiranda faciat, & aliam fidem prædicet, ut Deos alienos ſequamur, eum ut anathemate percuſſum fugimus & deteſtamur: opera ejus velut opera mortis rejicimus & execramur. Sancti verò, quos ut tales univerſalis Eccleſia Catholica & Apoſtolica agnoſcit, nequè ſomniatores ſunt aut Pſeudoprophetæ, qui prædicent Deos alienos, nequè operâ eorum fideles à Dei veri cultu in idololatriam divertunt; etiàmſi colamus Dei & Sanctorum imagines, quas abſquè ullâ infidelitatis aut idololatriæ notâ colendas alibi ſatis ſuperque demonſtravimus: cùm in illis non veneremur Jovem aliquem, aut Jovis vatem: ſed Deum verum Vnum & Trinum, & Sanctos, quatenùs amici veri

Dei

Dei ſunt, ſic ut totus honor non aliò, quàm in Deum redundet.

MOTIVVM XLVI.

Quod Religio Romana, ut idololatriam multiplicet, Reliquias Sanctorum Fidelibus colendas ſacrilegè proponat: cujus tamèn nulla mentio fiat in Sacris Litteris. Irridet miraculum aliquod factum in quâdam infirmâ per applicationem Reliquiarum S. Ignatii de Loyolâ: quaſi ratione illius præcisè relatus fuiſſet in numerum Sanctorum. Quod Dominus Deus ſatis oſtenderit non eſſe venerandas Reliquias, ex eo quod corpus Moyſis ità occultatum remanſerit, ut in hunc uſquè diem ſepulchrum ejus incognitum ſit. Quod Ezechias ſerpentem æneum deſtruxerit. Quod utrumquè factum ſit ad tollendam occaſionem idololatriæ. Vndè concludit, quod quandoquidèm Scriptura non commendet cultum præputii Chriſti Domini, aut veſtium ejus, lactis B. V. crinium, &c. (quæ apud Catholicos, ut putat, non magis invenire eſt, quàm umbram S. Petri) verè coli non debeant.

RES-

RESPONDETVR.

Quod Reliquiarum veneratio Scripturæ congruit.

CIrcà miraculum S. Ignatii in diœcesi Audomarensi factum, non est quod tàm scurriliter nugetur Dominus Minister. Approbatum fuit ab Episcopo Audomarensi, testimonio Medicorum, & aliorum fide dignorum interveniente non temerè,sed re satis maturè pensatâ. Nec tali facto indigebat S. Ignatius, ut à Summo Pontifice in album Sanctorum referretur, cùm satis manifestum sit, quod rigidissimo cum examine, & exactissimâ oculatissimâque circumspectione ad hujusmodi Canonizationes in Romanâ Curiâ procedatur. Quapropter nullus sanæ ac piæ mentis in dubium revocare potest, quin præter illud miraculum, cætera omnia quę ad gravissimum tanti momenti negotium desiderantur, sufficientissimè intervenerint. Quod magno in honore habeamus Sanctorum Reliquias convenientissimum semper fuit, &

hoc ipſum ſatis manifeſtè declaravit Deus 4. Reg. 2. 14. quandò percuſſione pallii Eliæ aquas diviſit Eliſeus. Et quandò eod. lib. cap. 13. v. 21. per contactum oſſium Eliſei mortuus reſuſcitatus eſt. Et Act. 19. 12. per ſudaria & ſemicinctia Pauli Spiritus nequam ex hominum corporibus ejiciebantur, & languidi ſanabantur. Et Math. 9. 20. mulier, quæ ſanguinis fluxum patiebatur, per contactum fimbriæ veſtium Chriſti ſanata eſt. Et Math. 14. 36. rogaverunt Chriſtum plures, *ut vel fimbriam veſtimenti ejus tangerent* (Eccè venerantur Reliquias ejus, & ipſo permittente) *& quicumquè tetigerunt ſalvi facti ſunt.* Satis, inquam, manifeſtè declaravit Reliquias colendas, cùm per tot miracula eorum cultum approbarît, & etiamnùm in dies approbet. Extant etiàm graviſſima Sanctorum Patrum teſtimonia, tàm Eccleſiæ Græcæ, quàm Latinæ, quos brevitatis gratiâ prætermitto. Citantur à Bellarm. lib. 2. Contr. tomo. 2. c. 3. Inſtar omnium ſit nobis unus Auguſt. epiſt. ad Quintianum: *Portant*, ait, *ſanè Reliquias Beatiſſimi &glorioſiſſimi Martyris*

Stephani,

Stephani, quas non ignorat Sanctitas vestra, sicùt & nos fecimus, quàm convenienter honorare debeatis. Et lib. 22. de civit Dei. cap. 8. maximum numerum miraculorum, ad Reliquias S. Stephani Protomartyris patratorum adfert. Certum etiàm est, plurimorum Sanctorum corpora integra & incorrupta divinitùs servata: ut in Burgundiâ S. Claudii ab annis hinc mille: in Vmbriâ apud Montem Falcum corpus B. Claræ ab hinc trecentis annis incorruptum: Albæ in Hispaniâ S. Matris nostræ Theresiæ, ubi non solùm extitit hucusquè incorruptum, verùm emanat ex ipsâ carne oleum, quod ad stuporem & miraculum, plurimis sanitatem restituit. Nec mirum: *Custodit Dominus omnia ossa eorum, unum ex his non conteretur.* Ps. 33. 21. Custodit inquam, imò ipse veneratur: *Vnum ex his non conteretur.* Quantò magis nos ad eorum venerationem obligamur? Quod verò Deus occultaverit corpus Moysi, & per Ezechiam confregerit serpentem æneum, nihil contrà nos facit: cùm hoc fecerit ob mores populi planè rudis, & ad idololatriam admodùm proclivis: cujus

modò in Ecclesiâ Catholicâ, pòst idola, & simulacra gentium penitùs destructa & subversa, nullum est periculum. Vndè potiori ratione concludo, quod quandoquidèm Deus in Sacris Litteris per tot miracula Reliquiarum cultum comprobarît, eas esse colendas, & verè apud Catholicos reperiri.

MOTIVVM XLVII.

Postremò, ut nihil incontaminatum relinquat, contemnit rosaria, grana benedicta, agnos Dei, missas pro defunctis, &c. *Admiratur illa verba, quæ dicuntur in canone missæ pro defunctis*, qui dormiunt in somno pacis: *quod incompossibila videantur, dormire in somno pacis, & pati graves Purgatorii pœnas. Irridet benedictionem campanarum, preces quæ suprà eas funduntur, cum omnibus cæremoniis. Item quod Sacerdotes sacrilegia, ut vult, committant, celebrando pro equis, porcis, & aliis bestiis. Quæ omnia, præter multa alia, maturè consideranti & ruminanti P. F. Emanueli (ut nobis obtrudit hic Minister) ansam præbuerunt, ut relictâ superstitiosâ Religione Romanâ, traderet se Religioni Reformatæ & Calvinisticæ.*

RES-

RESPONDETVR.

Quod animæ justæ etiàm in mediis tormentis pacem interiorem servant. Benedictiones creaturarum licitæ: ut & preces atquè sacrificia pro bonorum temporalium conservatione.

ANtiquus Hæréticorum genius semper conatus est, omnia instrumenta pietatis, & devotionis, quibus animæ Christianæ excitari solent ad cultum, honorem & amorem Dei, & propriā salutem è medio tollere. Capere nequeunt Consistoriales Delphici, quomodò animæ defunctorum in pœnis Purgatorii degentes, dormire possent in somno pacis, dùm tormentis Purgatorii subjiciuntur. Quasi verò internâ pace frui non possint, quæ naturaliter resultat ex gratiâ habituali, in quâ decesserunt, sive in Purgatorio patiantur, sive alibi sint. Benedictiones campanarum irrident, quasi nugaces sint.

Quid novum creaturas benedicere. Math. 14. 19. panes multiplicaturus Christus in Cœlum aspexit, & benedixit. Et Paulus creaturas benedicendas asserit 1. ad Tim. 4. 4. *omnis creatura Dei bona est, &c. Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem.* Et Cyrillus Cathecesi 3. docet quod *ut illa, quæ in aris offeruntur, cùm naturâ sint pura, invocatione dæmonum impura efficiuntur: sic cōtrà, aqua simplex, per Spiritus Sancti, Christi, & Patris invocationem acceptâ virtute, sanctitatē consequitur.* Et Cyprian. epist. 70. ad Janua: *Oportet*, inquit, *priùs mundari & sanctificari aquas à Sacerdote.* Benedicuntur itaque campanæ meritò, cùm inserviant ad convocandum & congregandum populum ad solemnitates Ecclesiæ, ad exercitia spiritualia, ad perceptionem Sacramentorum: & aliquandò admirabiles effectus sortiuntur, si non ex opere operato, uti faciunt Sacramenta; benè tamen ex opere operantis & benedicentis. Atque adeò piè credimus per tales benedictiones, juxtà doctrinam SS. Patrum fugari spiritus nequam, & bonos advocari, ut nos adjuvent, augeant pietatem & devo-

devotionem. Quod verò Missę privatę recitentur pro equis & aliis brutis animalibus, & super ea Sancti quidam determinati invocentur, quid ibi mali & peccati? quid sacrilegii? profectò nihil. Implorant fideles divinam clementiam per sacrificia & intercessionem Sanctorum pro bonis temporalibus conservandis, & malis avertendis. Quarè sicùt licitè nobis desideramus & petimus à Deo bona temporalia, sanitatem, sustentationem, cœterasque commoditates: ità etiàm licitè ad illas impetrandas seu conservandas offeruntur sacrificia, & petuntur Sanctorum patrocinia. Numquid quintus ille Angelus Apocalypseos commendabat quatuor Angelis, quibus datum erat nocere terræ, & mari, &c. *Nolite nocere terræ, & mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum?* Cur non licebit petere ab iisdem Angelis, & Sanctis in Cœlo cum ipsis regnantibus, ne noceatur equis & aliis animantibus, quæ humano deserviunt obsequio?

 Exhor-

Exhortatio ad P. Fr. Fœlicem Emanuelem, & conclusio operis.

TAndèm ad te venio, *Emanuel* amantissime, fili prodige, qui projecisti suave Christi jugum, & dixisti, non serviam; per viscera illa amoris, quibus jàm te Religio nostra Deo genuisse putaverit. Venio, inquam, obtestaturus, nunc aliquandò ad stateram revoces, argumentorum illorum pondera, quibus vestro *illo* libello permotus diceris, ut Religioni nedùm Carmeli, sed & Romano-Catholicæ nuntium remitteres ac valediceres. Videbis illa suâ ipsâ levitate concidisse, efficaciter soluta, & penitùs enervata. Videbis artificium malefici illius ac venefici Delphici incantantis sapienter, insipienter dicam, qui te miserè fascinavit, dirutum & contractum. Proindè à pestiferâ illius suggestione, si sapis, quasi à morsu tortuosi colubri fuge, & ad Fidelium discipulorum cœtum, quos Deus per Cathedram Petri erudit, sicùt olim in columnâ nubis loquebatur ad eos, festinus advola. Vanâ spe

ſpe robuſtum Sectariorum Herculem ad pedes tuos, veritatis gladio proſtratum habes; arma, inquam, contrà Eccleſiæ Dei phalanges vibrata, adeò ut velùt ſagittæ parvulorum factæ ſint plagæ eorũ, in ſuorum authorum caput retorta. Exurge itaquè, qui lethali ſopore correptus obdormiſcis, ut te Chriſtus illuminet, & pedes tuos dirigat in viam pacis æternæ. Et ſi verè ſalutem quæris, ingredere januam veræ Fidei: accedentem enim ad Deum oportet credere, ait Apoſtòlus Hebr. 11. cùm nullus ſpirituali vitâ, quà rectâ aſpiret ad perennem illam vereque vitalem, vivere poſſit ſine Fide: dicente Prophetâ Abac. 2. *Iuſtus ex Fide vivit.* Et quo pacto vitâ vivet, quæ in Dei gratiâ ſita eſt, ſi juxtà doctrinam Doctoris Gentium ubi ſuprà, *Sine Fide impoſſibile ſit placere Deo?* Rectè quidèm impoſſibile, quod graviſſimum & maximè execrabile & injurium Divinæ Majeſtati facinus admittat, quaſi Deum ipſum mendacii, & falſitatis arguens, qui ea non credit, quæ Deo revelante per Eccleſiam credenda proponuntur. Vndè ipſemet Dei Filius, illius extre-

mæ maliciæ gravitatem indicans Joan. 3. *Qui non credit*, inquit, *jam judicatus est*. Nequè enim talis impius resurget in judicio discussionis: veniet tamèn in sempiternę damnationis. Hæc sedulò perpende & noli esse incredulus, sed fidelis. Serva fidem, eamquè virgineam, id est, integram & inviolatam. Quippè qui peccaverit in uno factus est omnium reus Jacobo teste. Et si apostatę Angeli unico superbię actu principatum suum deserentes; in judicium magni diei vinculis ęternis sub caligine sunt reservati: nec non Protoparentes nostri simul ac prævaricati sunt, etiàm unico inobedientię peccato, utpotè Paradisi deliciis indigni, turpi longoquè exilio damnati sunt: quantò majorem sibi damnationem accersit Hęreticus, qui cum illis impiis relatus à Prophetâ Job 21. Deo refractariè dicit, *Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus*. Fidem nempè quę est sperandarum substantia rerum, & omnium virtutum radix. Sic purissimam Fidei nostrę virginitatem, quâ, de sponsi sui cœlestis providentiâ & benignitate, suprà modum fulget S. Mater nostra Ecclesia Catholica,

tholica, etiàm in ipso suę nativitatis limine deflorare & planè demoliri contenderunt Sectarii. Illi imprimis, quos fugiendos Pseudoprophetas, aut Propheticæ, Apostolicæque doctrinæ pseudo-interpretes ipsa veritas jussit & docuit. Hos scilicèt antè omnes, qui erraverunt ab utero, à doctrinâ nempè revelatâ, & locuti sunt falsa impudenter contrà ipsum authorem Gratię, velùt Arius, Nestorius, & his plures; & deindè qui erraverunt circà media salutis ęternę consequendę, uti Pelagius, & Faustus *&c.* qui auxiliorum divinę Gratię efficaciam, & cętera ad salutem necessaria penitùs sustulerunt. Ac demùm, ut ad nostri sęculi Hęresiarchas transeam, qui non minùs crudeliter quàm enormiter, non secùs ac lupi rapaces in vestimentis ovium, id est, Pastorum & Doctorum seminârùnt zizania: quos nec misit Christus, nec ulla electio canonica pro animarum Pastoribus comprobavit. Qui etiàmsi ex nobis aliquandò prodierint, non erant ex nobis: nam si ex nobis fuissent, mansissent nobiscum. Qui nec per portam intraverunt, sed seipsos intrusere, & proindè ha-

ben d

bendi tamquàm fures, ac latrones: quales ſunt Calvinus & Lutherus, & qui Fidei Orthodoxæ veſtem inconſutilem his noviſſimis temporibus lacerare ac diſcerpere moliti ſunt. Maximè etiàm circà media ad æternam vitam conſequendam omninò neceſſaria, prorsùs ſunt ſacrilegi; ut & circà Eccleſię Sacramenta & potiſſimùm circà Venerabilem Euchariſtiam, quæ eſt cor & anima viventium Chriſto in unione ſpiritus & Fidei; circà opera meritoria, cultum ſacrarum Imaginum, & his plura, de quibus ſuprà. Hos ubi, mi Emanuel, fili doloris mei, æternæ Sapientiæ monitu è fructibus eorum dignoveris, devita, fuge, deſere: cæci enim ſunt, & cæcorum duces, & *ſi cæcus cæco ducatum præſtet*, dicente Domino, *ambo in foveam cadent*. Replicueris forſitan, ut alibi vidêris indicare, horum doctrinam te ſimùl cum lacte è maternis uberibus jugiter ſuxiſſe; adeoquè eò radicatam eſſe fortaſſe ſimulas, quò vixdùm proſcindi queat. Inſto. Repete tantiſper & defœcatâ mente, ſedatoque animo, quà longiùs potes, Avorum tuorum ſeriem inſpice; ſi Paternos Avos ſigillatim

tim revoces, advertes dubio procùl non minùs auguſtam, quàm omni ſoliditate Catholicam Sereniſſimorum Luſitaniæ Regum progeniem, in quâ nullum umquàm à Fide deſciviſſe comperies. Quinimò qui regna, numeroſiſſimoſque populos Chriſto & Eccleſiæ (ut & alibi inſinuavimus) ſubjugârunt. Attamèn ſi gloriaris in deliciis genitricis tuæ, ediſſere quid divinitatis aut ſplendoris gratiæ cœleſtis ab ejus uberibus perſenſeris, ut ejus fidem ſectari proponas? Recenſe maternum genus, & numerabis majores ejus ex parte Matris Saxonię Duces, ex parte Patris Naſſauviæ Comites, omnes & verę Fidei Catholicę profeſſores, & propugnatores. Solos Avos excipiam, quos à Fide pręvaricatos invenies, non quidèm amore veritatis & ſalutis: ſed propter temporales quoſdam reſpectus, quibus mente eorum obnubilatâ errores in materiâ Fidei & morum admiſerunt, ut faciliùs populum à naturalibus ſuis Principibus averterent, licentioſiori illo vivendi modo inducto. Nec judicabant ſe id effecturos, niſi hiſce indebitis mediis uterentur. Et hinc totius pro-

exceptturi, omnimodam tibi ſecuritatem utrimquè pollicemur: cùm non aliud prętendamus, quàm animam tuam ſaluam facere. Redi itaque, & iterùm dico, redi: & progeniei tuæ, & Religioni Catholicæ, quod non tàm ex maliciâ, quàm humanæ conditionis fragilitate derogatum arbitror reſtitue. Prima opera quę feciſti, cùm inter nos converſareris, intrepidè rursùm fac in verâ & inconcuſsâ Fide, ſequutus conſilium Angeli datum Epiſcopo Smirnenſi Apoc. 2. 5. Sicque experieris indubiè, Spiritus Sancti fructus: inter quos eſt Gaudium & Pax illa incomparabilis, quæ exuperat omnem ſenſum. Dignetur omnipotens & clementiſſimus Deus voci meæ dare vocem virtutis, & tibi aures audiendi, ut tandèm aliquandò optatiſſimo intento fruamur. Vale.

Omnia Sanctæ Matris noſtræ Eccleſiæ judicio ſubmitto.

